

BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VIII legislatura

Quart període

Número 280

Dimecres, 11 de juny de 2008

S U M A R I

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.01. Projectes i proposicions de llei i altres proposats de norma

3.01.01. Projectes de llei

Projecte de llei pel qual s'aprova el llibre
quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les suc-
cessions

Tram. 200-00017/08

Informe de la Ponència de la Comissió de Justícia, Dret
i Seguretat Ciutadana

p. 3

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.01. PROJECTES I PROPOSICIONS DE LLEI I ALTRES PROPOSTES DE NORMA

3.01.01. PROJECTES DE LLEI

Projecte de llei pel qual s'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions

Tram. 200-00017/08

Informe de la Ponència de la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana

A LA MESA DE LA COMISSIÓ DE JUSTÍCIA, DRET I SEGURETAT CIUTADANA

La Ponència de la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana, nomenada el dia 14 de febrer de 2008 i integrada pels diputats Núria de Gispert i Català, del Grup Parlamentari de Convergència i Unió; Agnès Pardell Veà, del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, que n'ha estat designada ponent relatora; Miquel Àngel Estradé i Palau, del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya; Montserrat Nebrera González, del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya; Salvador Milà i Solsona, del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, i José Domingo Domingo, del Grup Mixt, de conformitat amb el que estableix l'article 109.4 del Reglament del Parlament, s'ha reunit al Palau del Parlament els dies 1, 8 i 15 d'abril de 2008, els dies 6 i 13 de maig de 2008, i el dia 3 de juny de 2008. Han assessorat la Ponència el lletrat Francesc Pau i Vall i l'assessor lingüístic Joan Ramon Fibla i Sancho, i l'ha assistida la gestora parlamentària Elena Mora Martínez.

Després d'estudiar el Projecte de llei pel qual s'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions i les esmenes presentades, d'acord amb el que disposa l'article 109.1, 2 i 3 del Reglament del Parlament, la Ponència ha establert l'Informe següent:

PROJECTE DE LLEI PEL QUAL S'APROVA EL LLIBRE QUART DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA, RELATIU A LES SUCCESSIONS

Tram. 200-00017/08

Text presentat

EXPOSICIÓ DE MOTIUS**I. PRINCIPIS I SISTEMÀTICA DE LA LLEI**

La codificació del dret català de successions es va portar a terme amb la Llei 40/1991, de 30 de desembre, Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya, en què el recollí de manera completa. D'acord amb la Llei 29/2002, de 30 de desembre, Primera llei del Codi civil de Catalunya, la present llei té per objecte incorporar el vigent dret de successions, com a Llibre IV, al Codi civil. Conforme a l'article 6 de l'esmentada Primera llei, aquesta conté modificacions d'addició, de supressió o de nova redacció que s'han considerat necessàries introduir en l'articulat del Codi de Successions. Amb això, la llei no pretén realitzar només una mera refosa del dret vigent, amb lleugers canvis formals, que inclourien la reenumeració i les rúbriques dels articles, sinó que aborda una actualització i reforma del dret de successions a Catalunya, partint i respectant el model del que ja existeix.

Malgrat que el Codi de Successions és un text relativament recent, amb quinze anys de vigència, cal tenir en compte que una part substancial del seu articulat té l'origen en el Projecte de Compilació de 1955. Això no vol dir que el dret català en aquesta matèria no hagi estat actualitzat en els darrers temps, tot el contrari. Tant l'adaptació de la Compilació a la Constitució i la seva incorporació a l'ordenament català, realitzades amb la Llei 13/1984, de 20 de març, i amb el Decret Legislatiu 1/1984, de 19 de juliol, així com la seva reforma amb les lleis 11/1987, de 25 de maig, de successió intestada, 12/1987, de 25 de maig, de reforma de les reserves legals i 8/1990, de 9 d'abril, de modificació de la regulació de la llegítima, han estat modificacions cabdals del dret català de successions que n'han permès l'actualització a les necessitats socials de cada moment.

En aquesta ocasió, l'oportunitat que ofereix la refosa del dret vigent en el Llibre IV del Codi civil s'ha aprofitat per introduir els canvis que s'han considerat necessaris per a les exigències del moment present i que responen a l'experiència acumulada en la seva aplicació durant les darreres dècades. L'actualització o reforma parteix del reconeixement de l'alta qualitat tècnica del Codi de Successions i de la seva utilitat contrastada a la pràctica. Amb tot, hi ha aspectes en què s'han posat de relleu mancances i la necessitat de modificacions i, a més, la societat i l'economia han experimentat transformacions a les que cal donar resposta legislativa. L'evolució del dret de família a Catalunya també obliga a afrontar la modificació del dret successori. La reforma persegueix alhora simplificar, aclarir el dret vigent, facilitar-ne l'aplicació extrajudicial i evitar conflictes i litigis. Atès tot això, la present reforma porta a terme dos tipus

de modificacions al dret de successions de Catalunya, unes de caire tècnic i d'altres que reflecteixen decisions de política jurídica amb una clara repercussió social. Aquestes darreres es concentren, fonamentalment, en matèria de formes testamentàries, pactes successoris, successió intestada, en especial als drets del cònjuge vidu o convivent, llegítima i quarta vidual, així com la supressió de la reserva.

La Llei respecta l'estructura del Codi de Successions vigent amb dos canvis d'ordre sistemàtic. L'actual Títol I, relatiu a disposicions generals, es divideix en dos títols i el segon passa a ser el Títol VI del nou Llibre IV, sobre adquisició i repudiació de l'herència. Aquesta decisió respon a un criteri sistemàtic que s'ajusta a l'ordre temporal de les fases en què es desenvolupa a la pràctica la successió hereditària. En segon lloc, l'actual Títol III del Codi de Successions, sobre els testaments, passa a ser el Títol II, amb la voluntat de reflectir-ne la centralitat en el procés successori, mentre que l'actual Títol II, sobre heretaments, passa a constituir el nou Títol III sobre pactes successoris, atesa la seva subsidiarietat a la pràctica en relació als testaments, tot i la seva preferència com a fonament de la vocació successòria. A més dels esmentats, el Títol IV és el relatiu a la successió intestada, mentre que el Títol V abasta les altres atribucions successòries determinades per la llei, és a dir, llegítima i quarta vidual. La Llei es clou amb deu disposicions transitòries, que regulen les situacions a què dona lloc el canvi de regulació, una disposició addicional i tres disposicions finals, entre les quals la segona que modifica determinats articles del Llibre V per coordinar-los amb el nou contingut del Llibre IV.

Es mantenen els principis successoris del dret català recollits al Codi de Successions: el principi de necessitat d'hereu, d'universalitat del títol d'hereu, d'incompatibilitat de títols successoris, de prevalença del títol voluntari i el de perdurabilitat del títol successori. Es considera que la seva modificació suposaria un canvi radical en el sistema del dret català, que no s'ha valorat com a oportú. Aquests principis funcionen raonablement a la pràctica, caracteritzen el dret català de successions i l'ordenament en preveu les excepcions necessàries per a la seva operativitat.

En matèria formal cal destacar la important reducció de disposicions que es podrien considerar supèrflues, massa detallistes i àdhuc reiteratives, impròpies d'un Codi civil. Així, s'ha passat dels tres-cents noranta-sis articles actuals als tres-cents setanta-dos del nou Llibre IV. S'adapta també el llenguatge legal a la realitat present i als canvis legislatius més recents, en coordinació amb els altres Llibres del Codi civil, i es proposen noves rúbriques per als articles atès que aquestes no existien en el Codi de Successions.

II. DISPOSICIONS GENERALS

En matèria de disposicions generals sobre la successió hereditària, el Capítol I del Títol I manté substancialment el dret vigent, amb lleus modificacions tècniques i de sistemàtica, que es reflecteixen al canvi de seu de l'apartat segon de l'article 1 del Codi de Successions, que passa a ser el nou article 463-1, en el capítol dedicat

a la comunitat hereditària; el segon incís de l'apartat segon de l'article 4 que passa a ser l'article 425-4, en la seu pròpia de substitució vulgar; l'article 411-7, que inverteix el principi prohibitiu en matèria de pactes successoris; i la introducció d'un nou article 411-8 sobre reserves legals, conseqüència de la seva supressió a Catalunya i, per això, de tot el Capítol III del Títol V del Codi de Successions, que hi estava dedicat.

En matèria de capacitat successòria, com a novetats al dret vigent es preveu una fórmula per afrontar els supòsits residuals en què el testador ha cridat a la seva successió persones encara no nascudes ni concebudes al moment de l'obertura de la successió. En seu d'indignitat s'actualitzen les causes vigents, i s'hi incorporen d'altres delictes contra la persona del testador, o d'altres persones que li són properes, que van més enllà de l'actual criteri restrictiu de la mort i que incorporen les novetats legislatives en matèria de violència de gènere. Es flexibilitzen també les causes que afecten a comportaments del progenitor envers els seus fills. En aquesta mateixa seu, es regulen les causes d'inhabilitat successòria les quals, per bé que limitades a la successió voluntària, estan clarament vinculades a la capacitat per succeir.

III. LA SUCCESSIÓ TESTADA

a) Formes testamentàries

El Títol II del Llibre IV s'ocupa de la successió testada, tot seguit de les disposicions generals en matèria successòria. Amb aquesta decisió sistemàtica, es vol senyalitzar la importància i centralitat del testament en el procés successori, com a llei que és de la pròpia successió.

En matèria de formes testamentàries, se simplifiquen i aclareixen disposicions sobre testaments, codicils i memòries testamentàries, d'acord amb les darreres aportacions jurisprudencials i de la pràctica notarial. se suprimeix el testament ordinari davant rector, que ha tingut gran importància en el passat. Aquest testament se substitueix pel testament extraordinari davant l'alcalde en perill de mort, que pot ser de gran utilitat en situacions extremes. No s'acull el testament només davant testimonis, d'acord amb el dret vigent, però admetent que en matèria de formes testamentàries regeix el Conveni de La Haia de 5 d'octubre de 1961.

Destaca la regulació de l'anomenat testament conjunt, és a dir, el testament atorgat alhora per dues persones. Aquesta introducció respon a les exigències posades de relleu en la pràctica notarial i recupera una tradició estroncada a finals del segle XIX amb l'aprovació del Codi civil espanyol. El testament conjunt respecta el caràcter revocable de les disposicions testamentàries i estableix els requisits per a l'efectiva revocació, que exigeix una notificació a l'altre atorgant. En la mesura en què el dret català regula els pactes successoris, i els admet de forma preventiva amb el mateix sistema de notificació, els testaments conjunts només seran possibles quan no s'hi estableixin disposicions vinculants o correspectives.

En matèria de codicils i memòries testamentàries, la refosa del dret vigent s'ha aprofitat per aclarir algunes

qüestions dubtoses i problemàtiques que han sorgit a la pràctica.

b) Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Les normes sobre ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries són objecte de sistematització i reformulació, atès que en alguns punts el dret fins ara vigent era poc precís i àdhuc reiteratiu. Es fixa un termini general de caducitat de quatre anys per a les accions de nul·litat, que s'unifica amb altres terminis d'accions d'impugnació per ser aquest el general, i s'acota el nombre d'interessats i legitimats en aquesta acció. S'ha considerat oportuna la introducció d'una regla que eviti la nul·litat dels testaments quan falti l'expressió de la data i del lloc, d'acord amb la jurisprudència més recent. S'ha posat especial cura en aclarir el dret vigent en matèria de revocació i compatibilitat entre testaments, com dels efectes i conseqüències de la ineficàcia dels testaments. Així, es precisen tècnicament els supòsits de nul·litat parcial i la salvaguarda del document de darrera voluntat. També es precisa que la nul·litat d'un testament suposa la pervivència de l'anterior. Es preveu expressament el testament merament revocatori i també la possibilitat de revocar la revocació d'un testament anterior.

c) Institució d'hereu

En aquesta seu, es manté el principi tradicional del dret català de necessitat d'institució d'hereu als testaments a Catalunya. Cal esmentar l'excepció de nomenament de marmessor universal i també el manteniment de l'excepció del Dret de Tortosa de poder repartir tota l'herència en llegats, que és possible al dret general de Catalunya quan hi ha nomenament de marmessor universal. D'acord amb el dret vigent, es mantenen les diferents regles interpretatives i integradores de la voluntat del testador en supòsits de designacions complexes, incertes i genèriques de nomenament de l'instituït. S'actualitza la regulació dels efectes que cal donar a les crisis familiars sobre les disposicions de darrera voluntat, d'acord amb la recent reforma de la separació i el divorci, que suprimeix el sistema causalista en la matèria, sobre el que es basava la regulació vigent.

Pel que fa condició, termini i mode, sistemàticament s'ubiquen els dos primers en institució d'hereu, mentre que el mode successori es configura com una disposició successòria més i, per això, es regula en un capítol específic a continuació dels llegats. Es preveu una forma de flexibilitzar el règim prohibitiu de la condició resolutòria en dret català, derivada dels principis successoris, en forma de fideïcomís tàcit, tal com s'ha vingut apuntant doctrinalment, i es fan previsions sobre el règim de la condició suspensiva i les facultats de l'hereu condicional, actualment mancades de regulació. Es prohibeix la condició de no impugnar el testament, habitual a molts testaments, que genera incertesa i s'ha de considerar inadmissible per limitar l'accés a la tutela judicial.

Pel que fa a les disposicions fiduciàries, es manté el dret vigent amb lleus canvis formals i tècnics. No s'ha considerat oportú un canvi a fons de la designació d'hereu per fiduciari ni tampoc de l'hereu de confiança, amb la finalitat d'ampliar la fidúcia successòria a d'altres supòsits.

d) Substitucions hereditàries

En matèries de substitucions hereditàries, que inclouen la vulgar, la pupil·lar i l'exemplar, no hi ha canvis significatius pel que fa al seu règim jurídic, a banda de millores tècniques i d'estil. Amb tot, en matèria de substitució vulgar s'aclareix la qüestió que podia generar dubtes de quan es produeix la delació en favor del substitut vulgar pel cas de frustració de la primera crida. Per la resta es manté la regulació actual prou adequada. En matèria de substitució pupil·lar i exemplar es respecten els criteris tradicionals de troncalitat i independència de les disposicions dels substituents.

e) Fideïcomisos

En seu de fideïcomisos, s'ha abordat una revisió a fons de l'actual normativa amb la finalitat d'adaptar-la a la realitat actual i de simplificar-la, oferint solucions a situacions complexes que es poden donar a la pràctica. S'ha reduït significativament el nombre d'articles, que suposaven fins ara pràcticament una cinquena part de les disposicions del Codi de Successions els quals, en la mesura que no s'oposin al nou dret, queden incorporats a la tradició jurídica catalana. Com a mesura cabdal, es limiten les substitucions fideïcomissàries al nou article 426-4, entenent que és contrari a l'economia de mercat i a la funció social dels recursos econòmics permetre l'amortització de béns per més d'una generació. Es fan excepcions en fideïcomisos familiars, però en la resta de casos el fideïcomís es limita a una única substitució, si es tracta de persones no nascudes al moment de l'obertura de la successió. S'elimina la quarta trebel·liànica, per considerar-se supèrflua i poc viscuda a la pràctica. El testador fideïcomitent podrà en l'actualitat excloure una part de l'herència del fideïcomís, però aquesta no és una situació equiparable a la de la quarta trebel·liànica, altament complexa de gestionar i origen de conflictes. S'adopten, també, mesures per permetre la disposició de béns fideïcomesos, evitant-ne l'amortització en supòsits en què aquesta és necessària, amb fórmules que garanteixen l'eficàcia del fideïcomís.

Destaca també la simplificació i modernització dels fideïcomisos de residu i la substitució preventiva de residu, que s'unifiquen ara en una sola figura. Es manté el principi de subrogació real, com a regla de defecte, i se suprimeix l'exigència de reservar una quarta inversa, fins ara vigents. Aquesta regulació serveix de base als llegats d'usdefruit amb facultats de disposició, amb una pràctica equiparació del seu règim jurídic, fins ara discutida.

f) Llegats

Sobre la regulació dels llegats, és sistematitza i actualitza l'extensa i acurada normativa del Codi de Successions, que recuperà la del Projecte de Compilació de 1955, i s'introdueixen algunes disposicions d'acord amb necessitats del tràfic jurídic i econòmic present, així com també s'aclareixen alguns dubtes que ha generat la pràctica sobre la matèria. Això succeeix especialment en matèria d'ineficàcia. Destaca l'eliminació de la quarta falcídia. Si be aquesta era una institució tradicional catalana de base romanista, es percebia com a poc viscuda i només s'hi recorria en supòsits de con-

flictes entre hereu i legataris, al marge de la voluntat del causant. L'alta probabilitat que l'hereu gravat excessivament amb llegats fos alhora legitimari feia que la suma d'ambdues quartes resultes exorbitada. Es manté, però, el principi de reducció dels llegats per excessius, és a dir, que l'hereu ha de complir els llegats dins els límits del cabal relict.

Destaca la clarificació del règim del llegat de diners i també quin és l'abast i què comprèn el llegat d'un immoble. Es regula el règim de l'exercici de drets socials en els llegats d'accions i participacions socials. En matèria de delació i acceptació dels llegats s'especifica la independència quant a aquestes de cada llegat com a disposició a títol particular.

g) Mode successori

Les disposicions modals es regulen en un capítol propi atès el seu caràcter de disposicions successòries amb contingut diferent a la condició i el termini. S'introdueix una modificació només en l'article 428-2, que atorga un paper important al tercer sector, fundacions i associacions, en la possibilitat de poder exigir el compliment de modes amb finalitats d'interès general. En ordre a les prohibicions de disposar, se'n limita la durada a la vida d'una persona o a trenta anys, podent en qualsevol cas l'afectat per la prohibició sol·licitar l'autorització judicial per a l'acte dispositiu que vulgui realitzar sobre els béns hereditaris.

h) Marmessors

En matèria de marmessors s'introdueixen alguns canvis importants, la necessitat dels quals ha posat de relleu la pràctica. Això succeeix en matèria de remuneració, que es baixa al 5%, a banda de fixar com a regla de defecte que la marmessoria és gratuïta si no es disposa el contrari, cas en el qual opera l'esmentat percentatge. També s'aclareix el termini per al compliment de l'encàrrec i es perfilen les obligacions i càrregues dels marmessors.

IV. PACTES SUCCESSORIS

En aquesta matèria, el Llibre IV formula una reforma de gran abast. El dret català ha conegut tradicionalment els pactes successoris en forma de donació universal o heretament. Aquests pactes estaven vinculats a la successió familiar vertical de la propietat agrícola i en forma d'institució d'hereu únic convinguda en capítols matrimonials. Malgrat la importància que han tingut els heretaments en el passat, la regulació actual del Codi de Successions és absolutament inservible per a la planificació patrimonial successòria d'avui dia. Sobre aquestes premisses, i recollint el millor de la tradició jurídica catalana sobre heretaments, es regulen els pactes successoris de manera oberta i flexible, fonamentada en el principi de llibertat civil, previst a l'article 111-6 del Codi civil, no es limiten a persones unides per vincles familiars, tampoc a la institució d'un únic hereu, i inclou els pactes successoris particulars i els pactes de renúncia.

El Capítol I del Títol III, dedicat als pactes successoris, es divideix en cinc seccions: la primera de disposicions generals, la segona de pactes successoris a favor d'un o alguns dels atorgants, la tercera dedicada a l'hereta-

ment a favor de terceres persones, la quart de pactes successoris d'atribució particular i, la cinquena, relativa als pactes de renúncia. El Capítol II del Títol III regula les donacions per causa de mort, que s'inclouen sistemàticament en aquesta seu, sense pràcticament modificacions.

Malgrat les possibilitats que ofereix la nova regulació i el gran abast que es pot donar en la pràctica als pactes successoris, s'assumeix que el seu ús serà reduït en relació als testaments, però extremadament útil en alguns casos, especialment en supòsits de relacions familiars complexes i per a la planificació de la transmissió intergeneracional de la riquesa familiar, arollint les actuals pràctiques que es donen en forma de protocol familiar.

La regulació manté la clàssica terminologia d'heretament, que és el pacte d'institució d'hereu. En destaca la regulació de l'heretament mutual, pensat especialment per a cònjuges i convivents, però que no es limita a aquests. Els cònjuges o convivents, però també altres persones, podran pactar la seva institució recíproca d'hereu, en favor del supervivent, de forma preventiva, és a dir, amb possibilitat de revocació, que exigeix notificació a l'altra part, de la mateixa forma que en el testament conjunt. Al mateix temps, també es preveu la possibilitat que la institució en favor de l'altre contractant, en l'heretament mutual, estigui vinculada amb un fideïcomís en favor d'altres persones que podran ser generalment els descendents comuns.

Pel que fa als pactes de renúncia, es destaca el canvi important que suposa l'admissió de la renúncia a la llegítima futura -així com a la quarta vidual- fins ara admesa de manera molt restrictiva al Codi de Successions. Aquesta renúncia, que cal entendre que serà igualment excepcional, podrà ser d'utilitat en casos similars als descrits anteriorment.

V. SUCCESSIÓ INTESTADA

El dret vigent en matèria de successió intestada a Catalunya va ser establert per Llei 9/1987, de 25 de maig, de successió intestada. Aquesta normativa tingué llavors un caràcter clarament avançat en relació a d'altres legislacions del nostre entorn, i prengué per model el de la Llei de 7 de juliol de 1936 de successió intestada de la Generalitat Republicana. En la present reforma s'ha respectat l'essencial d'aquella normativa, si bé s'han introduïts canvis tècnics i de política jurídica que s'han entès com a necessaris, especialment en matèria de drets del cònjuge vidu. De manera general, i sobre aquests, cal esmentar que el Codi equipara al cònjuge vidu el convivent en unió estable de parella, amb els requisits que especialment es preveuen, equiparació que s'estén a la resta de supòsits en què al Llibre IV es fa referència al cònjuge.

La reforma comprèn les disposicions sobre dret de representació, que no ha de regir pel cas d'absència, però que sí afecta els descendents en cas de repudiació de l'herència. Es preveu que si tots els cridats d'un ordre repudien l'herència els seus descendents succeeixen per dret propi. Si es refereix a nebots, el dret de representació actua conforme a les regles generals i la successió és sempre per stirps, llevat de l'únic cas en què tots els

cruidats siguin només nebots. En segon lloc, se suprimeix la distinció entre germans dobles i germans de vincle senzill, els quals tenen el mateix dret a succeir. Pel que fa a la successió en cas d'adopció, se simplifiquen les regles vigents i se suprimeixen formulacions legals reactives enfront una legislació discriminatòria anterior, de fa molt de temps derogada i superada. També se suprimeixen les distincions legals entre fills matrimonials, no matrimonials o adoptius pel que fa al tracte familiar donat pels ascendents.

Pel que fa als drets del cònjuge vidu, la pràctica recent ha demostrat que la bondat de l'usdefruit vidual universal, atorgant una posició de fortaleza personal i econòmica al vidu, basada en l'experiència del model tradicional de l'usdefruit de regència capitular, pot presentar febleses en la pràctica i disfuncions en la gestió de patrimonis de base urbana i financera, de forma que sembla aconsellable introduir una possibilitat de commutació o conversió opcional per una quota de l'herència en favor del vidu, evitant així la solució usufructuària. Amb tot, s'inverteix la regla i es preveu que, per defecte, correspon al vidu la quarta part de l'herència, amb els efectes del llegat de part alíquota, mentre que l'usdefruit es configura com a objecte d'una opció, lliure per al cas de concórrer només amb fills comuns, i sotmesa a acord unànime pel cas que concorri amb fills només del causant. S'ha previst també que aquest usdefruit no s'extingeixi per nou matrimoni o convivència. Addicionalment, es preveu una tercera possibilitat que consisteix en un opció intermèdia que presenta els avantatges de les dues anteriors, amb la finalitat de garantir la millor solució pel vidu. Així, es permet optar per una vuitena part del valor de l'herència més l'usdefruit de l'habitatge conjugal. En qualsevol cas, el vidu conserva el dret a fer ús de l'habitatge conjugal fins que aquests drets es facin efectius conforme a la seva opció. Pel que fa a la resta d'ordres successoris, es respecta el sistema vigent.

VI. LLEGÍTIMA I QUARTA VIDUAL

La llegítima, com a límit a la llibertat de testar, es manté en el nou Llibre IV del Codi civil, si bé amb canvis significatius en la tendència secular d'afeblir-la i de restringir les reclamacions per raó seva. Així, s'aclareix la fonamental normativa sobre computació i imputació legitimària. Es redueixen temporalment les donacions computables -el donatum- a les dels últims deu anys en tots els casos, i s'aclareix el sentit de la regla de la no imputació de donacions als legitimaris, dret vigent ara però que ha donat lloc a dubtes a la pràctica, per la defectuosa redacció dels arts. 355 i 359 del Codi de Successions. Pel que fa a les donacions imputables, es respecta la regla tradicional de fer imputables aquelles donacions que tenien per finalitat dotar als fills, en forma actualitzada de donacions que contribueixen a possibilitar-ne la independència econòmica i personal, les històricament anomenades dotacions, sense limitació de temps. Es generalitza la fórmula de la cautela compensatòria de llegítima, o cautela socini, com a regla de defecte en tota successió, el que suposa exercir una opció legislativa per respectar només la intangibilitat quantitativa de la llegítima i no la qualitativa. Els legitimaris gravats hauran d'optar a partir d'ara per acceptar

la llegítima gravada o bé renunciar a la institució d'hereu o el llegat i reclamar la que estrictament li correspongui, sense poder pretendre la supressió de càrregues ni gravaments si el valor d'allò rebut se superior al de la llegítima. En matèria de suplement s'aclareix també el dret vigent i es formulen cauteles sobre els efectes de la seva renúncia, un cop pagada la llegítima, pel cas d'aparició de nous béns hereditaris.

Sobre preterició errònia, es clarifica igualment la normativa, en el sentit finalístic de la institució, que no és el de protegir la llegítima, que és intangible, sinó una presumpta voluntat del causant d'afavorir preferentment els seus fills, amb salvaguarda dels seus drets en la successió intestada. Es redueixen els supòsits d'impugnació del testament per preterició errònia, especialment si l'instituit hereu és el cònjuge o convivent, i s'articulen fórmules per evitar que un bon nombre de testaments atorgats a Catalunya es puguin considerar nuls per aquesta qüestió.

Pel que fa a les causes de desheretament, es contempla que sigui motiu de privació de la llegítima la inexistència de relació familiar entre causant i legitimari, sempre que no sigui per una causa exclusivament imputable al primer. En matèria d'inoficiositat legitimària, es concedeix acció a l'hereu perjudicat per la inoficiositat per impugnar les donacions computables en la llegítima.

Sobre la prescripció de la pretensió per reclamar la llegítima, s'harmonitza el termini amb el general de deu anys en el dret català. Ara bé, atès que sovint l'obligat al pagament serà el cònjuge vidu o convivent, es preveu, com a causa de suspensió, que el termini no començarà a computar-se fins a la mort d'aquell si és l'hereu obligat al pagament.

En matèria de quarta vidual, es respecten les directrius de la regulació vigent al Codi de Successions i s'estén als convivents en unió estable de parella. El criteri tradicional de la cògrua sustentació del vidu s'actualitza amb la nova formulació de tenir suficients recursos per satisfer les seves necessitats, atès el nivell de vida de què gaudia durant el matrimoni, d'acord amb el criteri establert per a la prestació alimentària en cas de separació o divorci. D'aquesta manera s'evita introduir un dret de tipus legitimari forçós en favor del vidu, en forma d'una quarta addicional a la llegítima, i s'opta per establir un dret que només tindrà aquests efectes pel cas que el vidu ho necessiti i així ho reclami, és a dir, quan no disposi de prou patrimoni propi o bé no hagi estat afavorit en la successió del premort. La pràctica catalana recent reflecteix que aquests supòsits són pràcticament inexistents en cas de successió testada. Cal tenir en compte, a més, que al vidu també li haurà pogut correspondre una compensació per raó de treball en cas d'extinció del règim econòmic de separació per mort.

VII. ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

El darrer Títol del Llibre IV recull la segona part del Títol I del Codi de Successions, ubicat ara a la seva part final per qüestions de sistemàtica. Es manté fonamentalment el text vigent atesa la seva qualitat, si bé s'introdueixen canvis en matèria de responsabilitat de l'hereu, dret d'acréixer, comunitat hereditària i partició i col·lació.

Destaca la proposta sobre limitació de la responsabilitat de l'hereu. Davant les opcions de mantenir el sistema actual o bé d'avançar cap a un règim general de responsabilitat limitada de l'hereu als béns rebuts per herència en tots els casos, com succeeix en legislacions properes, s'estenen els efectes del benefici d'inventari, com a efecte legal, als hereus que han realitzat un inventari notarial o judicial per a l'acceptació de l'herència, encara que no hagin manifestat la voluntat d'acollir-se a l'esmentat benefici. S'hi equiparen els inventaris formalitzats en documents privats, propis de les herències modestes en què no hi ha béns immobles, si aquest inventari s'ha presentat a una administració pública en ocasió del pagament d'impostos vinculats a la successió.

En matèria de dret d'acréixer se simplifica una normativa manifestament complexa i no prou clara. Es manté l'institut de l'increment forçós, derivat del principi d'incompatibilitat entre successió testada i intestada. Com a novetat, el Llibre IV preveu una breu regulació de la comunitat hereditària, actualment inexistent al Codi de Successions, i que parteix de la prevista al Llibre V sobre la comunitat de béns. Es manté el principi que la responsabilitat dels hereus no és ni solidària ni mancomunada sinó que, d'acord amb la tradició catalana, els deutes o passiu hereditari es divideixen entre els hereus al moment de l'acceptació. Pel que fa la col·lació hereditària es manté i clarifica el règim vigent, en els termes de la imputació legitimària, i aquesta es limita al que correspongui pel valor de la llegítima, amb la introducció d'un supòsit excepcional de col·lació quan el causant mor abans que tots els seus fills hagin assolit independència personal i econòmica. El Llibre IV es clou amb l'acció de petició d'herència, que comprèn el règim jurídic de l'hereu aparent.

VIII. PART FINAL DE LA LLEI

La Llei preveu diverses disposicions transitòries que regulen les conseqüències pràctiques de la substitució del dret fins ara vigent pel nou Llibre IV del Codi civil. Algunes tenen especial importància atès l'abast de la reforma, així succeeix en matèria de fideïcomisos, retribució de marmessors, preterició de legitimaris o reserva.

Les disposicions finals preveuen la modificació d'articles del Llibre V del Codi civil, sobre drets reals, que és necessària pel que fa a remissions internes, actualment fetes al Codi de Successions, així com per exigències de coherència entre ambdues regulacions. D'acord amb la nova disposició que declara imprescriptible el dret a acceptar l'herència, en els termes del Llibre I del Codi civil, es modifica també la regla relativa a usucapio que en suspenia el termini en cas d'herència jacent.

ARTICLE ÚNIC. APROVACIÓ DEL LLIBRE QUART

S'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya amb el contingut següent:

LLIBRE QUART. SUCCESSIONS

TÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

CAPÍTOL I. LA SUCCESSION HEREDITÀRIA

ARTICLE 411-1. UNIVERSALITAT DE LA SUCCESSION

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Consegüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

ARTICLE 411-2. OBERTURA DE LA SUCCESSION

1. La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut el darrer domicili.
2. El jutge competent en matèria successòria és el del darrer domicili del causant i, a manca de l'últim domicili conegut, el del lloc on es troben la major part dels béns.

ARTICLE 411-3. FONAMENTS DE LA VOCACIÓ

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que disposa la llei.
2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.
3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

ARTICLE 411-4. MOMENT DE LA DELACIÓ

1. La successió es defereix en el moment de la mort del causant.
2. Això no obstant, en la institució sotmesa a condició suspensiva, l'herència es defereix en el moment en què es compleix la condició.
3. Els heretaments i els fideïcomisos es regeixen per les seves pròpies regles.

ARTICLE 411-5. ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

L'herència deferida, l'adquireix l'hereu amb la seva acceptació, però els efectes d'aquesta es retrotrauen al moment de la mort del causant.

ARTICLE 411-6. POSSESSIÓ

L'hereu que accepta solament té la possessió de l'herència si l'ha presa, i s'entén que continua la del causant sense interrupció.

ARTICLE 411-7. PACTES SUCCESSORIS

Només són vàlids els pactes sobre successió no oberta que siguin admesos per la llei.

ARTICLE 411-8. INEXISTÈNCIA DE RESERVES LEGALS

Cap reserva hereditària ni reversió legal no afecta els béns adquirits per herència o per donació d'acord amb les disposicions d'aquest Codi.

ARTICLE 411-9. HERÈNCIA JACENT

1. Jacent l'herència, l'hereu cridat pot realitzar exclusivament actes possessoris, de conservació, vigilància i administració de l'herència, i promoure accions possessòries en defensa dels béns de l'herència.
2. Els actes esmentats a l'apartat anterior no impliquen per ells sols acceptació, tret que amb ells es prenguin el títol o la qualitat d'hereu.
3. En defecte de marmessor o persona nomenada amb facultats per a administrar i a instància de l'hereu cridat, el jutge pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableix la legislació processal.

CAPÍTOL II. LA CAPACITAT SUCCESSÒRIA

ARTICLE 412-1. PERSONES FÍSQUES

1. Tenen capacitat per a succeir totes les persones nascudes o concebudes al temps de l'obertura de la successió i que sobrevisquin al causant.
2. En la institució a favor de fills no concebuts de persones vives al temps de l'obertura de la successió es presumeix que la voluntat del causant ha estat la d'ordenar un fideïcomís en què els hereus intestats del causant tenen la condició de fiduciaris. La delació fideïcomissària té lloc al moment del naixement de l'instituit.

ARTICLE 412-2. PERSONES JURÍDIQUES

1. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que han quedat constituïdes legalment al temps de l'obertura de la successió.
2. Si el causant ordena crear una persona jurídica en la seva disposició per causa de mort, que sols quedi constituïda legalment després de l'obertura de la successió, la persona jurídica té capacitat per succeir des que té personalitat, però els efectes es retrotreuen al moment de l'obertura de la successió.

ARTICLE 412-3. INDIGNITAT SUCCESSÒRIA

Es indigne de succeir:

- a) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver matat o haver intentat matar voluntàriament el causant, el seu cònjuge, convivent en unió estable o un descendent o ascendent d'aquell.
- b) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal com a autor de delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures i altres delictes contra la integritat moral o delictes contra la llibertat sexual envers el causant, el seu cònjuge, convivent en unió estable o un descendent o ascendent d'aquell.
- c) El qui ha estat condemnat amb sentència ferma en judici penal per calúmnies al causant per haver-lo acusat d'un delicte per al qual la llei assenyali una pena de presó no inferior als tres anys.
- d) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver prestat fals testimoni contra el

causant imputant-li un delicte al qual la llei assenyali una pena de presó no inferior als tres anys.

e) El qui de forma il·legal ha induït el causant a atorgar, revocar o modificar un testament o qualsevol altra disposició per causa de mort del causant o li ha impedit de fer-ho, així com el qui, coneixent aquests fets, se n'ha beneficiat. S'equipara a aquests fets una lesió al causant que li ha provocat la incapacitat per atorgar testament.

f) El qui ha destruït, amagat o alterat el testament o una altra disposició per causa de mort del causant.

g) Els qui han estat condemnats per sentència penal ferma per haver deixat de pagar qualsevol tipus de prestació econòmica establerta en procés judicial a favor del cònjuge o de fills causants de la successió.

h) Els pares que han abandonat els seus fills causants o han atemptat contra la seva dignitat.

ARTICLE 412-4. EFECTES

1. Les causes d'indignitat successòria produeixen efectes si són invocades per les persones que resultarien immediatament afavorides per la successió en cas que fos declarada la indignitat.
2. Una vegada declarada o reconeguda la indignitat, els seus efectes es retrotreuen al temps de la delació.
3. La indignitat és personalíssima i no afecta els fills o hereus de l'indigne si són cridats a la successió.

ARTICLE 412-5. DEURE DE RESTITUCIÓ

L'indigne de succeir que ha entrat en possessió dels béns de l'herència o del llegat, els ha de restituir amb llurs fruits i les rendes percebudes i ha de rescabalar compensar els danys i els menyscabaments.

ARTICLE 412-6. RECONCILIACIÓ I PERDÓ

1. Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes:
 - a) Si el causant, coneixent-les en el moment d'atorgar el testament o qualsevol altra disposició a favor de l'indigne, els atorga.
 - b) Si el causant, coneixent-les, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública.
2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

ARTICLE 412-7. INHABILITAT SUCCESSÒRIA

1. Són ineficaces les disposicions en favor de:
 - a) El notari o persona que autoritzi el testament, el seu cònjuge o convivent en unió estable, així com els parents del primer dins el quart grau de consanguinitat i segon d'afinitat.
 - b) Els testimonis, els facultatius, els experts i els intèrprets que intervinguin en el testament, així com la persona que escriu el testament tancat a prec del testador.
2. La prohibició de succeir no afecta la possibilitat de ser nomenat marmessor particular o comptador partidori.

ARTICLE 412-8. CADUCITAT DE L'ACCIÓ

1. L'acció declarativa de la indignitat o de la prohibició de succeir caduca transcorreguts quatre anys des que l'afectat es troba en possessió dels béns en qualitat d'hereu o legatari.

2. Si la causa d'indignitat exigeix condemna en sentència, el còmput del termini de caducitat no s'inicia fins a la seva fermesa.

TÍTOL II. LA SUCCESSION TESTADA

CAPÍTOL I. ELS TESTAMENTS, ELS CODICILS I LES MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 421-1. LLIBERTAT DE TESTAR

La successió testada es regeix per la voluntat del causant manifestada en testament atorgat conforme a la llei.

ARTICLE 421-2. CONTINGUT DEL TESTAMENT

En testament, el causant ordena la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i amb la possibilitat d'establir llegats i altres disposicions per després de la seva mort.

ARTICLE 421-3. PRESUMPCIÓ DE CAPACITAT

Poden testar totes les persones que no siguin incapaces per a fer-ho segons la llei.

ARTICLE 421-4. INCAPACITAT PER TESTAR

Són incapaços per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

ARTICLE 421-5. FORMES TESTAMENTÀRIES

1. El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar en el lloc de l'atorgament.

2. També es pot atorgar testament en forma hològrafa i, en cas de perill de mort, davant l'alcalde.

ARTICLE 421-6. INTERPRETACIÓ DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. En la interpretació del testament cal atènyer-se plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver de subjectar-se necessàriament al significat literal de les paraules emprades.

2. Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si existeix contradicció irreductible no és vàlida cap de les que pugnen substancialment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.

3. En els casos de dubte, les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.

SECCIÓ SEGONA. ELS TESTAMENTS NOTARIALS

ARTICLE 421-7. IDENTIFICACIÓ I JUDICI DE CAPACITAT DEL TESTADOR

El notari ha d'identificar el testador i apreciar la seva capacitat legal en la forma i pels mitjans establerts en la legislació notarial.

ARTICLE 421-8. TESTAMENT ATORGAT PER PERSONA AMB DISMINUCIÓ SENSORIAL

Si el testador és cec, sord, mut o sord-mut o per qualsevol altra raó és sensorialment disminuït, el notari ha de seguir les determinacions contingudes en la legislació notarial.

ARTICLE 421-9. ATORGAMENT EN INTERVAL LÚCID

1. Quan el testador està incapacitat judicialment pot atorgar testament notarial obert en interval lúcida si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

2. Quan el testador no està incapacitat judicialment, el notari aprecia la seva capacitat per testar conforme a l'article 421-7 i, si ho considera oportú, pot demanar la intervenció de dos facultatius, els quals certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

3. En ambdós casos, els facultatius han de fer constar el seu dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si s'escau, amb els testimonis.

ARTICLE 421-10. TESTIMONIS

1. No és necessària la intervenció de testimonis en l'atorgament del testament notarial llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador, o que aquest o el notari ho demanin.

2. Es considera que concorren circumstàncies especials en el testador quan aquest és cec o sord i quan per qualsevol causa no sap o no pot signar o declara que no sap o no pot llegir per si mateix el testament.

ARTICLE 421-11. IDONEÏTAT DELS TESTIMONIS

1. Si s'escau, els testimonis són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.

2. No poden ésser testimonis:

a) Els menors d'edat i els incapaços per a testar.

b) Els sords, els cecs i els muts que no puguin escriure.

c) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoniatge.

d) Els afavorits pel testament.

e) El cònjuge, el convivent en unió estable i els parents fins al quart grau de consanguinitat o segon d'afinitat de l'hereu instituït o el legatari designat i del notari autoritzant.

3. Aquestes causes d'inidoneïtat s'apliquen també als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.

ARTICLE 421-12. IDIOMA DEL TESTAMENT

1. El testament es redacta en la llengua oficial a Catalunya que l'atorgant escull.

2. Es pot testar en llengua no oficial a Catalunya sempre que el notari autoritzant conegui aquesta llengua i, si el notari no la coneix, en presència i amb intervenció d'un intèrpret, no necessàriament oficial, elegit per designació de comú acord entre el testador i el notari, que es presumeix pel sol fet de l'atorgament, i que ha de signar. El testament s'escriu en la llengua oficial a Catalunya que elegeix el testador i, si aquest ho sol·licita, a més a més, en la llengua no oficial de què es tracti.

SUBSECCIÓ PRIMERA. EL TESTAMENT OBERT

ARTICLE 421-13. EL TESTAMENT NOTARIAL OBERT

1. En el testament obert, el testador expressa la seva voluntat al notari de paraula o per escrit, i el mateix notari redacta el testament d'acord amb la voluntat del testador amb expressió del lloc, la data i l'hora de l'atorgament.

2. Un cop redactat, el testament és llegit al o pel testador i, tot seguit, és signat per ell, o per dos testimonis, si declara que no sap o no pot signar, i autoritzat d'acord amb la legislació notarial.

SUBSECCIÓ SEGONA. EL TESTAMENT TANCAT

ARTICLE 421-14. REDACCIÓ DEL TESTAMENT TANCAT

1. El testament tancat és escrit pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o per una altra persona per encàrrec seu, amb expressió del lloc i la data. Si l'escriu una altra persona a prec del testador, es fa constar així i s'identifica aquella, que signa amb el testador al final del testament.

2. El testador ha de signar en tots els fulls i al final del testament, després de salvar les paraules esmenades, ratllades, afegides o entre línies.

3. Si el testador no sap o no pot signar, ho fa per encàrrec seu una altra persona, que signa al final del testament i en tots els fulls, després d'haver fet constar la seva identitat i la causa de la impossibilitat de signar el testador.

4. El document que conté el testament s'introdueix en una coberta tancada de manera que no en pugui ésser extret sense esquinçar-la.

5. No poden atorgar testament tancat ni el cec ni el qui no sap o no pot llegir.

ARTICLE 421-15. AUTORITZACIÓ DEL TESTAMENT TANCAT

1. Per a l'autorització del testament tancat, el testador presenta el sobre clos que el conté a un notari hàbil per

actuar al lloc de l'atorgament i li manifesta que el sobre que li lliura conté el testament.

2. El notari estén sobre la mateixa coberta del testament una breu diligència, en la qual fa constar el nom del testador, que el plec conté el testament, i que aquest ha estat escrit i signat pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o, per encàrrec seu, per una tercera persona, la identitat de la qual no cal fer constar.

3. Sense interrupció, el notari protocol·litza el sobre clos, que queda incorporat a l'acta, d'acord amb allò que disposa la legislació notarial i amb indicació de l'hora de l'atorgament.

4. Si el testador declara que no sap o no pot signar, signen l'acta i la coberta dos testimonis.

ARTICLE 421-16. OBERTURA DEL TESTAMENT TANCAT

Acreditada la mort del testador, el notari que té el testament tancat, a instància de part interessada, procedeix a obrir el sobre que el conté davant de dos testimonis idonis i a protocol·litzar-lo, i autoritza amb aquesta finalitat una nova acta.

SUBSECCIÓ TERCERA. EL TESTAMENT CONJUNT

ARTICLE 421-17. TESTAMENT CONJUNT

1. Dues persones majors d'edat poden atorgar testament notarial obert en un mateix instrument.

2. Les disposicions que hagin de tenir caràcter vinculant o correspectiu només es poden convenir en pacte successori, d'acord amb les normes del Títol II d'aquest Llibre. Altrament, se'n mantindrà la validesa, però sense tenir efecte vinculant o correspectiu.

ARTICLE 421-18. REVOCACIÓ

1. En vida dels atorgants, aquest testament, així com les disposicions que contenen, són revocables.

2. La revocació unilateral s'ha de notificar a l'altre atorgant.

3. El notari que autoritza el testament revocatori haurà de notificar la revocació a l'altre atorgant al domicili que li assenyali el revocant o al que consti al testament conjunt.

4. Si no és conegut el domicili de la persona a qui s'ha de fer la notificació, o aquesta no es pot practicar per qualsevol causa, la notificació s'ha de fer per edictes publicats en dos diaris de gran circulació del darrer domicili conegut.

5. El notari també haurà de notificar la revocació al notari autoritzant del testament conjunt.

6. La revocació produeix efectes a partir del moment en què la notificació és feta a l'altre atorgant o de la publicació dels edictes.

7. Produïda la mort d'un dels atorgants, el sobrevivent pot revocar lliurement el testament.

8. En cas d'atorgament de testament conjunt per cònjuges o convivents en unió estable de parella, s'apliquen les regles de l'article 423-13.

ARTICLE 421-19. FORMALITATS DE L'ATORGAMENT

El notari haurà d'advertir expressament els atorgants sobre la forma i els efectes de la revocació d'aquest testament.

SECCIÓ TERCERA. EL TESTAMENT EN PERILL DE MORT DAVANT L'ALCALDE

ARTICLE 421-20. REQUISITS PER A L'ATORGAMENT

En cas de perill imminent de mort, quan no sigui raonablement possible atorgar-lo davant notari, pot ésser atorgar testament davant l'alcalde del municipi on es troba el testador, o davant qui el substitueixi o en faci les funcions.

ARTICLE 421-21. FORMALITATS DE L'ATORGAMENT

1. El testament en perill de mort s'atorgarà tot observant les formalitats dels testaments oberts davant notari.

2. En aquest testament és necessària la presència de dos testimonis idonis, que han de signar juntament amb l'alcalde.

3. Al testament s'ha d'expressar que l'atorgament davant notari no ha estat possible, així com l'advertència de la pèrdua de la seva validesa si el causant sobreviu al transcurs del termini establert a l'article 421-22.

4. Els defectes formals no invaliden el testament, sempre que es pugui provar amb seguretat que conté una reproducció fidel de la manifestació del testador.

ARTICLE 421-22. TERMINI DE VALIDESA

1. El testament perd la seva validesa si han transcorregut tres mesos des del seu atorgament i el testador encara viu.

2. El termini se suspèn durant el temps en què el testador no pot expressar la seva voluntat per circumstàncies sobrevingudes al moment de l'atorgament.

ARTICLE 421-23. PROTOCOL·LITZACIÓ

El testament atorgat davant l'alcalde ha de ser presentat en el termini més breu possible, per a la seva protocol·lització, a un dels notaris amb competència territorial en el lloc en què ha estat atorgat, i en tot cas dins el termini establert a l'article 421-22, sens perjudici de la seva validesa i de la responsabilitat a què doni lloc la manca de presentació dins aquest termini.

SECCIÓ QUARTA. EL TESTAMENT HOLÒGRAF

ARTICLE 421-24. REQUISITS PER LA VALIDESA

1. El testament hològraf només pot ésser atorgat per persones majors d'edat.

2. Perquè el testament hològraf sigui vàlid cal:

a) Que estigui escrit i signat de manera autògrafa pel testador amb expressió del lloc i la data de l'atorgament. Si conté paraules ratllades, esmenades, afegides o entre línies, les ha de salvar el testador amb la seva signatura.

b) Que es presenti davant el jutge competent a fi que n'ordini la protocol·lització.

ARTICLE 421-25. ADVERACIÓ

1. El jutge comprova l'autenticitat del testament d'acord amb la legislació aplicable.

2. Si el jutge estima justificada l'autenticitat del testament, ha d'acordar la protocol·lització notarial de la resolució i del testament. En altre cas, ha de denegar-ne la protocol·lització.

3. Qualsevol que sigui la resolució del jutge, ha d'ésser executada, malgrat que hi hagi oposició. Resten sens perjudici els drets dels interessats, que els poden exercir en el judici corresponent.

ARTICLE 421-26. CADUCITAT DEL TESTAMENT

1. Els testaments hològrafs caduquen si no s'advernen i protocol·litzen dins el termini de quatre anys comptats des de la mort del testador.

2. Si dins d'aquest termini s'hagués interposat demanda judicial sobre la validesa del testament haurà de protocol·litzar-se en el termini de sis mesos comptats des de la fermesa de la resolució judicial.

SECCIÓ CINQUENA. ELS CODICILS I LES MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

ARTICLE 421-27. CODICIL

1. En codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per testar en heretament, addiciona o reforma parcialment el seu testament o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat.

2. En codicil no es pot instituir hereu, revocar la institució anteriorment atorgada ni excloure cap hereu. Tampoc no es poden establir substitucions de cap tipus, nomenar marmessor universal, ni imposar condicions, llevat de les establertes o imposades als legataris.

3. Els codicils han d'ésser atorgats amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.

ARTICLE 421-28. MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

1. Les memòries testamentàries signades en tots els fulls pel testador i que al·ludeixin a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, sempre que es mostri o es reconegui en qualsevol temps llur autenticitat i compleixin, si escau, els requisits formals exigits pel testador en el seu testament.

2. Això no obstant, en les memòries testamentàries només poden ésser ordenades disposicions que no exce-

deixin d'un deu per cent del cabal relict referents, entre d'altres, a diners, objectes personals, joies, roba i parament de casa i a obligacions de moderada importància a càrrec dels hereus o els legataris.

3. En memòria testamentària també es pot disposar sobre la donació dels propis òrgans o de la despulla, la incineració o la forma d'enterrament.

ARTICLE 421-29. APLICACIÓ SUPLETÒRIA DE LES REGLES DELS TESTAMENTS

S'apliquen als codicils i a les memòries testamentàries les disposicions relatives als testaments, incloses les d'ineficàcia, en la mesura en què ho permeti la seva naturalesa.

ARTICLE 421-30. DESIGNACIÓ DE BENEFICIARIS D'ASSEGURANCES DE VIDA

La designació i modificació de beneficiaris d'assegurances de vida, plans de pensions i d'instruments d'estalvi i previsió anàlegs pot fer-se, a més de pels mitjans establerts en la legislació específica, mitjançant qualsevol acte de darrera voluntat.

CAPÍTOL II. NUL·LITAT I INEFICÀCIA DELS TESTAMENTS I DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

ARTICLE 422-1. NUL·LITAT DEL TESTAMENT

1. És nul el testament que no correspon a algun dels tipus previstos en aquest Codi, així com l'atorgat sense observar els requisits de capacitat i de forma que exigeix la llei i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu. La manca d'expressió de l'hora no anul·la el testament, si el testador no n'ha atorgat cap altre en la mateixa data.

2. Si el testament no conté indicació sobre el lloc i la data de l'atorgament o en conté una d'errònia, i aquestes mancances poden afectar a la seva validesa, el testament sols és vàlid si es pot determinar d'alguna forma la data i el lloc del seu atorgament.

3. També són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per persona subjecta al Dret de Tortosa amb distribució de tota l'herència en llegats.

ARTICLE 422-2. NUL·LITAT DE DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. Són nul·les les disposicions testamentàries quan s'han atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència i intimidació greu. També són nul·les en els casos en què resulti que s'han atorgat per error en els motius si resulta que el testador no l'hauria atorgat si hagués conegut l'error.

2. Les disposicions testamentàries en què l'afavorit és inhàbil per succeir o és declarat indigne són nul·les, sense perjudici de la seva convalidació.

3. Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons resulta del seu contingut, que havia mort l'hereu instituït en testament anterior, és hereu l'instituït anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

ARTICLE 422-3. ACCIÓ DE NUL·LITAT

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercitada, un cop oberta la successió, per les persones que poden ésser beneficiades de forma immediata en el supòsit que es declari la nul·litat.

2. L'acció de nul·litat s'ha d'interposar en el termini de quatre anys, a comptar des del moment en què la persona legitimada per a l'exercici de l'acció té coneixement de la causa que pot originar la nul·litat.

3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades segons l'apartat 1 que, tenint coneixement de la causa de nul·litat, després de la mort del testador reconeixen la validesa de la disposició testamentària o l'executen voluntàriament.

4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no pot ésser exercida pels creditors de l'herència.

ARTICLE 422-4. NUL·LITAT PARCIAL

La nul·litat de qualsevol disposició testamentària no determina la nul·litat total del testament on s'ha ordenat, a menys que del seu context en resulti que el testador no hauria ordenat les disposicions vàlides sense la disposició nul·la.

ARTICLE 422-5. EFECTES DE LA NUL·LITAT

1. La nul·litat del testament determina que la successió es regeixi pel testament anterior vàlid i, en el seu defecte, per les normes sobre successió intestada.

2. La nul·litat del testament implica la de tots els codicils i les memòries testamentàries atorgades pel testador, llevat que siguin compatibles amb un testament anterior que hagi de subsistir per la nul·litat del posterior.

3. Els mateixos efectes produeix la caducitat del testament.

ARTICLE 422-6. CONVERSIÓ DEL TESTAMENT NUL O INEFICAC

1. El testament que és nul o esdevé ineficax per manca d'institució d'hereu val com a codicil si compleix les condicions d'aquest.

2. El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si compleix els requisits propis d'aquest.

ARTICLE 422-7. IMPUGNACIÓ DEL TESTAMENT EN CAS DE PRETERICIÓ ERRÒNIA

Esdevé ineficax el testament quan s'impugna pel legítimari preterit erròniament pel testador en els casos i terminis que preveu l'article 451-18. En aquest cas, es mantenen els efectes revocatoris dels testaments anteriors.

ARTICLE 422-8. REVOCABILITAT DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. Les disposicions testamentàries són essencialment revocables.
2. En tot cas de revocació subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.

ARTICLE 422-9. ABAST DE LA REVOCACIÓ

1. La revocació és expressa quan el testador l'ordena en testament.
2. L'atorgament d'un testament vàlid revoca de ple dret el testament anterior. Els mateixos efectes revocatoris produeix el testament vàlid, que posteriorment esdevé ineficax.
3. Això no obstant, si el testador ordena de forma expressa en el testament posterior que l'anterior subsisteixi totalment o parcialment, val l'anterior en tot el que no sigui revocat per l'atorgat posteriorment, o en les parts en què aquest no s'oposi o contradigui.
4. Això mateix s'observa quan el testador ordena expressament en el testament posterior que valgui l'anterior revocat, encara que el posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució d'un, almenys, dels hereus instituïts en el testament anterior.
5. El testament merament revocatori determina que la successió es regeixi per les normes sobre successió intestada.
6. La revocació d'un testament pot ésser revocada per una altra revocació, cas en el qual reviu les disposicions revocades.

ARTICLE 422-10. REVOCACIÓ MATERIAL DEL TESTAMENT HOLÒGRAF

1. El testament i el codicil hològrafs i les memòries testamentàries es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o apareixen esborrades, raspades o esmenades sense salvar les signatures que l'autoritzen, llevat que es provi que els fets esmentats han ocorregut sense la voluntat o el coneixement del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.
2. Si apareix només alguna esmena o canvi en el text dels testaments i codicils hològrafs i les memòries testamentàries es presumeix que ha estat voluntat del testador de revocar o modificar el testament en aquesta part, d'acord amb els requisits de l'article 421-24, llevat de la prova esmentada en l'apartat precedent.

ARTICLE 422-11. DISPOSICIONS INCOMPATIBLES

1. Els codicils impliquen revocació de la part del testament anterior que aparegui modificada o hi resulti incompatible.
2. L'atorgament del testament revoca els codicils i les memòries testamentàries anteriors, tret que el testador ho disposi altrament.
3. El codicil posterior revoca solament l'anterior en allò que hagi estat modificat o resulti incompatible amb

aquell. El mateix criteri se segueix si han de coexistir diferents codicils.

4. La revocació expressa d'un codicil es pot fer en un altre codicil.
5. La revocació expressa d'una memòria testamentària es pot fer en una memòria testamentària o en un codicil posteriors.

CAPÍTOL III. LA INSTITUCIÓ D'HEREU

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 423-1. NECESSITAT D'INSTITUCIÓ D'HEREU

1. El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.
2. En el testament atorgat per persona subjecta al Dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llegats.
3. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.

ARTICLE 423-2. FORMA D'ORDENACIÓ DE LA INSTITUCIÓ D'HEREU

La simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu o la disposició a títol universal, baldament hom no empri aquella paraula, implica institució d'hereu, sempre que sigui clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la condició de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

ARTICLE 423-3. INSTITUCIÓ D'HEREU EN COSA CERTA

1. L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, quan concorren amb hereus o hereus instituïts sense aquesta assignació, en són simples legataris.
2. Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, exclusió feta de la cosa o de les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

ARTICLE 423-4. INSTITUCIÓ VITALÍCIA

1. L'hereu instituït vitalíciament, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.
2. Si no hi ha instituït hereu posterior o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitalíciament esdevé hereu universal, pur i lliure.

ARTICLE 423-5. INSTITUCIÓ EN USDEFUIT

1. L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal és legatari.
2. Si no hi concorre, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.

3. Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o l'instituït no arriba a ésser-ho, s'entendrà que el testador ha volgut ordenar una substitució fideïcomissària a favor dels qui resultarien ésser els seus hereus intestats en el moment d'extingir-se l'usdefruit.

ARTICLE 423-6. INSTITUCIÓ CONJUNTA

1. Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entenen cridats per parts iguals.

2. Quan els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén atribuïda conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats en forma individual, llevat que resulti que és una altra la voluntat del testador.

3. En cas d'assignar-se als hereus quotes hereditàries que sumin més o menys de la totalitat de l'herència, es rebaixen o completen a proporció entre els instituïts l'excés o el defecte.

4. En cas d'ésser assenyalades quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals. En cas de no quedar porció sobrant, es redueixen proporcionalment les fixades i s'assenyala als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.

5. En cas de nomenament de marmessor universal sense institució d'hereu, o de distribució de tota l'herència en llegats per persona subjecta al Dret de Tortosa, els béns no disposats corresponen per parts iguals als legataris.

ARTICLE 423-7. INSTITUCIÓ D'HEREU A FAVOR D'UNA PERSONA I ELS SEUS FILLS

Instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests són cridats com a substituïts vulgars, llevat de voluntat distinta del testador.

ARTICLE 423-8. ABAST DE LA INSTITUCIÓ HEREDITÀRIA A FAVOR DELS FILLS

1. Llevat que aparegui que és una altra la voluntat del testador, si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms i mitjançant l'expressió «fills» s'entenen inclosos tots els seus descendents, amb aplicació de l'ordre legal de crides de la successió intestada.

2. S'aplica la mateixa regla en el cas que tots els fills siguin designats nominativament.

ARTICLE 423-9. INSTITUCIÓ A FAVOR DELS PARENTS

Quan el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms i mitjançant les expressions «hereus meus», «hereus legítims», «hereus intestats», «parents més pròxims», «parents», «successors», «aquells a qui per dret correspongui», «els meus», o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris aquells parents que, al temps de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat el testador, d'acord amb l'ordre legal de crides, inclòs el cònjuge o convivent en unió estable, i amb el límit del quart grau, llevat que aparegui que és una altra la seva voluntat.

ARTICLE 423-10. EXCLUSIÓ TESTAMENTÀRIA D'HEREUS INTASTATS

1. Si el causant exclou en testament determinades persones cridades a la successió intestada, l'herència es deferredeix als cridats a succeir per aquest Codi no exclosos pel testador.

2. L'exclusió d'un successor que té la condició de legítimari deixa subsistent el seu dret a reclamar la llegítima.

ARTICLE 423-11. INSTITUCIÓ AMBIGUA, EQUÍVOCA I ERRÒNIA

1. Si el testador ha designat l'instituït de manera que diverses persones coincideixen amb la descripció que n'ha fet, i no es pot determinar sense dubte qui és l'instituït, l'herència els correspon per parts iguals.

2. L'error en el nom de l'instituït no vicia la disposició si es pot identificar de qualsevol altra manera la persona que el testador volia designar.

ARTICLE 423-12. MOTIUS IL·LÍCITS O ERRONIS EN LA INSTITUCIÓ D'HEREU

Les institucions hereditàries no són ineficaces pel fet de fonamentar-se en motius il·lícits o en motius o circumstàncies erronis, llevat, en aquest darrer cas, que del mateix testament resulti que el testador no les hauria atorgades en cas de conèixer l'error.

ARTICLE 423-13. INEFICÀCIA DE LA DISPOSICIÓ PER CRISI MATRIMONIAL O DE LA CONVIVÈNCIA

1. La institució d'hereu, el llegat i les altres disposicions ordenades a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaces si concorren els supòsits previstos a l'article 442-5.

2. També esdevenen ineficaces les disposicions a favor del convivent en unió estable en els casos d'extinció de la unió estable per causa que no sigui la defunció d'un dels membres.

3. La disposició és eficaç si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador hauria ordenat la disposició de darrera voluntat a favor del cònjuge o del convivent en unió estable fins i tot en els casos esmentats als apartats anteriors.

SECCIÓ SEGONA. LA INSTITUCIÓ D'HEREU SOTA CONDICIÓ I TERMINI

ARTICLE 423-14. PERDURABILITAT DE LA INSTITUCIÓ D'HEREU

1. El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu els terminis suspensiu i resolutori.

2. L'instituït hereu sota condició suspensiva que, complerta aquesta, accepta l'herència, l'adquireix amb efecte retroactiu al temps de la mort del testador.

3. Si l'hereu ha estat instituït sota condició resolutori s'entendrà que el testador ha volgut ordenar una substitució fideïcomissària condicional a favor dels qui re-

sultarien ésser els seus hereus intestats en el moment de complir-se la condició.

ARTICLE 423-15. CONDICIÓ SUSPENSIVA I TERMINI INCERT EN L'ADQUISICIÓ DEL DRET A L'HERÈNCIA

1. La institució d'hereu sota condició suspensiva no produeix efectes si no es compleix la condició, i tampoc quan l'hereu o legatari moren abans de complir-se la condició, en els quals casos els seus hereus no adquireixen cap dret a l'herència.

2. El termini incert implica, en els testaments, condició, llevat que hom pugui col·legir la voluntat contrària del testador i, per tant, la institució d'hereu ordenada per a després de la mort d'una altra persona s'entén que és feta sota la condició que sobrevisqui l'instituit.

ARTICLE 423-16. FACULTATS DE L'HEREU CONDICIONAL

1. L'hereu instituit sota condició suspensiva, mentre aquesta estigui pendent de compliment, pot demanar la possessió provisional de l'herència i sobre aquesta té les facultats pròpies de l'hereu fiduciari.

2. Imposada a l'hereu una condició potestativa negativa en el supòsit que el testador no assenyali termini per al compliment de la condició, l'afavorit ha de finançar el reemborsament del que hagi percebut i els seus fruits i interessos en el cas de contravenir la voluntat del testador.

ARTICLE 423-17. COMPLIMENT DE LA CONDICIÓ

1. Únicament es considera complida la condició si el compliment es produeix una vegada ocorreguda la mort del testador, llevat que es tracti d'una condició que no es pugui tornar a complir o el compliment de la qual no es pugui reiterar, encara que en el moment de testar el causant n'ignorés el compliment.

2. Es considera incomplida la condició si no es compleix dins el termini establert pel testador o el que resulti de la naturalesa o les circumstàncies de la mateixa condició, sense que pugui excedir de trenta anys des de l'obertura de la successió.

3. S'entén que s'ha complert la condició quan l'interessat en el fet que no es compleixi la fa d'impossible compliment per actes propis.

4. Si s'imposen diferents condicions conjuntament és necessari que es compleixin totes, encara que no sigui simultàniament. Si no estan ordenades conjuntament, és suficient el compliment de la primera.

ARTICLE 423-18. CONDICIONS IMPOSSIBLES, IRRISÒRIES I PERPLEXES

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

ARTICLE 423-19. CONDICIONS IL·LÍCITES

1. Les condicions il·lícites es tenen per no formulades.

2. Amb tot, si resulta clarament que el motiu determinant de la institució o del llegat és el compliment de la condició il·lícita la institució o el llegat són nuls.

ARTICLE 423-20. CONDICIÓ DE NO IMPUGNAR EL TESTAMENT

La condició imposada pel testador en forma de prohibició d'impugnar el testament o de recórrer als tribunals de justícia en relació a la seva successió es té per no formulada i no afecta en cap cas a l'eficàcia del testament.

ARTICLE 423-21. CONDICIONS CAPTATÒRIES

Les condicions captatòries anul·len la institució d'hereu o el llegat.

CAPÍTOL IV. DISPOSICIONS FIDUCIÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PER FIDUCIARI

SUBSECCIÓ PRIMERA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PEL CÒNJUGE O CONVIVENT

ARTICLE 424-1. DESIGNACIÓ D'HEREU PEL CÒNJUGE O CONVIVENT

1. El testador pot instituir hereu el descendent que el seu cònjuge supervivent o convivent en unió estable elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents, encara que visqui el seu ascendent, o pot instituir-los en les parts iguals o desiguals que el cònjuge supervivent o el convivent estimi convenient.

2. En allò que no sigui previst pel testador o el costum regeixen les normes següents:

a) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els dits fills i els descendents d'aquests, amb facultat, en cas de distribució, per a limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris.

b) El cònjuge o convivent pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions que estimi oportunes, posat que els afavorits amb aquestes siguin fills o descendents del testador i no contradiguin les disposades per aquest.

c) L'herència no és deferida fins que es fa l'elecció o la distribució, però abans d'elles el cònjuge supervivent o el convivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats.

ARTICLE 424-2. FORMA DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. L'elecció o la distribució s'ha d'efectuar expressant que hom fa ús d'una tal facultat, llevat que així resulti clarament de la mateixa distribució o elecció.

2. L'elecció o la distribució només es pot fer en testament, heretament o escriptura pública, i en aquests dos darrers casos és irrevocable.

ARTICLE 424-3. MANCA D'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

Si el cònjuge supervivent o el convivent mor sense haver fet l'elecció o la distribució, o renuncia en escriptura pública a la facultat d'efectuar-les, s'aplica, si escau, el que disposa l'article 424-5, i, si no escau, l'herència és deferida als fills per parts iguals, i entren en lloc del mort els seus descendents per stirps. Si manquen aquests

descendents, els hereus del mort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

ARTICLE 424-4. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA

1. Mentre no es defereix l'herència, aquesta resta sota l'administració de la persona o de les persones que a aquest efecte el testador ha designat, amb les facultats, limitacions i remuneració que aquest ha establert i, en defecte d'elles, amb les pròpies dels marmessors universals de lliurament de romanent, amb dret a percebre el que correspongui pels seus treballs i al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

2. Si falta la designació del testador, exerceix l'administració el cònjuge supervivent o convivent en unió estable, el qual té la lliure administració de l'herència i plenes facultats dispositives sobre els béns hereditaris per a llur inversió en altres béns que quedin subrogats i per a satisfer necessitats de l'herència, atendre la seva subsistència personal, la dels fills i la dels descendents i pagar deutes, càrregues i llegítimes, amb les limitacions establertes pel testador. Queden incorporats a l'herència els fruits i les rendes no consumits en les atencions esmentades.

SUBSECCIÓ SEGONA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PELS PARENTS

ARTICLE 424-5. DESIGNACIÓ D'HEREU PELS PARENTS

El testador pot instituir hereu el descendent que elegixin els dos parents més pròxims, que expressament designi o sense individualitzar-los, o pot instituir-los en les parts iguals o desiguals que aquests estimin convenient, encara que no hagi confiat aquesta facultat amb caràcter preferent al cònjuge supervivent o convivent en unió estable.

ARTICLE 424-6. REQUISITS DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. L'elecció o la distribució es realitza de conformitat amb el que ha estat previst pel testador i, supletòriament, pel costum i d'acord amb les regles següents:

a) Aquesta facultat d'elecció o de distribució correspon als dos parents consanguinis que, al temps d'exercir-la, gaudeixin de plena capacitat per a disposar i succeir el testador, no hagin renunciat a una tal facultat i pertanyin un per cada línia de progenitors i, dins cadascuna d'elles, el de parentiu més pròxim en relació amb els fills o els descendents, i amb preferència el de més edat.

b) Aquest càrrec és gratuït però dóna dret al reemborsament de les despeses causades.

c) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els dits fills i els descendents d'aquests, amb facultat, en cas de distribució, per a limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris, d'acord amb les instruccions del testador i aplicació de les prelacions que resultin de la voluntat del testador.

d) Els parents no poden imposar gravàmens ni limitacions de cap mena, llevat que el testador ho hagi autoritzat.

e) L'herència no és deferida fins que queda efectuada l'elecció o la distribució.

2. Aquesta designació o elecció només té lloc si, atesa la situació de la família, no hi ha més de dues línies de parents.

ARTICLE 424-7. FORMA DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. Ambdós parents efectuen l'elecció o la distribució personalment i en escriptura pública, no en testament, sense que calgui fer-la en un mateix acte.

2. L'elecció o distribució és irrevocable, però pot ésser reiterada sempre que l'elegit o elegits no vulguin o no puguin ésser hereus, àdhuc en cas que la designació anterior hagués estat feta pel cònjuge supervivent o convivent.

ARTICLE 424-8. MANCA O DIVERGÈNCIA EN L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

En cas de manca o divergència en l'elecció o distribució, l'herència és deferida als fills per parts iguals, i entren en lloc del mort els seus descendents per stirps. Si manquen aquests descendents, els hereus del mort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

ARTICLE 424-9. TERMINI PER REALITZAR L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. L'elecció o la distribució ha d'ésser feta en el termini fixat pel testador.

2. En defecte de termini fixat, si l'elecció o la distribució no s'ha fet dins els quatre anys següents a la mort del causant, qualsevol interessat en la successió pot requerir els parents electors o distribuïdors perquè la facin en els sis mesos següents al requeriment.

3. Els parents electors o distribuïdors poden obtenir de l'Autoritat Judicial una pròrroga per a fer l'elecció o distribució, si hi concorre causa justificada.

ARTICLE 424-10. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA

1. Mentre no tingui lloc l'elecció o la distribució i en defecte d'usufructuari universal, l'administració de l'herència correspon a les persones designades pel testador amb les facultats i limitacions que aquest hagi establert i, en defecte d'elles, amb les facultats dels marmessors universals de lliurament de romanent amb dret a percebre el que correspongui pels seus treballs i al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

2. Si no hi ha persones especialment designades per a l'administració, aquesta correspon, amb les facultats esmentades a l'apartat anterior, al cònjuge o convivent en unió estable que sigui usufructuari universal i, en el seu defecte, als parents als quals en cada moment correspondria la designació d'hereus.

SECCIÓ SEGONA. ELS HEREUS I LEGATARIS DE CONFIANÇA

ARTICLE 424-11. INSTITUCIÓ D'HEREU O LEGATARI DE CONFIANÇA

1. El testador pot instituir hereus o legataris de confiança persones físiques determinades perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.
2. Aquestes persones poden ésser facultades pel testador perquè, en cas que mori alguna d'elles abans de la revelació total o del compliment de la confiança, elegeixin qui la substitueixi, sense que això impliqui cap nova institució o designació sinó una mera subrogació en el càrrec.
3. Tret d'una disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però, si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

ARTICLE 424-12. DRETS I OBLIGACIONS

1. Els hereus de confiança han de prendre inventari de l'herència dins un any, a comptar de la delació, sota pèrdua de la remuneració corresponent.
2. Tant els hereus com els legataris de confiança tenen dret a rescabalar-se de les despeses i dels desemborsaments pel compliment de llur comesa i a percebre la remuneració que els hagi assignat el testador o, en defecte d'aquesta, i entre tots, la corresponent al cinc per cent del valor de l'herència o del llegat objecte de la confiança i dels fruits o de les rendes líquids, mentre duri llur administració. No s'imputen en pagament de la dita remuneració els llegats a favor dels hereus i legataris de confiança, llevat que el testador ho ordeni altrament.

ARTICLE 424-13. REVELACIÓ DE LA CONFIANÇA

1. El testador que ordena l'herència o llegat de confiança pot prohibir-ne la revelació. Si manca la prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites pel testador de la seva mà o per mitjans mecànics i signades. Sempre prevalen aquestes, i si no n'hi ha, hom s'ha d'atènyer al que adveri la majoria.
2. Es considera que la confiança revelada forma part del testament, i no es pot revocar ni alterar, però sí que, en canvi, pot ésser objecte d'aclariment.

ARTICLE 424-14. FACULTATS DISPOSITIVES

1. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no la revelin o compleixin, tenen la consideració d'hereus o legataris, amb facultats dispositives per a actes entre vius, salvant les limitacions que els imposi el testament, però no poden fer definitivament propis els béns de l'herència o el llegat ni llurs subrogats que queden enterament separats de llurs béns propis.
2. Una vegada revelada la confiança, i posat que el testador no disposi cap altra cosa, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la condició de marmessors universals o particulars.

ARTICLE 424-15. INEFICÀCIA DE LA INSTITUCIÓ DE CONFIANÇA

1. Les institucions d'hereu i els llegats de confiança caduquen si els hereus o els legataris nomenats moren sense haver-la revelada o complerta, si la revelen o compleixen a favor seu i, en general, quan la confiança no es pot complir pel fet que resulta desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable. Caduquen igualment en la part en què la confiança resulti afectada per alguna d'aquestes circumstàncies.
2. En caducar la institució d'hereu de confiança, l'herència o la part afectada de caducitat és deferida a favor dels qui en el moment de la mort del testador serien els seus hereus abintestat.
3. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones tenen la condició de legataris de part alíquota en la porció caducada. La caducitat del llegat de confiança produeix la seva absorció total o parcial per l'herència.

CAPÍTOL V. LES SUBSTITUCIONS HEREDITÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. LA SUBSTITUCIÓ VULGAR

ARTICLE 425-1. SUPÒSITS DE SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. El testador pot instituir un hereu ulterior o segon, per al cas en què el primer o l'anterior instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.
2. Llevat que sembli que és una altra la voluntat del testador, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos esmentats val per a l'altre, i l'ordenada per al cas de premoriència de l'hereu instituït es fa extensiva a tots els altres casos, incloent-hi el d'institució sota condició suspensiva quan l'instituït mor abans de complir-se la condició, quan la condició resta incomplida o quan no arriba a néixer l'instituït que ja es trobava concebut. També s'aplicarà als casos d'absència legal de l'instituït, d'acord amb les disposicions que la regulen.

ARTICLE 425-2. PLURALITAT DE SUBSTITUTS

1. Un hereu pot ésser substituït per dos o més substituïts i a l'inrevés.
2. Els substituïts poden ésser cridats tots junts o l'un en defecte de l'altre. En aquest darrer cas, el substituït del substituït s'entén que també ho és del substituït.
3. Diferents hereus poden ésser nomenats substituïts vulgars entre ells, recíprocament. Si han estat instituïts en quotes desiguals, la del cridat que no arriba a ésser hereu es defereix als altres instituïts en proporció a llurs quotes respectives.
4. Si amb els cohereus és cridada a la substitució una altra persona, correspon a aquesta una porció de la quota vacant resultant de la divisió d'aquesta quota pel número total dels concurrents a la substitució. La resta de la quota correspon als cohereus en proporció a llurs quotes respectives.
5. En tot cas, preval allò que ha ordenat el testador.

ARTICLE 425-3. SUBSTITUCIÓ VULGAR EXPRESSA I TÀCITA

1. La substitució vulgar pot ésser expressa o tàcita.
2. Les substitucions pupillar, exemplar i fideïcomissària enclouen sempre la vulgar tàcita, però, quant a les dues primeres, solament respecte als béns procedents de l'herència del substituent.

ARTICLE 425-4. EFECTES DE LA SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. La delació de l'herència a favor del substitut vulgar s'entén que és produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori mentrestant, l'esmentat substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.
2. El substitut succeeix el causant amb les mateixes limitacions i càrregues imposades a l'instituït que no ha arribat a ésser hereu, llevat que el testador hagi disposat de forma diferent.

SECCIÓ SEGONA. LA SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR

ARTICLE 425-5. DESIGNACIÓ DE SUBSTITUT

1. Els progenitors, mentre exerceixen la potestat parental sobre llur fill impúber, és a dir el menor de catorze anys, poden substituir-lo pupil·larment, en el testament que atorguin per a la pròpia herència, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar.
2. També poden substituir el fill concebut que al temps de néixer hagi de quedar sota la seva potestat parental.

ARTICLE 425-6. NATURALESA DE LA SUBSTITUCIÓ

1. En la substitució pupil·lar, el substitut té aquest caràcter respecte als béns que, subsistint en morir l'impúber, ha adquirit aquest per herència o llegat del progenitor que hagi disposat la substitució, i el d'hereu directe de l'impúber en l'herència relictada per aquest, sense que sobre ella puguin els progenitors imposar en llur testament limitacions ni càrregues.
2. Si tots dos progenitors ordenen substitució pupil·lar, subsisteixen ambdues respecte a llurs propis béns, però respecte als del pupil val solament l'ordenada per l'últim que mori.

ARTICLE 425-7. PRINCIPI DE TRONCALITAT

1. Un progenitor solament pot designar com a substitut pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de l'altre, si aquest no ho ha fet, algun o alguns dels germans de l'impúber que siguin fills comuns i, en defecte d'ells, parents de l'altre branca dins el quart grau. Per manca d'uns i d'altres, i quant als altres béns, la designació del substitut pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir.
2. En cas de no complir els progenitors el que disposa aquest article, són considerats cridats com a substituïts pupil·lars els expressats germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

ARTICLE 425-8. SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR TÀCITA

La substitució vulgar expressa, si l'instituït és impúber, comprèn la pupil·lar tàcita respecte als béns de l'herència relictada pel substituent, llevat en el cas d'haver estat substituïts recíprocament dos germans, l'un púber i l'altre impúber; tot això, tret de disposició contrària del testador.

SECCIÓ TERCERA. LA SUBSTITUCIÓ EXEMPLAR

ARTICLE 425-9. DESIGNACIÓ DE SUBSTITUT

1. La substitució exemplar solament pot ésser ordenada per ascendents de l'incapacitat que en sigui legitimari, i comprèn, ultra els béns del testador, els de l'incapacitat que no ha atorgat testament ni heretament.
2. La validesa d'aquesta substitució requereix que l'ascendent deixi al substituït la llegítima que li correspongui i que la incapacitat sigui declarada judicialment en vida del descendent substituït, baldament sigui després d'haver estat disposada la substitució.

ARTICLE 425-10. CONCURRÈNCIA DE SUBSTITUCIONS

1. Si diversos ascendents substitueixen exemplarment el mateix descendent, preval la substitució disposada per l'ascendent mort de grau més pròxim, i si aquests són del mateix grau, succeeixen en la mateixa herència de l'incapaç tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat a favor d'aquests.

2. En tot cas, els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents que hagin disposat la substitució corresponen al substitut exemplar respectivament designat.

ARTICLE 425-11. LIMITACIONS A LA DESIGNACIÓ DE SUBSTITUT

1. La substitució exemplar ha d'ésser ordenada a favor de descendents de l'incapaç.
2. En defecte de descendents de l'incapaç, ha d'ésser ordenada a favor de descendents del testador i, si hi manquen els uns i els altres, a favor de qualsevol persona capaç per a succeir.

ARTICLE 425-12. INEFICÀCIA DE LA SUBSTITUCIÓ

1. La substitució exemplar queda sense efecte en cessar realment l'estat d'incapacitat del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substitut premor al testador o a l'incapaç, o aquest a l'ascendent.
2. En cas de diversos ascendents, aquesta norma s'aplica en relació amb la respectiva substitució exemplar.

ARTICLE 425-13. APLICACIÓ DE LES REGLES DE LA SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR

1. El que és disposat per a la substitució pupil·lar s'aplica a l'exemplar, en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

2. Els legitimaris de l'impúber o de l'incapaç únicament tenen dret a la llegítima en la pròpia herència d'aquests. En forma part la llegítima que correspongui a l'impúber o incapaç en les successions en les quals hagi estat disposada la substitució.

CAPÍTOL VI. ELS FIDEÏCOMISOS

SECCIÓ PRIMERA. ELS FIDEÏCOMISOS EN GENERAL

ARTICLE 426-1. CONCEPTE

1. En el fideïcomís, el fideïcomitent disposa que el fiduciari adquireixi l'herència o el llegat amb el gravamen que, finalitzat el termini o complerta la condició, faci trànsit al fideïcomissari l'herència o el llegat.
2. Els fideïcomissaris succeeixen sempre el fideïcomitent, encara que ho siguin l'un per a després de l'altre.

ARTICLE 426-2. FORMES D'ORDENACIÓ

1. Els fideïcomisos poden ésser ordenats en pacte successori, en testament, en codicil i en donació entre vius o per causa de mort.
2. Els fideïcomisos ordenats en les donacions es regeixen per les normes establertes per als fideïcomisos en llegats, sempre que ho permeti la seva naturalesa.

ARTICLE 426-3. CAPACITAT PER SER FIDEÏCOMISSARI

1. Per a l'efectivitat del fideïcomisos cal que el fideïcomissari hagi nascut o sigui concebut en ésser deferit el fideïcomís a favor seu.
2. En el fideïcomís a termini, el fideïcomissari que viu o ha estat concebut quan l'herència o el llegat són deferits al fiduciari, adquireix el seu dret al fideïcomís i aquest forma part de l'herència per ell relict, encara que mori abans de deferir-se l'herència o el llegat a favor seu. El testador pot excloure aquesta transmissibilitat.
3. En els fideïcomisos condicionals, si el fideïcomissari mor abans de complir-se la condició, encara que sobrevisqui al fideïcomitent, no adquireix cap dret al fideïcomís. El fideïcomitent pot disposar el contrari, cas en el qual s'entén que ha ordenat una substitució vulgar en favor dels hereus del fideïcomissari.

ARTICLE 426-4. LÍMITS DELS FIDEÏCOMISOS

1. En els fideïcomisos familiars, o sia aquells en què els fideïcomissaris són descendents o nebots del fideïcomitent, solament tenen eficàcia les crides a favor de persones que no passin de la segona generació, sense limitació de nombre, entenent com a primera la dels fills propis del fideïcomitent o dels germans d'aquest.
2. En els fideïcomisos que no siguin familiars, solament és eficaç una crida de fideïcomissaris, en el qual cas hom computa únicament les que arriben a ésser efectives i no les frustrades.
3. En cap cas no hi ha limitació de nombre en les crides de fideïcomissaris successius a favor de persones que visquin al temps de morir el testador fideïcomitent.

Aquestes crides n'exclouen d'ulteriors a fideïcomissaris no nascuts ni concebuts al moment de la mort del fideïcomitent.

4. Si el fiduciari és una persona jurídica el fideïcomís té una durada màxima de 30 anys.

5. Les crides de fideïcomissaris, en allò que ultrapassin els límits que queden establerts, s'entenen com a no fetes.

ARTICLE 426-5. DELACIÓ DEL FIDEÏCOMÍS

1. Vençut el termini o complerta la condició, té lloc la delació del fideïcomís a favor del fideïcomissari que no ha renunciat abans el seu dret.
2. En la delació fideïcomissària successiva hom considera que la nova delació ha tingut lloc al temps de frustrar-se l'anterior.
3. En els fideïcomisos a termini el fiduciari pot anticipar la delació del fideïcomís mitjançant renúncia del seu dret a favor del fideïcomissari immediatament cridat, i cedir a tercer el simple aprofitament dels béns fideïcomisos fins que venci el termini, sense quedar exonerat de les seves obligacions, tot responent dels perjudicis que el fideïcomís sofreixi per culpa del cessionari.
4. En els fideïcomisos condicionals no es pot anticipar la delació del fideïcomís i, si el fiduciari el renuncia a favor del fideïcomissari, s'entén que només n'ha cedit l'aprofitament. Això no obstant, està facultat per a efectuar la dita cessió a favor de tercer, amb subjecció al que disposa l'apartat segon de l'article 426-29.

ARTICLE 426-6. FIDEÏCOMÍS UNIVERSAL

El fideïcomís d'herència o universal té per objecte la mateixa herència o quota d'aquesta deferida a l'hereu fiduciari, i atribuïda, en la seva unitat, per a després d'aquest, al fideïcomissari, o bé una massa de béns genèricament diferenciada que el fideïcomitent hagi adquirat com a hereu d'una altra persona.

ARTICLE 426-7. FIDEÏCOMÍS PARTICULAR

1. El fideïcomís particular, o sia l'imposat al legatari, té per objecte el mateix llegat o una part alíquota d'aquest.
2. Els fideïcomisos imposats al legatari que tenen per objecte béns singulars o parts d'aquests compresos en el llegat tenen la consideració de sublegats.

ARTICLE 426-8. CONDICIÓ I TERMINI

1. Els fideïcomisos es poden ordenar sota termini o sota condició, segons que l'herència o el llegat fideïcomesos, o una quota d'ells, es defereixin al fideïcomissari en acabar el termini establert o en complir-se la condició ordenada pel fideïcomitent.
2. En el fideïcomís a termini, la mort del fiduciari abans de la fi del termini anticipa la delació al moment de la mort, salvant voluntat contrària del fideïcomitent.
3. Els fideïcomisos disposats per a després de mort el fiduciari tenen el caràcter de condicionals, salvant voluntat contrària del fideïcomitent.

ARTICLE 426-9. FIDEÏCOMÍS D'ELECCIÓ I DE DISTRIBUCIÓ

Si el causant atribueix al fiduciari la facultat d'elegir el fideïcomissari entre persones que designa per llurs noms o circumstàncies, o que formen un grup determinat, o la de distribuir l'herència entre els fideïcomissaris cal observar el que ell ha disposat i, supletòriament, les regles següents:

- a) L'elecció pot recaure en una, en diverses o en totes les persones designades.
- b) Si elegeix diversos fideïcomissaris, els pot fixar quotes iguals o desiguals; si no ho fa, ho són per parts iguals.
- c) No poden ésser imposades a l'elegit condicions, fideïcomisos, prohibicions de disposar ni cap altra càrrega o limitació, però li poden ésser ordenades substitucions vulgars a favor d'altres designats.
- d) L'elecció ha d'ésser efectuada personalment, en testament, codicil o pacte successori, en què hom ha d'expressar que es fa ús de la facultat d'elegir, i no és possible delegació ni poder.
- e) Si l'elecció es fa per acte entre vius, ha de constar en escriptura pública, que és irrevocable, salvant la facultat de nomenar un altre fideïcomissari en cas de morir o renunciar el nomenat abans de deferir-se el fideïcomís.
- f) Si en la pròpia herència, el fiduciari ha nomenat hereu algun o alguns dels fideïcomissaris, a manca d'elecció o distribució expressa, s'entén feta l'elecció o distribució en favor d'aquests.
- g) En defecte d'elecció o distribució, els elegibles són fideïcomissaris per parts iguals.

SECCIÓ SEGONA. INTERPRETACIÓ DELS FIDEÏCOMISOS

ARTICLE 426-10. FORMA EXPRESSA I TÀCITA

1. El fideïcomís es pot establir expressament o tàcitament.
2. Perquè el fideïcomís s'entengui imposat tàcitament cal que la voluntat de disposar-lo s'infereixi clarament del contingut de la disposició.

ARTICLE 426-11. INTERPRETACIÓ RESTRICTIVA

1. Quan es dubta sobre si el testador ha disposat un fideïcomís o ha formulat una recomanació o un simple prec, s'entén això darrer.
2. Quan hi ha dubte respecte a si una substitució és vulgar o fideïcomissària, s'entén que és vulgar.
3. En el dubte, el fideïcomís s'entén que és ordenat per a després de la mort del fiduciari i amb caràcter de condicional per al cas que mori sense deixar fills.

ARTICLE 426-12. PRESUMPCIÓ DE CONDICIÓ

1. Si és imposada expressament o tàcitament al fill o descendent del fideïcomitent la substitució fideïcomissària a favor d'una persona que no compleix la dita condició, hom presumeix que el fideïcomís fou disposat

sota la condició que morís el fiduciari sense deixar fills o descendents.

2. Aquesta norma només és aplicada si el fiduciari mancava de descendència al temps de disposar-se el fideïcomís o si, en cas de tenir-ne, el fideïcomitent n'ignorava l'existència.

ARTICLE 426-13. CONDICIÓ DE NO TENIR FILLS

La condició imposada al fiduciari pel cas de no tenir fills, s'ha d'entendre en el sentit que els fills l'han de sobreviure.

ARTICLE 426-14. FILLS POSATS COM A CONDICIÓ

En els fideïcomisos disposats per al cas de morir el fiduciari sense deixar fills, aquests no es consideren fideïcomissaris si no són cridats expressament al fideïcomís, llevat que per efecte d'una crida ulterior de fideïcomissaris l'herència pugui fer trànsit a persones que no són descendents del fideïcomitent.

ARTICLE 426-15. ABAST DEL FIDEÏCOMÍS

1. El fideïcomís imposat a un cohereu o col·legatari no s'estén a la quota d'herència o el llegat obtinguts per substitució vulgar, però sí als que ha obtingut per dret d'acréixer.
2. El fideïcomís imposat a l'hereu no s'estén al prellegat ordenat a favor seu, ni inversament.

ARTICLE 426-16. SUBSTITUCIÓ VULGAR EN FIDEÏCOMÍS

El testador pot disposar una substitució vulgar en fideïcomís, o sia substituir vulgarment el fideïcomissari cridat, per al cas que aquest no arribi a ésser-ho efectivament pel fet de no poder o no voler.

ARTICLE 426-17. SUBSTITUCIÓ VULGAR IMPLÍCITA

1. Sempre que el fiduciari cridat no arriba a ésser hereu o legatari per qualsevol causa, opera en primer lloc la substitució vulgar.
2. A manca de substitució vulgar, el fideïcomissari passa a ésser fiduciari, si hi ha fideïcomissari posterior, i en defecte d'aquest passa a ésser hereu o legatari lliure.
3. En els casos previstos als apartats anteriors no té lloc el dret de transmissió.

SECCIÓ TERCERA. ELS EFECTES DEL FIDEÏCOMÍS MENTRE ESTÀ PENDENT

ARTICLE 426-18. REALITZACIÓ D'INVENTARI

1. El fiduciari ha de prendre inventari dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, a càrrec de la mateixa herència o llegat.
2. L'inventari ha de quedar clos dins un any a comptar del moment en què el fiduciari té coneixement de la delació a favor seu.
3. L'inventari ha d'ésser formalitzat notarialment o judicialment i s'hi han de ressenyar els béns relictos i llur

valor en obrir-se la successió i els deutes i les càrregues hereditaris, amb indicació de llur import. No cal detallar els elements del parament de la casa, les empreses o els negocis, les coses universals o els conjunts de coses ni expressar el fi a què respon la formació d'inventari.

4. No és considerat com a pres en forma l'inventari quan, a sabuda del fiduciari, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, ni quan ha estat confeccionat en frau dels fideïcomissaris.

5. Per a la formació de l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els fideïcomissaris que ho sol·licitin.

ARTICLE 426-19. PRESTACIÓ DE GARANTIA

1. Qualsevol fideïcomissari pot exigir al fiduciari que presti garantia bastant i a càrrec seu en seguretat dels béns mobles fideïcomesos, exclosos els no susceptibles de desaparició o alienació i els que siguin objecte de dipòsit o inversió.

2. El fiduciari els fideïcomissaris immediats del qual siguin els seus fills o els seus germans no està obligat a prestar-la, llevat que el testador l'hagi imposada.

3. Si el fideïcomís està sotmès a termini, el fideïcomissari pot optar entre la prestació de garantia en els termes expressats o l'immediat trànsit dels béns fideïcomesos.

4. La garantia objecte d'aquest article i del següent és real; si no és possible, pot ésser personal.

5. En defecte d'aquesta garantia, es procedeix al dipòsit dels béns mobles que havia de garantir el fiduciari, exceptuant-ne els que calguin per al seu ús i el de la seva família, o per a l'explotació dels béns del fideïcomís o per a l'exercici de la professió o l'ofici que exerceixi el fiduciari.

6. La no prestació de garantia mai no pot comportar que el fideïcomís es posi en administració.

7. A manca d'acord sobre la prestació i la quantia de la garantia, el fideïcomissari pot utilitzar els procediments que estableix l'article 165 de la Llei Hipotecària, en els termes de l'article 569-41.

8. El fideïcomitent pot dispensar el fiduciari de les obligacions previstes en els apartats anteriors.

ARTICLE 426-20. OBLIGACIONS RESPECTE ALS BÉNS FIDEÏCOMESOS

1. El fiduciari està obligat, respecte als béns fideïcomesos:

a) A inscriure el títol successori corresponent en el Registre de la Propietat i inserir-hi literalment la clàusula fideïcomissària.

b) A invertir els diners relictos sobrants, o els que s'obtinguin després, en dipòsits bancaris, en préstecs amb interès i garantia real o en béns prudencialment segurs.

c) A invertir sense demora en un establiment legalment autoritzat els valors mobiliaris i les inversions finance-

res amb obligació de notificar a l'entitat gestora que els valors o actius dipositats són objecte d'un fideïcomís.

2. Les obligacions establertes en aquest article pot ésser substituïda a elecció del fiduciari, per una fiança suficient, salvant disposició contrària del testador. Si el fiduciari opta per la fiança, ha de prestar-la encara que els fideïcomissaris immediats siguin fills o germans seus.

3. Les despeses ocasionades pel que disposen les lletres b i c del primer apartat són a càrrec de l'herència o del llegat fideïcomesos.

ARTICLE 426-21. PROTECCIÓ DEL DRET DEL FIDEÏCOMISSARI

1. El compliment de les obligacions establertes al fiduciari en els articles d'aquesta secció pot ésser exigít en tot temps per qualsevol fideïcomissari o curador.

2. Si el fiduciari posa en perill, dissipa o danya greument els béns fideïcomesos, el fideïcomissari o curador pot exigir-li garantia en seguretat del pagament de la indemnització dels danys i perjudicis causats pel seu capteniment.

3. Durant el període de pendència del fideïcomís, els fideïcomissaris, o si és el cas el curador, poden prendre la declaració judicial del seu dret o el caràcter fideïcomès dels béns.

4. Els fideïcomissaris, o si és el cas el curador, també poden impugnar judicialment els actes de disposició atorgats pel fiduciari, però mentre no es defereixi el fideïcomís les sentències que donin lloc a la impugnació únicament poden ésser executades en la mesura necessària per a salvaguardar immediatament els interessos dels fideïcomissaris.

5. Els fideïcomissaris poden exigir del fiduciari informació sobre l'estat dels béns subjectes al fideïcomís, si hi ha motius per suposar que s'estan posant en perill.

ARTICLE 426-22. RESPONSABILITAT DEL FIDUCIARI

El fiduciari universal que ha practicat inventari queda deutor per les obligacions del causant d'acord amb el règim de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari.

ARTICLE 426-23. FACULTATS DEL FIDUCIARI

1. L'hereu fiduciari té l'ús i el gaudi dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats i accessions, fa seus les rendes i els fruits i gaudeix de tots els altres drets que la llei atribueix al propietari, àdhuc respecte a tresors, mines, boscos i accions o participacions socials, però allò que adquireix que no siguin fruits o rendes queda incorporat al fideïcomís.

2. Pel que fa als boscos, no són considerades fruits les tales que excedeixen els límits d'una explotació racional.

3. Pel que fa a les accions i les participacions socials, l'exercici de tots els drets correspon al fiduciari. El fiduciari està obligat a subministrar als fideïcomissaris que ho sol·licitin tota la informació de què disposi com a soci en relació als acords socials.

ARTICLE 426-24. PARTICIÓ DE L'HERÈNCIA I DIVISIÓ DE COSA COMUNA

1. Els hereus fiduciaris de quota d'herència poden demanar la partició i practicar-la eficaçment amb els altres cohereus sense necessitat que hi intervinguin els fideïcomissaris, posat que es tracti d'un pur acte particional; altrament, cal procedir d'acord amb allò previst a l'article 426-33.

2. No obstant, tot fideïcomissari té els drets que la llei atribueix als titulars de crèdits contra els cotitulars en la divisió de la cosa comuna.

3. Això que s'ha disposat anteriorment també s'aplica a la divisió de cosa comuna, si alguna participació indivisa es troba gravada de fideïcomís. Amb tot, si la cosa comuna és indivisible o es desmereix amb la seva divisió, els comuners poden convenir que s'adjudiqui lliure del fideïcomís a algun o alguns d'ells, el qual ha de satisfer en diners les quotes dels altres, amb autorització judicial prèvia al fiduciari. Aquest precepte s'aplica quan la partició hereditària regulada en els apartats anteriors implica divisió de cosa pertanyent a l'herència.

4. La partició hereditària efectuada pel mateix causant o per un comptador partidori designat per aquest i la intervinguda judicialment tenen efecte àdhuc per als fideïcomissaris, sens perjudici de les accions d'impugnació que siguin procedents.

5. L'hereu o el legatari gravats de fideïcomís solament en una part indivisa de l'herència o del llegat deferits a favor seu, o en una quota d'aquests, poden procedir per si sols a dividir en dos lots o porcions l'herència o el llegat, un de lliure i l'altre de fideïcomès, segons les regles de la partició i després de les notificacions corresponents als fideïcomissaris.

ARTICLE 426-25. CONSERVACIÓ I ADMINISTRACIÓ

1. La conservació i l'administració dels béns fideïcomesos són funció obligada del fiduciari, el qual respon personalment amb la diligència que correspon d'esmerçar en els béns propis.

2. En conseqüència, pertoca a l'hereu fiduciari el cobrament i el pagament dels crèdits i els deutes a favor o a càrrec de l'herència fideïcomesa, cancel·lant-ne les garanties, i el pagament a costa seva de les despeses ordinàries de conservació.

3. Les despeses extraordinàries de conservació o de refacció i les altres càrregues anàlogues són satisfetes pel fiduciari a càrrec de l'herència o del llegat.

ARTICLE 426-26. MILLORES I INCORPORACIONS

1. Totes les millores o tots els béns que el fiduciari incorpora materialment al fideïcomís resten afectes al gravamen fideïcomissari, si bé, en deferir-se aquell, el fiduciari o els seus hereus poden optar per retirar les millores o incorporacions, si es pot fer sense detriment dels béns fideïcomesos, o exigir-ne l'import, que s'estima per l'augment de valor que els béns han experimentat, sense que pugui excedir el preu de cost actualitzat.

2. El fiduciari pot alterar la substància de les coses, sempre que no en disminueixi el valor, amb les limitacions que s'estableixen en aquest Capítol.

ARTICLE 426-27. EXERCICI D'ACCIONS I EFICÀCIA DE SENTÈNCIES, LAUDES I TRANSACCIONS

1. El fiduciari té el deure d'exercitar les accions corresponents a l'herència o al llegat fideïcomesos.

2. Les sentències i les altres resolucions dictades en procediments o expedients en els quals hagi tingut intervenció el fiduciari, els laudes recaiguts en arbitratges de dret o d'equitat als quals s'hagi sotmès i les transaccions que hagi convingut no afecten els fideïcomissaris que no hagin estat citats o hi hagin intervingut llevat que hi assenteixin, siguin favorables al fideïcomís, facin referència als actes que pugui realitzar el fiduciari per ell sol o s'hagin complert les disposicions previstes per a la disposició dels béns fideïcomesos.

ARTICLE 426-28. FACULTATS DEL FIDEÏCOMISSARI SOBRE EL SEU DRET

1. Mentre el fideïcomís no sigui deferit al fideïcomissari, aquest pot alienar, gravar, renunciar i assenyalar per a l'embargament el seu dret d'adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. L'alienació, el gravamen o l'embargament s'han de limitar als béns que corresponguin al fideïcomissari en deferir-se el fideïcomís.

3. Si en la substitució condicional hom no arribava a deferir el fideïcomís, els actes expressats en els apartats anteriors queden sense efecte.

SECCIÓ QUARTA. DISPOSICIÓ DELS BÉNS FIDEÏCOMESOS**ARTICLE 426-29. PRINCIPI GENERAL**

1. El fiduciari pot alienar i gravar els béns fideïcomesos en concepte de lliures, en els casos en què ho permeti la llei o ho autoritzin el fideïcomitent o els fideïcomissaris, d'acord amb el que es disposa en els articles següents.

2. En les substitucions fideïcomissàries condicionals, en cas de no haver imposat el fideïcomitent una especial prohibició de disposar, el fiduciari pot realitzar vàlidament actes dispositius o de gravamen de tals béns, però llur eficàcia resta supeditada a la possible efectivitat de la dita substitució, encara que en ésser atorgats aquells actes hom hagi silenciado el gravamen.

3. En les substitucions fideïcomissàries a termini, el fiduciari no té la facultat esmentada a l'apartat precedent.

4. La disposició de béns en concepte de lliures no exclou, llevat voluntat contrària del fideïcomitent o dels fideïcomissaris, que l'obtingut com a contraprestació resti subjecte al fideïcomís en virtut del principi de subrogació real. Perquè succeeixi altrament, cal que la disposició de béns es faci en concepte de lliures de fideïcomís.

ARTICLE 426-30. DISPOSICIÓ DE BÉNS AMB AUTORITZACIÓ DEL FIDEÏCOMITENT

1. El fideïcomitent pot autoritzar el fiduciari per a alienar i gravar, per actes entre vius i en concepte de lliures o de lliures de fideïcomís, tots o alguns dels béns fideïcomesos.

2. Si el fideïcomitent faculta el fiduciari per a disposar amb l'autorització de la persona o de les persones designades a l'efecte, pel cas que les dites persones morin, renunciïn o quedin incapacitades s'aplica el règim d'autoritzacions previst en els articles següents, salvant la voluntat contrària del fideïcomitent. A aquestes persones els són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida de la missió que els ha estat encomanada.

3. Quan l'amplitud d'aquesta autorització atribueixi al fiduciari la facultat de disposar pròpia del fideïcomís de residu, hom s'ha d'atenir a les normes que el regulen.

ARTICLE 426-31. DISPOSICIÓ DE BÉNS AMB NOTIFICACIÓ ALS FIDEÏCOMISSARIS

1. El fiduciari està facultat per ministeri de la llei per a alienar o gravar en concepte de lliures del fideïcomís béns de l'herència o el llegat fideïcomesos en els casos següents:

a) Per pagar els deutes, les càrregues hereditaris, les legítimes i els llegats.

b) Per atendre les despeses extraordinàries de conservació i de refacció dels béns del fideïcomís i de millores útils i necessàries.

2. Per a realitzar aquests actes no cal la intervenció dels fideïcomissaris, però és preceptiva la notificació prèvia que regulen els articles 426-35 i 426-36.

ARTICLE 426-32. DISPOSICIÓ DE BÉNS SOTA PRÒPIA RESPONSABILITAT

1. El fiduciari està facultat, respecte als béns fideïcomesos, per a realitzar per si sol, sota la seva responsabilitat, els actes següents:

a) Vendre els béns mobles que no puguin conservar-se i els fruits relictos pel fideïcomitent.

b) Complir obligacions del fideïcomitent.

c) Concertar convenis en matèria d'expropiació forçosa i acceptar indemnitzacions per danys als béns fideïcomesos.

d) Substituir, sense demora i sense detriment del fideïcomís, les coses que es desgastin per l'ús.

2. Els béns fideïcomesos objecte d'aquests actes queden lliures del gravamen fideïcomissari i, en lloc d'ells, hi queden afectes els béns obtinguts pel fiduciari.

3. El fiduciari pot notificar als fideïcomissaris els actes esmentats a l'apartat primer d'acord amb el procediment establert a l'article 426-35.

ARTICLE 426-33. DISPOSICIÓ DE BÉNS COM A LLIURES AMB AUTORITZACIÓ JUDICIAL

1. El fiduciari pot alienar com a lliures béns subjectes a fideïcomís per tal de reemplaçar-los per d'altres, a fi d'obtenir-ne més rendiment o utilitat, a judici i amb autorització prèvia del jutge competent.

2. No és procedent aquesta subrogació real si el fideïcomitent l'ha prohibida expressament o ha disposat una especial prohibició de disposar incompatible amb la subrogació.

3. Si el fideïcomitent ha permès i regulat la subrogació, hom s'ha d'atenir al que ell ha disposat.

4. L'autorització judicial a què es refereix el primer apartat d'aquest article s'acomoda al procediment de jurisdicció voluntària, amb notificació prèvia als fideïcomissaris i al curador, si n'hi ha, sense que sigui necessària la subhasta. El jutge ha de practicar les proves que estimi convenients, especialment pel que fa a la justa valoració dels béns i, si autoritza la subrogació, ha d'adoptar les mesures que cregui procedents per a la seva normal efectivitat i el consegüent alliberament del gravamen fideïcomissari dels béns reemplaçats i la subjecció al mateix gravamen dels béns adquirits. Les despeses d'aquest procediment són a càrrec del fideïcomís.

5. En cas que ja no hi pugui haver més fideïcomissaris cridats que els vivents i els seus descendents, no és necessària l'autorització judicial quan presten consentiment a l'acte de disposició, que no implica renúncia al fideïcomís, els fideïcomissaris que serien els immediatament cridats en aquell moment. Cal notificar la voluntat d'alienar, amb el preu i condicions, als fideïcomissaris ulteriors, però no als substituïts vulgars en fideïcomís.

6. Serà requisit de l'alienació prevista a l'apartat anterior la realització d'una taxació del valor dels béns, per persona o entitat que professionalment es dediqui exclusivament a aquesta activitat, la qual s'ha d'incorporar a la documentació de l'acte d'alienació. El preu d'alienació o, si és el cas, el valor de la contraprestació rebuda no pot ser inferior al valor de taxació. A més a més, es poden adoptar les mesures de garantia que es creguin convenients.

ARTICLE 426-34. DISPOSICIÓ DE BÉNS EN CONCEPTE DE LLIURES DE FIDEÏCOMÍS AMB CONSENTIMENT DELS FIDEÏCOMISSARIS

1. El fiduciari pot alienar i gravar en concepte de lliures de fideïcomís els béns que hi estan subjectes, mitjançant el consentiment de futur, de present o de pretèrit, de tots els fideïcomissaris que efectivament arribin a ésser-ho en deferir-se el fideïcomís.

2. L'autorització de futur solament allibera els béns que el fiduciari aliena o grava efectivament, però no implica renúncia total al fideïcomís.

3. El consentiment prestat pel fideïcomissari el vincula, però en la successió fideïcomissària condicional aquesta vinculació únicament té efecte si el fideïcomissari arriba efectivament a ésser-ho i no si ho és un altre fideïcomissari cridat que no ha prestat el seu consentiment, encara que sigui com a substituït vulgar en fideïcomís.

ARTICLE 426-35. PROCEDIMENT DE NOTIFICACIÓ I OPOSICIÓ JUDICIAL

1. Quan és preceptiu, o el fiduciari estima convenient de notificar als fideïcomissaris els actes que pretén realitzar sobre els béns del fideïcomís, ho ha de sol·licitar per mitjà del jutge competent, pels tràmits de jurisdicció voluntària, o ho ha de notificar per acta notarial.

2. Les notificacions han d'ésser fetes a tots els fideïcomissaris llavors existents i determinats, i a l'ascendent dels que no ho siguin, i, si no és possible, al curador, que ha d'ésser nomenat, si no n'hi ha, i s'hi han d'expressar les circumstàncies de l'acte projectat. Als fideïcomissaris de parador ignorat, la notificació se'ls fa per edictes. Si els fideïcomissaris no estan designats nominativament pel testador, podran ser determinats per acta de notorietat.

3. Es pot formular oposició judicialment en el termini d'un mes, la qual cosa, si escau, un cop formalitzada, s'ha de fer constar en l'acta notarial.

4. L'oposició se substància pels tràmits del judici verbal, i solament es pot fonamentar en il·legalitat o frau del fiduciari, o en el fet de no haver-se ajustat aquest als termes de la notificació.

5. Tan bon punt transcorregut el termini de l'última notificació sense oposició, o desestimada la formulada, el fiduciari pot realitzar l'acte projectat.

ARTICLE 426-36. FIDEÏCOMISSARIS NO NASCUTS NI CONCEBUTS

1. En cas de possibles fideïcomissaris que no hagin nascut ni estat concebuts la notificació ha d'ésser feta als qui serien els seus ascendents més immediats que visquin.

2. Si la personalitat dels possibles fideïcomissaris només és determinable per algun esdeveniment futur, ha d'ésser feta la notificació a un curador que exerceixi la representació i la defensa dels interessos d'aquests fideïcomissaris.

3. El mateix fideïcomitent pot, en disposar el fideïcomís, o en testament o en codicil posteriors, nomenar un o diversos curadors i llurs suplents. Aquest càrrec es regeix per les normes dels marmessors i correspon el seu nomenament, en defecte del nomenat pel testador o si mancaven els designats, al jutge competent, pels tràmits de jurisdicció voluntària.

4. El càrrec de curador subsisteix en cada successió mentre persisteix la situació que l'ha originat.

5. El curador ha de procedir en tot cas amb autorització judicial prèvia, i les despeses que ocasioni la seva actuació i, si és el cas, el seu nomenament judicial, són a càrrec del fideïcomís.

ARTICLE 426-37. EXECUCIÓ FORÇOSA DE BÉNS FIDEÏCOMESOS

1. Els béns fideïcomesos que s'alienin per execució forçosa per deutes del fideïcomitent o d'aquells de què respongui el fideïcomís, el rematant o adjudicatari els ha d'adquirir lliures del gravamen fideïcomissari, posat que hagin estat citats els fideïcomissaris o el curador.

2. L'execució forçosa per deutes propis del fiduciari solament és procedent contra el seu dret de llegítima i contra els fruits i les rendes del fideïcomís que li corresponen, llevat que en la substitució fideïcomissària condicional el creditor prefereixi que s'alienin els béns amb subjecció al que disposa l'apartat segon de l'article 426-29.

SECCIÓ CINQUENA. ELS EFECTES DEL FIDEÏCOMÍS AL MOMENT DE LA SEVA DELACIÓ**ARTICLE 426-38. EFECTES DE LA DELACIÓ**

1. La delació a favor del fideïcomissari li atribueix la condició d'hereu o de legatari i amb aquest caràcter fa seva l'herència o el llegat o una quota d'ells, segons el contingut de béns i drets al temps d'obrir-se la successió del fideïcomitent, amb aplicació del principi de subrogació real.

2. D'acord amb el principi de subrogació real, han d'ésser lliurats al fideïcomissari aquells béns que el fiduciari hagi adquirit a títol oneros amb contraprestació a càrrec de l'herència fideïcomesa.

ARTICLE 426-39. LLIURAMENT DE LA POSSESSIÓ

1. Deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus han de lliurar la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos al fideïcomissari dins els trenta dies naturals següents a aquell en què rebin el requeriment notarial o judicial corresponent o per un altre mitjà fefaent.

2. Si el fiduciari o els seus hereus no lliuren l'esmentada possessió, tenen la consideració de mers detentors i no fan seus els fruits a partir d'aquell moment, i el fideïcomissari en pot reclamar la possessió judicialment.

ARTICLE 426-40. DRET DE RETENCIÓ DEL FIDUCIARI

1. Si dins el termini esmentat a l'article 426-39 el fiduciari o els seus hereus comuniquen notarialment al fideïcomissari la decisió d'exercir un dret de retenció de conformitat amb la Llei per a algun dels crèdits a què fa referència l'article 426-42, i n'assenyalen l'import, poden retenir la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. Subsisteix el dret de retenció que estableix l'apartat anterior mentre la quantitat total fixada no ha estat consignada, fiançada o satisfeta, de resultes de la seva posterior comprovació definitiva.

ARTICLE 426-41. RESPONSABILITAT DEL FIDEÏCOMISSARI

L'hereu fideïcomissari respon, des que adquireix el fideïcomís i únicament amb els béns que rebí, dels deutes i les càrregues hereditaris que no han estat pagats amb béns de l'herència, dels deutes legalment contrets per l'hereu fiduciari a càrrec del mateix fideïcomís i dels que determina l'article 426-42.

ARTICLE 426-42. DEURES DE LIQUIDACIÓ

1. Tan bon punt deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus tenen dret a exigir al fideïcomissari:

a) El lliurament o l'abonament de les millores o les incorporacions efectuades a càrrec del fiduciari en els termes previstos en l'article 426-26.

b) El reemborsament de les despeses pagades pel fiduciari que siguin a càrrec del fideïcomís.

c) El reintegrament de les quantitats que el fiduciari hagi satisfet a càrrec seu per raó de deutes i càrregues here-ditaris, legítimes, llegats a càrrec de l'herència, ampli-acions de capital social i altres conceptes anàlegs.

d) El cobrament dels crèdits exigibles que el fiduciari tingui pendents de cobrament contra el fideïcomitent.

2. El fiduciari no pot pretendre interessos per les quan-titats anteriors mentre no les reclami judicialment.

ARTICLE 426-43. IMPUGACIÓ D'ACTES EN FRAU DEL FIDEÏCOMÍS

1. Un cop adquirit el fideïcomís, el fideïcomissari pot impugnar per ineficàçs tots els actes d'alienació i de gravamen que el fiduciari hagi efectuat en frau o perju-dici de l'herència o el llegat fideïcomesos, i reivindicar els béns alienats o gravats indegudament a efectes de la substitució condicional, sens perjudici del que disposen l'article 426-35 i la Llei hipotecària, però no pot recla-mar els fruits anteriors.

2. Els actes d'alienació i de gravamen a què es refereix l'apartat anterior són eficaços en tant que siguin imputables als conceptes a què el fiduciari o els seus hereus tinguin dret o que acreditin contra el fideïcomís, en de-ferir-se aquest, segons l'article 426-42, i en la mesura que ho permeti la quantitat total a què el fiduciari tingui dret pels conceptes indicats, després de deduir tot el que hagi d'indemnitzar per les seves responsabilitats en el fideïcomís.

3. En cas que la quantitat indicada no cobreixi el valor dels béns realitzats i els gravàmens imposats, referits sempre a l'estimació que tenien en ésser atorgats, úni-cament se sostenen com a eficaços els que, per ordre cronològic de més antiguitat, càpiguen en aquella quan-titat.

4. D'igual preferència gaudeixen els actes atorgats amb la simple invocació de fer valer aquesta imputació, baldament no s'han complert els requisits prescrits en l'article 426-31.

5. Els tercers adquirents poden oposar aquesta imputa-ció a les accions que, segons aquest article, pugui exer-citar el fideïcomissari. En cas que aquest negui sim-plement l'existència dels expressats crèdits o drets del fiduciari, n'incumbeix la prova als tercers adquirents, que fan valer la imputació.

SECCIÓ SISENA. EL FIDEÏCOMÍS DE RESIDU

ARTICLE 426-44. FIDEÏCOMÍS DE RESIDU

En el fideïcomís de residu el fiduciari és autoritzat pel fideïcomitent per a disposar, en tot o en part, dels béns fideïcomesos.

ARTICLE 426-45. MODALITATS

Hi ha fideïcomís de residu:

a) Quan el fideïcomitent autoritza al fiduciari a alienar, gravar o disposar d'altra manera dels béns fideïcomesos per actes entre vius a títol onerós en concepte de lliures de fideïcomís.

b) Quan el fideïcomitent autoritza el fiduciari a transfor-mar, esmerçar o consumir els béns fideïcomesos per a la satisfacció de les seves necessitats pròpies i les de la seva família, sense haver de procedir a llur reposició.

c) Quan se subordina la substitució al fet que, en morir el fiduciari, quedin en l'herència o el llegat béns dels quals aquest no hagi disposat.

d) Quan el fideïcomitent autoritza al fiduciari a disposar a títol gratuït per actes entre vius o per causa de mort.

ARTICLE 426-46. SUBSTITUCIÓ PREVENTIVA DE RESIDU

1. Produeix els mateixos efectes que el fideïcomís de residu si el fideïcomitent, en previsió que algun hereu o legatari mori sense deixar successor voluntari, crida una o més persones per tal que a la mort d'aquells facin seus els béns que hagin adquirit amb aquest caràcter del fideïcomitent i dels quals no hagin disposat per actes entre vius, per qualsevol títol, o per causa de mort.

2. La delació a favor dels fideïcomissaris només té lloc si l'hereu o el legatari moren intestats, i s'entén que això ha ocorregut quan moren sense testament o amb testament que sigui nul o ineficàç.

ARTICLE 426-47. INTERPRETACIÓ

1. En cas que el fiduciari hagi estat autoritzat per dis-posar dels béns en concepte de lliures de fideïcomís, s'entén que només pot fer-ho en els termes previstos a les lletres a i b de l'article 426-45.

2. Si el fideïcomís faculta només per a «vendre» s'entén que faculta a tots els actes de disposició a títol onerós.

3. La facultat de disposar a títol gratuït s'entén només entre vius i comprèn la de disposar a títol onerós.

4. La facultat de disposar per causa de mort l'ha de preveure expressament el fideïcomitent i inclou les an-teriors.

ARTICLE 426-48. DISPOSICIÓ EN CAS DE NECESSITAT O AMB CONSENTIMENT D'ALTRE

El fideïcomitent pot preveure que la disposició del fidu-ciari només sigui vàlida si hi concorren determinades circumstàncies, entre les quals, la situació de necessitat o l'autorització d'una tercera persona. A aquestes per-sones s'apliquen les disposicions sobre els marmessors particulars i, si han mort, renunciat o han quedat inca-pacitades, s'entén que el fiduciari queda lliure d'aquesta limitació.

ARTICLE 426-49. BONA FE DEL FIDUCIARI

1. En l'exercici de les seves facultats dispositives, el fi-duciari ha d'actuar de bona fe, sense ànim de defraudar el fideïcomís.

2. Els fideïcomissaris o els seus curadors tenen acció personal contra els actes en frau o contravenció del fideïcomís.

ARTICLE 426-50. SUBROGACIÓ REAL

1. El gravamen fideïcomissari subsisteix sobre els diners o els béns que per subrogació real han reemplaçat els altres béns fideïcomesos, a conseqüència o no de les facultats dispositives del fiduciari, que s'estenen també als béns subrogats.

2. No hi haurà subrogació real:

a) Si s'ha exclòs de manera expressa en establir el fideïcomís.

b) En cas que el fideïcomís autoritzi a disposar a títol gratuït, respecte dels béns mobles fideïcomesos o llurs subrogats que en el moment que es defereixi el fideïcomís estiguin incorporats o destinats materialment per voluntat del fiduciari al seu patrimoni o siguin posseïts com a propis per altres persones de manera pública i pacífica amb coneixement del fiduciari.

c) En els supòsits previstos a la lletra d de l'article 426-45 i a l'article 426-46.

d) Respecte dels béns que el fiduciari ha consumit per a satisfacció de les seves necessitats pròpies i de la seva família, apreciat d'acord amb el seu propi criteri.

ARTICLE 426-51. IMPUTACIÓ

El valor dels béns fideïcomesos dels quals ha disposat el fiduciari s'imputa a allò que per llegítima o per d'altres crèdits o drets pot pretendre contra el fideïcomís.

ARTICLE 426-52. RÈGIM JURÍDIC

1. Són aplicables al fideïcomís de residu les disposicions d'aquest capítol llevat de les de la secció quarta, que només s'apliquen en la mesura que ho permeti la naturalesa i classe del fideïcomís establert.

2. Les disposicions relatives a la prestació de garantia i d'altres obligacions respecte als béns fideïcomesos només són exigibles en el supòsit en què, per voluntat del fideïcomitent, una part dels béns ha de fer trànsit i s'ha reservat en favor del fideïcomissari.

CAPÍTOL VII. ELS LLEGATS

SECCIÓ PRIMERA. ELS LLEGATS I LLURS EFECTES

ARTICLE 427-1. ATORGAMENT

1. El causant pot ordenar llegats en testament, en codicil o en memòria testamentària, així com en pacte successori.

2. Les normes d'aquest capítol s'apliquen supletòriament a les atribucions d'usdefruit pactades en capítols matrimonials a favor de cònjuges, en tant que ho permetin llur naturalesa i llur irrevocabilitat, i als assenyalaments i assignacions de llegítimes disposats també en capítols.

ARTICLE 427-2. CAPACITAT PER SER LEGATARI

És eficaç el llegat a favor de persona encara no nascuda ni concebuda al temps de morir el causant, posat que arribi a néixer, i també el disposat a favor del legatari determinable per un esdeveniment futur i raonablement possible expressat pel causant. En ambdós casos hom entén que això enclou una condició suspensiva del llegat.

ARTICLE 427-3. DESIGNACIÓ DEL BENEFICIARI DEL LLEGAT

1. El causant pot ordenar llegats a favor de persones que el gravat amb el llegat, o un tercer, elegeixin entre les designades per llurs noms o circumstàncies pel causant o compreses en un grup que aquest determini.

2. L'elecció s'ha de regular per les disposicions de l'article 426-9, i únicament es pot fer en escriptura pública i dins un any a comptar des de l'acceptació del gravat o de l'encàrrec pel tercer.

ARTICLE 427-4. PLURALITAT DE LEGATARIS

1. Llevat de voluntat contrària del causant, el llegat ordenat conjuntament a favor de diferents persones els correspon per parts iguals, encara que si també han estat instituïts hereus siguin desiguals llurs quotes hereditàries.

2. El causant pot deixar a l'àrbitri de la persona gravada amb el llegat o d'un tercer la determinació de les participacions dels col·legataris. Aquesta determinació ha d'ésser feta en escriptura pública, amb subjecció a les regles de les lletres c, d i e de l'article 426-9 i dins el termini de l'article 427-3, transcorregut el qual sense que s'hagi efectuat la determinació hom s'ha d'atenir al que disposa l'apartat primer d'aquest article.

3. En el dubte, hom entén que el llegat a favor de diferents persones és conjunt i no alternatiu.

ARTICLE 427-5. PRELLEGAT

El cohereu o l'hereu únic afavorits amb algun llegat l'adquireixen íntegrament a títol de legataris i no d'hereus, encara que el causant l'hagi imposat determinadament a càrrec d'ells mateixos.

ARTICLE 427-6. SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. El causant pot substituir per la vulgar el legatari.

2. La delació a favor del substitut vulgar s'entén que és produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori mentrestant, l'esmentat substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.

ARTICLE 427-7. PERSONES GRAVADES

1. Poden ésser gravats amb llegats els hereus, els legataris, els fideïcomissaris, els donataris per donació per causa de mort i, en general, qualsevol persona que per causa de mort i per voluntat del causant obtingui algun benefici patrimonial.

2. També pot ser gravat el tercer beneficiari per l'estipulació que amb una altra persona hagi celebrat el causant en contemplació de la seva mort i reservant-se la lliure

designació i el canvi de beneficiari. Aquest llegat no és reduïble per raó de llegítima.

3. És suficient que la persona gravada amb el llegat estigui determinada en el moment d'ésser exigible el llegat.

ARTICLE 427-8. PLURALITAT DE GRAVATS

1. Els llegats graven l'únic hereu o tots els hereus, llevat que el causant els imposi determinadament a càrrec de qualsevol d'ells o d'una altra persona afavorida.

2. Cadascuna de les persones gravades amb un mateix llegat ho és en proporció a la respectiva quota hereditària o en proporció a l'import del que obtingui segons l'article 427-7, llevat també de voluntat contrària del causant. No obstant això, i llevat també el cas que sigui una altra la voluntat del causant, en el llegat ordenat a càrrec de dues o més persones alternativament, responen solidàriament del compliment del llegat, amb facultat per part de qui l'hagi complert per a exigir a les altres el reintegrament de la seva part.

3. Si el gravat amb un llegat no arriba a ésser efectivament hereu o legatari, el llegat subsisteix a càrrec de l'hereu o d'aquella altra persona que immediatament sigui beneficiada per aquell fet. Aquesta norma no s'aplica quan per disposició del causant o per la naturalesa del llegat solament ha de complir-lo o pot complir-lo la persona primerament gravada.

ARTICLE 427-9. OBJECTE DEL LLEGAT

1. Pot ésser objecte de llegat tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a les lleis.

2. L'objecte del llegat ha d'ésser determinat o, almenys, han de resultar de la mateixa disposició els fets o les circumstàncies que el facin determinable al temps del seu compliment.

3. Si l'objecte del llegat són coses futures de possible existència, s'entén que són llegades per al cas que existeixin al temps en què s'ha de complir el llegat o en el temps que raonablement s'esperaven.

4. El causant pot encomanar a l'àrbitri d'equitat d'un tercer la determinació del llegat i de la seva subsistència, sempre que en els esmentats casos el causant expressi la finalitat del llegat. Per complir aquest encàrrec, el tercer gaudeix del termini que estableix l'article 429-11. El legatari pot demanar al jutge que decideixi, en cas de silenci o de falta de respecte evident a l'equitat per part del tercer.

ARTICLE 427-10. EFICÀCIA DEL LLEGAT

1. Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.

2. Tenen eficàcia real quan per la sola virtualitat del llegat adquireix el legatari béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del causant, que no s'extingeixin per la seva mort, i també quan el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre cosa pròpia del causant.

3. El llegat té eficàcia obligacional quan el causant imposa a la persona gravada una determinada prestació de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació és de lliurar els béns o drets que en compliment del llegat ha d'adquirir el legatari es consideren adquirits directament del causant.

ARTICLE 427-11. LLEGAT A TERMINI O CONDICIONAL

1. Els llegats poden ésser disposats eficaçment sota termini o condició suspensius o resolutoris.

2. Salvant voluntat distinta del causant, s'entén sota termini i no sota condició el llegat disposat per a quan mori el mateix legatari o arribi a una determinada edat una altra persona.

ARTICLE 427-12. TERMINI O CONDICIÓN SUSPENSIVUS

1. El termini suspensiu retarda simplement els efectes del llegat però, en tot cas, encara que mori el legatari abans del venciment del termini, es transmet el dret llegat als seus successors.

2. La persona gravada fa seus els fruits i les rendes produïts per la cosa objecte del llegat mentre no arribi el termini o es compleixi la condició.

3. Llevat del cas en què el termini s'estableixi en benefici del legatari, la persona gravada pot anticipar el lliurament o el compliment del llegat.

4. Els llegats ordenats sota condició suspensiva no són eficaços si la condició no s'arriba a complir i tampoc si el legatari mor mentre està pendent de compliment la condició, sense que en aquest cas adquireixin els seus successors cap dret al llegat, i sens perjudici de la substitució vulgar en cas que s'hagi ordenat.

5. El llegat ordenat per al cas que el legatari el vulgui o l'accepti no atribueix tampoc cap dret als hereus del legatari que mori abans de l'acceptació.

ARTICLE 427-13. TERMINI O CONDICIÓN RESOLUTORIS

1. En els llegats ordenats sota termini o condició resolutoris, el legatari adquireix els béns objecte del llegat amb el gravamen resolutori, que afecta els béns com a càrrega real, si el causant no ha ordenat que produeixi efectes obligacionals.

2. El legatari és propietari dels béns i fa seus els fruits mentre no arribi el termini o estigui pendent de compliment la condició, ha de prestar garantia i té sobre els béns objecte de llegat la mateixa posició que el fiduciari en les substitucions fideïcomissàries de llegat.

3. Si mentrestant mor el legatari, els seus successors adquireixen els béns objecte del llegat amb subjecció a l'esmentat gravamen.

ARTICLE 427-14. DELACIÓ

1. Els llegats es defereixen al legatari a la mort del causant.

2. Si el llegat s'ha ordenat sota condició suspensiva, la delació té lloc quan la condició es compleix.

3. En el llegat ordenat a favor de persona encara no concebuda al moment de la mort del causant o quan la personalitat del legatari s'ha de determinar per un fet futur, la delació es produeix quan té lloc el naixement o es produeix el fet que determina la personalitat del legatari. No obstant això, si aquest llegat està subjecte a termini o condició suspensius, únicament es defereix el llegat a favor dels qui han nascut o han estat concebuts o dels qui estan determinats en arribar el termini o complir-se la condició.

4. Si la condició suspensiva és potestativa del legatari, el seu compliment parcial no implica delació parcial del llegat, però si hi ha una pluralitat de legataris es defereix la part que els correspon als legataris que vagin complint parcialment la condició. Si aquesta és indivisible, n'hi ha prou que la compleixi qualsevol legatari.

5. El llegat de cosa futura de possible existència es defereix quan la cosa arriba a existir al temps que raonablement es preveia o al fixat pel causant. El legatari transmet aquest dret als seus successors, encara que mori amb anterioritat, sempre que hagi sobreviscut al testador.

ARTICLE 427-15. EFECTES DE LA DELACIÓ

1. Per la delació, el legatari adquireix de ple dret la propietat de la cosa objecte del llegat d'eficàcia real, i es converteix en creditor de la persona gravada si el llegat és d'eficàcia obligacional, sens perjudici de poder-los renunciar.

2. La delació dels llegats és eficaç, amb independència que la persona gravada amb aquests accepti o repudii el benefici patrimonial que li atribueix el causant.

3. En el llegat d'eficàcia real subjecte a condició suspensiva, els efectes de la delació es retrotrauen al temps de la mort del causant, però sense que el legatari pugui exigir els fruits o les rendes anteriors.

ARTICLE 427-16. ACCEPTACIÓ I REPUDIACIÓ

1. El legatari que accepta expressament o en forma tàcita el llegat consolida la seva adquisició, però si el repudia es considera com si no li hagués estat deferit, i l'objecte del llegat queda absorbit en l'herència o el patrimoni de la persona gravada, llevat que actuï la substitució vulgar o el dret d'acréixer.

2. El legatari no pot acceptar ni repudiar el llegat mentre no tingui coneixement que s'ha produït la delació a favor seu. L'acceptació parcial del llegat comporta la seva total acceptació.

3. L'acceptació i la repudiació dels llegats són irrevocables, però si el mateix objecte del llegat ha estat atribuït al qui ha repudiat per qualsevol altra disposició de darrera voluntat subsistent que ignorava el qui ha repudiat, pot acceptar-la posteriorment.

4. El legatari afavorit amb dos llegats pot acceptar-ne un o repudiar l'altre, baldament estiguin ordenats en la mateixa clàusula, llevat que el renunciat sigui un llegat oneros o que el causant hagi disposat una altra cosa.

5. Cada col·legatari pot repudiar o acceptar la seva part en el llegat, amb independència dels altres.

6. L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, i inversament.

7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercitar respecte al legatari el dret que els atribueix l'article 461-13.

8. Les qüestions no previstes en aquest capítol es regeixen per les disposicions sobre acceptació i repudiació de l'herència, sempre que ho permeti la seva naturalesa.

ARTICLE 427-17. TRANSMISSIÓ DEL DRET AL LLEGAT

1. El llegat deferit i no acceptat ni repudiat per mort del legatari es transmet als seus hereus amb la mateixa facultat d'acceptar-lo o de repudiar-lo, llevat de voluntat contrària del causant o llevat que es tracti de llegats d'usdefruit, de renda, de pensió vitalícia o altres de caràcter personalíssim.

2. Cas que existeixi una pluralitat d'hereus transmissaris, cadascun pot repudiar o acceptar la seva part corresponent.

ARTICLE 427-18. COMPLIMENT

1. Deferit el llegat i escolat el termini o acabada, si escau, la raó legal de demora, la persona gravada ha de lliurar la cosa o el dret real objecte del llegat amb eficàcia real, o ha de complir les obligacions que el llegat li imposa en el llegat d'eficàcia obligacional.

2. En el subllegat, el legatari gravat amb un llegat solament ha de complir-lo quan percebi el seu.

3. Les despeses pel compliment del llegat són a càrrec del gravat. Les de formalització, si escau, són a càrrec del legatari.

ARTICLE 427-19. RISCOS

1. La cosa llegada ha de lliurar-se al legatari en l'estat en què es trobi a la mort del causant.

2. En els llegats d'eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, excepte si la persona gravada ha incorregut en culpa o mora.

3. En els llegats genèrics o alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment en què se li notifiqui l'especificació i posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des que la persona gravada li comuniqui la seva predisposició al compliment.

ARTICLE 427-20. FRUITS DE LA COSA LLEGADA

1. Si l'objecte del llegat d'eficàcia real és una cosa fructífera pròpia del causant en el moment de la seva mort, el legatari fa seus els fruits i els interessos pendents a partir d'aquest moment.

2. Si la cosa objecte del llegat és propietat del gravat o d'un tercer, o si el llegat és de quantitat, el legatari sols pot exigir els fruits i els interessos des que els reclama judicialment o extrajudicialment o des del dia en què s'ha promès fer efectiu el llegat.

3. Si l'objecte del llegat és una cosa designada genèricament, el legatari pot exigir els fruits des de la seva especificació.

ARTICLE 427-21. EXTENSIÓ DEL LLEGAT

1. El llegat es fa extensiu a les pertinences de la cosa objecte del llegat al temps de la mort del causant i a les indemnitzacions per disminució del seu valor que aquest podria exigir per fets esdevenuts després de l'ordenació del llegat, llevat que aparegui clarament que la voluntat del causant és una altra.

2. El llegat d'una finca es fa extensiu a totes les seves construccions, encara que hagin estat fetes amb posterioritat a l'ordenació del llegat. També es fa extensiu als terrenys confrontants adquirits posteriorment si el causant els ha unit a la finca i formen per signes externs una sola unitat funcional o econòmica, encara que aquesta unió de finques no hagi estat reflectida en document públic.

3. El llegat d'un habitatge comprèn la roba, mobiliari, inclòs el de procedència familiar, i els estris que constitueixen el seu parament al temps de la mort del causant, però no comprèn títols valors, joies, objectes artístics o històrics ni altres que tinguin un valor extraordinari atès el patrimoni relict.

ARTICLE 427-22. ACCIONS DEL LEGATARI

1. El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si és el cas, contra la persona facultada per a complir els llegats.

2. En el llegat amb eficàcia real, quan la propietat de la cosa o del dret real susceptible de possessió ha fet trànsit al legatari, aquest té acció per a exigir-ne el lliurament de la possessió, i àdhuc per a reivindicar la cosa o el dret contra qualsevol posseïdor.

3. Sense consentiment de la persona gravada o, si és el cas, de la facultada per al lliurament, el legatari no pot prendre possessió, per la seva pròpia autoritat, de la cosa o el dret llegats.

4. Això no obstant, el legatari pot prendre per si mateix la referida possessió quan el causant ho ha autoritzat, en cas de prellegat o si el llegat és d'usdefruit universal, i també a Tortosa si tota l'herència està distribuïda en llegats.

5. En el llegat amb eficàcia obligacional, el legatari no pot exigir el seu compliment a l'hereu gravat amb el mateix llegat mentre aquest no accepti l'herència, però pot exercir el dret que s'estableix a l'article 461-13.

ARTICLE 427-23. GARANTIES DEL LLEGAT

1. El legatari pot exigir que la persona gravada presti caució en garantia dels llegats litigiosos que no es puguin anotar preventivament en el Registre de la Propietat.

2. En els llegats que no siguin de llegítima, el causant pot excloure aquest deure.

SECCIÓ SEGONA. LES CLASSES DE LLEGATS

ARTICLE 427-24. LLEGAT DE COSA ALIENA

1. El llegat de cosa determinada pròpia del gravat o d'un tercer és eficaç només quan la voluntat del causant sigui d'atribuir la cosa a l'afavorit àdhuc per al cas que no formi part de la seva herència. En aquest darrer cas, el gravat està obligat a adquirir la cosa del tercer i a transmetre-la al legatari.

2. Si el gravat no pot adquirir la cosa objecte del llegat, o se li n'exigeix un preu o una contraprestació desproporcionats, pot alliberar-se'n mitjançant el pagament del just valor de la cosa llegada.

3. Si la cosa objecte del llegat no pertanyia al causant quan aquest va atorgar-lo, però n'és propietari al temps de la seva mort, el llegat és vàlid.

4. Quan el causant o el gravat només tenen una part en la cosa objecte del llegat o un dret sobre aquesta mateixa cosa, el llegat és eficaç únicament respecte a aquesta part o aquest dret, llevat que resulti clara la voluntat de llegar la cosa enterament.

ARTICLE 427-25. LLEGAT ALTERNATIU

1. En el llegat alternatiu, el causant pot atribuir la facultat d'elecció a un tercer, el qual ha de fer l'elecció mitjançant declaració de voluntat dirigida a la persona gravada amb el llegat.

2. Si el causant no estableix res al respecte, la facultat d'elecció correspon al gravat. Aquesta facultat és transmissible als hereus.

3. Una vegada feta, l'elecció és irrevocable.

ARTICLE 427-26. LLEGAT DE COSA GENÈRICA

1. El causant pot ordenar un llegat de cosa genèrica, encara que no hi hagi coses d'aquest gènere a l'herència.

2. La determinació de la cosa llegada pot correspondre a un tercer o al legatari, si així ho estableix el causant.

3. Si el causant no ho ha previst, la facultat de determinació correspon a la persona gravada amb el llegat, que ha de lliurar una cosa que sigui de qualitat mitjana.

4. Si la cosa lliurada al legatari és defectuosa, l'afavorit pot exigir que li sigui lliurada una altra cosa no defectuosa en lloc d'aquesta.

5. Si el gravat amb el llegat ha amagat el defecte, el legatari pot optar pel lliurament d'una cosa no defectuosa o per la indemnització de danys i perjudicis.

ARTICLE 427-27. LLEGAT DE DINERS

1. El llegat de diners atribueix al legatari un crèdit pel seu import contra la persona gravada, que està obligada a fer-lo efectiu encara que no hi hagi diners a l'herència o al seu patrimoni.

2. No obstant el que es disposa en l'apartat anterior, si l'objecte del llegat són tots els diners que deixi el causant en morir, els que es trobin en un lloc determinat o en una entitat financera, el llegat únicament és eficaç

respecte als diners i altres inversions financeres immediatament liquidables que hi hagi al moment d'obrir-se la successió.

ARTICLE 427-28. LLEGAT DE COSA GRAVADA

1. Si la cosa objecte del llegat està gravada amb un dret real limitat, s'entén que el legatari no pot demanar al gravat l'extinció del dret que grava el llegat.

2. Si el causant llega una cosa empenyorada o hipotecada, el pagament del deute garantit per aquesta i la cancel·lació de la penyora o la hipoteca queden a càrrec de l'hereu.

3. Si paga el legatari el deute garantit amb la cosa llegada perquè no ho ha fet l'hereu, aquell queda subrogat en el lloc i en els drets del creditor per a reclamar contra l'hereu.

4. La garantia constituïda per satisfer o finançar el preu d'adquisició o millora de la cosa, i qualsevol altra càrrega, perpètua o temporal, que l'afecti, han d'ésser suportades pel legatari, a qui correspon el pagament de l'obligació assegurada, però les quantitats que s'acreditin fins a la mort del causant són a càrrec de l'herència.

ARTICLE 427-29. LLEGAT D'UNIVERSALITAT

1. El llegat d'universalitat de coses, empreses o altres conjunts unitaris de béns o agregats de coses té la consideració de llegat de cosa única, i es fa extensiu a tots els elements que al temps de morir el causant constitueixen o han estat integrats o adscrits als esmentats béns.

2. En el llegat d'una empresa, les relacions de crèdit i de deute que ja han estat fetes efectives per la persona gravada amb el llegat donen dret als reintegraments corresponents a favor i en contra del legatari.

ARTICLE 427-30. LLEGATS D'ALIMENTS I DE PENSIONS PERIÒDIQUES

1. El llegat d'aliments ordenat a favor de qualsevol persona comprèn tot el que sigui necessari per al manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i l'educació de l'afavorit.

2. En el llegat de pensions periòdiques sense expressar-ne la quantia, s'entén que és la mateixa que el causant ha pagat durant la seva vida al legatari. Si no és així, es considera com un llegat d'aliments.

3. El llegat d'una quantitat de diners o d'una quantitat de coses fungibles que s'hagin de prestar periòdicament faculta l'afavorit per a exigir el primer període des de la mort del causant i el legatari té dret a la totalitat de la prestació en curs encara que mori abans de finir el període començat.

ARTICLE 427-31. LLEGATS DE CRÈDIT I DE DEUTE

1. El llegat d'un crèdit o d'alliberament d'un deute sols és eficaç en la part del crèdit o del deute subsistent al temps de la mort del causant.

2. En cas de dubte, s'entén que el llegat genèric de remissió de deutes només comprèn els deutes contrets amb anterioritat a la data d'atorgament del testament.

3. L'hereu resta obligat a lliurar al legatari els documents i els títols dels crèdits que es trobin en el patrimoni del causant i, en el llegat d'alliberament, a donar carta de pagament.

4. Si el causant, sense fer esment del deute, ordena un llegat a favor del seu creditor, hom presumeix que el llegat no s'ha fet per tal de pagar el crèdit del legatari.

5. En el llegat ordenat a favor del creditor, del seu propi crèdit contra el causant, la repudiació del llegat no implica, per ella mateixa, la renúncia del crèdit. Si el crèdit no ha existit mai, hom entén que ha estat disposat un llegat ordinari de crèdit pel mateix import. El llegat és ineficaç si el causant creia erròniament que era deutor de l'esmentat crèdit i si va manifestar que dubtava si el devia o no.

ARTICLE 427-32. LLEGAT DE CONSTITUCIÓ D'UN DRET REAL

En el llegat d'eficàcia obligacional que té per objecte la constitució d'un dret real, la persona gravada ha de realitzar els actes necessaris per a la dita constitució, especialment quan la cosa gravada pertany a una tercera persona.

ARTICLE 427-33. LLEGAT D'ACCIONS I PARTICIPACIONS SOCIALS

En el llegat d'accions i participacions socials, correspon al legatari l'exercici del dret de vot a partir de la delació, sempre que en sigui propietari d'acord amb els articles 427-10 i 427-15, encara que la possessió no li hagi estat lliurada per l'hereu.

ARTICLE 427-34. LLEGAT D'USDEFUIT UNIVERSAL

1. El llegat d'usdefruit universal té la condició de llegat d'eficàcia real, llevat que hagi estat ordenat amb eficàcia obligacional.

2. Aquest llegat, salvant voluntat contrària del causant, s'estén a tots els béns relictos, llevat dels que hagin estat objecte de donació per causa de mort, sens perjudici del que és establert sobre les llegítimes.

3. El causant pot rellevar l'usufructuari de l'obligació de fer inventari i de prestar caució i concedir-li facultats dispositives sobre els béns usufructuats, a les quals s'han d'aplicar les normes previstes per al fideïcomís de residu.

4. Si l'usdefruit és llegat a diverses persones, el corresponent a cada legatari que vagi faltant per mort o per una altra causa incrementa els dels altres, àdhuc el de qui l'ha renunciat o l'ha cedit anteriorment, llevat de quan el causant hagi assenyalat parts.

ARTICLE 427-35. LLEGAT D'USDEFUIT SUCCESSIU

El nu propietari que ordena un llegat d'usdefruit s'entén que el constitueix amb caràcter successiu per si l'usdefruit preexistent s'extingeix en vida del legatari.

ARTICLE 427-36. LLEGAT DE PART ALÍQUOTA

1. El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat d'eficàcia obligacional, i atribueix al legatari el dret que li

siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid, pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel causant, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència.

2. El legatari de part alíquota no respon amb el caràcter de deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries.

3. Això no obstant, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la part proporcional a la seva part alíquota del que l'hereu hauria pagat per la dita part. Es procedeix a l'inrevés si es descobreixen béns o drets nous o si s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuais.

SECCIÓ TERCERA. LA INEFICÀCIA DELS LLEGATS

ARTICLE 427-37. INEFICÀCIA DELS LLEGATS

Resten sense efecte els llegats quan hi concorri una causa d'ineficàcia, de nul·litat o d'extinció previstes legalment.

ARTICLE 427-38. CAUSES D'INEFICÀCIA DELS LLEGATS

El llegat és ineficaç:

- Quan recau sobre cosa que no pertanyia al causant en el moment d'atorgar-lo i no concorren les circumstàncies previstes en l'article 427-24.
- Quan recau sobre cosa que essent ja propietat del legatari en el moment del seu atorgament ho segueix essent en el moment de la delació.
- Quan per la seva pròpia naturalesa, o per disposició del causant, el llegat únicament podia o havia de complir-lo el gravat que no arriba a ésser efectivament beneficiari de l'atribució patrimonial atorgada pel causant.
- Quan el causant el revoca.
- Quan és excessiu i se'n procedeix a la reducció o supressió.
- Quan és inoficiós i se'n procedeix a la reducció o supressió.

ARTICLE 427-39. NUL·LITAT DELS LLEGATS

- Són nuls els llegats en l'atorgament dels quals concorre alguna de les causes de nul·litat previstes a l'article 422-2.
- Els llegats nuls quan es varen ordenar són vàlids si al moment d'ésser deferits ha desaparegut la causa de nul·litat.

ARTICLE 427-40. REVOCACIÓ DELS LLEGATS

- La revocació que en termes generals fa el causant de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.
- S'entén que ha estat revocat el llegat quan el causant aliena a títol onerós o gratuït la cosa que n'és objecte, encara que sigui ineficaç l'alienació, o quan el causant

torna a adquirir la cosa, llevat que el legatari, en aquest cas, demostrï que el causant va fer la readquisició amb la finalitat de rehabilitar el llegat.

3. No hi ha revocació si el causant readquireix la cosa per dret de redimir en les vendes a carta de gràcia que ell hagi atorgat. Si el causant no la readquireix, s'entén que ha estat llegat el dret de redimir.

4. Tampoc implica revocació del llegat l'alienació per expropiació o execució forçosa, per causa de permuta o per aportació a societat, així com per a qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que el gravat demostrï que la intenció del causant era de revocar el llegat. En els casos esmentats, queda subrogat en el bé llegat el que s'ha rebut a canvi.

ARTICLE 427-41. EXTINCIÓ DELS LLEGATS

1. El llegat s'extingeix en quedar la cosa fora del comerç, per pèrdua de la cosa o per impossibilitat de la prestació, si succeeixen abans de la delació i sense culpa de la persona gravada.

2. El canvi d'espècie o la transformació substancial de la cosa moble llegada que li faci perdre la forma o la denominació s'equipara a la pèrdua i extingeix el llegat, llevat que es pugui deduir que la voluntat del causant era de llegar en substitució la cosa nova o, si escau, una part indivisa d'ella, o la indemnització que sigui escaient en els casos d'accessió.

3. Queda també extingit el llegat de cosa certa si, després d'ésser ordenat, és adquirida pel mateix legatari, però si l'adquireix a títol onerós de persona que no fos el causant, s'entén que ha estat llegat el preu que se n'ha pagat com a contraprestació.

ARTICLE 427-42. REDUCCIÓ I SUPRESSIÓ DELS LLEGATS

1. Els llegats el valor dels quals excedeixi el que obtingui per causa de mort la persona gravada per voluntat del causant són reduïbles o suprimibles per ineficaços, llevat que el gravat els compleixi íntegrament sabent que són excessius.

2. La reducció o supressió de llegats ha d'ésser feta en proporció de llur valor respectant les preferències de pagament disposades pel causant.

3. La reducció no afecta els llegats imputables a la llegítima en la part que cobreixen la del legatari que sigui legítimari.

4. Als efectes de la reducció o supressió, les donacions per causa de mort s'equiparen als llegats, i s'estimen pel valor que en morir el causant tinguin els béns i els drets corresponents.

5. L'hereu pot fer valer aquesta reducció encara que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari.

6. El legatari afectat per la reducció, la pot evitar abonant a l'hereu, en diners, l'import de la reducció.

CAPÍTOL VIII. LES DISPOSICIONS MODALS

ARTICLE 428-1. MODE SUCCESSORI

1. El mode permet al causant imposar a l'hereu i al legatari, o a llurs substituïts, una càrrega, una destinació o una limitació, que, per la finalitat a què respon, no atribueix altres drets que el de demanar-ne el compliment, sense que redundi en profit directe de qui pot demanar-lo.

2. Si el causant atribueix qualsevol dret diferent a favor d'una persona o persones determinades, s'entén que ha disposat un llegat o una altra disposició per causa de mort, i no pas un mode, encara que el causant es valgui d'aquesta expressió.

3. Per al cas de dubte sobre si el testador ha imposat una condició o un mode, o una simple recomanació, es dóna preferència respectivament, al mode o a la recomanació.

4. Les normes referents als llegats s'apliquen també als modes, sempre que ho permeti la seva especial naturalesa.

ARTICLE 428-2. COMPLIMENT DEL MODE

Poden exigir el compliment dels modes:

- a) El marmessor.
- b) L'hereu respecte al mode imposat a altres partícips en l'herència.
- c) El legatari gravat amb un llegat subjecte a mode.
- d) El cohereu o col·legatari respecte als modes imposats a tots o a determinats cohereus i col·legataris.
- e) Els òrgans administratius corresponents o entitats assistencials i fundacions i associacions interessades respecte dels modes amb finalitats d'interès general
- f) Les persones que amb aquesta finalitat hagi nomenat el testador.

ARTICLE 428-3. DISPOSICIONS PER SUFRAGIS I OBRES PIES

1. Els béns objecte de disposició per a sufragis i obres pies, si ha estat feta indeterminadament i sense especificar la seva aplicació, han d'ésser venuts. La meitat de l'import correspon a la confessió religiosa a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat correspon a la Generalitat de Catalunya, perquè els destini a fins benèfics del domicili del difunt o d'abast més general.

2. En la disposició a favor dels pobres en general, la Generalitat de Catalunya ha de destinar els béns, o l'import de la seva venda, a entitats assistencials de la població o la comarca del domicili del testador.

ARTICLE 428-4. GARANTIES DE COMPLIMENT DEL MODE

1. El testador pot assegurar el compliment dels modes facultant els marmessors per a llur compliment, o mitjançant caucions de compliment, sancions a l'obligat o altres mesures escaients.

2. No s'entén pròpiament ordenat un mode si el testador vol garantir-ne el compliment mitjançant condició suspensiva de la institució d'hereu o del llegat.

3. El testador pot imposar un fideïcomís a l'hereu instituit o al legatari gravat amb un mode per al cas que aquest sigui incomplet per causes imputables al gravat amb la disposició modal.

4. L'incompliment per culpa del legatari subjecte al mode faculta la persona gravada pel llegat per a demanar-ne la restitució, sempre que es demostrï que el compliment del mode va ésser motiu determinant del llegat. La restitució obliga al beneficiari al compliment del mode, llevat que aquest sigui de compliment personalíssim.

5. Al gravat amb un mode encara no complet per culpa seva que exerciti qualsevol acció fonamentada en el seu caràcter d'hereu o legatari se li pot oposar, amb la finalitat de suspendre l'exercici de l'acció, l'excepció de mode no complet.

ARTICLE 428-5. MODE IMPOSSIBLE O IL·LÍCIT

1. El mode de compliment impossible o il·lícit es té per no ordenat, però sense que això impliqui la ineficàcia de la institució d'hereu o del llegat gravats amb el mode, llevat que el seu compliment fos el motiu determinant de la institució.

2. No es considera que el mode sigui de compliment impossible quan es pot assolir la mateixa finalitat que perseguia el testador, encara que en un grau inferior o en termes diferents dels que havia ordenat. En aquest cas, a instàncies de la persona gravada amb el mode o de qualsevol de les persones legítimades per a demanar-ne el compliment, el jutge competent pot decretar, en expedient de jurisdicció voluntària, la commutació o la conversió del mode.

3. Quan el mode té caràcter benèfic o docent, els òrgans administratius corresponents són els que n'han d'acordar la commutació o la conversió.

4. També es pot demanar la commutació o la conversió quan comporta greus dificultats el compliment del mode en els termes previstos pel testador o quan, modificant-ne el compliment, es pot assolir una utilitat més gran.

ARTICLE 428-6. PROHIBICIONS DE DISPOSAR EN EL TESTAMENT

1. La prohibició o la limitació de disposar impliquen una minva de la facultat dispositiva dels béns i únicament són eficaces si són temporals.

2. La durada de les prohibicions de disposar pot correspondre amb la vida d'una persona determinada, en un altre cas no pot excedir dels trenta anys.

3. Les prohibicions de disposar per a les que no s'ha assenyalat un termini, s'entén que s'estenen durant tota la vida de la persona gravada i tant per actes onerosos com gratuïts entre vius.

4. Si la prohibició està condicionada a l'autorització d'una o diverses persones, perd eficàcia quan aquella o totes moren, renuncien o esdevenen incapaces, llevat que sigui una altra la voluntat del causant.

5. En qualsevol cas, l'afectat per la prohibició pot sol·licitar autorització judicial per disposar si hi concorre una causa justa sobrevinguda.
6. Les simples recomanacions de no disposar no tenen eficàcia jurídica.

CAPÍTOL IX. ELS MARMESSORS

ARTICLE 429-1. NOMENAMENT

1. El causant pot nomenar un o més marmessors universals o particulars per tal que, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats corresponents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagi conferit.
2. El causant pot nomenar marmessors substituïts i facultar els nomenats per a designar-los. Aquesta designació ha d'ésser feta en escriptura pública.
3. Els marmessors no poden delegar llurs funcions si no hi han estat facultats.

ARTICLE 429-2. PLURALITAT DE MARMESSORS

1. Si han estat nomenats una pluralitat de marmessors, llevat que el causant disposi una altra cosa, s'entén que han estat nomenats mancomunadament i han d'actuar per majoria. En els casos d'urgència evident en pot actuar un de sol, sota la seva responsabilitat, però n'ha de donar compte immediatament als altres.
2. Si es produeixen vacants, els qui resten assumeixen les funcions i les facultats dels qui manquen.

ARTICLE 429-3. CAPACITAT I LEGITIMACIÓ

1. Pot ésser marmessor qualsevol persona amb capacitat per a obligar-se.
2. Poden ésser marmessors l'hereu, el legatari, les restants persones afavorides per la successió i els qui en cada moment exerceixin un determinat càrrec.

ARTICLE 429-4. ACCEPTACIÓ, EXCUSA I RENÚNCIA

1. El càrrec de marmessor és voluntari, però una vegada acceptat, encara que sigui de forma tàcita, l'acceptant no pot excusar-se de continuar en l'exercici del càrrec sense causa justa apreciada pel jutge.
2. Si el designat com a marmessor, requerit notarialment per algun hereu o per persona interessada en l'herència, no accepta el càrrec davant notari dins els trenta dies naturals següents a la notificació, s'entén que el renuncia.
3. La renúncia al càrrec de marmessor o l'excusa justificada a continuar en l'exercici del càrrec no implicaran la pèrdua del que el causant hagi disposat a favor seu a títol d'hereu o de llegat, a menys que així ho imposi expressament.

ARTICLE 429-5. RETRIBUCIÓ I DRET AL REEMBORSAMENT

1. El càrrec de marmessor és gratuït, llevat que el causant estableixi que és retribuït.

2. Si el causant no determina la quantia de la retribució, correspon al marmessor universal el cinc per cent del valor de l'herència i al particular que sigui comptador partidori el dos per cent de l'actiu hereditari líquid o dels béns objecte de partició, respectivament.

3. Si són diversos els marmessors universals o els comptadors partidors, la retribució correspon per parts iguals als que hagin exercit el càrrec i en proporció a la seva activitat als successius.

4. Els marmessors poden exigir la remuneració que correspongui pels seus treballs professionals.

5. Tot marmessor té dret al reemborsament de les despeses causades en l'exercici del càrrec.

6. Els llegats o les altres disposicions a favor dels marmessors no són imputats a llur retribució, llevat que el causant disposi el contrari.

7. Totes les despeses judicials o extrajudicials originades per l'actuació dels marmessors són a càrrec de l'herència.

8. El marmessor que accedeix al càrrec per revelació de la confiança i que ja ha percebut la seva remuneració per aquest concepte no li correspon cap remuneració per la condició de marmessor.

ARTICLE 429-6. MARMESSOR UNIVERSAL

1. Són marmessors universals les persones que reben del causant l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.

2. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, fos quina fos la destinació de l'herència.

3. La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, segons que ho ordeni el causant o s'infereixi del testament.

4. En cas de dubte, hom entén que el marmessor universal és de lliurament directe del romanent.

ARTICLE 429-7. FACULTATS DEL MARMESSOR UNIVERSAL

1. El marmessor universal està facultat per a possessionar-se de l'herència i administrar-la igual que tot hereu, disposar dels seus béns amb l'extensió expressada en els articles 429-8 i 429-9 i realitzar els actes necessaris per a complir la seva comesa i les disposicions del testament.

2. També està legitimat processalment per a tots els litigis o les qüestions que se suscitin sobre els béns hereditaris, els fins de la marmessoria i la validesa del testament, el codicil, la memòria testamentària o el pacte successori, i per a interpretar-los.

3. Els marmessors universals formen inventari de l'herència dins l'any següent a l'acceptació del càrrec.

4. El causant pot reduir i limitar les facultats dels marmessors universals expressades en aquest article i en els 429-8 i 429-9, així com ampliar-les amb altres que no siguin contràries a les lleis.

ARTICLE 429-8. MARMESSORIA UNIVERSAL DE REALITZACIÓ D'HERÈNCIA

1. La marmessoria universal de realització d'herència faculta el marmessor per a:

- a) Alienar a títol oneros béns de l'herència.
 - b) Cobrar crèdits i cancel·lar-ne les garanties.
 - c) Retirar dipòsits de tota classe.
 - d) Satisfer deutes i càrregues hereditàries i els impostos causats per la successió.
 - e) Complir els llegats i d'altres disposicions testamentàries.
 - f) Demanar el compliment dels modes.
 - g) Pagar les llegítimes.
 - h) En general, efectuar tots els actes que calguin per a la realització dinerària dels béns de l'herència.
2. Als diners obtinguts, el marmessor els ha de donar la inversió o la destinació ordenades pel causant.

ARTICLE 429-9. MARMESSORIA UNIVERSAL DE LLIURAMENT DIRECTE DE ROMANENT DE BÉNS

La marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris faculta el marmessor per a:

- a) Satisfer els deutes i càrregues hereditàries i els impostos causats per la successió.
- b) Complir els llegats i d'altres disposicions testamentàries.
- c) Demanar el compliment de modes.
- d) Pagar les llegítimes.
- e) Efectuar els actes de realització dinerària expressats en l'article 429-8 en la mesura necessària per a fer els anteriors pagaments i els abonaments de despeses corresponents. La impugnació d'aquests actes dispositius no afectarà la seva validesa enfront de tercers adquirents de bona fe.
- f) Si no hi ha comptador partidori, realitzar la partició de l'herència.

ARTICLE 429-10. MARMESSOR PARTICULAR

1. Són marmessors particulars aquells que, havent-hi hereu, han de complir un encàrrec o més relatius a l'herència o executar disposicions testamentàries o de l'heretament.
2. El marmessor designat amb el simple encàrrec de prendre possessió de l'herència i de lliurar-la íntegrament a l'hereu instituït té la consideració de marmessor particular, encara que el causant el qualifiqui d'universal.
3. Els marmessors particulars exerceixen totes les funcions que els ha conferit el causant que no siguin contrà-

ries a les lleis, amb les facultats que aquell els atribueixi i que siguin necessàries per a realitzar-les.

4. Si el causant no els ha conferit cap encàrrec, els marmessors particulars han de tenir cura de l'enterrament, dels funerals i sufragis piadosos del causant, de la destinació dels òrgans o de la despulla d'aquest i també de la incineració o la forma d'enterrament i de demanar el compliment dels modes que hagi ordenat.

ARTICLE 429-11. COMPLIMENT DE L'ENCÀRREC

1. Els marmessors han de complir llur encàrrec dins els terminis i les prorroques que fixin el testament, el codicil o l'heretament, que poden ésser ampliat per tots els hereus de comú acord.
2. A manca d'assenyalament de termini, si els marmessors no han complert llur encàrrec dins un any a comptar des de l'acceptació del càrrec, qualsevol dels interessats pot obtenir del jutge que siguin requerits perquè el compleixin dins el termini que hom els assenyali amb sanció de caducitat del càrrec i sens perjudici de les responsabilitats dimanants de la demorança.
3. Els marmessors particulars que siguin comptadors partidors han d'efectuar la partició dins el termini d'un any comptat des que hi siguin requerits, posat que hagin acabat els litigis promoguts sobre la validesa o la nul·litat del testament o el codicil.
4. En qualsevol cas, el termini fixat pel causant al marmessor per al compliment de l'encàrrec no pot excedir de trenta anys o, si es fixa en referència a la vida de determinades persones, no pot excedir els límits establerts per a la substitució fideïcomissària.
5. Encara que el causant els n'hagi dispensat, els marmessors universals i els particulars han de retre comptes als hereus, als afavorits o, si han de destinar els béns o diners a finalitats d'interès públic o general, al jutge.

ARTICLE 429-12. CESSAMENT

1. Els marmessors cessen en llur càrrec per mort, per impossibilitat d'exercir-lo, per excusa, incapacitat sobrevinguda o per remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent.
2. També cessen en haver complert l'encàrrec i per haver transcorregut el termini que tenien per a complir-lo.

ARTICLE 429-13. FINALITZACIÓ DE L'ENCÀRREC

1. Quan no queda cap marmessor ni cap substitut en l'exercici del càrrec i no s'ha complert encara totalment la missió o l'encàrrec dels marmessors universals, o els encàrrecs atribuïts als particulars, qualsevol dels interessats en la successió pot sol·licitar al jutge que, si ho creu procedent, designi un o més marmessors datius amb les mateixes funcions i facultats que els marmessors testamentaris.
2. Sens perjudici d'això que s'ha disposat anteriorment, i acabada la marmessoria abans d'haver estat complert l'encàrrec o la missió encomanats, n'incumbeix el compliment a l'hereu.

TÍTOL III. ELS PACTES SUCCESSORIS I LES DONACIONS PER CAUSA DE MORT

CAPÍTOL I. PACTES SUCCESSORIS

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 431-1. CONCEPTE

En pacte successori el causant pot ordenar la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i atorgar d'altres atribucions per causa de mort, així com convenir amb les persones que tenen drets en la seva futura successió la renúncia a aquests a títol oneros o gratuït.

ARTICLE 431-2. MODALITATS

Els pactes successoris es poden convenir:

- a) A favor d'un o més dels seus atorgants o de manera recíproca.
- b) A favor de persones que no tenen la condició d'atorgants del pacte successori.
- c) Amb caràcter preventiu.
- d) Amb la finalitat de renunciar els drets hereditaris que puguin correspondre a un o alguns dels atorgants.

ARTICLE 431-3. ABAST

1. En pacte successori es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament i es poden establir els mateixos pactes que es poden convenir en capítols matrimonials.
2. El pacte successori de renúncia es pot referir als drets legitimaris i viduals, a les crides a la successió intestada i a la condició d'hereu fideïcomissari.
3. Són nuls els pactes d'atorgar o de no atorgar una disposició de darrera voluntat, així com els de revocar-la o de no revocar-la, sens perjudici d'allò que preveu l'article 431-9.

ARTICLE 431-4. CAPACITAT

Els atorgants de qualsevol pacte successori han d'ésser persones majors d'edat.

ARTICLE 431-5. FORMA

1. Els pactes successoris s'han d'atorgar necessàriament en escriptura pública.
2. L'atorgant o atorgants del pacte successori que no tinguin la condició de causants de la successió poden delegar de forma expressa en poder especial en una altra persona la formalització del pacte, sempre que l'escriptura pública d'apoderament reculli el contingut complet de la seva voluntat.

ARTICLE 431-6. RESOLUCIÓ PER MUTU ACORD

1. Els pactes successoris es poden deixar sense efecte mitjançant acord unànime dels seus atorgants formalitzat en escriptura pública.

2. Pel cas que en l'atorgament del pacte successori hagin concorregut més de dues persones, només cal el consentiment d'aquelles a les que afecta la resolució.

ARTICLE 431-7. RESOLUCIÓ PER INDIGNITAT

1. El causant pot, per la seva sola voluntat, deixar sense efecte el pacte successori dispositiu si l'instituit o afavorit ha incorregut en alguna de les causes d'indignitat successòria que preveu l'article 412-3. El mateix pot fer el causant si l'hereu n'és legitimari i ha incorregut en alguna de les causes de desheretament.
2. Si el causant ha mort sense tenir coneixement de la causa d'indignitat, el pacte successori esdevé ineficax si és invocada d'acord amb l'article 412-4.

ARTICLE 431-8. RESOLUCIÓ PER INCOMPLIMENT

1. El pacte successori es pot resoldre unilateralment:
 - a) Per incompliment greu de les càrregues que hagin estat determinants del pacte.
 - b) Per les altres causes de resolució expressament pactades.
 - c) Per impossibilitat de compliment de la finalitat que hagi estat determinant del pacte i, en general, per modificació substancial de les circumstàncies que van constituir el fonament o base del pacte successori.
2. Les càrregues poden consistir en la cura i atenció de qualsevol dels contractants o d'un tercer. La finalitat pot consistir en el manteniment i continuïtat de l'empresa familiar o en la divisió i transmissió del patrimoni professional. Tant les càrregues com la finalitat han de constar expressament en el pacte successori.
3. L'exercici de la facultat de resolució està sotmesa a un termini de caducitat de quatre anys.

ARTICLE 431-9. EFICÀCIA DE LA RESOLUCIÓ

1. La voluntat de resoldre el pacte successori ha de constar en escriptura pública i s'ha de notificar als atorgants del pacte.
2. La persona afectada per la resolució s'hi pot oposar en forma autèntica en el termini d'un mes a comptar des de la recepció de la notificació. Si no s'hi oposa o mostra la seva conformitat a la resolució, el pacte queda sense efectes.
3. Si la persona afectada s'oposa a la resolució, se'n desconeix el domicili o no ha estat possible la notificació, la part que insta la resolució pot interessar-la davant l'organisme jurisdiccional competent en el termini d'un any a comptar des de l'oposició o des que no s'ha pogut practicar la notificació.

ARTICLE 431-10. IMPUGNACIÓ

1. Els pactes successoris poden ésser impugnats quan la voluntat de qualsevol dels seus atorgants s'ha format mitjançant la intervenció d'engany, error, violència o intimidació greu.

2. L'acció impugnatòria s'ha d'exercir en el termini de quatre anys, a comptar des que cessa la violència o la intimidació o des que es descobreix el dol o l'engany.

SECCIÓ SEGONA. PACTES SUCCESSORIS A FAVOR D'UN O ALGUNS DELS ATORGANTS

ARTICLE 431-11. CONCEPTE

1. El pacte successori d'institució d'hereu o heretament confereix a l'instituit o instituïts amb caràcter irrevocable la condició de successor en tot el dret de l'hereu tant.

2. En els heretaments es poden ordenar de forma unilateral les mateixes disposicions que la llei permet es puguin ordenar en testament. La ineficàcia de l'heretament determina que restin sense efecte les disposicions unilaterals atorgades per qualsevol dels seus atorgants, a menys que aparegui ésser una altra la voluntat del seu autor.

ARTICLE 431-12. MODALITATS

1. L'heretament és simple si només atribueix a la persona instituïda la condició d'hereu de l'heretant. L'heretament no perd el caràcter de simple encara que hi hagi donació de present de béns concrets de l'heretant.

2. L'heretament és cumulatiu quan, a més de conferir la condició d'hereu de l'heretant, atribueix a l'instituït tots els béns presents de l'heretant. Aquest heretament no perd el seu caràcter, encara que l'heretant exclogui béns concrets de l'atribució de present. En cas de dubte s'entén que l'heretament s'ha pactat amb el caràcter de simple.

3. L'heretament es qualifica de mutual quan conté una institució contractual recíproca d'hereu entre els seus atorgants a favor del que sobrevisqui. Pot pactar-se també que a la mort d'ambdós contractants els béns heretats facin trànsit a d'altres persones. Es pot pactar també que l'elecció d'aquestes persones sigui determinada pel sobrevivent d'acord amb els articles 424-1 a 424-10.

4. Els heretaments es podran establir amb caràcter preventiu amb aplicació de les normes de revocació que s'estableixen per al testament conjunt.

ARTICLE 431-13. RESERVA PER TESTAR O DONAR

1. L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en codicil, memòria testamentària o donació, els béns, la quantitat o part alíquota del seu patrimoni que en el mateix heretament s'indiquin.

2. El tot o la part d'aquells béns de què l'heretant no ha disposat a la seva mort s'incorporen a l'heretament.

ARTICLE 431-14. EFICÀCIA DE L'HERETAMENT

1. L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament.

2. Les disposicions per causa de mort posteriors a l'heretament només són eficaces en la mesura en què ho

permeti la reserva per a testar o els béns expressament exclosos de l'heretament.

3. En cap cas els heretaments no queden sense efecte per causa de preterició ni per supervivència o supervenció de fills, sens perjudici del dret dels legitimaris a reclamar llur legítima.

4. Si l'escriptura d'heretament conté altres disposicions per causa de mort a favor d'altres persones, aquestes disposicions resten sense efecte pel cas d'esdevenir ineficax l'heretament, llevat que aparegui ésser una altra la voluntat de l'atorgant.

ARTICLE 431-15. TRANSMISSIBILITAT DE LA CONDICIÓN D'HEREU

1. L'heretament simple queda resolt quan l'hereu premor a l'heretant, llevat que s'hagi pactat una altra cosa.

2. En l'heretament cumulatiu, la premoriència de l'hereu a l'heretant no afecta l'eficàcia de l'heretament, i l'hereu transmet el seu dret als seus hereus.

ARTICLE 431-16. EFECTES DE L'HERETAMENT A L'OBERTURA DE LA SUCCESSIÓ

Mort l'heretant, l'instituït en heretament no pot repudiari l'herència, però pot gaudir del benefici d'inventari en el temps i en la forma que es preveu en aquest Codi, benefici que compta des de la mort de l'heretant.

ARTICLE 431-17. EFECTES DE L'HERETAMENT SIMPLE

1. L'heretament simple confereix únicament la condició d'hereu de l'heretant amb caràcter irrevocable, que és inalienable i inembargable.

2. L'heretament simple no limita la facultat de l'heretant per disposar dels seus béns a títol oneros entre vius.

3. En la modalitat d'heretament simple, l'heretant no pot disposar dels seus béns a títol gratuït sense el consentiment de l'hereu, excepte en relació amb els actes dispositius realitzats amb la finalitat de satisfer els drets legitimaris o en la quantia superior que s'hagi previst en el mateix heretament.

4. L'hereu instituït en heretament pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, fins i tot en vida de l'heretant.

ARTICLE 431-18. EFECTES DE L'HERETAMENT CUMULATIU

Els béns excepcionats de l'adquisició de present, i els béns que en endavant obtingui l'heretant, en morir aquest són adquirits per l'hereu, de la manera establerta per a l'heretament simple. Perquè aquests darrers béns siguin adquirits per l'hereu a mesura que l'heretant els vagi aconseguint, cal pacte exprés.

ARTICLE 431-19. RESPONSABILITAT DE L'HEREU PELS DEUTES HEREDITARIS

1. L'hereu només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament, amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat. Els creditors per aquests deutes són preferents als creditors de l'hereu.

2. Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis. Mort l'heretant, l'hereu pot excloure de responsabilitat els susdits béns si s'acull al benefici d'inventari, que compta des de la mort de l'heretant.

ARTICLE 431-20. PACTE REVERSIONAL

1. El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos o els seus subrogats, però sense obligació de restituir els fruits percebuts.

2. Si no ha estat previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establert per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills.

3. El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegítima que li pugui correspondre.

4. La reversió pactada a favor de l'heretant no s'estén als seus hereus, si no s'ha pactat expressament. La reversió pactada a favor de qualsevol altra persona resta sotmesa a les prevencions de l'herència fideïcomesa i no pot ultrapassar-ne els límits.

5. L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol temps, el pacte reversional. S'entén que això ha tingut lloc si, en escriptura pública, confirma com a lliure l'heretament.

ARTICLE 431-21. INCIDÈNCIA D'UNA CRISI FAMILIAR SOBRE L'HERETAMENT

La nul·litat, separació o divorci, o bé la dissolució d'una unió estable, de qualsevol dels atorgants, no afecta l'eficàcia de l'heretament, llevat que es pacti el contrari o que es tracti d'heretament mutual atorgat entre cònjuges o membres d'una unió estable.

ARTICLE 431-22. INEFICÀCIA DE L'HERETAMENT PER RENÚNCIA

A la mort d'un dels heretants, el supervivent pot invalidar mitjançant testament les seves disposicions a favor de terceres persones si renuncia als beneficis successoris establerts a favor seu pel premort.

SECCIÓ TERCERA. HERETAMENT A FAVOR DE TERCERES PERSONES

ARTICLE 431-23. HERETAMENT A FAVOR DE TERCERES PERSONES

Els heretaments que s'atorguen a favor de terceres persones no contractants, en allò no previst en aquesta secció, es regeixen per les disposicions relatives a la vocació testamentària i a l'heretament simple.

ARTICLE 431-24. ACCEPTACIÓ DE L'HERETAMENT

Les persones afavorides amb l'heretament poden acceptar en escriptura pública la institució d'hereu amb el consentiment dels heretants, moment a partir del qual l'heretament esdevé en favor d'un contractant i passa a regir-se per les disposicions de la secció primera.

SECCIÓ QUARTA. PACTES SUCCESSORIS D'ATRIBUCIÓ PARTICULAR

ARTICLE 431-25. PACTES SUCCESSORIS D'ATRIBUCIÓ PARTICULAR

1. Les atribucions particulars ordenades en pacte successori singular o bé en heretament tenen el caràcter d'irrevocables en els mateixos termes en què ho és la institució d'hereu, llevat que els atorgants disposin el contrari.

2. Les disposicions relatives a l'heretament s'apliquen a les atribucions particulars establertes en pacte successori en tant ho permeti la seva naturalesa.

3. El pacte successori d'atribució particular si hi ha transmissió de present dels béns atribuïts és considerat com a donació.

ARTICLE 431-26. EFECTES DELS PACTES SUCCESSORIS D'ATRIBUCIÓ PARTICULAR EN RELACIÓ AL CAUSANT

1. Si el causant ha destruït o perjudicat de forma intencionada el bé objecte de l'atribució particular ordenada en pacte successori, l'afavorit pot exigir el seu valor, a menys que l'hereu estigui en condicions de complir l'atribució en la forma inicialment prevista.

2. Si el causant ha alienat o gravat el bé objecte de l'atribució de forma intencionada en perjudici de l'afavorit, aquest pot exigir de l'hereu l'eliminació del gravamen o el valor del bé objecte de l'atribució si no el pot reivindicar.

SECCIÓ CINQUENA. PACTES DE RENÚNCIA

ARTICLE 431-27. VALIDESA

1. Són vàlids els pactes de renúncia o de transacció sobre drets successoris de qualsevol naturalesa atorgats entre el renunciant o renunciants i el causant de la successió.

2. Els pactes de renúncia es poden establir sobre la totalitat dels drets successoris o sobre una part d'aquests drets de forma pura o condicional i a títol oneros o gratuït.

3. Llevat de pacte en contrari, la renúncia als drets successoris és eficaç enfront els successors del renunciant.

ARTICLE 431-28. INEFICÀCIA

La renúncia de drets successoris en benefici d'una altra persona esdevé ineficaç si per qualsevol causa els instituits en el lloc del renunciant no arriben a succeir, llevat que s'hagi pactat una altra cosa.

ARTICLE 431-29. ABAST DE LA RENÚNCIA

La renúncia a tots els drets successoris inclou també els drets legítimis i els drets en la successió intestada, llevat que es pacti una altra cosa.

ARTICLE 431-30. RENÚNCIA ALS DRETS LEGÍTIMIS

1. Mitjançant pacte successori les persones amb dret a llegítima poden renunciar vàlidament als seus drets le-

gitimaris. També poden renunciar a exigir el suplement de llegítima quan reben del causant béns o diners en pagament dels seus drets legítims.

2. La renúncia a la llegítima no es fa extensiva als drets successoris establerts voluntàriament pel causant a favor del renunciant en testament.

3. Si el causant de la successió ha mort intestat, qui ha renunciat a la llegítima conserva el dret a succeir com a hereu d'acord amb l'ordre de crides que estableix la llei en la successió intestada.

CAPÍTOL II. LES DONACIONS PER CAUSA DE MORT

ARTICLE 432-1. DONACIONS PER CAUSA DE MORT

1. Són donacions per causa de mort les disposicions de béns que en consideració a la seva mort atorga el donant en forma de donació acceptada pel donatari en vida seva, sense quedar el donant personalment vinculat per la donació.

2. Les donacions atorgades sota la condició suspensiva de sobreviure el donatari al donant tenen el caràcter de donacions per causa de mort, i estan subjectes al règim jurídic d'aquestes, sens perjudici de les disposicions en matèria d'heretaments.

3. La transmissió de la propietat de la cosa donada està supeditada al fet que quedi definitivament ferma la donació, fora que la voluntat de les parts sigui de transmissió immediata, amb reserva o sense d'usdefruit pel donant, sota la condició resolutòria de revocació o premoriència del donatari.

ARTICLE 432-2. DRET APLICABLE

1. Les donacions per causa de mort no poden ésser universals i es regeixen per les normes dels llegats tocant a:

- Inhabilitat i indignitat successòria del donatari.
- El dret d'acréixer entre els donataris
- La possibilitat de substitució vulgar del donatari.
- Les condicions, les càrregues, els fideïcomisos i els modes imposats al donatari
- La pèrdua posterior dels béns donats.
- El dret preferent dels creditors hereditaris per al cobrament de llurs crèdits.

2. En tota altra cosa, es regeixen per les normes de les donacions entre vius, en tant que ho permeti llur naturalesa especial.

ARTICLE 432-3. CAPACITAT

1. Pot atorgar donacions per causa de mort qui té capacitat per a testar. En cas de no ésser atorgades en escriptura pública, només són vàlides si el donant és major d'edat.

2. Pot acceptar-les el donatari amb capacitat per a contractar o els seus representants legals.

ARTICLE 432-4. ADQUISICIÓ PEL DONATARI

1. En morir el donant, el donatari fa seus els béns donats, independentment que l'hereu accepti l'herència i de la validesa o subsistència del testament del donant o de les seves disposicions.

2. El donatari pot prendre possessió per ell mateix dels béns donats sense necessitat de lliurament per l'hereu o pel marmessor.

ARTICLE 432-5. INEFICÀCIA

1. Les donacions per causa de mort resten sense efecte en els casos següents:

- Si el donant les revoca expressament en escriptura pública, testament o codicil.
- Si el donant aliena o lliga els béns donats.
- Si el donant atorga amb posterioritat heretament, des del moment en què aquest produeix efecte.
- Si el donatari premor al donant.
- Si el donant no pereix amb ocasió de l'especial perill determinant de la donació.

TÍTOL IV. LA SUCCESSION INTESADA

CAPÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 441-1. OBERTURA DE LA SUCCESSION INTESADA

La successió intestada s'obre quan una persona mor sense deixar hereu testamentari o en heretament, o quan el nomenat o els nomenats no arriben a ésser-ho.

ARTICLE 441-2. CRIDES LEGALS

1. En la successió intestada, la llei crida com a hereus del causant els parents per consanguinitat i per adopció i el cònjuge supervivent o convivent en unió estable en els termes i amb els límits i els ordres fixats per aquest Codi, sens perjudici, si escau, de les llegítimes.

2. A manca de les persones esmentades a l'apartat anterior, succeeix la Generalitat de Catalunya.

ARTICLE 441-3. PARENTIU

1. La proximitat del parentiu es determina pel nombre de generacions. Cada generació forma un grau i cada sèrie de graus una línia. La línia pot ésser directa o col·lateral.

2. La línia és directa si les persones descendeixen l'una de l'altra, i pot ésser descendent i ascendent. La descendent uneix el progenitor amb els qui en descendeixen. L'ascendent uneix una persona amb aquelles de les quals descendeix.

3. La línia és col·lateral si les persones no descendeixen l'una de l'altra, però vénen d'un tronc comú.

ARTICLE 441-4. CÒMPUT DEL PARENTIU

1. En la línia directa es computen els graus pel nombre de generacions, descomptant la del progenitor.

2. En la línia col·lateral es computen els graus sumant les generacions de cada branca que surt del tronc comú.

ARTICLE 441-5. PRINCIPI DE PROXIMITAT DE GRAU

En la successió intestada, el cridat de grau més pròxim exclou els altres, llevat dels casos en què es procedent el dret de representació.

ARTICLE 441-6. SUCCESSIÓ PER GRAU I ORDRE

1. Si cap dels parents més pròxims cridats per la llei no arriba a ésser hereu per qualsevol causa o és apartat de l'herència per indignitat successòria, l'herència es defereix al grau següent, i així successivament, de grau en grau i d'ordre en ordre, fins a arribar a la Generalitat.

2. Si solament un o alguns dels cridats no arriben a ésser hereus, la quota hereditària que els hauria correspost acreix la dels altres parents del mateix grau.

3. El que disposa aquest article s'entén sens perjudici del dret de transmissió de l'herència deferida i no acceptada i del dret de representació.

ARTICLE 441-7. DRET DE REPRESENTACIÓ

1. Per dret de representació, els descendents d'una persona premorta o declarada indigna són cridats a ocupar el seu lloc en la successió.

2. El dret de representació només s'aplica als descendents del causant, sense limitació de grau, i als nebots, però no s'estén als descendents d'aquests.

3. El representant que, per repudiació o per una altra causa, no arriba a ésser hereu del representat no perd el dret de representació.

ARTICLE 441-8. DIVISIÓ DE L'HERÈNCIA

1. En la successió intestada, l'herència es divideix a parts iguals entre els cridats que l'han acceptada.

2. Quan és aplicable el dret de representació entre descendents, la divisió s'efectua per branques o estirps, i els representants de cada branca es reparteixen a parts iguals la porció que hauria correspost a llur representat.

CAPÍTOL II. L'ORDRE DE SUCCEIR

SECCIÓ PRIMERA. LA SUCCESSIÓ EN LÍNIA DIRECTA DESCENDENT

ARTICLE 442-1. DRET DELS FILLS I DESCENDENTS

1. En la successió intestada, l'herència es defereix primerament als fills del causant, per dret propi, i als seus descendents per dret de representació, sens perjudici, si s'escau, dels drets del cònjuge vidu o convivent en unió estable.

2. En cas de repudiació d'un dels cridats en primer grau, la seva part acreix la dels altres. Si repudien tots els cridats d'un mateix grau, són cridats els del grau següent per dret propi, sense dret de representació, i els correspon una part igual de l'herència.

SECCIÓ SEGONA. LA SUCCESSIÓ DEL CÒNJUGE VIDU I DEL CONVIVENT EN UNIÓ ESTABLE DE PARELLA

ARTICLE 442-2. SUCCESSIÓ DEL CÒNJUGE VIDU

1. En cas de concórrer amb fills o descendents d'aquests, el cònjuge vidu té dret a una quarta part de l'herència amb els efectes de llegat de part alíquota. Mentre aquest dret no es faci efectiu, el vidu té dret a continuar en l'ús de l'habitatge conjugal.

2. Si el causant mor sense fills ni altres descendents, l'herència es defereix al cònjuge vidu. Els pares del causant conserven en aquest cas el seu dret a la llegítima.

ARTICLE 442-3. OPCIO PER L'HABITATGE FAMILIAR

El cònjuge vidu pot optar perquè el seu dret en la successió es faci efectiu amb l'usdefruit de l'habitatge conjugal més una vuitena part de l'herència amb els efectes de llegat de part alíquota. Aquesta opció es pot exercir fins que no hagi percebut el seu dret.

ARTICLE 442-4. OPCIO PER L'USDEFUIT UNIVERSAL

1. En cas de concórrer amb fills o descendents d'aquests, el cònjuge vidu pot optar per reclamar l'usdefruit universal de l'herència, lliure de fiança.

2. Aquest usdefruit s'estén a les llegítimes, llevat que els hereus no siguin fills comuns o descendents seus, però no s'estén als llegats ordenats en codicil o pactes successoris d'atribució particular a favor d'altres persones, ni a les donacions per causa de mort.

3. Si el vidu concorre només amb hereus menors d'edat, dels quals és representant legal, pot exercir la seva representació per l'acceptació de l'herència, sense que calgui la intervenció d'un defensor judicial, i adjudicar-se l'usdefruit universal.

4. Si concorre a la successió amb fills o descendents comuns, el cònjuge vidu pot optar unilateralment per l'usdefruit universal. Si el vidu concorre a la successió amb fills o descendents només del causant cal l'acord de tots ells.

5. L'opció per l'usdefruit universal s'ha d'exercir dins l'any següent a la mort del causant, sens perjudici que, si aquesta opció no s'ha realitzat, es pugui adjudicar en qualsevol moment de comú acord amb els hereus.

6. Aquest usdefruit s'extingeix per les causes generals i el vidu no el perd pel cas de contraure nou matrimoni o passar a viure maritalment de fet amb una altra persona.

ARTICLE 442-5. MANCA DE DRET A SUCCEIR

El vidu no té dret a succeir si en el moment de l'obertura de la successió estava separat judicialment o de fet del causant o si hi havia pendent una demanda de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació, llevat de reconciliació entre els cònjuges.

ARTICLE 442-6. SUCCESSIÓ DEL CONVIVENT EN UNIÓ ESTABLE DE PARELLA

En cas d'extinció d'una unió estable de parella per mort d'un dels convivents, corresponen al sobrevivent els ma-

teixos drets en la successió intestada que al cònjuge vidu, en qualsevol dels casos següents:

- a) Si la unió s'ha constituït, o s'ha formalitzat posteriorment, en escriptura pública.
- b) Si hi ha hagut convivència tenint algun fill comú.
- c) Si la convivència ha durat almenys quatre anys.

ARTICLE 442-7. ATRIBUCIÓ EXPRESSA EN LA DECLARACIÓ D'HEREUS

El drets del vidu i del convivent en unió estable en la successió intestada s'ha d'atribuir expressament en les declaracions d'hereus abintestat judicials i notariales.

SECCIÓ TERCERA. LA SUCCESSION EN LÍNIA DIRECTA ASCENDENT

ARTICLE 442-8. DRET DELS PROGENITORS I ASCENDENTS

1. Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent, l'herència es defereix als progenitors, a parts iguals. Si només sobreviu un dels dos, la delació d'aquest s'estén a tota l'herència.
2. Si falten els progenitors, l'herència es defereix als ascendents de grau més proper. Si hi ha dues línies de parents del mateix grau, l'herència es divideix per línies i dins de cada línia per caps.

SECCIÓ QUARTA. LA SUCCESSION DELS COL·LATERALS

ARTICLE 442-9. DELACIÓ ALS COL·LATERALS

1. Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense ascendents, l'herència es defereix als parents col·laterals.
2. Entre tots els fills d'un mateixa persona i els seus descendents hi ha el mateix dret a heretar abintestat per parts iguals, sense cap distinció per raó de parentiu.

ARTICLE 442-10. GERMANS I FILLS DE GERMANS

1. Els germans, per dret propi, i els fills de germans, per dret de representació, succeeixen el causant amb preferència als altres col·laterals.
2. Si concorren a l'herència germans i fills de germans aquests succeeixen per dret de representació i per parts iguals dins de cada estirp.
3. En cas de repudiació d'un dels germans cridats, la seva part acreix la dels altres.
4. Si només concorren a l'herència nebots del causant succeeixen per dret propi i succeeixen per caps i no per estirps.

ARTICLE 442-11. CRIDA ALS ALTRES COL·LATERALS

En defecte de germans i de fills de germans, l'herència es defereix als altres parents de grau més pròxim en línia col·lateral fins al quart grau sense dret de representació i per caps.

SECCIÓ CINQUENA. LA SUCCESSION EN CAS D'ADOPCIÓ

ARTICLE 442-12. EQUIPARACIÓ ENTRE PARENTS PER ADOPCIÓ I PER CONSAGUINITAT

El parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat.

ARTICLE 442-13. ADOPCIÓ I PARENTIU D'ORIGEN

L'adopció impedeix, recíprocament, la successió entre l'adoptat i els seus parents d'origen, llevat del que disposen els articles 442-14 i 442-15.

ARTICLE 442-14. ADOPCIÓ DEL FILL DEL CÒNJUGE O DE LA PARELLA

En el cas d'adopció del fill del cònjuge o de la parella, es manté el dret a succeir abintestat entre l'esmentat fill i el seu progenitor i els parents d'aquest, sens perjudici dels drets successoris abintestat que puguin correspondre a l'adoptant i els seus parents.

ARTICLE 442-15. ADOPCIÓ I CONCURRÈNCIA DE CRIDES A SUCCEIR ABINTESTAT

Si una persona és adoptada per una altra amb la qual l'adoptat té, en el moment de l'adopció, un dret eventual a succeir-la abintestat, conserva el dret de successió intestada entre l'adoptat i els parents d'origen.

SECCIÓ SISENA. LA SUCCESSION DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

ARTICLE 442-16. SUCCESSION A MANCA DE PARENTS FINS EL QUART GRAU

1. Si manquen les persones assenyalades pels articles precedents, succeeix la Generalitat de Catalunya.
2. La Generalitat ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment els de la darrera residència habitual del causant en territori català. En defecte d'aquests, s'han d'aplicar aquells béns o el producte de llur venda o llur valor als establiments o a les institucions de la comarca o, si hi manquen, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.
3. Si correspon d'heretar a la Generalitat de Catalunya, l'herència és acceptada a benefici d'inventari mitjançant declaració judicial d'hereu prèvia.

CAPÍTOL III. LA SUCCESSION DE L'IMPÚBER

ARTICLE 443-1. CARÀCTER TRONCAL DELS BÉNS

La successió intestada del causant impúber, en defecte de substitució pupil·lar, es regeix per les normes següents:

- a) En els béns procedents d'un progenitor, o dels altres parents d'aquest fins al quart grau, adquirits a títol gratuït, són cridats a la successió, per llur ordre, els parents

més pròxims de l'impúber, dins el quart grau en la línia de la qual els béns procedeixen.

b) Si sobreviu el progenitor de l'altra línia, conserva el seu dret a la llegítima sobre els dits béns.

c) En els altres béns de l'impúber, la successió intestada es regeix per les regles generals, sense distinció de línies.

d) No tenen consideració de troncal els fruits dels béns d'igual caràcter.

TÍTOL V. ALTRES ATRIBUCIONS SUCCESSÒRIES DETERMINADES PER LA LLEI

CAPÍTOL I. LA LLEGÍTIMA

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 451-1. DRET A LA LLEGÍTIMA

La llegítima confereix per ministeri de la llei a determinades persones el dret d'obtenir en la successió del causant un valor patrimonial que aquest els pot atribuir a títol d'institució hereditària, llegat, donació o de qualsevol altra manera.

ARTICLE 451-2. DELACIÓ

1. La llegítima es defereix al temps de la mort del causant a favor dels qui llavors siguin els seus legitimaris i no hagin estat justament desheretats, sens perjudici que perdin la seva llegítima els que siguin declarats indignes per succeir el causant.

2. Per raó de la llegítima no es pot limitar la facultat de disposició entre vius del causant sobre els seus béns.

3. La llegítima no deferida no pot ésser objecte d'embargament o d'execució, per deutes dels presumptes legitimaris.

4. Hom presumeix acceptada la llegítima mentre no sigui renunciada en forma pura i simple.

SECCIÓ SEGONA. ELS LEGITIMARIS I LA DETERMINACIÓ DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-3. LLEGÍTIMA DELS DESCENDENTS

1. Són legitimaris tots els fills del causant per parts iguals.

2. Els fills premorts, desheretats o declarats indignes, són representats per llurs respectius descendents per stirps.

ARTICLE 451-4. LLEGÍTIMA DELS PROGENITORS

1. Si no hi ha descendents amb dret a llegítima, són legitimaris els progenitors per meitat.

2. En cas que un d'ells hagi premort, hagi estat desheretat o declarat indigne, és únicament legitimari el pare o mare supervivent.

3. Els ascendents de segon o ulterior grau no són mai legitimaris.

ARTICLE 451-5. QUANTIA I CÒMPUT DE LA LLEGÍTIMA

La quantia de la llegítima és la quarta part de la quantitat base que resulta d'aplicar les regles següents:

a) Hom parteix del valor que els béns de l'herència tenien al temps de la mort del causant, amb deducció dels seus deutes i de les despeses de la seva darrera malaltia, de l'enterrament o incineració i del funeral.

b) A aquest valor líquid s'ha d'afegir el de tots els béns donats o disposats per un altre títol gratuït pel causant en vida, en els darrers deu anys, a favor de qualsevol persona, inclosos els béns donats als legitimaris.

c) S'hi han d'afegir també les primes pagades pel causant per assegurances pel cas de mort durant els darrers deu anys.

d) El valor dels béns objecte de les donacions computables és el que tenien al temps de morir el causant, feta deducció prèvia de les millores útils costejades pel donatari en els béns donats i de l'import de les despeses extraordinàries de conservació o reparació que ell hagi sufragat, no causades per culpa seva. En canvi, hom afegeix al valor d'aquests béns l'estimació dels deterioraments ocasionats per culpa del donatari que en puguin haver minvat el valor.

e) Si el donatari ha alienat els béns donats, hom hi afegeix el valor que tenien en el moment de llur alienació i, si els béns han deperit per culpa del donatari, el valor d'aquests al temps en què es produí llur destrucció, amb actualització d'aquests valors al temps de morir el causant.

ARTICLE 451-6. ACTES SIMULATS

Els legitimaris, inclosos els instituïts hereus, un cop oberta la successió, poden instar la declaració de simulació dels actes de disposició atorgats pel causant que dissimulin una donació o un altra liberalitat, els quals, d'ésser declarada la simulació, es computaran per calcular la llegítima. En cas d'inoficiositat quedaran subjectes a reducció o supressió.

ARTICLE 451-7. LLEGÍTIMA INDIVIDUAL

1. Tots els legitimaris detreuen la llegítima d'una única quarta.

2. Per a determinar la llegítima individual entre diversos legitimaris fan nombre el que és hereu, el legitimari que l'ha renunciada, el que ha estat desheretat justament i el declarat indigne de succeir el causant.

3. No obstant això, els fills o els descendents del legitimari desheretat o declarat indigne, que sigui fill del causant, són legitimaris per dret de representació.

SECCIÓ TERCERA. L'ATRIBUCIÓ, LA IMPUTACIÓ, LA PERCEPCIÓ I EL PAGAMENT DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-8. ATRIBUCIÓ

1. La institució d'hereu i el llegat a favor de qui resulti ésser legitimari impliquen atribució de llegítima, baldament no s'expressi així, i s'imputen a la seva satisfacció sempre que el causant no disposi altra cosa, encara que el legitimari repudii l'herència o renunciï al llegat, cas en el qual s'entén que renuncia també a la llegítima.

2. El llegat disposat en concepte de llegítima o imputable a ella que no sigui llegat simple de llegítima pot consistir en un llegat de diners, encara que no n'hi hagi en l'herència, o en béns de plena i lliure propietat del causant, llevat del cas de no haver-n'hi en aquella, sense comptar a aquest sol efecte els béns mobles d'ús domèstic. Si els béns no tenen aquesta condició, el legitimari pot optar entre acceptar simplement el llegat o renunciar-lo i exigir allò que per llegítima li correspongui.

3. La llegítima també pot llegar-se en forma simple, emprant la fórmula «allò que per llegítima correspongui» o altres d'anàlogues o similars. En aquest cas, si el legitimari és alhora hereu o legatari aquesta darrera institució implica igualment atribució de la llegítima, sense que el llegat en forma simple li atribueixi cap altre dret.

ARTICLE 451-9. IMPUTACIÓ

1. Són imputables a la llegítima:

a) Les donacions fetes pel causant a favor dels fills per tal d'adquirir un habitatge o establir una activitat professional, industrial o mercantil que els proporcionï una independència personal o econòmica, llevat de disposició contrària del causant.

b) Les donacions per causa de mort atorgades pel causant a favor dels legitimaris, llevat de pacte en contrari.

c) Les quantitats percebudes pels legitimaris com a beneficiaris d'assegurances de vida del causant.

d) Les donacions entre vius atorgades pel causant amb pacte exprés d'imputació o que serveixin de pagament o a compte de la llegítima. El caràcter imputable de la donació s'ha de manifestar i consignar expressament en el moment del seu atorgament. Aquest caràcter no es pot afegir amb posterioritat per actes entre vius ni per causa de mort.

2. En l'herència dels avis, és imputable a la llegítima dels néts tot allò que hagin rebut els pares premorts que fos imputable a la seva llegítima, si aquests haguessin estat legitimaris.

3. La imputació a la llegítima pot ser suprimida lliurement pel causant en testament o codicil i en escriptura pública entre vius, cas en el qual esdevé irrevocable.

4. En la imputació de donacions són aplicables les regles de valoració de béns de l'article 451-5.

5. Les donacions imputables no estan sotmeses al límit de deu anys establert a la lletra b de l'article 451-5.

ARTICLE 451-10. INTANGIBILITAT

1. El causant no pot imposar sobre la llegítima condicions, terminis, modes, usdefruits, fideïcomisos ni altres limitacions o càrregues i si les imposa han d'ésser tingudes com a no formulades.

2. No obstant això, si la disposició per causa de mort atorgada en concepte de llegítima està subjecta a limitacions o càrregues però té un valor superior al que per llegítima correspon al legitimari, aquest està facultat per a optar entre acceptar l'esmentada disposició amb les limitacions o càrregues referides o fer seva solament la llegítima lliure d'aquestes.

3. L'acceptació de l'herència o el llegat gravats imputables a la llegítima implica la renúncia a l'exercici de l'opció prevista en l'apartat anterior.

ARTICLE 451-11. SUPLEMENT DE LLEGÍTIMA

1. La institució d'hereu, el llegat, la donació i l'assenyalament o assignació imputables a la llegítima no priven els afavorits de llur qualitat de legitimaris, en conseqüència, fan seu l'excés com a mera liberalitat.

2. Si el rebut pels legitimaris en els anteriors conceptes és inferior a la llegítima que correspon a cada legitimari, poden exigir el que manqui com a suplement de llegítima, excepte si, després de deferida aquella, hom s'ha donat per totalment pagat de la llegítima o ha renunciat expressament el seu dret al suplement.

3. Si amb posterioritat al pagament de la llegítima apareixen nous béns del causant, el legitimari té dret al suplement que li correspongui malgrat haver-se donat per totalment pagat de la llegítima o haver renunciat expressament el seu dret al suplement.

ARTICLE 451-12. PAGAMENT

1. L'hereu o les persones facultades per a efectuar la partició, per a distribuir l'herència o per a assenyalar i pagar llegítimes poden optar pel pagament en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència, o en béns d'aquesta, sempre que per disposició del causant no correspongui als legitimaris de percebre la llegítima per via d'institució d'hereu, de llegat, d'assenyalament o d'assignació de cosa específica o de donació.

2. Començat el pagament en diners o en béns, el legitimari pot exigir la resta de la mateixa manera inicial.

ARTICLE 451-13. QUALITAT DELS BÉNS

1. Si les persones esmentades en l'article 451-12 optaven pel pagament en béns i el legitimari no es conforma amb els que aquells hagin assenyalat, decideix el jutge competent d'acord amb l'equitat i pel procediment establert per als actes de jurisdicció voluntària.

2. En qualsevol cas, el jutge pot ordenar que es practiqui una prova pericial a fi de conèixer la qualitat i l'estimació dels béns que componen l'herència i del lot que hom pretengui adjudicar al legitimari.

ARTICLE 451-14. VALORACIÓ DELS BÉNS

Els béns de l'herència que serveixin com a pagament de la llegítima s'estimen per llur valor al temps d'efectuar-se fefaentment la designació o l'adjudicació.

ARTICLE 451-15. INTERESSOS

1. El causant pot disposar vàlidament que la llegítima no meriti interès o establir-ne l'import.
2. Altrament, la llegítima merita l'interès legal des de la mort del causant, baldament el pagament s'efectuï en béns hereditaris, llevat que el legitimari visqui a la casa i en companyia de l'hereu o de l'usufructuari universal de l'herència i a les seves expenses.
3. El suplement de llegítima merita interès només des que és reclamat judicialment.
4. En el llegat, l'assenyalament o l'assignació d'una cosa específica hereditària en concepte de llegítima o imputable a ella, el legitimari afavorit fa seus, en lloc d'interessos, els fruits o les rendes que la cosa produeix a partir de la mort del causant.

ARTICLE 451-16. RESPONSABILITAT

1. L'hereu respon personalment del pagament de la llegítima i del suplement d'aquesta.
2. El legitimari pot demanar que sigui anotada preventivament en el Registre de la Propietat la demanda de reclamació de la llegítima o del suplement d'aquesta.
3. La llegítima no dona lloc per ella mateixa a cap altre assentament en el Registre de la Propietat, llevat de l'anotació preventiva del llegat, si escau.

SECCIÓ QUARTA. LA PRETERICIÓ I EL DESHERETAMENT

ARTICLE 451-17. PRETERICIÓ DE LEGITIMARIS

1. És preterit el legitimari no esmentat en el testament del seu causant, sense que abans o després aquest li hagi atorgat donació en concepte de llegítima o imputable a ella.
2. També és preterit el legitimari si, malgrat ésser esmentat al testament, el causant no li fa atribució en concepte de llegítima o imputable a ella en el mateix testament, o no el deshereta, encara que sigui injustament.
3. La preterició és intencional si respon a la voluntat del testador d'excloure de la llegítima al preterit. La preterició és errònia en els altres casos i, especialment, si per qualsevol causa l'existència del preterit era desconeguda pel causant al moment de testar.

ARTICLE 451-18. EFECTES DE LA PRETERICIÓ

1. La preterició del legitimari no dona lloc a la ineficàcia del testament, però el preterit té dret a exigir allò que per llegítima li correspon.
2. No obstant, la preterició del legitimari que és fill o descendent del testador i ha nascut o ha arribat a ésser legitimari després d'atorgar-se el testament, o l'existèn-

cia del qual el causant ignorava en testar, constitueix preterició errònia i confereix al legitimari preterit acció per impugnar el testament, o codicils, excepte en els casos següents:

- a) Si el cònjuge o convivent en unió estable és instituït hereu únic.
- b) Si el causant ha instituït hereu un fill o altre descendent i en el moment d'atorgar testament tenia més d'un fill o almenys un fill i una stirp de fill premort.
- c) Si el preterit és una persona que és declarada descendent del causant després de la seva mort.
- d) Si el preterit és un descendent del causant que resulta ésser legitimari per dret de representació. En aquest cas, hom pot exercir la impugnació si el representat, en cas d'haver sobreviscut al causant, hagués pogut exercitar l'acció.

3. L'ordenament pel testador en el testament d'una disposició, inclòs el llegat simple de llegítima, en favor de tots els fills o legitimaris que pugui arribar a tenir, fins i tot abans que aquests existeixin, no impedeix la impugnació del testament per preterició errònia llevat que el testador així ho estableixi expressament.

4. L'acció per impugnar el testament o codicils per causa de preterició errònia caduca als quatre anys de la mort del testador.

ARTICLE 451-19. EFECTES DEL DESHERETAMENT

1. El desheretament just, això és, el fonamentat en una de les causes legals, priva el legitimari del seu dret a la llegítima.
2. El desheretament injust, això és, el fet sense expressió de causa, o per una causa la certesa de la qual, si fos contradita, no seria provada, o per una causa que no sigui cap de les assenyalades per aquest Codi, produeix els efectes de la preterició intencional.

ARTICLE 451-20. FORMA DEL DESHERETAMENT

El desheretament només pot fer-se en testament, codicil o pacte successori, amb expressió d'una de les causes assenyalades per aquest Codi, designació nominal del legitimari desheretat i no pot ser ni parcial ni condicional.

ARTICLE 451-21. CAUSES

Són causes de desheretament:

- a) Les d'indignitat contingudes en l'article 412-3.
- b) Haver negat aliments al testador o al seu cònjuge o convivent en unió estable, o als ascendents o descendents d'aquell, quan hi ha obligació de donar-los-en.
- c) Haver maltractat d'obra o injuriat, greument en ambdós casos el testador o el seu cònjuge o convivent en unió estable.
- d) Haver estat privat de la potestat que corresponia al pare o la mare legitimaris sobre el fill testador, o de la que corresponia al fill legitimari sobre els seus fills nés del testador, per sentència fonamentada en l'incompliment dels deures que comporta.

e) El trencament manifest i continuat en el temps de la relació familiar entre el causant i el legitimari, sempre que no sigui per causa exclusivament imputable al causant.

ARTICLE 451-22. RECONCILIACIÓ I PERDÓ

La reconciliació del causant amb el legitimari que ha incorregut en causa de desheretament, sempre que sigui per actes indubtables, i el perdó concedit en escriptura pública, siguin anteriors o posteriors al desheretament, el deixen sense efecte. Ambdós actes són irrevocables.

ARTICLE 451-23. IMPUGNACIÓ

1. Si el legitimari desheretat impugna el desheretament al·legant inexistència de la causa, la prova que aquesta existia correspon a l'hereu.
2. Si el legitimari desheretat al·lega reconciliació o perdó, la seva prova correspon al desheretat.
3. L'acció d'impugnació del desheretament caduca als quatre anys de la mort del testador.

SECCIÓ CINQUENA. LA INOFICIOSITAT

ARTICLE 451-24. INOFICIOSITAT LEGITIMÀRIA

1. Si amb el valor de l'actiu hereditari líquid no resten a l'hereu béns relictes suficients per al pagament de les llegítimes, dels llegats en concepte de tals o imputables a aquelles, dels suplementos i per a retenir la pròpia llegítima sense detriment, poden ésser reduïts per inoficiosos els llegats a favor d'estranyos o dels mateixos legitimaris, en la part que excedeixi llur llegítima, o ésser simplement suprimits per deixar-la franca.
2. Als efectes de la reducció o supressió, tenen el mateix tractament que els llegats les donacions per causa de mort.
3. Si efectuada la reducció o la supressió, el passiu supera l'actiu hereditari o si aquest és encara insuficient, poden també ésser reduïdes o suprimides les donacions computables per al càlcul de la llegítima atorgades pel causant a favor d'estranyos i àdhuc de legitimaris, en la part no imputable a aquella.
4. El legatari o el donatari afectats per la inoficiositat poden evitar la pèrdua de la totalitat o d'una part de la cosa llegada o donada pagant als legitimaris en diners l'import que hagin de percebre.

ARTICLE 451-25. ORDRE DE REDUCCIÓ

1. La reducció de llegats i d'altres atribucions per causa de mort es fa en proporció a llur valor, respectant les preferències de pagament disposades pel causant.
2. La reducció o la supressió de donacions comença per la més recent i així successivament, per ordre invers de data, i són reduïdes a prorrata si aquesta és la mateixa o és indeterminada.
3. El causant no pot alterar l'ordre de prelación en la reducció de donacions ni disposar que siguin reduïdes abans que els llegats.

ARTICLE 451-26. ACCIÓ D'INOFICIOSITAT

1. L'acció per inoficiositat de donacions, llegats i d'altres disposicions per causa de mort correspon solament als legitimaris i a llurs hereus, i a l'hereu del causant, quan no ha acceptat l'herència a benefici d'inventari.
2. Ambdues accions caduquen als quatre anys de la mort del causant.
3. Els creditors del causant no es poden beneficiar de la reducció o la supressió de donacions per inoficiositat, sens perjudici de procedir contra l'hereu que no ha gaudit del benefici legal d'inventari i que resultava afavorit per la reducció o la supressió.

SECCIÓ SISENA. L'EXTINCIÓ DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-27. CAUSES D'EXTINCIÓ

1. La renúncia a la llegítima, el desheretament just, la declaració d'indignitat per a succeir i la prescripció extingeixen la respectiva llegítima individual.
2. Els mateixos actes en relació amb l'únic o amb tots els legitimaris l'extingeixen totalment.
3. En tots aquests casos la llegítima s'integra en l'herència sense que mai acreixi la dels altres legitimaris, sens perjudici del dret de representació.

ARTICLE 451-28. PRESCRIPCIÓ

1. La pretensió per a exigir la llegítima i el seu suplement prescriu en tot cas al cap de deu anys a partir de la mort del causant.
2. La prescripció se suspèn si l'hereu gravat amb el pagament de la llegítima és el cònjuge vidu del causant o convivent en unió estable. Malgrat la suspensió, el legitimari pot reclamar en qualsevol moment el pagament de la llegítima.

CAPÍTOL II. LA QUARTA VIDUAL

ARTICLE 452-1. DRET A LA QUARTA VIDUAL

1. El cònjuge vidu que no hagi estat instituït hereu o legatari en la successió del seu cònjuge premort, amb un resultat equivalent, té dret, d'acord amb les disposicions d'aquest capítol, d'obtenir en la seva successió un valor patrimonial corresponent a una quarta part de l'herència.
2. Només té dret a la quarta vidual el cònjuge que no tingui suficients recursos per satisfer les seves necessitats, atès el nivell de vida de què gaudia durant el matrimoni i el patrimoni relict, i li confereix acció personal per reclamar dels hereus la quantitat necessària per atendre-les fins al màxim de la quarta part del valor de l'actiu hereditari net.
3. El cònjuge vidu no té dret a reclamar la quarta vidual si al moment de l'obertura de la successió es troba en una de les situacions previstes a l'article 442-4 d'aquest Codi.

4. Els mateixos drets corresponen al convivent en unió estable de parella en cas d'extinció per mort de la unió, en els termes de 442-5.

ARTICLE 452-2. QUANTIA

1. Per a la fixació de la quarta vidual cal atènyer-se al valor de l'actiu hereditari net, deduïdes les despeses de darrera malaltia, enterrament i funeral del premort, sense cap addició i inclosa la llegítima.

2. Per a determinar el dret a la quarta vidual, s'afegeixen al patrimoni del sobrevivent els béns que li puguin correspondre en l'herència del premort, encara que no els exigeixi o els renunciï, juntament amb el que tingui dret a percebre com a conseqüència de l'extinció del règim econòmic matrimonial.

3. El cònjuge o convivent sobrevivent pot demanar la reducció o la supressió de les donacions entre vius atorgades pel causant amb la finalitat de defraudar la quarta vidual.

ARTICLE 452-3. PAGAMENT

1. Els hereus del premort poden optar per satisfer al vidu o convivent la quarta vidual en béns de l'herència o en diners, encara que no n'hi hagi en l'herència.

2. Són aplicables al pagament de la quarta vidual les disposicions del capítol primer d'aquest Títol, en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

3. El cònjuge o convivent sobrevivent pot demanar que sigui anotada preventivament en el Registre de la Propietat la demanda de reclamació de la quarta vidual.

ARTICLE 452-4. EXTINCIÓ

1. El dret a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

- a) Per renúncia.
- b) Per prescripció als quatre anys de la mort del causant.
- c) Per matrimoni del sobrevivent o per la convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'haver-lo exercit.
- d) Per la mort del sobrevivent sense haver-lo exercit.

2. El sobrevivent perd el dret a la quarta vidual si abandona o negligeix greument els fills comuns menors d'edat. Tanmateix no ha de restituir els fruits percebuts.

ARTICLE 452-5. LLIBERTAT DE DISPOSAR

En escriptura pública, es pot convenir i disposar lliurement sobre la quarta vidual, en forma de renúncia total o parcial i d'altres pactes que es considerin convenients, en els termes d'allò previst al Títol III d'aquest Llibre.

TÍTOL VI. L'ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

CAPÍTOL I. L'ACCEPTACIÓ I LA REPUDIACIÓ DE L'HERÈNCIA

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 461-1. EXERCICI DE LA DELACIÓ

1. El cridat a l'herència pot lliurement acceptar-la o repudiar-la, tan bon punt té coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.

2. Si hi ha una pluralitat de cridats a l'herència, cadascun d'aquests pot acceptar-la o repudiar-la amb independència dels altres.

ARTICLE 461-2. REQUISITS

1. L'acceptació i la repudiació de l'herència no poden ésser fetes parcialment, ni sota termini o condició.

2. Les condicions i les restriccions a l'acceptació i la repudiació de l'herència s'han de tenir per no formulades.

3. Llevat de voluntat contrària del testador, s'entén que el cridat en quotes diferents que n'accepta qualsevol d'aquestes accepta les restants, encara que li siguin deferides amb posterioritat per via de substitució vulgar o per compliment de condicions suspensives.

ARTICLE 461-3. FORMES

L'acceptació de l'herència pot ésser expressa o tàcita.

ARTICLE 461-4. ACCEPTACIÓ EXPRESSA

L'acceptació expressa ha d'ésser feta en document públic o privat, en el qual el cridat a l'herència ha de manifestar la voluntat d'acceptar-la o assumir el títol d'hereu.

ARTICLE 461-5. ACCEPTACIÓ TÀCITA

1. S'entén tàcitament acceptada l'herència quan el cridat realitza qualsevol acte que no pot realitzar si no és a títol d'hereu.

2. La venda, la donació o la cessió del dret a l'herència que el cridat a aquesta fa a favor d'un estrany o a favor de tots els cohereus o d'algun d'ells implica l'acceptació de l'herència.

3. La renúncia al dret de succeir, si es fa a canvi d'una contraprestació o a favor de sols algun o alguns dels cohereus, implica també l'acceptació de l'herència.

ARTICLE 461-6. REPUDIACIÓ

1. La repudiació de l'herència ha d'ésser feta de forma expressa en document públic o mitjançant escrit dirigit al jutge competent.

2. S'entén que l'herència ha estat repudiada quan el cridat hi renuncia gratuïtament, d'acord amb els requisits de forma assenyalats a l'apartat anterior, a favor de les persones a les quals hauria de ser deferida la quota del renunciant.

ARTICLE 461-7. ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA PELS CREDITORS

1. Si el cridat repudia una herència en perjudici dels seus creditors, aquests poden demanar al jutge que els autoritzi a acceptar-la en nom i en lloc del repudiant, als únics efectes de fer efectius llurs crèdits sobre el patrimoni hereditari.
2. Un cop satisfets els crèdits, el romanent hereditari es defereix d'acord amb allò previst pel causant i, en el seu defecte, per la successió intestada.
3. Aquest dret dels creditors caduca als sis mesos a comptar de la repudiació.

ARTICLE 461-8. ACCEPTACIÓ FORÇOSA

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de l'herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la seva voluntat de repudiar l'herència d'acord amb els requisits que estableix la llei.

ARTICLE 461-9. CAPACITAT PER ACCEPTAR I REPUDIAR

1. Poden acceptar i repudiar l'herència les persones amb capacitat per a contractar i obligar-se.
2. Els pares poden acceptar les herències deferides als fills que estan en la seva potestat parental, i els tutors les que es defereixin a les persones en tutela. Aquestes acceptacions s'entén que són fetes a benefici d'inventari. Per a la repudiació és necessària l'autorització judicial.
3. Els menors emancipats o els que han obtingut l'habilitació d'edat poden acceptar, ells sols, les herències que els han estat deferides, però necessiten dels corresponents complements de capacitat per a repudiar-les.
4. L'acceptació de l'herència deixada per a sufragis o als pobres correspon a les persones designades pel testador i, subsidiàriament, a la Generalitat de Catalunya i a la confessió religiosa legalment reconeguda de què es tracti, segons les seves pròpies normes.

ARTICLE 461-10. CAPACITAT DE LES PERSONES JURÍDIQUES

1. La capacitat i els requisits per a l'acceptació i la repudiació de les herències deferides a les persones jurídiques de dret públic o dret privat es regeixen per les seves respectives normes reguladores.
2. A manca de les anteriors, hom ha d'aplicar les regles referents als actes de disposició de béns de la persona jurídica per a l'acceptació pura i simple i la repudiació.

ARTICLE 461-11. IRREVOCABILITAT I IMPUGNACIÓ

1. L'acceptació i la repudiació de l'herència fetes vàlidament són irrevocables.
2. L'acceptació i la repudiació poden ésser impugnades per manca de capacitat, i quan han estat fetes amb intimidació, violència, dol o error. S'entén que hi ha hagut error si amb posterioritat apareix un testament desconegut.
3. El termini per a la impugnació és de quatre anys des de la declaració d'incapacitat, i des que hagi cessat la intimidació o la violència o s'hagi tingut coneixement del dol o de l'error.

ARTICLE 461-12. PLURALITAT DE CRIDES

1. El cridat que repudia l'herència testamentària pot acceptar la intestada, però amb subjecció als llegats, els fideïcomisos i les altres càrregues que el testador hagi imposat.
2. Si el cridat repudia l'herència intestada amb coneixement que és instituït hereu en testament, s'entén que repudia l'herència testada; però, si ho ignorava, la repudiació no el perjudica.

ARTICLE 461-13. IMPRESCRIPTIBILITAT I INTERPEL·LACIÓ JUDICIAL

1. El dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència és imprescriptible.
2. Les persones interessades en la successió, àdhuc els creditors de l'herència o del cridat, poden obtenir del jutge, tan bon punt hagin transcorregut trenta dies a comptar de la delació a favor seu, que assenyali un termini al cridat perquè manifesti si accepta o repudia l'herència. Aquest termini no pot excedir els seixanta dies naturals.
3. Transcorregut el termini assenyalat a l'apartat anterior sense que el cridat accepti l'herència en escriptura pública o davant del jutge, hom considera que la repudia.

ARTICLE 461-14. DRET DE TRANSMISSIÓ

1. Mort el cridat sense haver acceptat ni repudiat l'herència deferida el dret a succeir mitjançant la seva acceptació i el de repudiar són transmesos sempre als seus hereus.
2. Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat l'herència poden acceptar ambdues herències, però no poden acceptar la primera i repudiar la segona.
3. En cas d'ésser diversos els hereus que accepten la segona herència, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.
4. Les disposicions d'aquest article s'apliquen a la llegítima, els llegats i els fideïcomisos, en la mesura que ho permeti la seva especial naturalesa.

SECCIÓ SEGONA. L'ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA PURA I SIMPLE I A BENEFICI D'INVENTARI

ARTICLE 461-15. ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA A BENEFICI D'INVENTARI

1. L'hereu pot, encara que el causant ho hagi prohibit, acceptar l'herència a benefici d'inventari, sempre que practiqui inventari amb aquesta finalitat, abans o després de l'acceptació de l'herència.
2. La declaració de voler acceptar l'herència a benefici d'inventari es pot fer davant de notari o per escrit adreçat al jutge competent en la successió, i ha d'ésser feta en el termini de sis mesos a comptar del moment en què l'hereu té coneixement de la delació.

3. L'acceptació de l'herència sense manifestar l'hereu que vol gaudir del benefici d'inventari no impedeix que així ho faci dins el termini legal per a la realització de l'inventari.

ARTICLE 461-16. INVENTARI

1. L'inventari de l'herència ha d'ésser formalitzat notarialment o judicialment, en el termini previst a l'apartat segon de l'article 461-15, i s'hi han de ressenyar els béns relictos, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditàries, amb indicació del seu import.

2. No és considerat com a pres en forma l'inventari quan ha estat confeccionat de forma maliciosa, ometent béns en perjudici dels creditors del causant.

3. L'hereu pot aprofitar un inventari de l'herència ja practicat per una altra finalitat.

4. Per a la formació de l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i els interessats en l'herència.

5. Durant el termini en què l'hereu formalitza l'inventari no poden accionar contra l'herència ni els legataris ni els fideïcomissaris.

ARTICLE 461-17. BENEFICI LEGAL D'INVENTARI

1. Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, a tots els efectes, els hereus que confeccionen un inventari de l'herència conforme als requisits de temps i forma previstos als articles precedents, encara que no manifestin la voluntat d'acollir-se al benefici d'inventari. S'hi equipara l'inventari formalitzat pels hereus en document privat que es presenta a una administració pública per a la liquidació dels impostos vinculats a la successió.

2. També gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no hagin pres inventari, els hereus menors d'edat, estiguin o no emancipats, els incapacitats, els hereus de confiança, les entitats o els establiments benèfics, docents o de caràcter pietós i les entitats de dret públic.

3. Es consideren també acceptades a benefici d'inventari les herències deixades als pobres, a entitats sense ànim de lucre i, en general, les destinades a finalitats benèfiques, docents o pietoses.

ARTICLE 461-18. ACCEPTACIÓ PURA I SIMPLE

En cas que l'hereu no practiqui l'inventari en el temps i en la forma prescrits, s'entén que l'herència ha estat acceptada purament i simple.

SECCIÓ TERCERA. ELS EFECTES DE L'ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA

ARTICLE 461-19. EFECTES DE L'ACCEPTACIÓ PURA I SIMPLE

Per l'acceptació de l'herència pura i simple l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictos, sinó també amb els seus béns propis, indistintament.

ARTICLE 461-20. CÀRREGUES HEREDITÀRIES

Es consideren càrregues hereditàries, les despeses:

a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració, funeral del causant i altres serveis funeraris.

b) De formació d'inventari i de partició de l'herència.

c) De defensa dels béns de l'herència, i les derivades de les actuacions judicials relatives a l'herència causades en interès comú.

d) De lliurament de llegats, pagament de llegítimes o retribució de marmessors, i altres de naturalesa anàloga.

ARTICLE 461-21. EFECTES DE L'ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA A BENEFICI D'INVENTARI

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

a) L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els seus béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.

b) Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència i les càrregues i les obligacions d'aquell a favor d'aquesta. L'hereu es pot fer pagament dels dits crèdits.

c) Mentre no quedin pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre per a cap efecte en dany dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis o privatis de l'hereu.

ARTICLE 461-22. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA BENEFICIÀRIA

1. El benefici d'inventari no impedeix a l'hereu d'adquirir l'herència, possessionar-se'n i administrar-la.

2. Abans de lliurar o de complir els llegats, l'hereu ha de procedir a pagar els creditors coneguts del causant a mesura que es presentin, sota la seva responsabilitat, i a cobrar-se els seus crèdits amb els diners que trobi a l'herència o que obtingui en la venda dels béns de la mateixa herència, sens perjudici dels que pugui adjudicar en pagament.

3. Si, satisfets alguns o tots els legataris, apareixen creditors hereditaris desconeguts, sense que sigui suficient el romanent hereditari per a pagar-los, aquests poden repetir contra aquells.

4. Els creditors particulars de l'hereu no poden perseguir els béns de l'herència fins que quedin pagats tots els creditors coneguts del causant.

5. Perd el benefici d'inventari l'hereu que procedeixi fraudulentament en els pagaments i realitzacions de béns i, en general, en l'administració de l'herència beneficiària.

ARTICLE 461-23. OBLIGACIÓ DE SOL·LICITAR EL CONCURS DE L'HERÈNCIA

El gaudi del benefici d'inventari per l'hereu no l'eximeix de l'obligació de sol·licitar el concurs de l'herència si aquest és necessari.

ARTICLE 461-24. BÉNS ADQUIRITS PER MENORS I INCAPACITATS

1. Els béns adquirits per títol successori per menors i incapacitats han d'ésser administrats per la persona que el causant hagi designat en heretament, testament o codicil, o, faltant aquesta designació, pels titulars de la potestat o pel tutor.

2. Si el pare o la mare han estat declarats indignes o han estat desheretats, els béns del menor o incapacitat han d'ésser administrats pel tutor o per l'administrador especialment designat.

3. Per a la disposició o el gravamen de béns de menors i incapacitats adquirits per títol successori, s'aplica allò disposat pel causant, àdhuc en el cas que afecti la llegítima durant la minoria d'edat. En defecte de disposició del causant, regeixen les normes generals per a realitzar aquests actes.

SECCIÓ QUARTA. EL BENEFICI DE SEPARACIÓ DE PATRIMONIS**ARTICLE 461-25. BENEFICI DE SEPARACIÓ DE PATRIMONIS**

1. Els creditors per deutes del causant o de l'hereu i els legataris poden obtenir del jutge competent que el patrimoni hereditari sigui considerat separat del privatiu de l'hereu, per tal de salvaguardar el seu dret davant els creditors particulars d'aquest últim.

2. El jutge, un cop fet prèviament l'inventari de l'herència i amb l'adequada justificació prèvia, concedeix aquest benefici i adopta, si escau, les mesures conduents a la seva efectivitat.

3. Els creditors del causant i els legataris que obtinguin el benefici de separació tenen dret preferent per al cobrament de llurs crèdits i la percepció de llurs llegats respecte als creditors particulars de l'hereu, però mentre aquests últims no resultin pagats, els dits creditors no poden perseguir els béns privatis de l'hereu.

CAPÍTOL II. EL DRET D'ACRÉIXER**ARTICLE 462-1. DRET D'ACRÉIXER ENTRE COHEREUS**

1. Instituits conjuntament dos o més hereus en una mateixa herència sense assignació numèrica de parts o també quan la indicació de parts coincideix amb la divisió en quotes que seria procedent si hagués estat omesa, si per qualsevol causa algun d'ells no arriba efectivament a ésser-ho, la seva quota hereditària vacant acreix els altres cohereus, tret que el testador hagi prohibit el dret d'acréixer o que procedeixi el dret de transmissió, la substitució vulgar o, en la successió intestada, el dret representació.

2. Instituits conjuntament dos o més hereus en la mateixa quota o porció d'herència, si el que no arriba a ser hereu és del mateix grup, l'acreixement té lloc preferentment entre els altres del mateix grup, i solament en defecte d'aquests acreix als altres instituits conjuntament.

ARTICLE 462-2. EFECTE DEL DRET D'ACRÉIXER

1. El cohereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix també la que acreix a favor seu.

2. L'acreixement sempre té lloc en proporció a les respectives quotes o participacions hereditàries i amb subsistència dels llegats i altres càrregues imposades pel causant que afectin la quota vacant, encara que ho hagin estat determinadament a càrrec de l'hereu que falti, posat que no siguin personalíssimes d'aquest.

3. Els efectes del dret d'acréixer es retrotreuen al temps de la delació a favor dels hereus.

4. Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de l'herència s'aprofiten, respectivament, del dret eventual d'acréixer de llur causant, hereu anterior o transmissor, qualsevol que sigui el temps en què l'acreixement tingui lloc, fora que el causant ho hagi prohibit o en el títol de la transmissió hom estableixi una altra cosa.

ARTICLE 462-3. INCREMENT FORÇÓS

1. Si el dret d'acréixer no pot tenir lloc entre els hereus instituits, la quota o la porció hereditària vacant incrementa necessàriament i proporcionalment les quotes dels altres hereus, en la forma que és establerta en el segon apartat de l'article 462-2.

2. S'aplica la mateixa norma respecte a la quota hereditària de la qual el testador no ha disposat.

ARTICLE 462-4. EL DRET D'ACRÉIXER EN ELS LLEGATS

1. Entre els legataris cridats ensems a un mateix llegat és procedent el dret d'acréixer, si el testador no l'ha prohibit o ha ordenat una substitució vulgar.

2. L'acreixement es produeix preferentment entre els legataris que a més d'ésser cridats conjuntament a un mateix llegat ho són en una mateixa clàusula.

3. El dret d'acréixer és renunciable i té lloc subsistent els llegats, els fideïcomisos i les altres càrregues no personalíssimes imposades pel testador al legatari que no hagi arribat efectivament a ésser-ho.

4. Si no pot tenir lloc el dret d'acréixer, la part vacant del llegat resta en benefici de l'hereu, del legatari o de la persona gravada amb el dit llegat.

ARTICLE 462-5. EL DRET D'ACRÉIXER EN ELS FIDEÏCOMISOS

En les substitucions fideïcomissàries disposades a favor de diversos fideïcomissaris cridats conjuntament, la quota o la part d'herència o el llegat fideïcomesos que, una vegada deferit el fideïcomís, hagin correspost al qui per qualsevol causa no arribi a ésser-ho, acreix a favor dels altres que efectivament ho són, tot quedant, però, salvat el dret de transmissió en les substitucions fideïcomissàries a termini i la substitució vulgar en fideïcomís, expressa o tàcita.

CAPÍTOL III. LA COMUNITAT HEREDITÀRIA

ARTICLE 463-1. OBJECTE

1. Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les respectives quotes.
2. Tanmateix, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen en proporció a les respectives quotes dels cohereus, sense solidaritat entre ells.

ARTICLE 463-2. DURADA DE LA COMUNITAT

1. El causant pot ordenar, i els hereus convenir-hi unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es procedeixi a la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.
2. El termini d'indivisió pot arribar als quinze anys respecte de l'immoble que sigui residència habitual d'un dels cohereus si aquest és cònjuge, convivent en unió estable o fill del causant.
3. Si es fixa un termini superior d'indivisió, aquest ha d'ésser reduït quant a l'excés.
4. Tot i haver-hi prohibició o pacte d'indivisió, a instància de qualsevol cohereu, el jutge pot autoritzar la partició o bestreta parcial en béns de l'herència o en diners encara que no n'hi hagi, si hi concorre una causa justa sobrevinguda.

ARTICLE 463-3. FACULTATS D'ÚS I GAUDI

1. Cada cohereu té la facultat de fer ús dels béns i drets objecte de la comunitat hereditària d'acord amb la seva finalitat social i econòmica i de manera que no perjudiqui el dret dels altres cohereus.
2. Els fruits i rendiments dels béns i drets hereditaris corresponen a cadascun dels cohereus en proporció a la seva partició en la comunitat hereditària.
3. L'ús i el gaudi de determinats béns objecte de la comunitat hereditària de forma excloent per part d'un o alguns dels cohereus no impedeix que aquests béns puguin ésser objecte de la partició hereditària, a menys que aquesta situació n'hagi determinat la usucapció d'acord amb una possessió exclusiva.

ARTICLE 463-4. ADMINISTRACIÓ

1. L'administració dels béns i drets objecte de la comunitat hereditària correspon a tots els cohereus.
2. Els actes d'administració ordinària s'acorden per la majoria dels cohereus segons el valor de la seva quota, mentre que pels actes d'administració extraordinària s'exigeix la majoria de tres quartes parts de les quotes hereditàries.
3. Cada cohereu gaudeix de la facultat de realitzar els actes necessaris per a la conservació dels béns i drets hereditaris sense el consentiment dels altres cohereus.
4. Els cohereus responen mancomunadament de les obligacions derivades de l'administració de l'herència indivisa en proporció a les respectives quotes hereditàries.

5. A instància de qualsevol interessat, el jutge pot adoptar les mesures que cregui oportunes amb vista a conservar el cabal hereditari, fins i tot nomenar un administrador, si no hi ha cap persona especialment facultada per a administrar l'herència.

ARTICLE 463-5. DISPOSICIÓ DE BÉNS HEREDITARIS

1. Els actes de disposició de béns i drets que formen part de la comunitat hereditària exigeixen el consentiment unànime dels cohereus.
2. Passen a formar part de la comunitat hereditària els béns i els drets que s'han adquirit amb càrrec a una contraprestació que procedeix de l'herència indivisa o com a conseqüència de la pèrdua o privació d'un bé o dret objecte de la comunitat hereditària.

ARTICLE 463-6. DISPOSICIÓ DE LA QUOTA HEREDITÀRIA

1. Cada cohereu pot disposar en escriptura pública de la seva quota hereditària.
2. Si l'acte de disposició s'ha realitzat mitjançant compravenda o dació en pagament a favor de persona que no és cohereu, els altres cohereus poden exercitar, en proporció a les seves quotes respectives, els drets de tanteig i retracte.
3. El termini per a l'exercici d'aquests drets és d'un mes des de la notificació de la decisió d'alienar i les seves circumstàncies, o des que s'assabentin d'aquesta, respectivament.

CAPÍTOL IV. LA PARTICIÓ I LA COLLACIÓ

SECCIÓ PRIMERA. LA PARTICIÓ

ARTICLE 464-1. DRET A LA PARTICIÓ

Tot cohereu pot demanar, en qualsevol temps, la partició de l'herència.

ARTICLE 464-2. SUSPENSIO DE LA PARTICIÓ

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que sigui dictada sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat de manera fefaent la seva voluntat de fecundació assistida després de la mort, fins que s'esdevingui el part o s'escoli el termini corresponent segons la llei.
- e) Si el causant ha fet alguna disposició a favor d'una persona jurídica que ha ordenat crear en el testament, fins que quedi constituïda vàlidament de conformitat amb la llei.

ARTICLE 464-3. OPOSICIÓ DELS CREDITORS

Els creditors del causant poden oposar-se que es porti a terme la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

ARTICLE 464-4. IGUALTAT

En la partició ha d'ésser guardada la possible igualtat, tant si es fan lots com si s'adjudiquen béns concrets.

ARTICLE 464-5. COSES INDIVISIBLES

1. Les coses indivisibles o que desmereixin en dividir-se i les col·leccions d'interès històric, científic o artístic han d'ésser adjudicades a un o més cohereus que, si escau, han de pagar als altres l'excés en diners d'acord amb el valor de mercat.

2. Si hi ha diversos cohereus interessats, s'adjudiquen al més afavorit en l'herència i, si han estat afavorits per igual, decideix la sort.

3. A manca d'interessats en l'adjudicació, es ven la cosa i se'n reparteix el preu entre els cohereus.

4. Les disposicions de l'apartat anterior s'entenen sens perjudici de la voluntat del testador o de l'acord unànim dels cohereus.

ARTICLE 464-6. LIQUIDACIÓ POSSESSÒRIA I DESPESES

1. Els cohereus s'han de pagar recíprocament, en la partició de l'herència, les rendes i els fruits percebuts dels béns que la componen, les millores útils i necessàries que s'hi hagin fet i els danys causats per dol o culpa.

2. Les despeses que en interès comú dels hereus ocasioni la partició han d'ésser deduïdes de l'herència.

ARTICLE 464-7. EFECTE DE LA PARTICIÓ

Per la partició cada cohereu adquireix la propietat exclusiva dels béns adjudicats.

ARTICLE 464-8. SANEJAMENT

Feta la partició, els cohereus queden obligats, recíprocament i en proporció al seu haver, a sanejament per vicis ocults i evicció dels béns adjudicats, excepte en els casos en què:

- a) La partició hagi estat feta pel testador.
- b) S'exclouï expressament aquesta garantia en la partició.
- c) L'evicció procedeixi d'una causa posterior a la partició o sigui soferta pel cohereu adjudicatari per culpa pròpia.

ARTICLE 464-9. ADJUDICACIÓ DE CRÈDITS I RENDES

1. Si s'adjudica a un cohereu un crèdit contra un tercer, els altres no responen de la insolvència sobrevinguda del deutor i només són responsables de la seva insolvència en el temps de fer-se la partició, tret d'un acord en contrari.

2. La garantia de la solvència del deutor d'una renda periòdica dura tres anys des de la partició.

ARTICLE 464-10. PARTICIÓ PEL TESTADOR

1. La partició pot ésser duta a terme pel testador mateix, per acte entre vius o d'última voluntat, i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats.

2. Si la partició és feta pel testador en l'acte mateix de disposició hereditària, les clàusules de partició prevalen sobre les dispositives en cas de contradicció. Si és feta en acte separat, prevalen les clàusules dispositives llevat que siguin revocables i puguin ésser efectivament revocades per l'acte de partició.

3. Per disposició d'última voluntat el causant pot, si vol, imposar normes vinculants per a la partició.

ARTICLE 464-11. PARTICIÓ PER COMPTADOR PARTIDOR

1. El causant pot ordenar també que la partició sigui feta per un marmessor o comptador partididor, en els termes previstos en la llei.

2. Les funcions específiques de comptador partididor no poden ésser atribuïdes a cap hereu o cap legatari de part alíquota, llevat que aquest darrer sigui un ascendent de tots els hereus o sigui acceptat en document públic per tots els que tenen interès en l'herència.

ARTICLE 464-12. PARTICIÓ PELS COHEREUS

1. Si el causant no ha fet la partició ni ha encomanat a ningú aquesta facultat, els hereus la poden practicar de comú acord, de la manera que tinguin per convenient, prescindint, fins i tot, dels comptadors partididors nomenats pel causant, tret d'una disposició contrària expressa d'aquest.

2. Els cohereus poden fer la partició provisional de l'herència, a tots els efectes legals, mitjançant adjudicació de béns concrets a compensar. Mentrestant queda ajornada la partició definitiva de l'herència.

ARTICLE 464-13. PARTICIÓ JUDICIAL I ARBITRATGE SUCCESSIONARI

1. Si els cohereus no procedeixen de comú acord, qualsevol d'ells pot instar la partició judicial.

2. L'arbitratge successori té lloc quan ha estat ordenat per la voluntat del causant, d'acord amb la llei, o de comú acord entre tots els cohereus.

ARTICLE 464-14. RESCISSIÓ PER LESIÓ DE LA PARTICIÓ

1. La partició pot ésser rescindida per causa de lesió en més de la meitat del valor del conjunt de les coses adjudicades al cohereu, en relació al de la seva quota hereditària, estimats els béns al temps en què s'adjudicaren.

2. Per causa de lesió no pot ésser impugnada la partició feta pel causant, llevat que aparegui o es presumeixi racionalment que no era aquesta la seva voluntat.

3. L'acció per demanar la rescissió caduca als quatre anys, a comptar des que es féu la partició de l'herència, i s'ha de dirigir contra tots els cohereus.

ARTICLE 464-15. RECTIFICACIÓ I NUL·LITAT

1. No es procedeix a cap altra partició quan els cohereus afectats arriben a un acord de rectificació o d'indemnització del perjudici sofert, ni tampoc quan es completa la partició addicionant els béns que s'hagin pogut ometre.

2. La partició que es fa amb un a qui es va creure hereu, sense ser-ho, és nul·la.

ARTICLE 464-16. RESPONSABILITAT DELS COHEREUS

1. La partició de l'herència no modifica el règim de responsabilitat dels cohereus establert a l'article 463-1.

2. El cohereu que abans de la partició ha pagat més del que li corresponia, segons la seva quota, pot reclamar dels altres la part proporcional d'aquests, durant un període de tres anys, a comptar de la partició.

3. El cohereu creditor del difunt pot reclamar dels altres el pagament del seu crèdit, en la part que correspongui a cadascun d'ells, deduïda la part que li correspon com a cohereu.

SECCIÓ SEGONA. LA COL·LACIÓ

ARTICLE 464-17. BÉNS COL·LACIONABLES

1. El descendent que com a hereu concorre amb un altre descendent també hereu en la successió d'un ascendent comú només ha de col·lacionar, als efectes de la partició de l'herència, els béns que ha rebut del dit causant per actes entre vius a títol gratuït per pagar-li la llegítima o imputables a ella, amb el límit de la seva quantia, o si en el moment de l'atorgament de la liberalitat hom estableix expressament que aquesta sigui col·lacionable.

2. El causant no pot atribuir posteriorment el caràcter de col·lacionable als béns donats però sí que el pot suprimir lliurement en testament o codicil així com prohibir la col·lació en la seva successió.

3. Un cop oberta la successió, els cohereus poden renunciar lliurement a la pràctica de la col·lació.

ARTICLE 464-18. COL·LACIÓ DE DONACIONS EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA

No obstant el disposat a l'article 464-17, i llevat que el causant disposi altrament, són col·lacionables les donacions atorgades pel causant a favor d'un o diversos dels cohereus fills seus per tal d'adquirir un habitatge o establir una activitat professional, industrial o mercantil, que els proporcionï una independència personal o econòmica, si a la mort del causant hi ha altres fills cohereus que encara es troben en situació de dependència.

ARTICLE 464-19. COL·LACIÓ EN LLOC D'ASCENDENTS

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les donacions o liberalitats rebudes pel seu pare i que si visqués hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió, posat que el nét sigui també hereu d'aquest i quant al tot o la part dels béns que hagi arribat al seu poder.

ARTICLE 464-20. PERSONES BENEFICIÀRIES

La col·lació només beneficia els cohereus que són descendents del causant i no pot aprofitar als legataris ni als creditors de l'herència.

ARTICLE 464-21. VALORACIÓ DELS BÉNS COL·LACIONABLES

1. Els béns col·lacionables es computen pel valor que tenien al temps de morir el causant, amb aplicació del que disposa l'article 451-5.

2. El valor que resulti s'imputa a la quota hereditària del cohereu que ha de col·lacionar, però si el valor excedeix la quota l'hereu resta al marge de la partició i no ha de restituir l'excés, llevat que afecti la llegítima.

CAPÍTOL V. LA PROTECCIÓ DEL DRET HEREDITARI

ARTICLE 465-1. L'ACCIÓ DE PETICIÓ D'HERÈNCIA

1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per tal d'obtenir el reconeixement de la seva qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.

2. L'acció de petició d'herència és procedent també contra els hereus del posseïdor o hereu aparent i contra els adquirents de la totalitat o d'una quota d'herència.

3. L'acció de petició d'herència és imprescriptible, salvats els efectes de la usucupió respecte de béns singulars.

ARTICLE 465-2. RÈGIM JURÍDIC DE L'HEREU APARENT

1. L'hereu aparent de bona fe que ha alienat béns de l'herència solament ha de restituir a l'hereu real el preu o la cosa que com a contraprestació ha obtingut amb l'alienació onerosa o el que ha adquirit amb ells, subrogant-se en les accions per reclamar el preu o la cosa que hom degui encara.

2. L'hereu real no pot reivindicar dels adquirents de bona fe i a títol oneros els béns alienats per l'hereu aparent.

3. Regeixen les normes de l'acció reivindicatòria, distingint, però, segons que l'hereu aparent ho hagi estat de bona fe o no, per a la devolució de fruits, abonaments de millores i les responsabilitats del dit hereu aparent vençut en el judici de petició d'herència.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

PRIMERA. PRINCIPI GENERAL

Es regeixen per aquesta Llei les successions obertes i els testaments, codicils, memòries testamentàries i pactes successoris atorgats després de la seva entrada en vigor.

SEGONA. TESTAMENTS, CODICILS I MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES ATORGATS AMB ANTERIORITAT A L'ENTRADA EN VIGOR D'AQUESTA LLEI

1. Són vàlids tots els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats d'acord amb la legislació anterior si compleixen les formes exigides en ella. Amb tot, si han de regir una successió oberta després de la seva entrada en vigor, també són vàlids si s'ajusten a les exigències formals i materials d'aquesta Llei.

2. En les successions obertes després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, però regides per actes atorgats abans, s'apliquen les regles merament interpretatives de la voluntat del causant establertes en la legislació derogada. Amb tot, s'ha d'aplicar a aquests actes el que disposa l'article 423-13.

TERCERA. TESTAMENT DAVANT RECTOR

1. Els testaments davant Rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei caduquen si no es protocol·litzen en el termini de quatre anys a partir de la seva entrada en vigor, si el causant ha mort abans. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, el termini de quatre anys es comptarà des de la seva mort.

2. El Departament de Justícia adoptarà les mesures adients per facilitar la protocol·lització dels testaments davant Rector dipositats als arxius parroquials.

QUARTA. FIDEÏCOMISOS

1. Els fideïcomisos es regeixen pel dret vigent al moment de la mort del fideïcomitent.

2. Les normes d'aquesta Llei relatives als efectes del fideïcomís s'apliquen mentre està pendent, malgrat que la successió hagi estat oberta abans de la seva entrada en vigor.

3. En cas que l'hereu fiduciari no hagi detret la quarta trebel·liànica que li pugui correspondre, disposa d'un termini de quatre anys per a fer-ho a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

4. Als fideïcomisos de residu pendents a l'entrada en vigor d'aquesta Llei s'aplica el dret vigent al moment de la mort del fideïcomitent, inclòs en allò relatiu als seus efectes mentre està pendent. La mateixa regla s'aplica a les substitucions preventives de residu.

5. Els assentaments referents a fideïcomisos condicionals en què el fiduciari hagi transmès o gravat els béns immobles caducaran i podran cancel·lar-se presentant al registre de la propietat sol·licitud en instància de qualsevol interessat en els casos següents:

a) Que no consti al Registre que qualsevol possible fideïcomissari hagi acreditat la vigència del seu dret. Aquesta acreditació podrà fer-se per instància de qualsevol persona que pugui ser cridada com a fideïcomissària en cas de complir-se la condició.

b) Que s'acrediti que el fiduciari, pel cas de ser viu, tingui més de cent anys o que hagin transcorregut més de seixanta anys des de la transmissió o gravamen.

CINQUENA. RETRIBUCIÓ DE MARMESSORS I DELS HEREUS DE CONFIANÇA

Respecte de la retribució dels hereus de confiança i de marmessors designats en actes atorgats abans de la seva entrada en vigor, però relatius a herències obertes amb posterioritat, si no s'ha previst expressament cap remuneració o que el càrrec sigui gratuït, els correspon un cinc per cent del valor de l'herència, si el marmessor és universal, i un dos per cent si el marmessor és particular.

SISENA. HERETAMENTS

1. Els heretaments atorgats d'acord amb els requisits de capacitat i forma que exigia el dret vigent al moment del seu atorgament seran vàlids encara que l'heretant mori després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

2. Els drets i obligacions que resulten dels heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regeixen pel dret vigent al moment del seu atorgament.

3. Els altres efectes de la successió resten sotmesos al dret vigent al moment de la mort del causant.

SETENA. PRETERICIÓ DE LEGITIMARIS

Les disposicions relatives a nul·litat del testament per preterició errònia de legitimaris dels articles 451-17 i 451-18 s'apliquen a les successions obertes a partir de la seva entrada en vigor.

VUITENA. RESERVA

En les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, si els fets que donaven lloc a reserva legal no s'han produït, cap bé no passarà a tenir la qualitat de reservable i el cònjuge supervivent en serà propietari lliure.

NOVENA. TERMINIS DE PRESCRIPCIÓ I CADUCITAT

Els terminis establerts en la legislació anterior s'apliquen a les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, tret que els que aquesta estableix siguin més curts. En aquest darrer cas, la prescripció o la caducitat es consuma amb el transcurs del nou termini, que comença a comptar des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. Tanmateix, si el termini establert per la legislació anterior, tot i ésser més llarg, s'exhaureix abans que el termini previst per aquesta Llei, s'aplica aquell termini.

DESENA. REGLA D'INTEGRACIÓ

En tot allò no previst en les Disposicions transitòries d'aquesta Llei, les successions obertes abans de la seva entrada en vigor es regeixen per la llei aplicable en el moment de l'obertura de la successió, segons resulti de les Disposicions transitòries que estableixen el Decret Legislatiu 1/1984, de 19 de juliol, les Lleis 9/1987, de 25 de maig, de successió intestada, 11/1987, de 25 de maig, de reforma de les reserves legals, 8/1990, de 9 d'abril, de modificació de la regulació de la llegítima, i 40/1991, de 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

RÈGIM TRIBUTARI

En el termini d'un any el Govern remetrà un projecte de Llei al Parlament per harmonitzar la normativa tributària vigent a les institucions successòries previstes al Llibre IV del Codi civil.

DISPOSICIONS FINALS

PRIMERA. DEROGATÒRIA

Queda derogada la Llei 40/1991, de 30 de desembre, Codi de Successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

SEGONA. MODIFICACIÓ DEL LLIBRE CINQUÈ DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA

Es modifiquen els següents articles del Llibre cinquè del Codi civil de Catalunya:

- a) A l'apartat 3 de l'article 531-9 se substitueix l'incís «del Codi de Successions per Causa de Mort» «per «del Llibre quart».
- b) A l'apartat 2 de l'article 531-18 se substitueix l'incís «l'article 166 del Codi de Successions» per «l'article 428-6».
- c) A l'apartat 6 de l'article 531-19 se substitueix l'incís «articles 87 a 89 del Codi de Successions» per «articles 431-20».
- d) A l'apartat 1 de l'article 531-26 se suprimeix la lletra b) i les actuals lletres c) i d) passen a ser, respectivament, les lletres b) i c).
- e) A l'apartat 2 de l'article 561-1 se substitueix l'incís «el Codi de Successions» per «el Llibre quart».
- f) A l'article 561-15 se substitueix l'incís «a l'article 204 del Codi de Successions» per «a l'article 426-4».
- g) A l'apartat 1 de l'article 569-41 se substitueix l'incís «si la caució a què fa referència l'article 207 del Codi de Successions» per «si la garantia a què fa referència l'article 426-19».
- h) A l'apartat 3 de l'article 569-41 se substitueix l'incís «els articles del 217 al 228 del Codi de Successions» per «els articles 426-29 a 426-37».

TERCERA. ENTRADA EN VIGOR

Aquesta Llei entrarà en vigor el dia 1 de juliol de 2007.

Esmenes presentades

- 1** ESMENA NÚM. 1
De modificació
 Tots els grups parlamentaris (1)

«EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I. PRINCIPIS I SISTEMÀTICA DE LA LLEI

Aquesta llei, seguint el pla de codificació del dret civil català traçat per la Llei 29/2002, de 30 de desembre, Primera llei del Codi civil de Catalunya, aprova el llibre quart del Codi, dedicat al dret de successions. Malgrat el que preveia l'article 6 de la llei esmentada, no ho fa per mitjà de modificacions d'addició, supressió o nova redacció de les normes vigents, sinó d'un text alternatiu íntegre, que evita les dificultats inherents a una posterior refosa.

Com és sabut, el dret català havia estat ja codificat en aquest àmbit, amb vocació de completesa, per la Llei 40/1991, de 30 de desembre, Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. La llei que ara s'aprova segueix l'empremta d'aquest codi precedent i en conserva els fonaments, el disseny institucional bàsic i fins i tot la redacció de nombrosos articles. Tanmateix, s'ha aprofitat l'oportunitat que oferia la incorporació del seu contingut al llibre quart del Codi civil per a actualitzar-ne un nombre significatiu d'institucions i preceptes i, en algunes matèries, per a fer-hi reformes d'una certa profunditat. Cal no oblidar, en aquest sentit, que tot i que el Codi de successions era un text relativament recent, amb setze anys de vigència, una part substancial del seu articulat procedia de la Compilació de 1960 o del Projecte de Compilació de 1955, cossos legals anquilosats per les circumstàncies del moment històric en què es van redactar.

Els treballs d'actualització empresos per aquesta llei han partit del reconeixement de l'alta qualitat tècnica del Codi de successions i de la seva utilitat contrastada en la pràctica. La seva revisió, per tant, respon només al disseny d'adequar-ne el contingut a les transformacions de l'economia, la societat i les famílies en els darrers decennis i d'aprofitar l'experiència professional i jurisdiccional acumulada per a esmenar o suprimir regles dubtoses, suplir alguna mancança i facilitar-ne l'aplicació extrajudicial. Atès tot això, la llei presenta a la vegada novetats de naturalesa tècnica i altres que reflecteixen decisions de política jurídica amb una clara repercussió social. Aquestes darreres es troben, sobretot, en la remodelació integral del sistema de pactes successoris, la reconsideració dels drets successoris abintestat entre cònjuges o convivents, la modificació de les regles de càlcul de la llegítima, la regulació de nova planta de la quarta vidual i la supressió de les reserves.

La llei respecta l'estructura del Codi de successions vigent amb dos canvis d'ordre sistemàtic. El títol I del Codi anterior, de disposicions generals, es desdobra en dos títols i el segon passa a ser el títol VI del nou llibre quart, relatiu a l'adquisició de l'herència, que inclou les

regles sobre acceptació i repudiació, dret d'acréixer, comunitat hereditària, partició, col·lació i protecció del dret hereditari. Aquesta reordenació sistemàtica, que té un precedent en el Projecte de Compilació de 1955, s'ajusta a l'ordre temporal de les fases en què es desenvolupa el fenomen successori. En segon lloc, el títol III del Codi de successions, sobre els testaments, passa a ser el títol II, amb la voluntat de reflectir la centralitat de la successió testamentària, mentre que l'actual títol II, sobre els heretaments, passa a constituir el nou títol III, que inclou els pactes successoris i les donacions per causa de mort. Tot i la preferència de la successió contractual com a fonament de la vocació successòria, ha prevalgut en aquest punt, com a raó per avantposar la successió testamentària, la seva molt superior freqüència estadística. A banda dels títols esmentats, el títol IV del nou llibre es dedica a la successió intestada, i el títol V abasta les altres atribucions successòries determinades per la llei, és a dir, la llegítima i la quarta vidual.

En el pla substantiu, el llibre quart manté els principis successoris del dret català tal com estaven plasmats en el Codi de successions: el principi de necessitat d'hereu, d'universalitat del títol d'hereu, d'incompatibilitat de títols successoris, de prevalença del títol voluntari i de perdurabilitat del títol successori. Aquests principis, que distingeixen el dret català de successions respecte de molts altres ordenaments, han funcionat raonablement bé en la praxi successòria i no s'ha considerat oportú alterar-los. D'altra banda, com és sabut, el mateix sistema en preveu, quan hi ha raons que ho justifiquen, les excepcions o modulacions escaients.

Des d'una perspectiva formal, cal destacar la reducció de disposicions que es podien considerar supèrflues, massa detallistes i àdhuc reiteratives, sobretot en seu de fideïcomisos. Així, s'ha passat dels tres-cents noranta-sis articles actuals als tres-cents setanta-set del nou llibre quart. També s'ha adaptat la presentació dels preceptes a les exigències de la tècnica legislativa actual, mitjançant la divisió dels articles en apartats i la introducció de rúbriques, inexistents en el Codi de successions. Pel que fa a la redacció dels textos, finalment, s'han eliminat arcaïsmes, s'ha procurat una redacció més directa i s'ha posat cura a harmonitzar la terminologia tècnica amb l'empurada en els llibres primer i cinquè del Codi civil i en els altres projectes de llei en curs.

II. DISPOSICIONS GENERALS

El títol I del llibre quart, que conté les disposicions generals de la successió per causa de mort, manté substancialment el dret vigent amb alguna modificació tècnica i sistemàtica. Les variants sistemàtiques més remarcables són el canvi de seu del paràgraf segon de l'article 1 del Codi de successions, que passa a ser el nou article 463-1, situat en el capítol dedicat a la comunitat hereditària; el desplaçament de la regla continguda en la segona frase del paràgraf segon de l'article 4, que passa a l'article 425-4.1, en seu de substitució vulgar, amb una formulació diferent; la introducció de l'article 411-8, sobre reserves i reversions legals, que en constata la supressió en el dret català; la inclusió en el capítol sobre capacitat successòria, com a supòsits d'inhabilitat, de les prohibicions de disposar fins ara enumerades en l'article 147

del Codi de successions, i la reordenació del règim de la indignitat successòria, que es tracta conjuntament amb el de la inhabilitat per a succeir.

Entre les novetats substantives, és remarcable la regulació, en el supòsit d'herència jacent, de les conseqüències que produeix l'acceptació d'algun dels cohereus, si n'hi ha d'altres que no s'han pronunciat encara. En aquest cas, s'entén que la situació de jacència s'extingeix i la llei opta per atribuir l'administració ordinària de l'herència als qui accepten, a l'espera que la resta també ho faci o es frustrin les crides. En matèria de capacitat successòria, cal destacar la norma que redefineix i amplia les causes d'indignitat, en particular estenent-la als qui cometen delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral –incloent això els delictes de violència familiar i de gènere–, o contra la llibertat i indemnitat sexual, sempre que en sigui víctima el causant o altres persones del seu nucli familiar. També s'amplia el supòsit d'indignitat per causa d'impagament de prestacions econòmiques imposades en processos matrimonials, que a partir d'ara abastarà tots els casos de comissió de delictes contra els drets i deures familiars, incloent, per tant, casos de trencament de deures de custòdia, substracció de menors o altres formes d'abandonament de família diferents de l'impagament de pensions al cònjuge, excònjuge o fills. Finalment, és digne d'esment, en seu d'inhabilitat successòria, l'afegiment d'un nou apartat al precepte que en regula les causes, per mitjà del qual es limita la possibilitat que les persones que presten serveis assistencials, residencials o anàlegs al causant, en virtut d'una relació contractual, siguin afavorits en la seva successió. La llei no ha optat per inhabilitar aquestes persones, entenent que una regla tan dràstica podria donar lloc a situacions injustes, però a fi de reduir el risc de captació de la voluntat ha semblat oportú exigir, en aquests casos, que la disposició es faci en testament notarial obert.

III. LA SUCCESSIÓ TESTADA

a) Formes testamentàries

El títol II del llibre quart té per objecte la successió testada i s'inicia amb un capítol sobre els testaments, els codicils i les memòries testamentàries, en el qual es regulen els tipus de testaments i altres actes que poden contenir disposicions d'última voluntat, els requisits de capacitat per a atorgar-los, llur contingut, llurs formalitats i les regles generals a les quals se subjecta la interpretació de les disposicions que contenen.

Respecte de les formes testamentàries, la novetat més rellevant, encara que amb una transcendència pràctica molt limitada, és la decisió de suprimir el testament ordinari davant rector. D'aquesta manera, els tipus de testaments que poden ser atorgats en aplicació del dret català es redueixen a dos, el notarial, en les seves modalitats de testament obert i de testament tancat, i l'hològraf. Es manté vigent, per tant, la prohibició dels testaments atorgats exclusivament davant de testimonis, sens perjudici dels casos en què se'ls pugui reconèixer validesa d'acord amb les normes del dret internacional privat.

L'atorgament de testaments i codicils segueix subjecte als requisits de capacitat, contingut i forma actualment

vigents. La llei precisa els supòsits en què intervenen facultatius en l'acte d'atorgament del testament a fi de certificar que el testador té prou capacitat i lucidesa per a fer-ho, distingint segons el testador estigui o no incapacitat judicialment. En el primer cas, la presència dels facultatius, que han de ser acceptats pel notari, és inexcusable; en el segon, els facultatius intervenen si el notari, que ha d'apreciar la capacitat del testador, ho considera oportú.

Pel que fa al contingut dels actes successoris, es flexibilitza, ampliant-lo, l'objecte de les memòries testamentàries, que poden contenir disposicions que no excedeixin d'un deu per cent del cabal relict, en lloc del cinc per cent establert per l'article 123 del Codi de successions. Finalment, la llei també recull la facultat de designar i modificar, en testament o en codicil, els beneficiaris d'assegurances de vida o d'altres instruments d'estalvi o previsió, tal com ja es fa sovint en la pràctica. Naturalment, aquesta facultat també es pot exercir per altres mitjans previstos per la llei o el contracte, i atès que la designació testamentària de beneficiari no constitueix un acte de disposició per causa de mort no cal revocar-la necessàriament en un testament ulterior, sinó que pot fer-se també per qualsevol altre mitjà admès en dret.

b) Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Les normes sobre ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries, contingudes en el capítol II del títol II, són objecte d'una nova sistematització i reformulació, més d'acord amb els principis de la dogmàtica jurídica actual. El capítol comença amb un precepte en el qual s'exposa el conjunt de les causes de nul·litat dels testaments i que atribueix rang legal a la doctrina jurisprudencial, particularment rellevant en els testaments hològrafs, que n'evita la nul·litat quan falta l'expressió de la data i del lloc, sempre que aquestes dades es puguin acreditar d'alguna altra manera. Es fixa un termini general de caducitat de quatre anys per a les accions de nul·litat, que s'unifica amb els terminis d'altres accions d'impugnació també subjectes a caducitat, com la de preterició errònia. Es regula, en substitució dels paràgrafs segon i tercer de l'article 128 del Codi de successions, una regla que impedeix l'exercici de l'acció de nul·litat a les persones que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa de la disposició testamentària, l'executen voluntàriament o renuncien a l'exercici de l'acció.

Es posa especial cura a aclarir el dret vigent en matèria de revocació i compatibilitat entre testaments, com també en tot el relatiu a les conseqüències de la ineficàcia dels testaments. En aquest sentit, es precisen les conseqüències generals de la nul·litat i la caducitat d'un testament respecte del testament anterior i les conseqüències de la nul·litat parcial. En matèria de revocació, es preveu la possibilitat d'atorgar testament merament revocatori, cas en el qual la successió es defereix aplicant l'ordre de successió previst per a la successió intestada.

El capítol es tanca amb l'actualització de la disposició, fins ara continguda a l'article 132 del Codi de successions, que presumia revocades les disposicions ordenades a favor del cònjuge en alguns casos de crisi matrimonial.

al. El nou precepte eludeix formular la norma com una presumpció de revocació i la configura com un supòsit d'ineficàcia sobrevinguda, si bé salva les disposicions fetes a favor del cònjuge o convivent quan del context del negoci successori en resulta que el testador l'hauria ordenat igualment en cas d'ulterior crisi familiar. D'altra banda, la superació del sistema causalista en la regulació de l'accés a la separació matrimonial i al divorci justifica que el precepte hagi optat per una definició objectiva dels pressupòsits d'aplicació de la norma: n'hi ha prou amb el trencament efectiu de la convivència, fins i tot per separació de fet, o la interposició d'una demanda en procés matrimonial, sempre que posteriorment no hagi hagut represa de la convivència o reconciliació, per fer valer la ineficàcia de les disposicions atorgades a favor del cònjuge o el convivent. El mateix sistema s'ha seguit en altres tipus d'atribucions successòries: en concret, en matèria de pactes successoris, en la successió intestada i en la quarta viudal.

c) Institució d'hereu i disposicions fiduciàries

En aquesta seu, es manté el principi tradicional de necessitat d'institució d'hereu en els testaments, amb les excepcions, prou conegudes, del testament amb nomenament de marmessor universal i de l'atorgat en aplicació del dret de Tortosa, en el qual és possible repartir tota l'herència en llegats. Seguint el dret vigent, es mantenen les regles interpretatives i integradores de la voluntat del testador en diversos supòsits d'institució d'hereu que ho requereixen per la seva complexitat, incertesa o designació genèrica dels afavorits.

La regulació de la condició, el termini i el mode, que el Codi de successions contenia en un mateix capítol referit a les modalitats en la designació dels successors, té un nou tractament sistemàtic. D'una banda, el règim jurídic de la condició s'ubica en una secció pròpia dins del capítol de la institució d'hereu, a les normes de la qual remet posteriorment el capítol dels llegats, en tot allò que és aplicable també als llegats condicionals. D'altra banda, el règim jurídic de les disposicions fetes a termini es desenvolupa en seu de llegats, atesa la prohibició d'aposar terminis a la institució d'hereu. Finalment, el mode successori es configura com una disposició successòria més i, per això, es desplaça a un capítol específic a continuació dels llegats.

En matèria de condició, la llei delimita de manera més completa les facultats de l'hereu condicional, de qui actualment la llei es limita a dir que pot demanar la possessió provisional de l'herència. La llei explicita ara com s'exerceixen les facultats d'administració de l'herència mentre la condició està pendent de compliment i permet als cohereus que ja hagin acceptat l'herència practicar-ne la partició, deixant en administració els béns assignats a la quota de l'hereu condicional. Finalment, en relació amb la tipologia legal de les condicions, és destacable la norma, de nova redacció, que declara ineficax la condició de no impugnar el testament o de no promoure litigis successoris, condició que apareix amb una certa freqüència en els actes d'última voluntat però que erosiona la seguretat jurídica i coarta inadmissiblement l'accés a la tutela judicial.

Pel que fa a les disposicions fiduciàries, es manté el règim vigent de la institució d'hereu per fiduciari i dels hereus i legataris de confiança, amb canvis lleus adreçats a simplificar la redacció dels preceptes i a harmonitzar-los amb la resta del llibre quart. En aquest sentit, per exemple, s'estén l'exercici de la facultat d'elegir hereu o de distribuir l'herència a la persona que convivia amb el causant en unió estable de parella, seguint la tònica d'equiparació entre el cònjuge i el convivent que es fa en tot el dret de successions. També s'explica per aquesta voluntat d'harmonitzar textos la reducció del termini atorgat a l'hereu de confiança per a practicar inventari, que passa d'un any a sis mesos, comptats des del coneixement de la delació, tal com es demana també a l'hereu que vol gaudir del benefici d'inventari i al que vol detreure les quartes per raó de fideïcomís o d'excés de llegats.

d) Substitucions hereditàries

Les substitucions vulgar, pupil·lar i exemplar mantenen la seva regulació tradicional, amb pocs canvis significatius a banda d'esmenes d'estil. En seu de substitució vulgar, s'aclareix la qüestió, que podia considerar-se dubtosa a la vista de l'article 4 del Codi de successions, relativa al moment en què es produeix la delació a favor del substitut vulgar en cas que es frustri la crida preferent. L'única novetat en les substitucions pupil·lars i exemplars, al marge del desplaçament sistemàtic de la norma sobre el dret a llegítima en l'herència del substituït, que tot i ser aplicable en ambdues substitucions ara es col·loca en la secció relativa a la pupil·lar, és la modificació de les regles de designació de substituïts en la substitució exemplar. Seguint el criteri actual, es fixa un ordre de possibles substituïts, però s'introdueixen canvis quant a les persones que poden efectivament ser-ho: en primer lloc, ara s'hi inclouen no només els descendents de l'incapaç sinó també el seu cònjuge o convivent en unió estable, i en segon lloc, abans que entri qualsevol estrany, s'hi inclouen tots els parents consanguinis de l'incapaç fins al quart grau i no, com fins ara, els descendents del testador, que podrien no ser parents del substituït. A més, es preveu que el causant pugui ordenar la substitució, prescindint de les prelacions esmentades, a favor de la persona o persones que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit i complert deures d'atenció personal envers aquest.

e) Fideïcomisos

En matèria de fideïcomisos, s'ha abordat una revisió a fons de l'actual normativa amb la finalitat de simplificar-la i adaptar-la a la realitat actual. El nombre d'articles dedicats als fideïcomisos, que suposaven gairebé una cinquena part de les disposicions del Codi de successions, s'ha reduït significativament. Els articles derogats, en la mesura que no s'oposin al nou dret, quedaran incorporats a la tradició jurídica catalana. Ha de fer-se esment, en la regulació que ara s'aprova, de la reformulació de la norma que estableix els límits dels fideïcomisos. Aquesta norma parteix del criteri que no és desitjable, ateses les exigències d'una economia de mercat moderna i la funció social dels recursos econòmics, que puguin amortitzar-se béns per més d'una generació, i d'aquí que la llei hagi posat molta cura a cercar un equilibri entre

la voluntat del testador i les exigències pràctiques del món d'avui. Els fideïcomisos poden ordenar-se a favor de persones vives o, si es pretén cridar a persones no nascudes al moment de l'obertura de la successió, a favor d'un únic substitut. Aquesta regla s'exceptua si es tracta d'un fideïcomís familiar, cas en el qual es permet la crida de dues generacions, entenent com a primera la dels fills o nebots del fideïcomitent.

Quant als efectes que produeix el fideïcomís mentre està pendent, s'arbitren mesures per a permetre la disposició de béns fideïcomesos, amb tal que quedi garantida l'eficàcia del fideïcomís. Així es fa, en concret, a imatge de la regla aplicable a l'usdefruit de diners, respecte dels diners, valors o altres actius financers integrats en el fideïcomís, dels quals el fiduciari pot disposar lliurement si ha prestat fiança suficient de restitució del seu valor. En cas que quedin subjectes al fideïcomís accions o participacions, la llei estableix també quins drets corresponen al fiduciari i quins efectes produeix la subscripció de noves accions en ampliacions de capital, l'emissió d'accions alliberades i l'alienació, en el seu cas, dels drets de subscripció preferent. Destaca finalment la simplificació de la regulació dels fideïcomisos de residu i la substitució preventiva de residu. Es manté el principi de subrogació real, com a regla de defecte, i se suprimeix l'exigència del dret vigent de reservar una quarta inversa.

f) Llegats i modes successoris

En matèria de llegats, se sistematitza l'extensa i acurada normativa del Codi de successions, que va recuperar la del Projecte de Compilació de 1955, i s'introdueixen algunes disposicions per a satisfer necessitats actuals del tràfic. Es determina amb precisió el règim del llegat de diners, actius financers, accions i participacions socials, com també l'abast del llegat d'immobles en relació amb els mobles que contenen. També s'aborden alguns casos de subrogació d'objectes llegats per d'altres i, pel que fa a la delació i acceptació dels llegats, s'especifica la independència de cada llegat com a disposició a títol particular. La llei manté la institució de la quarta falcídia, com a contingut econòmic mínim del títol hereditari, si bé se'n simplifica la normativa. Es manté també la possibilitat de reduir els llegats per excessius.

Les disposicions modals es regulen en un capítol propi, emfasitzant el seu caràcter diferenciat de la condició i el termini. Es modifica l'article que tracta del compliment del mode, que atorga legitimació a associacions i fundacions per a exigir el compliment de modes amb finalitats d'interès general. Es limita també la durada de les prohibicions de disposar, que queda circumscrita a la vida d'una persona o a trenta anys, i es faculta la persona afectada a sol·licitar l'autorització judicial per a disposar si concorre una justa causa sobrevinguda.

g) Marmessors

El règim de la marmessoria es manté substancialment inalterat, llevat pel que fa al sistema de retribució. Partint del respecte a la voluntat del causant, la llei atribueix al marmessor universal una remuneració, per defecte, del cinc per cent del valor de l'actiu hereditari líquid, en lloc del deu per cent vigent fins ara, i es manté per

al comptador partidori la del dos per cent del valor del mateix actiu o dels béns objecte de partició. A més, s'estableix que els honoraris professionals del marmessor, si escauen, s'han d'imputar a aquest percentatge. Es fixa termini màxim per al compliment de l'encàrrec, que és de trenta anys o el termini de durada màxima dels fideïcomisos, si s'estableix per referència a la vida de diverses persones. S'ha aprofitat la reforma, finalment, per ubicar la norma sobre destinació d'herències per a sufragis o als pobres en el capítol de la marmessoria, atès que la finalitat de la successió, en aquests casos, és el compliment d'un encàrrec de destinació i no l'atribució de béns per títol successori.

IV. PACTES SUCCESSORIS

El règim dels pactes successoris constitueix, sens dubte, la innovació de més volada que presenta el nou llibre quart respecte del Codi de successions. El dret català ha conegut tradicionalment els pactes successoris en forma de donació universal o heretament. Aquests pactes, com és sabut, eren el vehicle de transmissió intergeneracional dels patrimonis familiars, de base típicament agrària, per mitjà de la institució d'hereu únic convinguda en capítols matrimonials. Malgrat la importància històrica dels heretaments, la seva regulació actual, ancorada en una realitat socioeconòmica i una concepció de les relacions familiars propis d'una altra època, resultava més útil per a la interpretació de capítols matrimonials antics que com a instrument de planificació successòria. A partir d'aquesta premissa, sense renunciar al bagatge conceptual heretat de la tradició jurídica catalana entorn dels heretaments, aquesta llei regula els pactes successoris de manera molt més oberta i flexible.

En aquesta línia de major obertura, han de destacar-se dos trets del nou sistema de successió contractual. D'una banda, pel que fa al contingut del títol successori, els pactes successoris no es limiten ja a la institució d'hereu o heretament, sinó que admeten també, conjuntament amb l'heretament o aïlladament, la realització d'atribucions particulars, equivalents als llegats en la successió testamentària. D'altra banda, la successió contractual es deslliga del seu context matrimonial: si bé els pactes poden seguir celebrant-se en capítols matrimonials, això deixa de ser ja un requisit essencial, perquè no han d'atorgar-se necessàriament entre cònjuges o futurs cònjuges, ni tampoc entre els pares o altres familiars i els fills que es casen. Entre el manteniment de l'esquema tradicional i l'obertura dels pactes a qualssevol contractants, la llei ha optat per una solució intermèdia prudent: els pactes només poden atorgar-se amb el cònjuge o convivent, amb la família d'aquest, o amb la família pròpia, dintre d'un cert grau de parentiu per consanguinitat o afinitat. Aquesta regla té en compte el major risc dels contractes successoris entre no familiars, però a la vegada és prou oberta com per emparar els pactes que a vegades s'estipulen amb ocasió de la transmissió d'empreses familiars, en els quals poden arribar a intervenir diverses generacions de parents en línia recta i altres membres de la família extensa.

La restricció legal quant al grup de persones que poden convenir pactes successoris no regeix per a ésser afavorit. Els pactes poden contenir disposicions a favor

de terceres persones, però aquestes no adquireixen cap dret fins a la mort del causant. D'aquesta manera es permet, per exemple, que pare i mare pactin, entre ells dos, que l'herència serà per un o uns fills determinats sense el consentiment d'aquests i, més endavant, si les circumstàncies ho aconsellen, convinguin per acord dels dos un nou pacte successori per instituir un altre fill o una altra persona.

Les disposicions generals de la secció primera del capítol dedicat als pactes successoris s'ocupen, a més de definir els pactes i determinar els seus atorgants i possibles afavorits, de regular la capacitat per a atorgar-los, el seu objecte, forma, publicitat i modalitats d'ineficàcia. El tipus bàsic de pacte successori implícit en la llei és un pacte amb causa gratuïta, en el qual es poden imposar càrregues a l'afavorit, com ara la de prestar cura i assistència a un atorgant que tingui la condició de causant de la successió, i també fer constar la finalitat que hom pretén assolir amb el seu atorgament. Això no impedeix que les parts puguin causalitzar el pacte de manera diferent, atesa la llibertat de configuració del contingut que els dóna la llei. Aquest híbridisme causal es posa de relleu en la regulació de les causes de revocació dels pactes, que provenen de la dogmàtica dels actes successoris, de les donacions i dels contractes. En concret, la revocació es pot fer valer per indignitat de l'afavorit, per les causes pactades expressament en el contracte, per incompliment de càrregues, per impossibilitat de compliment de la finalitat essencial o per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies fonamentals. Aquesta multiplicitat de fonaments de revocació ha exigit també especificar-ne les conseqüències en cada cas, tenint en compte si hi havia disposicions correspectives o si alguna de les parts havia complert obligacions o càrregues que haguessin enriquit l'altre atorgant.

A continuació la llei regula els diferents tipus d'atribucions que poden efectuar-se en pacte successori, és a dir, els heretaments i les atribucions particulars. L'heretament, seguint el dret compilat, pot ser simple o cumulatiu, i es pot pactar amb caràcter mutual. S'ha de fer notar també l'admissió de l'anomenat heretament preventiu, que és revocable unilateralment per mitjà d'un testament o un pacte successori posterior. Les disposicions preventives són, en principi, indistingibles de les testamentàries, però a vegades poden acompanyar útilment altres disposicions irrevocables atorgades en un mateix instrument. A banda d'això, la llei ha previst que, si el testador no ho dispensa, la revocació unilateral d'una disposició preventiva ha de ser notificada a la resta d'atorgants del pacte, com a requisit d'eficàcia. Aquest tret permet conferir als pactes successoris, si se'ls dissenya adequadament, la funcionalitat pròpia dels testaments mancomunats.

V. SUCCESSIÓ INTESTADA

El dret vigent en matèria de successió intestada a Catalunya, contingut als articles 322 a 349 del Codi de successions, procedeix de la Llei 9/1987, de 25 de maig, de successió intestada, la qual, al seu torn, es va inspirar en la Llei de successió intestada de 7 de juliol de 1936, encara que no en compartís tots els principis. La llei que

ara s'aprova segueix el fil d'aquesta tradició i respecta els trets bàsics del sistema actual, si bé hi introdueix alguns canvis tècnics i altres, més transcendents, de política jurídica.

Les principals innovacions que presenta aquesta llei afecten la successió intestada en les relacions de parella. D'una banda, es reconeixen drets successoris al convivent en unió estable de parella en pla d'igualtat amb el cònjuge vidu, sempre que la convivència hagi perdurat fins al moment de la mort de l'altre membre de la parella i amb independència que es tracti d'una parella heterosexual o homosexual. Es posa fi, doncs, al sistema asimètric de reconeixement de drets successoris en les unions estables de parella, que els atorgava només a les unions homosexuals. L'obertura del matrimoni a les parelles homosexuals buida de sentit el tracte diferencial de les relacions de parella en funció del sexe dels convivents i d'aquí que ara s'elimini la dualitat de règims. Però aquesta llei, com s'ha dit abans, va més lluny i ha decidit també, amb caràcter general, assimilar els drets successoris dels cònjuges i els dels convivents, entenent que, a efectes de la successió per causa de mort, allò que és rellevant és l'existència d'una comunitat de vida estable i els llaços d'afecte entre els qui conviuen com a parella i no el caràcter institucional del vincle que els uneix.

D'altra banda, també en aquest mateix àmbit dels drets successoris en les relacions de parella, ha de destacar-se la millora de la posició del cònjuge vidu, que ara s'estén, com hem dit, al convivent supervivent d'una unió estable, quan concorre a la successió intestada amb descendents. La pràctica recent posa de manifest que la solució usufructuària, emmirallada en el model tradicional de l'usdefruit capitular de regència, tot i tenir l'avantatge d'atorgar una posició personal i econòmica sòlida al vidu pot presentar disfuncions en la gestió de patrimonis de base urbana, financera o empresarial, que fan aconsellable establir l'opció de commutar el dret d'usdefruit universal per l'usdefruit de l'habitatge familiar, si pertanyia al difunt, i una quarta part alíquota de l'herència, descomptat el valor de l'esmentat usdefruit. Aquesta facultat de commutació, que el vidu o convivent té durant l'any següent a l'obertura de la successió, millora sensiblement la posició d'aquest en la successió intestada, com també la reforça el fet que aquests usdefruits, tant l'universal com el que recau sobre l'habitatge, tenen caràcter vitalici i no es perden per nou matrimoni o per iniciar una nova convivència.

El llibre quart introdueix modulacions de nota en el règim de successió intestada en el cas d'adopció. D'antuvi, la llei disposa que el parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat i això, en coordinació amb la modificació de l'article 127.1.a del Codi de família, implica l'establiment de drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus descendents i l'adoptant i tota la seva família, inclosos els oncles, cosins, nebots i altres parents col·laterals. L'adopció, avui dia, crea lligams familiars indistingibles dels que genera la procreació natural i això ha conduït progressivament a la convicció social que calia equiparar la filiació natural i l'adoptiva en tots els sentits. Tanmateix, hi ha supòsits d'adopció que, sens

perjudici de l'equiparació d'efectes acabada d'esmentar, mereixen un tractament singular. És el cas de l'adopció del fill del cònjuge o de la parella i de l'anomenada adopció intrafamiliar, en la qual un fill orfe és adoptat per un parent fins al quart grau. En ambdós supòsits, la llei manté drets successoris abintestat entre la persona adoptada i els seus avis, o ulteriors ascendents, de la branca familiar que ha quedat desplaçada com a conseqüència de l'adopció pel nou cònjuge o parella de l'altre progenitor o de l'adopció del menor orfe per un parent col·lateral de la família de l'altre progenitor. En aquests casos, també es mantenen els drets successoris abintestat entre els germans per naturalesa, que no han de veure's perjudicats pel fet que algun d'ells hagi estat adoptat i un altre o altres no (o ho hagin estat per una altra persona). El manteniment d'aquests drets successoris està molt lligat a la idea que, en aquestes modalitats d'adopció, és possible que es mantingui el tracte familiar amb els avis o els germans d'origen i que, quan això passa, és just que la llei en faci reconeixement. Tant és així que si hom pot acreditar que s'ha perdut el tracte familiar el dret decau.

Al marge d'aquestes reformes, són dignes d'esment la norma que regula la delació de l'herència intestada quan és repudiada per tots els descendents d'un mateix grau i, en un altre ordre de coses, la que destina les finques urbanes heretades per la Generalitat de Catalunya, com a hereva legal, a polítiques d'habitatge social.

VI. LLEGÍTIMA I QUARTA VIDUAL

El nou llibre quart del Codi civil manté la llegítima com a atribució successòria legal i límit a la llibertat de testar, però accentua la tendència secular a afeblir-la i a restringir-ne la reclamació. Una mesura destacable en aquest sentit és la limitació de la computació de donacions a les efectuades en els deu anys precedents a la mort del causant, llevat que es tracti de donacions atorgades a legitimaris i imputables a llur llegítima, cas en el qual són computables sense límit temporal. La restricció de la computació a les donacions fetes en els darrers deu anys de vida facilita les operacions de càlcul de la quantia de la llegítima, que no es veuran entorpidides per problemes de prova i de valoració d'actes pretèrits, però, sobretot, s'ha de percebre com una reducció dels drets dels legitimaris ajustada a la realitat d'avui, en què preval l'interès a procurar formació als fills sobre l'interès a garantir-los un valor patrimonial quan faltin els progenitors.

Com en el dret vigent, segueixen essent legitimaris els descendents i, en el seu defecte, els progenitors del causant, si bé en aquest cas el seu dret és intransmissible i s'extingeix si no és reclamat en vida pel legitimari. En la línia descendent, es preveu que operi el dret de representació a favor dels descendents de fills premorts, desheretats i indignes, i també dels absents, en no tenir aquests dret propi per a reclamar-la, atesa la incertesa sobre la seva existència. Precisament per aquesta manca de dret, tampoc no fa nombre per a determinar l'import de les llegítimes individuals, si no té qui el representi. A diferència de la successió intestada, que té un altre fonament, en matèria de llegítima no es reconeixen drets en la successió dels ascendents d'origen si el descendent

que n'hauria estat legitimari ha estat adoptat pel cònjuge o la parella de l'altre progenitor o per un parent col·lateral de l'altre progenitor. En aquests casos, el fill adoptiu té ja les seves llegendes en la successió dels qui l'han adoptat i, si escau, els seus ascendents, i no hi ha cap raó sòlida per a limitar la llibertat de testar del progenitor o dels avis desplaçats per l'adopció.

En matèria d'imputació legitimària, es manté el sistema actual en virtut del qual, en via de principi, només s'imputen a la llegítima les donacions fetes en pagament o a compte de la llegítima o aquelles en què hi ha pacte exprés d'imputació. Tanmateix, modernitzant la regla tradicional que feia imputables les donacions matrimonials i altres formes anàlogues de dotació als fills, es declaren també imputables, llevat de disposició contrària del donant, les donacions fetes als fills per a adquirir el seu primer habitatge o per a emprendre una activitat que els proporcionï independència personal o econòmica.

Es generalitza la fórmula de la cautela compensatòria de llegítima, o cautela socini, com a regla per defecte en tota successió. Aquesta decisió, també afeblidora de la llegítima, implica que se'n respecta només la intangibilitat quantitativa i no la qualitativa. Els legitimaris gravats hauran d'optar a partir d'ara per acceptar la llegítima gravada o bé renunciar a la institució d'hereu o el llegat i reclamar la que estrictament li correspongui, sense poder pretendre la supressió de càrregues ni gravàmens si el valor d'allò rebut és superior al de la llegítima.

El règim de la preterició també és objecte d'una depuració substancial, sense alterar, però, l'essència del dret vigent. Es mantenen les conseqüències de la preterició errònia i es dóna nova redacció, més clara, als supòsits que queden exceptuats d'una possible declaració d'ineficàcia del testament. També es puntualitza que la mera declaració genèrica d'atribuir el dret de llegítima o un llegat simple de llegítima a tots els possibles legitimaris no impedeix exercir l'acció de preterició errònia si se'n donen els pressupòsits. En relació amb el desheretament, és destacable l'afegiment d'una nova causa, que és l'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari per causa exclusivament imputable a aquest darrer. Tot i que, certament, el precepte pot ser font de litigis per la dificultat provatòria del seu supòsit de fet, que pot conduir el jutgador a haver de fer suposicions sobre l'origen de desavinences familiars, s'ha contrapesat aquest cost elevat d'aplicació de la norma amb el valor que té com a reflex del fonament familiar de la institució i el sentit elemental de justícia que hi és subjacent. En matèria d'inoficiositat legitimària, s'estén la legitimació activa per a demanar la reducció o supressió de donacions als hereus del causant.

El termini de prescripció de l'acció de reclamació de llegítima o del suplement s'harmonitza amb el general de deu anys en dret català. Ara bé, atès que sovint la persona obligada al pagament és un progenitor del legitimari, es preveu que el termini de prescripció quedi suspès i no comenci a comptar-se fins a la mort d'aquell, sens perjudici del termini trentenari de preclusió que estableix el llibre primer.

La quarta vidual experimenta també canvis importants. Tot i mantenir la seva denominació tradicional, la quarta vidual ja no s'atribueix només al cònjuge vidu sinó també al membre supervivent d'una unió estable de parella i no consisteix pròpiament en una quarta part del cabal relict, ja que la quarta part, com ja passava fins ara, actua només com a sostre o límit màxim. Els requisits per a la seva reclamació s'actualitzen: en lloc del paràmetre de la còngrua subestanciació, lligat a una concepció social de la viduitat en declivi, el nou text recorre al de satisfacció de les necessitats, que es pot dotar de contingut a partir de criteris com ara el nivell de vida, l'edat, l'estat de salut, els salaris i les rendes percebudes o les perspectives econòmiques previsible, tots ells anàlegs als que serveixen per a fixar la pensió compensatòria en una crisi matrimonial. La remissió al marc normatiu de la pensió compensatòria pretén assegurar, precisament, que en cas de viduitat el cònjuge no quedi paradoxalment en una condició pitjor de la que podria haver gaudit si el matrimoni s'hagués dissolt per divorci. Cal tenir en compte, en aquest punt, que la regulació actual de la quarta vidual, a la qual han d'imputar-se, a efectes de disminuir-la, els salaris, les rendes o les pensions que percebi el vidu, capitalitzats a l'interès legal del diner, ha fet inviable en molts casos la seva reclamació o l'ha reduït, injustament, a imports insignificants.

A partir d'ara, la quarta vidual, que segueix sense ser un dret legitimari, es podrà reclamar sempre que calgui per a cobrir les necessitats vitals del vidu o del convivent i no seran imputables a la seva quantia els béns propis d'aquest, els que rebi per liquidació del règim econòmic, els que li puguin ser atribuïts per causa de mort ni menys encara els seus ingressos presents o futurs. Lògicament, la tinença d'un patrimoni, l'adquisició de béns per algun títol hereditari o la perspectiva de futurs ingressos incideix en els recursos de què hom disposa per satisfer les pròpies necessitats i per tant, mediatament, repercutirà en el reconeixement del dret a la quarta i en la seva quantia.

A banda d'aquest canvi de concepció, s'introdueixen per al càlcul de la quarta regles anàlogues a les de la llegítima i també es preveu la possibilitat de reduir o suprimir llegats i donacions amb aplicació de les regles sobre inoficiositat legitimària. En consonància amb el caràcter finalístic d'aquesta atribució patrimonial, se'n preveu l'extinció per mort del vidu o convivent sense haver-la reclamat.

VII. ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

El darrer títol del llibre quart recull la normativa dels capítols III a VII del títol I del Codi de successions, sistematitzant-ne el contingut en cinc capítols relatius a l'acceptació i la repudiació de l'herència, el dret d'acréixer, la comunitat hereditària, la partició i la col·lació, i la protecció del dret hereditari.

En matèria d'acceptació i repudiació, la novetat més destacada és la facilitació dels efectes de limitació de la responsabilitat de l'hereu vinculats al benefici d'inventari. La llei ha decidit avançar cap a la generalització de la limitació de responsabilitat de l'hereu als béns rebuts

per herència i ho fa tot estenent les conseqüències del benefici d'inventari, com a efecte legal, als hereus que han practicat efectivament inventari, encara que no hagin manifestat la voluntat d'acollir-se a aquest benefici o fins i tot encara que hagin dit acceptar de manera pura i simple. Allò que compta, al capdavant, és haver practicat dins del termini marcat per la llei un inventari fidel, en el qual figurin tots els béns i tots els deutes del causant que l'hereu conegui o hauria raonablement de conèixer, i de procedir al pagament dels deutes hereditaris observant les prelacions i les regles d'administració que la llei imposa a l'hereu beneficiari. Amb la mateixa voluntat de fer més accessible el gaudi del benefici, la llei equipara a l'inventari notarial o judicial el formalitzat en document privat, com s'acostuma a fer en les herències modestes en què no hi ha béns immobles, sempre que aquest inventari s'hagi presentat a l'administració pública competent per al pagament dels tributs relatius a la successió. A banda d'aquesta novetat, també s'ha de fer notar la nova redacció de la regla sobre acceptació de l'herència pels creditors, que passa a configurar-se, tal com l'interpreta majoritàriament la doctrina, com un supòsit d'inoposabilitat, a semblança de la inoposabilitat de les donacions però amb subjecció a un termini de caducitat relativament breu.

Al final del capítol sobre l'acceptació i els seus efectes, la llei ha inserit les regles d'administració dels béns adquirits per títol successori pels menors d'edat, que ara s'ha decidit estendre, per identitat de raó, als béns atribuïts a persones incapacitades. Tot i que les modalitats d'administració dels béns atribuïts a menors o incapacitats ja estan regulades en el dret de família, s'ha cregut oportú mantenir en el llibre de successions un precepte que recapituli els diferents supòsits d'administració que poden arribar a constituir-se i precisi qui està legitimat per actuar en cada cas i d'acord amb quines regles. Precisament en aquest àmbit s'ha afegit una norma en virtut de la qual el causant, si és un ascendent del menor o incapacitat, pot facultar l'administrador per a prendre possessió dels béns objecte d'administració per si mateix un cop l'herència ha estat acceptada pel representant legal. Aquesta norma, en conjunció amb la de l'article 461-12.3, que dona valor d'acceptació al silenci del representant legal en cas que hagi de ser interpel·lat per a exercir la delació, pot facilitar la protecció efectiva dels interessos del menor o incapaç quan la relació entre el representant legal i la persona encarregada de l'administració sigui conflictiva.

El dret d'acréixer experimenta una simplificació notable. S'elimina la incoherència que resulta d'un sistema que d'una banda subjecta l'acréixement hereditari a requisits estrictes, en exigir la crida conjunta i admetre'n la prohibició pel testador, però d'altra banda ordena l'increment forçós de les quotes vacants o no disposades a favor dels cohereus, a fi de respectar el principi d'incompatibilitat entre la successió testada i la intestada. Enfront d'aquest plantejament, que artificiosament ordena que es produeixi per una via indirecta el mateix efecte que s'impedeix pel camí més recte, la nova llei ha optat per eliminar l'increment forçós i regula un dret d'acréixer entre cohereus molt ampli, que abasta tots els casos en què una quota pot arribar a quedar vacant o no és atri-

buida a ningú, sens perjudici, òbviament, de mantenir la norma que disposa l'acréixement preferent entre els cridats en una mateixa quota o porció de l'herència. En els llegats i en els fideïcomisos, en canvi, l'operativitat del dret d'acréixer se subordina a la voluntat del causant i a la crida conjunta, en no haver-hi obstacles derivats del principi successori abans esmentat.

A diferència del Codi de 1991, la llei dedica un capítol a la comunitat hereditària, en el qual es regulen els supòsits d'indivisió i l'exercici de les facultats de gaudi, administració i disposició dels béns de la comunitat, amb les remissions escaients a les normes de la comunitat ordinària en proindivís del llibre cinquè. Es manté el principi que la responsabilitat dels hereus no és ni solidària ni mancomunada sinó que, d'acord amb la tradició catalana, els deutes hereditaris es divideixen entre els hereus que accepten, sens perjudici del dret de tots els creditors del causant a oposar-se a la partició abans que se'ls pagui o fianci llurs crèdits.

El règim de partició i col·lació no varia en els seus trets essencials del vigent en l'actualitat, però s'ha aprofitat la reforma per a ordenar millor la matèria, depurar-la, concordar les regles d'adjudicació dels béns amb les del llibre cinquè del Codi i revisar alguns efectes de la partició o de la seva pràctica defectuosa, que fins ara eren regulats amb excessiu mimetisme envers el Codi espanyol, la regulació del qual no sembla precisament modelica en aquest punt. Pel que fa als subjectes que poden practicar la partició, s'ha suprimit la norma que permetia als hereus i legataris que representessin més de la meitat del cabal relictat sol·licitar a l'autoritat judicial la designació d'un comptador partidori, entenent que aquest resultat ja és possible, sense acord majoritari, pels mitjans previstos en la legislació processal. Un tret destacable és la decisió de potenciar l'autonomia dels cohereus per a arribar a acords sobre la manera de fer la partició. Si hi ha unanimitat, els cohereus no només poden prescindir dels comptadors partidors, sinó també de les disposicions particionals establertes pel mateix causant i àdhuc dels prelegats, llevat que el testador hagi disposat expressament el contrari. Aquesta regla té en compte la funció particional que sovint compleixen els prelegats i permet que els hereus s'adjudiquin els béns de la manera que consideren més satisfactòria, sense haver de vendre o permutar entre ells posteriorment, amb costos addicionals, per assolir el mateix resultat.

Quant als efectes de la partició, la llei aclareix expressament que els cohereus no només queden obligats al sanejament per evicció, sinó també per vicis ocults, i regula les conseqüències que se'n deriven i els terminis de preclusió i d'exercici de l'acció. També es dona nova redacció a les normes sobre rectificació i addició de la partició. La facultat de rectificar la partició es connecta, d'una banda, a l'exercici de l'acció de rescissió, com un remei per evitar-la, tal com la llei preveu també en la rescissió per lesió ultradimidium de les compravendes, i d'altra banda, també es permet quan s'ha fet la partició amb l'omissió involuntària d'un hereu, supòsit que no regula específicament el Codi vigent. En cas que la partició s'hagués fet amb algú que no era hereu, se substitueix la norma actual que en declara la nul·litat per una altra, més pragmàtica, que preveu l'addició propor-

cional a la part de cada cohereus de la que es va atribuir a l'hereu aparent, a no ser que la majoria dels cohereus decideixin tornar a fer íntegrament la partició.

La naturalesa de l'operació de col·lació, com també la definició dels supòsits en què escau i dels seus efectes, es manté inalterada respecte del dret vigent, si bé, lògicament, es veu afectada per les modificacions introduïdes en el règim d'imputació legitimària. Els preceptes que regulen la col·lació, en la redacció que ara se'ls dona, deixen clar que l'objecte de la col·lació és el valor de determinades atribucions i no els béns que en són objecte, i també que el deure de col·lacionar en cap cas suposa haver de restituir un excés si el valor col·lacionable supera el de la quota hereditària.

El llibre quart es clou amb la regulació de l'acció de petició d'herència i de les conseqüències que es deriven de la seva estimació. La principal innovació en aquesta matèria és la decisió de considerar imprescriptible l'acció, salvats els efectes de la usucapció respecte de béns singulars. La imprescriptibilitat és congruent amb la doble finalitat de l'acció com a mitjà de reconeixement de la qualitat d'hereu i de restitució dels béns com a universalitat. La pretensió restitutòria, com també posa de relleu el règim de l'acció reivindicatòria, igualment imprescriptible, només cedeix davant de l'adquisició de la titularitat per una altra persona.

VIII. PART FINAL DE LA LLEI

Les disposicions transitòries pretenen regular les principals conseqüències de la substitució del Codi de successions pel llibre quart del Codi civil, particularment respecte dels actes per causa de mort atorgats abans de l'entrada en vigor de la nova llei que hagin de regir successions obertes amb posterioritat, i també respecte de les successions obertes abans però que encara puguin produir efectes després, com passa, sobretot, quan s'ha ordenat un fideïcomís. En matèria de fideïcomisos, precisament, és rellevant la disposició transitòria quarta, que pretén facilitar la cancel·lació en el Registre de la Propietat dels assentaments referents a substitucions fideïcomissàries condicionals, sense recórrer a l'expedient d'alliberament de càrregues, sempre que es pugui acreditar per acta de notorietat que s'ha incomplert la condició o que han transcorregut més de trenta anys des de la mort del fiduciari i els hereus d'aquest o llurs causahavents han posseït com a tals els béns del fideïcomís sense que consti en el Registre cap inscripció o anotació a favor dels fideïcomissaris que puguin denotar la vigència del seu dret.

Les disposicions finals modifiquen diversos preceptes del llibre cinquè del Codi civil i del Codi de família. Respecte del llibre cinquè, s'actualitzen les remissions que fins ara es feien al Codi de successions, es modifica la redacció del precepte que regula les hipoteques que es poden constituir en cas de substitució fideïcomissària i s'elimina la suspensió de la usucapció durant el temps en què el bé usucapit es troba en una herència jacent, atès que la jacència no impedeix pas que els hereus cridats o els administradors de l'herència puguin fer valer els mitjans de defensa adients contra l'usucapient. També s'ha aprofitat aquesta primera ocasió en què s'esmena el

llibre cinquè del Codi per a corregir-ne diversos errors purament materials que s'hi havien detectat. Respecte del Codi de família, es modifiquen els articles 113.1 i 127.1 a fi de suprimir les restriccions a la formació de relacions de parentiu entre l'adoptat i els seus descendents i la família de l'adoptant, en consonància amb l'equiparació d'efectes entre el parentiu per naturalesa i per adopció que ara s'estableix; tot això, com s'ha dit, sens perjudici del manteniment de diversos efectes successoris específics en l'adopció.

ARTICLE ÚNIC. APROVACIÓ DEL LLIBRE QUART

S'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya amb el contingut següent:

LLIBRE QUART. SUCCESSIONS

TÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

CAPÍTOL I. LA SUCCESSION HEREDITÀRIA

ARTICLE 411-1. UNIVERSALITAT DE LA SUCCESSION

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Conseqüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

ARTICLE 411-2. OBERTURA DE LA SUCCESSION

1. La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut el darrer domicili.
2. El jutge competent en matèria successòria és el del darrer domicili del causant i, a manca de l'últim domicili conegut, el del lloc on es troben la major part dels béns.

ARTICLE 411-3. FONAMENTS DE LA VOCACIÓ

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que disposa la llei.
2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.
3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

ARTICLE 411-4. MOMENT DE LA DELACIÓ

1. La successió es defereix en el moment de la mort del causant.
2. Tanmateix, en la institució sotmesa a condició suspensiva, l'herència es defereix en el moment en què es compleix la condició.
3. Els heretaments i els fideïcomisos es regeixen per les seves pròpies regles.

ARTICLE 411-5. ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

L'herència deferida, l'adquireix l'hereu amb la seva acceptació, però els efectes d'aquesta es retrotrauen al moment de la mort del causant.

ARTICLE 411-6. POSSESSIÓ

L'hereu que accepta solament té la possessió de l'herència si l'ha presa, i s'entén que continua la del causant sense interrupció.

ARTICLE 411-7. PACTES SUCCESSORIS

Són nuls els contractes o pactes sobre successió no oberta, llevat dels que admet aquest codi.

ARTICLE 411-8. INEXISTÈNCIA DE RESERVES I REVERSIONS LEGALS

Els béns adquirits per títol successori o per donació d'acord amb aquest codi no estan subjectes a cap reserva hereditària ni reversió legal.

ARTICLE 411-9. HERÈNCIA JACENT

1. Jacent l'herència, els hereus cridats només poden realitzar actes de conservació, defensa i administració ordinària de l'herència, incloent la presa de possessió dels béns i l'exercici d'accions possessòries. Si els cridats a l'herència són diversos, estan legitimats individualment per a realitzar actes necessaris de conservació i defensa dels béns, però per als actes d'administració ordinària s'aplica el que disposa l'art. 552-7 respecte d'aquest tipus d'actes.

2. Els actes esmentats a l'apartat 1 no impliquen per ells sols acceptació, tret que amb ells es prenguin el títol o la qualitat d'hereu.

3. En defecte de marmessor o de persona nomenada amb facultats per a administrar, l'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu cridat, pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableix la legislació processal.

4. Quan són diversos els cridats a l'herència, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària. L'acceptant o acceptants poden procedir, sota la seva responsabilitat, a pagar els deutes de l'herència i les càrregues hereditàries, satisfer les lleghítimes i complir els llegats.

CAPÍTOL II. LA CAPACITAT SUCCESSÒRIA

ARTICLE 412-1. PERSONES FÍSQUES

1. Tenen capacitat per a succeir totes les persones nascudes o concebudes al temps de l'obertura de la successió i que sobrevisquin al causant.

2. També en tenen els fills que neixen en virtut d'una fecundació assistida practicada després de la mort d'acord amb la llei, respecte del progenitor premort.

ARTICLE 412-2. PERSONES JURÍDIQUES

1. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que estiguin constituïdes legalment al temps de l'obertura de la successió.

2. També en tenen les que el causant ordeni crear en la seva disposició per causa de mort, des que arribin a constituir-se. En aquest cas, els efectes de la successió es retrotrauen al moment de l'obertura d'aquesta.

ARTICLE 412-3. INDIGNITAT SUCCESSÒRIA

És indigne de succeir:

a) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver matat o haver intentat matar dolosament el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui convivia en unió estable o algun descendent o ascendent d'aquell.

b) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès dolosament delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral o contra la llibertat i indemnitat sexual en cas que la persona agreujada fos el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui convivia en unió estable o algun descendent o ascendent d'aquell.

c) El qui ha estat condemnat amb sentència ferma dictada en judici penal per haver calumniat al causant, sempre que l'hagués acusat d'un delictes per al qual la llei assenyali una pena de presó no inferior als tres anys.

d) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver prestat fals testimoni contra el causant, sempre que li hagués imputat un delictes al qual la llei assenyali una pena de presó no inferior als tres anys.

e) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès un delictes contra els drets i deures familiars, en la successió de la persona agreujada o d'un representant legal d'aquesta.

f) Els pares que han estat suspesos o privats de la potestat respecte del fill causant de la successió, per una causa que els sigui imputable.

g) El qui ha induït el causant de manera maliciosa a atorgar, revocar o modificar un testament, un pacte successori o qualsevol altra disposició per causa de mort del causant o li ha impedit de fer-ho, i també el qui, coneixent aquests fets, se n'ha aprofitat.

h) El qui ha destruït, amagat o alterat el testament o una altra disposició per causa de mort del causant.

ART. 412-4. RECONCILIACIÓ I PERDÓ

1. Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes:

a) Si el causant atorga la disposició a favor de l'indigne amb coneixement de la causa d'indignitat.

b) Si el causant, també amb coneixement de l'esmentada causa, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública.

c) En les disposicions fetes en pacte successori, si caduca la facultat de revocació atribuïda al causant.

2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

ARTICLE 412-5. INHABILITAT SUCCESSÒRIA

1. Són inhàbils per a succeir:

a) El notari que autoritza l'instrument successori, el seu cònjuge, la persona amb qui conviu en unió estable i els parents del primer dins el quart grau de consanguinitat i segon d'afinitat.

b) Els testimonis, els facultatius, els experts i els interès prets que intervinguin en l'atorgament de l'instrument successori, i també la persona que escriu el testament tancat a prec del testador.

c) El religiós que ha assistit el testador durant la seva darrera malaltia i també l'orde, la comunitat, la institució o la confessió religiosa a què aquell pertany.

d) El tutor, abans de l'aprovació dels comptes definitius de la tutela, llevat que sigui ascendent, descendent, cònjuge o germà del causant.

2. Les persones físiques o jurídiques i els cuidadors que en depenen que hagin prestat serveis assistencials, residencials o de naturalesa anàloga al causant, en virtut d'una relació contractual, només poden ser afavorits en la successió d'aquest si és ordenada en testament notarial obert.

3. La inhabilitat successòria no impedeix ser nomenat àrbitre, marmessor particular o comptador partidori.

ARTICLE 412-6. INEFICÀCIA

1. Les atribucions successòries que corresponguin per qualsevol títol a una persona indigna de succeir són ineficaces. També ho són les disposicions fetes a favor de persona inhàbil.

2. La causa d'ineficàcia ha de ser invocada per la persona o persones que resultarien immediatament afavorides per la successió en cas que fos declarada la indignitat o la inhabilitat.

3. Si la causa d'ineficàcia no és reconeguda per la persona afectada, ha de ser declarada judicialment.

ARTICLE 412-7. CADUCITAT DE L'ACCIÓ

1. L'acció declarativa de la indignitat o de la inhabilitat successòria caduca transcorreguts quatre anys des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa d'ineficàcia i, en tot cas, transcorreguts quatre anys a comptar de la presa de possessió dels béns per la persona indigna o inhàbil en qualitat d'hereva o legatària. L'acció és transmissible als hereus.

2. Si la causa d'indignitat exigeix condemna en sentència, el còmput del termini de caducitat no s'inicia fins que és ferma.

ARTICLE 412-8. EFECTES DE LA INDIGNITAT I LA INHABILITAT

1. Reconeguda o declarada la indignitat o inhabilitat, si la persona afectada havia entrat en possessió dels béns cal liquidar la situació possessòria d'acord amb els ar-

ticles 522-3 a 522-5 considerant la persona indigna o inhàbil posseïdora de mala fe.

2. Els efectes de la indignitat o inhabilitat es retrotreuen al temps de la delació.

3. La indignitat és personalíssima i no afecta els fills o descendents de l'indigne que siguin cridats a la successió. La indignitat del transmissari respecte del causant determina la ineficàcia del dret de transmissió.

TÍTOL II. LA SUCCESSIÓ TESTADA

CAPÍTOL I. ELS TESTAMENTS, ELS CODICILS I LES MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 421-1. LLIBERTAT DE TESTAR

La successió testada es regeix per la voluntat del causant manifestada en testament atorgat conforme a la llei.

ARTICLE 421-2. CONTINGUT DEL TESTAMENT

En testament, el causant ordena la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i amb la possibilitat d'establir llegats i altres disposicions per després de la seva mort.

ARTICLE 421-3. PRESUMPCIÓ DE CAPACITAT

Poden testar totes les persones que no siguin incapaces per a fer-ho segons la llei.

ARTICLE 421-4. INCAPACITAT PER TESTAR

Són incapaces per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

ARTICLE 421-5. TIPUS DE TESTAMENTS

1. El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar en el lloc de l'atorgament.

2. També es pot atorgar testament en forma hològrafa.

3. No són vàlids els testaments atorgats exclusivament davant de testimonis.

ARTICLE 421-6. INTERPRETACIÓ DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. En la interpretació del testament cal atènyer-se plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver de subjectar-se necessàriament al significat literal de les paraules emprades.

2. Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si hi ha contradicció irreductible no és vàlida cap de les que pugnen substancialment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.

3. En els casos de dubte, les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.

SECCIÓ SEGONA. ELS TESTAMENTS NOTARIALS

ARTICLE 421-7. IDENTIFICACIÓ I JUDICI DE CAPACITAT DEL TESTADOR

El notari ha d'identificar el testador i apreciar la seva capacitat legal en la forma i pels mitjans establerts en la legislació notarial.

ARTICLE 421-8. TESTAMENT ATORGAT PER PERSONA AMB DISMINUCIÓ SENSORIAL

Si el testador és cec, sord, mut o sord-mut o per qualsevol altra raó és sensorialment disminuït, el notari ha de seguir les determinacions contingudes en la legislació notarial.

ARTICLE 421-9. INTERVENCIÓ DE FACULTATIUS

1. Quan el testador no està incapacitat judicialment, el notari aprecia la seva capacitat per testar conforme a l'article 421-7 i, si ho considera oportú, pot demanar la intervenció de dos facultatius, els quals certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

2. Quan el testador està incapacitat judicialment pot atorgar testament notarial obert en interval lúcid si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

3. En ambdós casos, els facultatius han de fer constar el seu dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si s'escau, amb els testimonis.

ARTICLE 421-10. TESTIMONIS

1. En l'atorgament del testament notarial no cal la intervenció de testimonis, llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador, o que aquest o el notari ho demanin.

2. Concorren circumstàncies especials en el testador si és cec o sord i quan per qualsevol causa no sap o no pot signar o declara que no sap o no pot llegir per si mateix el testament.

ARTICLE 421-11. IDONEÏTAT DELS TESTIMONIS

1. Els testimonis, en cas que hagin d'intervenir, són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.

2. No poden ésser testimonis:

- a) Els menors d'edat i els incapaços per a testar.
- b) Els sords, els cecs, i els muts que no puguin escriure.
- c) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoniatge.
- d) Els afavorits pel testament.
- e) El cònjuge, el convivent en unió estable de parella i els parents fins al quart grau de consanguinitat o segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i del notari autoritzant.

3. Les causes d'inidoneïtat s'apliquen també als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.

ARTICLE 421-12. IDIOMA DEL TESTAMENT

1. El testament es redacta en la llengua oficial a Catalunya que l'atorgant escull.

2. Es pot testar en una llengua no oficial a Catalunya sempre que el notari autoritzant la conegui o, si no la coneix, en presència i amb intervenció d'un intèrpret, no necessàriament oficial, designat de comú acord pel testador i el notari. L'acord en la designació d'intèrpret es presumeix pel sol fet de l'atorgament del testament.

3. En el cas de l'apartat 2, el testament es redacta en la llengua oficial a Catalunya que escull l'atorgant i, si aquest ho sol·licita, a més, en la llengua no oficial de què es tracti. L'intèrpret que hi ha intervingut l'ha de signar.

SUBSECCIÓ PRIMERA. EL TESTAMENT OBERT

ARTICLE 421-13. REDACCIÓ I AUTORITZACIÓ DEL TESTAMENT OBERT

1. En el testament obert, el testador expressa la seva voluntat al notari de paraula o per escrit, i el mateix notari redacta el testament d'acord amb la voluntat del testador amb expressió del lloc, la data i l'hora de l'atorgament.

2. Un cop redactat, el testament és llegit al o pel testador i, tot seguit, és signat per ell, o per dos testimonis, si declara que no sap o no pot signar, i autoritzat d'acord amb la legislació notarial.

SUBSECCIÓ SEGONA. EL TESTAMENT TANCAT

ARTICLE 421-14. REDACCIÓ DEL TESTAMENT TANCAT

1. El testament tancat és escrit pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o per una altra persona per encàrrec seu, amb expressió del lloc i la data. Si l'escriu una altra persona a prec del testador, es fa constar així i s'identifica aquella, que signa amb el testador al final del testament.

2. El testador ha de signar en tots els fulls i al final del testament, després de salvar les paraules esmenades, ratllades, afegides o entre línies.

3. Si el testador no sap o no pot signar, ho fa per encàrrec seu una altra persona, que signa al final del testament i en tots els fulls, després d'haver fet constar la seva identitat i la causa de la impossibilitat que signi el testador.

4. El document que conté el testament s'introdueix en una coberta tancada de manera que no en pugui ésser extret sense esquinçar-la.

5. No poden atorgar testament tancat ni el cec ni el qui no sap o no pot llegir.

ARTICLE 421-15. AUTORITZACIÓ DEL TESTAMENT TANCAT

1. Per a l'autorització del testament tancat, el testador presenta el sobre clos que el conté a un notari hàbil per actuar al lloc de l'atorgament i li manifesta que el sobre que li lliura conté el testament.
2. El notari estén sobre la mateixa coberta del testament una diligència breu, en la qual fa constar el nom del testador, que el plec conté el testament, i que aquest ha estat escrit i signat pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o, per encàrrec seu, per una tercera persona, la identitat de la qual no cal fer constar.
3. Sense interrupció, el notari protocol·litza el sobre clos, que queda incorporat a l'acta, d'acord amb allò que disposa la legislació notarial i amb indicació de l'hora de l'atorgament.
4. Si el testador declara que no sap o no pot signar, han de signar l'acta i la coberta dos testimonis.

ARTICLE 421-16. OBERTURA DEL TESTAMENT TANCAT

Acreditada la mort del testador, el notari que té el testament tancat, a instància de part interessada, procedeix a obrir el sobre que el conté davant de dos testimonis idonis i a protocol·litzar-lo, i autoritza amb aquesta finalitat una nova acta.

SECCIÓ TERCERA. EL TESTAMENT HOLÒGRAF

ARTICLE 421-17. REQUISITS DE VALIDESA

1. El testament hològraf només pot ésser atorgat per persones majors d'edat o menors emancipades.
2. Perquè el testament hològraf sigui vàlid cal:
 - a) Que estigui escrit i signat de manera autògrafa pel testador amb expressió del lloc i la data de l'atorgament. Si conté paraules ratllades, esmenades, afegides o entre línies, les ha de salvar l'atorgant amb la seva signatura.
 - b) Que es presenti davant el jutge o el funcionari competent a fi que sigui adverat i se n'ordeni la protocol·lització.

ARTICLE 421-18. ADVERACIÓ

1. El jutge o el funcionari competent per a adverar el testament n'ha de comprovar l'autenticitat d'acord amb la llei.
2. Si resulta justificada la identitat del testament, cal acordar-ne la protocol·lització notarial, amb testimoni de la resolució dictada. En cas contrari, ha de denegar-se'n la protocol·lització.
3. La resolució dictada en l'expedient d'adveració s'ha de complir encara que s'hi hagi formulat oposició. En aquest cas, els interessats poden fer valer els seus drets en el judici corresponent.

ARTICLE 421-19. CADUCITAT DEL TESTAMENT

1. Els testaments hològrafs caduquen si no es presenten per a la seva adveració en el termini de quatre anys

comptats des de la mort del testador i no es protocol·litzen en el de sis mesos comptats des de la resolució de l'expedient.

2. Si durant els terminis establerts en l'apartat 1 s'hagués interposat demanda sobre la validesa del testament, aquest s'ha de protocol·litzar en el termini de sis mesos comptats des de la fermesa de la resolució judicial.

SECCIÓ QUARTA. ELS CODICILS I LES MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

ARTICLE 421-20. CODICIL

1. En codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per testar en heretament, addiciona o reforma parcialment el seu testament o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat.
2. En codicil no es pot instituir o excloure cap hereu, ni revocar la institució atorgada anteriorment. Tampoc no es pot nomenar marmessor universal, ni ordenar substitucions o condicions, llevat que s'imposin als legataris.
3. Els codicils s'han d'atorgar amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.

ARTICLE 421-21. MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

1. Les memòries testamentàries signades en tots els fulls pel testador i que al·ludeixin a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, sempre que es demostrï o es reconegui en qualsevol temps llur autenticitat i compleixin, si escau, els requisits formals exigits pel testador en el seu testament.
2. En les memòries testamentàries només poden ésser ordenades disposicions que no excedeixin d'un deu per cent del cabal relict i que es refereixin, entre d'altres, a diners, objectes personals, joies, roba i parament de casa i a obligacions d'importància moderada a càrrec dels hereus o els legataris.
3. En memòria testamentària també es poden adoptar previsions sobre la donació dels propis òrgans o de la despulla, la incineració o la forma d'enterrament.

ARTICLE 421-22. APLICACIÓ SUPLETÒRIA DE LES REGLES DELS TESTAMENTS

S'apliquen als codicils i a les memòries testamentàries, en la mesura en què ho permeti la seva naturalesa, les disposicions dels testaments, incloses les relatives a la seva nul·litat i ineficàcia.

ARTICLE 421-23. DESIGNACIÓ DE BENEFICIARIS D'ASSEGURANCES DE VIDA

La designació i modificació de beneficiaris d'assegurances de vida, plans de pensions i d'instruments d'estalvi i previsió anàlegs es pot fer en testament o en codicil, a més de pels mitjans previstos en el contracte o en la legislació específica. La designació pot ser modificada o revocada per un altre testament o codicil o per qualsevol altre mitjà admès pel contracte o la llei.

CAPÍTOL II. NUL·LITAT I INEFICÀCIA DELS TESTAMENTS I DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

ARTICLE 422-1. NUL·LITAT DEL TESTAMENT

1. És nul el testament que no correspon a algun dels tipus previstos en l'article 421-5, com també l'atorgat sense observar els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.

2. En cas que la indicació del lloc o la data d'atorgament del testament pugui afectar-ne la validesa, la manca de constància o la constància errònia d'aquestes circumstàncies queden salvades si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament, si el testador no n'ha atorgat cap altre en la mateixa data.

3. També són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per persona subjecta al dret de Tortosa.

ARTICLE 422-2. NUL·LITAT DE DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. Són nul·les les disposicions testamentàries que s'han atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència i intimidació greu. També són nul·les si s'han atorgat per error en els motius, si resulta del mateix testament que el testador no l'hauria atorgat si s'hagués adonat de l'error.

2. Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons resulta del seu contingut, que havia mort l'hereu instituït en testament anterior, és hereu l'instituït anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

ARTICLE 422-3. ACCIÓ DE NUL·LITAT

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercida, un cop oberta la successió, per les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat.

2. L'acció de nul·litat caduca al cap de quatre anys, a comptar des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot raonablement conèixer la causa de nul·litat.

3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort del testador, l'executen voluntàriament o renuncien a l'acció.

4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no la poden exercir els creditors de l'herència.

ARTICLE 422-4. CONSEQÜÈNCIES DE LA NUL·LITAT I LA CADUCITAT

1. La nul·litat del testament determina que la successió es regeixi pel testament anterior vàlid i, en el seu defecte, que s'obri la successió intestada.

2. La nul·litat del testament implica la de tots els codicils i les memòries testamentàries atorgades pel testador,

llevat que siguin compatibles amb un testament anterior que hagi de subsistir per la nul·litat del posterior.

3. La caducitat del testament produeix les mateixes conseqüències que la seva nul·litat.

ARTICLE 422-5. NUL·LITAT PARCIAL

La nul·litat de qualsevol disposició testamentària no determina la nul·litat total del testament on s'ha ordenat, a menys que del seu context en resulti que el testador no hauria ordenat les disposicions vàlides sense la disposició nul·la.

ARTICLE 422-6. CONVERSIÓ DEL TESTAMENT NUL O INEFICAC

1. El testament que és nul o esdevé ineficac per manca d'institució d'hereu val com a codicil si en compleix els requisits.

2. El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si en compleix els requisits.

ARTICLE 422-7. INEFICÀCIA PER PRETERICIÓ ERRÒNIA

1. El testament pot esdevenir ineficac per causa de preterició errònia, a instància del legitimari preterit, en els casos establerts a l'apartat 2 de l'article 451-16.

2. És aplicable a l'acció de preterició la regla de l'apartat 3 de l'article 422-3.

ARTICLE 422-8. REVOCABILITAT DE LES DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES

1. Les disposicions testamentàries són essencialment revocables.

2. En tot cas de revocació subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.

ARTICLE 422-9. ABAST DE LA REVOCACIÓ DELS TESTAMENTS

1. La revocació és expressa quan el testador l'ordena en testament.

2. L'atorgament d'un testament vàlid i eficac revoca de ple dret el testament anterior. Conseqüentment, no produeixen efectes revocatoris els testaments a què es refereixen els articles 422-1 i 422-7, salvant allò que disposen els apartats 2 i 3 de l'article 422-3, ni els testaments caducats. Tampoc no tenen eficàcia revocatòria els testaments destruïts sense possibilitat de reconstrucció.

3. Si el testador ordena de forma expressa en el testament que l'anterior subsisteixi totalment o parcialment, aquest manté la seva eficàcia en tot el que no sigui revocat per l'atorgat posteriorment, o en les parts en què no s'hi oposi o el contradigui.

4. La regla de l'apartat 3 s'aplica també quan el testador ordena expressament en el testament que recuperi la seva eficàcia un d'anterior revocat, encara que el posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució d'un, almenys, dels hereus instituïts en el testament anterior.

5. El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada.

ARTICLE 422-10. REVOCACIÓ MATERIAL DEL TESTAMENT HOLÒGRAF

1. El testament i el codicil hològrafs i les memòries testamentàries es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o si les signatures que l'autoritzen apareixen esborrades, raspades o esmenades sense salvar, llevat que es provi que aquests fets han ocorregut sense el coneixement o la voluntat del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.

2. Si en el text dels testaments i codicils hològrafs o de les memòries testamentàries apareix només alguna esmena o canvi es presumeix que el testador ha volgut modificar o revocar el testament en aquesta part, d'acord amb els requisits de l'article 421-17, llevat de la prova esmentada en l'apartat 1.

ARTICLE 422-11. REVOCACIÓ DE DISPOSICIONS TESTAMENTÀRIES PER CODICIL

Els codicils impliquen revocació de la part del testament anterior que aparegui modificada o hi resulti incompatible.

ARTICLE 422-12. REVOCACIÓ DE CODICILS I MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

1. L'atorgament del testament revoca els codicils i les memòries testamentàries anteriors, tret que el testador ho disposi altrament.

2. El codicil posterior revoca solament l'anterior en allò que el modifiqui o hi resulti incompatible. Si han de coexistir diferents codicils s'aplica la mateixa regla.

3. La revocació expressa d'un codicil es pot fer en un altre codicil.

4. La revocació expressa d'una memòria testamentària es pot fer en una memòria testamentària o en un codicil posteriors.

ARTICLE 422-13. INEFICÀCIA SOBREVINGUDA PER CRISI MATRIMONIAL O DE CONVIVÈNCIA

1. La institució d'hereu, els llegats i les altres disposicions ordenades a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaces si, amb posterioritat a llur atorgament, els cònjuges se separen de fet o judicialment, es divorcien o el seu matrimoni és declarat nul, i també si en el moment de la mort hi ha pendent una demanda de separació, divorci o nul·litat matrimonial, llevat de reconciliació.

2. També esdevenen ineficaces les disposicions a favor del convivent en unió estable de parella si amb posterioritat a llur atorgament els convivents se separen de fet, llevat de represa de la convivència, o s'extingeix la unió per causa que no sigui la defunció d'un dels membres de la parella o el matrimoni entre ambdós.

3. Les disposicions a favor del cònjuge o del convivent mantenen la seva eficàcia si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador les hauria ordenat fins i tot en els casos regulats als apartats 1 i 2.

CAPÍTOL III. LA INSTITUCIÓ D'HEREU

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 423-1. NECESSITAT D'INSTITUCIÓ D'HEREU

1. El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.

2. En el testament atorgat per persona subjecta al dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llegats.

3. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.

ARTICLE 423-2. FORMA D'ORDENACIÓ DE LA INSTITUCIÓ D'HEREU

Tant la simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu com la disposició a títol universal, encara que no s'empri aquella paraula, impliquen institució d'hereu, sempre que sigui clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la qualitat de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

ARTICLE 423-3. INSTITUCIÓ D'HEREU EN COSA CERTA

1. L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, quan concorren amb hereus o hereus instituïts sense aquesta assignació, en són simples legataris.

2. Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, exclosa la cosa o les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

ARTICLE 423-4. INSTITUCIÓ VITALÍCIA

1. L'hereu instituït vitalíciamment, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.

2. Si no hi ha instituït hereu posterior o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitalíciamment esdevé hereu universal, pur i lliure.

ARTICLE 423-5. INSTITUCIÓ EN USDEFRUIT

1. L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal és legatari.

2. Si l'hereu instituït en usdefruit no concorre amb hereu universal, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.

3. Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o l'instituït no arriba a ésser-ho, s'entén ordenada una substitució fideïcomissària a favor dels qui resultarien ésser els hereus intestats del testador en el moment d'extingir-se l'usdefruit.

ARTICLE 423-6. INSTITUCIÓ CONJUNTA

1. Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entenen cridats per parts iguals.

2. Quan els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén atribuïda conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats en forma individual, llevat de voluntat contrària del testador.

3. En cas d'assignar-se als hereus quotes hereditàries que sumin més o menys de la totalitat de l'herència, es rebaixen o completen a proporció entre els instituïts l'excés o el defecte.

4. En cas d'ésser assenyalades quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals. En cas de no quedar porció sobrant, es redueixen proporcionalment les fixades i s'atribueix als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.

5. En cas de nomenament de marmessor universal sense institució d'hereu o de distribució de l'herència en llegats per persona subjecta al dret de Tortosa, els béns no disposats corresponen per parts iguals als legataris.

ARTICLE 423-7. INSTITUCIÓ D'HEREU A FAVOR D'UNA PERSONA I ELS SEUS FILLS

1. Instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests són cridats com a substituïts vulgars, llevat de voluntat contrària del testador.

2. Si el testador institueix genèricament els fills o els descendents d'una altra persona, no són eficaces les crides d'aquells que, al temps que es defereixi l'herència, no hagin nascut ni hagin estat concebuts.

3. No obstant això, quan el testador ha llegat l'usdefruit universal a favor d'algun ascendent d'aquests fills o descendents s'entén que són cridats els nascuts o concebuts en extinguir-se l'usdefruit o el darrer dels usdefruits successius per causa que no sigui la renúncia.

4. En el supòsit de l'apartat 3, els no concebuts són representats per un curador designat pel testador, amb les facultats que aquest li atribueixi, i, en defecte d'ell, ho són pel mateix legatari d'usdefruit universal, amb facultats d'administració i disposició, que ha d'actuar d'acord amb els fills o els descendents nascuts o llurs representants legals.

ARTICLE 423-8. ABAST DE LA INSTITUCIÓ HEREDITÀRIA A FAVOR DELS FILLS

1. Llevat que aparegui que és una altra la voluntat del testador, si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms i mitjançant l'expressió *fills* s'entenen inclosos tots els seus descendents, amb aplicació de l'ordre legal de crides de la successió intestada.

2. La regla de l'apartat 1 s'aplica també en el cas que tots els fills siguin designats nominativament per parts iguals.

ARTICLE 423-9. INSTITUCIÓ A FAVOR DELS PARENTS

Quan el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms i mitjançant les expressions *hereus meus*, *hereus legítims*, *hereus intestats*, *parents més prò-*

xims, *parents*, *successors*, *aquells a qui per dret correspongui*, *els meus*, o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris o legataris aquells parents que, al temps de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat el testador, d'acord amb l'ordre legal de crides, inclòs el cònjuge o el convivent en unió estable de parella, i amb el límit del quart grau, llevat que aparegui que és una altra la seva voluntat.

ARTICLE 423-10. EXCLUSIÓ TESTAMENTÀRIA D'HEREUS INTASTATS

1. Si el causant exclou en testament determinades persones cridades a la successió intestada, l'herència es defereix als cridats a succeir d'acord amb les normes de la successió intestada que no hagin estat exclosos pel testador.

2. L'exclusió d'un successor que té la condició de legítimari deixa subsistent el seu dret a reclamar la llegítima.

ARTICLE 423-11. MOTIUS IL·LÍCITS O ERRONIS EN LA INSTITUCIÓ D'HEREU

La institució d'hereu no és nul·la pel fet de fonamentar-se en motius il·lícits o en motius o circumstàncies erronis, llevat del supòsit previst en l'apartat 1 de l'article 422-2.

SECCIÓ SEGONA. LA INSTITUCIÓ D'HEREU SOTA CONDICIÓ

ARTICLE 423-12. PERDURABILITAT DE LA INSTITUCIÓ D'HEREU

1. El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu la condició resolutòria i els terminis suspensiu i resolutori.

2. L'instituït hereu sota condició suspensiva que, complerta aquesta, accepta l'herència, l'adquireix amb efecte retroactiu al temps de la mort del testador.

ARTICLE 423-13. EFICÀCIA DE LA INSTITUCIÓ SOTA CONDICIÓ SUSPENSIVA I TERMINI INCERT

1. La institució d'hereu sota condició suspensiva no es defereix si no es compleix la condició i tampoc si l'hereu mor abans de complir-se. En aquest cas, els seus hereus no adquireixen cap dret a l'herència.

2. En el testament, el termini incert implica condició, llevat que hom pugui col·legir la voluntat contrària del testador. Per tant, la institució d'hereu ordenada per a després de la mort d'una altra persona s'entén que és feta sota la condició que sobrevisqui l'instituït.

ARTICLE 423-14. FACULTATS DE L'HEREU CONDICIONAL

1. L'hereu instituït sota condició suspensiva, mentre aquesta estigui pendent de compliment, pot prendre possessió provisional de l'herència i administrar-la amb les facultats i limitacions que hagi establert el causant i, en defecte d'elles, amb les facultats d'un marmessor universal de lliurament de romanent. Si concorre a la suc-

cessió amb altres hereus que ja hagin acceptat, aquests poden dur a terme la partició de l'herència, i l'hereu sota condició està facultat per a intervenir-hi. Feta la partició, es mantindrà el règim d'administració abans esmentat sobre els béns assignats a la seva quota.

2. Imposada a l'hereu una condició potestativa negativa, si el testador no assenyalava termini per al compliment de la condició, l'afavorit ha de finançar el reemborsament del que hagi percebut i els seus fruits i rendes en cas d'incomplir la condició.

ARTICLE 423-15. COMPLIMENT DE LA CONDICIÓN

1. Únicament es considera complida la condició si el compliment es produeix una vegada ocorreguda la mort del testador, llevat que es tracti de la condició de contreure matrimoni o d'una condició que no es pugui tornar a complir o el compliment de la qual no es pugui reiterar, encara que en el moment de testar el causant n'ignorés el compliment.

2. Es considera incomplida la condició si no es compleix dins del termini establert pel testador o el que resulti de la naturalesa o les circumstàncies de la mateixa condició, sense que el termini de compliment pugui excedir de trenta anys des de l'obertura de la successió.

3. S'entén que s'ha complert la condició quan l'interessat en l'incompliment impedeix que pugui complir-se per actes propis.

4. Si s'imposen diverses condicions conjuntament cal que es compleixin totes, encara que no sigui simultàniament. Si no s'han ordenat conjuntament, n'hi ha prou amb el compliment de la primera.

ARTICLE 423-16. CONDICIONS IMPOSSIBLES, IRRISÒRIES I PERPLEXES

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

ARTICLE 423-17. CONDICIONS IL·LÍCITES

1. Les condicions il·lícites es tenen per no formulades.

2. Amb tot, si resulta clarament que el compliment de la condició il·lícita és motiu determinant de la institució d'hereu, aquesta és nul·la.

ARTICLE 423-18. CONDICIÓN DE NO IMPUGNAR EL TESTAMENTO

La condició imposada pel testador de no impugnar el testament o de no recórrer als tribunals de justícia en relació a la seva successió es té per no formulada i no afecta en cap cas l'eficàcia del testament ni de la institució sotmesa a aquesta condició.

ARTICLE 423-19. CONDICIONS CAPTATÒRIES

Les condicions captatòries determinen la nul·litat de la institució d'hereu.

CAPÍTOL IV. DISPOSICIONS FIDUCIÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PER FIDUCIARI

SUBSECCIÓ PRIMERA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PEL CÒNJUGE O CONVIVENT

ARTICLE 424-1. DESIGNACIÓ D'HEREU PEL CÒNJUGE O CONVIVENT

1. El testador pot instituir hereu el descendent que el seu cònjuge supervivent o convivent en unió estable de parella elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents, encara que visqui el seu ascendent, o pot instituir-los en les parts iguals o desiguals que el cònjuge supervivent o el convivent estimi convenient.

2. A manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:

a) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills esmentats i els descendents d'aquests, amb facultat, en cas de distribució, per a limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris.

b) El cònjuge o convivent pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions que estimi oportunes, posat que els afavorits amb aquestes siguin fills o descendents del testador i no contradiguin les disposades per aquest.

c) L'herència no es defereix fins que s'efectua l'elecció o la distribució, però abans d'aquest moment el cònjuge supervivent o el convivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats.

ARTICLE 424-2. FORMA DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓN

1. L'elecció o la distribució s'ha d'efectuar expressant que hom fa ús d'aquesta facultat, llevat que això resulti clarament de la mateixa elecció o distribució.

2. L'elecció o la distribució només es pot fer en testament, heretament o escriptura pública, i en aquests dos darrers casos és irrevocable.

ARTICLE 424-3. MANCA D'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓN

Si el cònjuge supervivent o el convivent mor sense haver fet l'elecció o la distribució, o renuncia en escriptura pública a la facultat d'efectuar-les, s'aplica, si escau, el que disposa l'article 424-5, i, si no escau, l'herència és deferida als fills per parts iguals, i en lloc del premort entren els seus descendents per stirps. Si no hi ha descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

ARTICLE 424-4. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA

1. Mentre no es defereix l'herència, aquesta resta sota l'administració de la persona o de les persones que el testador ha designat a aquest efecte, amb les facultats i limitacions que aquest ha establert i, en defecte d'elles, amb les pròpies d'un marmessor universal de lliurament de romanent, amb dret a percebre el que correspongui pels seus treballs i al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

2. Si el testador no ha designat cap persona o la designació és ineficaç, l'herència ha de ser administrada pel cònjuge o pel convivent supervivent. El cònjuge o convivent té, en aquest cas, la lliure administració de l'herència i facultats dispositives plenes sobre els béns hereditaris per a dur a terme actes d'inversió, satisfer necessitats de l'herència, atendre la seva subsistència personal, la dels fills i la dels descendents i pagar deutes, càrregues i lligaments, amb les limitacions establertes pel testador. Els béns adquirits per la realització d'actes d'inversió i els fruits i les rendes no consumits en les atencions esmentades queden incorporats a l'herència.

SUBSECCIÓ SEGONA. LA DESIGNACIÓ D'HEREU PELS PARENTS

ARTICLE 424-5. DESIGNACIÓ D'HEREU PELS PARENTS

El testador pot també instituir hereu un o més descendents que elegeixin dos parents pròxims designats directament per ell o d'acord amb la regla de l'art. 424-6.1.a, encara que no hagi fet ús de la facultat de confiar l'elecció al cònjuge o al convivent en unió estable de parella.

ARTICLE 424-6. REQUISITS DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. A manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, l'elecció o la distribució es fa d'acord amb les normes següents:

a) La facultat d'elecció o de distribució correspon als dos parents consanguinis, un de cada línia de progenitors, amb vincle de parentiu més pròxim amb els fills o els descendents, donant preferència dins de cada línia al de més edat.

b) Per a exercir la facultat d'elecció o de distribució, cal gaudir de capacitat plena per a disposar, poder succeir el testador i no haver renunciat a l'esmentada facultat.

c) El compliment de l'encàrrec és gratuït però dóna dret al reemborsament de les despeses causades.

d) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills i els descendents d'aquests, i comporta la facultat, en cas de distribució, d'instituir-los en les parts iguals o desiguals que ambdós parents estimin convenient, i de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris, d'acord amb les instruccions del testador i l'aplicació de les prelacions que resultin de la voluntat del testador.

e) Els parents no poden imposar gravàmens ni limitacions de cap mena, llevat que el testador ho hagi autoritzat.

f) L'herència no es defereix fins que s'efectua l'elecció o la distribució.

2. L'exercici de la facultat d'elecció o de distribució només té lloc si, ateses les circumstàncies de la família, no hi ha més de dues línies de parents.

ARTICLE 424-7. FORMA DE L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. Ambdós parents efectuen l'elecció o la distribució personalment i en escriptura pública, sense que calgui fer-la en un mateix acte, però no en testament.

2. L'elecció o distribució és irrevocable, però pot ésser reiterada sempre que l'elegit o elegits no vulguin o no puguin ésser hereus, àdhuc en cas que la designació anterior hagués estat feta pel cònjuge supervivent o convivent.

ARTICLE 424-8. MANCA D'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ O DIVERGÈNCIA ENTRE ELS PARENTS

En cas de manca d'elecció o distribució o de divergència entre els parents electors o distribuïdors, l'herència es defereix als fills per parts iguals, i entren en lloc del premort els seus descendents per estirps. Si manquen aquests descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

ARTICLE 424-9. TERMINI PER REALITZAR L'ELECCIÓ O DISTRIBUCIÓ

1. L'elecció o la distribució ha d'ésser feta en el termini fixat pel testador.

2. Si no s'ha fixat un termini i l'elecció o la distribució no s'ha fet dins els quatre anys següents a la mort del causant, qualsevol interessat en la successió pot requerir els parents electors o distribuïdors perquè la facin en els sis mesos següents al requeriment.

3. Els parents electors o distribuïdors poden sol·licitar a l'autoritat judicial una pròrroga per a fer l'elecció o distribució, si hi concorre causa justificada.

ARTICLE 424-10. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA

1. Mentre no tingui lloc l'elecció o la distribució i en defecte d'usufructuari universal, l'administració de l'herència correspon a les persones que el testador ha designat a aquest efecte. A manca d'elles, correspon al cònjuge o convivent en unió estable de parella que sigui usufructuari universal i en el seu defecte als parents als quals correspondria en cada moment efectuar l'elecció o la distribució.

2. S'aplica a aquesta administració allò que disposa l'apartat 1 de l'article 424-4.

SECCIÓ SEGONA. ELS HEREUS I LEGATARIS DE CONFIANÇA

ARTICLE 424-11. INSTITUCIÓ D'HEREU O LEGATARI DE CONFIANÇA

1. El testador pot instituir hereus o legataris de confiança persones físiques determinades perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.

2. Aquestes persones poden ésser facultades pel testador perquè, en cas que mori alguna d'elles abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres que les substitueixin, sense que això impliqui una nova institució sinó una mera subrogació en el càrrec.

3. Tret de disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

ARTICLE 424-12. DRETS I OBLIGACIONS

1. Els hereus de confiança han de prendre inventari de l'herència en el termini de sis mesos a comptar del moment en què coneixen o poden raonablement conèixer la delació, sota sanció de pèrdua de la seva remuneració.

2. Tant els hereus com els legataris de confiança tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici de llur comesa i a percebre la remuneració que els hagi assignat el testador o, en defecte d'aquesta, i entre tots, la corresponent al cinc per cent del valor de l'actiu hereditari líquid o del llegat objecte de la confiança i dels fruits o de les rendes líquids, mentre duri llur administració. S'aplica també als hereus i legataris de confiança allò que disposa l'apartat 2 de l'article 429-5.

ARTICLE 424-13. REVELACIÓ DE LA CONFIANÇA

1. El testador que ordena l'herència o el llegat de confiança pot prohibir la revelació d'aquesta. Si no hi ha prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocolitzar les instruccions escrites i signades pel testador de la seva mà o per mitjans mecànics. Les instruccions del testador sempre prevalen, i si no n'hi ha, hom s'ha d'atènyer al que adveri la majoria.

2. Es considera que la confiança revelada forma part del testament, i no es pot revocar ni alterar, però sí que, en canvi, pot ésser objecte d'aclariment.

ARTICLE 424-14. FACULTATS DISPOSITIVES

1. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no la revelin o compleixin, tenen la consideració d'hereus o legataris amb facultats per a realitzar actes dispositius entre vius, salvant les limitacions que els imposi el testament, però no poden fer definitivament propis els béns de l'herència o el llegat ni llurs subrogats, que queden completament separats de llurs béns propis.

2. Una vegada revelada la confiança, i posat que el testador no disposi altrament, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la condició de marmessors universals o particulars.

ARTICLE 424-15. INEFICÀCIA DE LES DISPOSICIONS DE CONFIANÇA

1. Les institucions d'hereu i els llegats de confiança caduquen si els hereus o els legataris nomenats o, si és el cas, els seus substituïts, moren sense haver-la revelada o complerta, si la revelen o compleixen a favor seu i, en general, quan la confiança no es pot complir pel fet que resulta desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable. Caduquen igualment en la part en què la confiança resulti afectada per alguna d'aquestes circumstàncies.

2. Llevat que sigui una altra la voluntat del testador, l'herència de confiança o la part que n'hagi caducat

acreix al cohereu o cohereus instituïts sense encàrrec confidencial i, si no n'hi ha, es defereix a favor dels qui en el moment de la mort del testador haurien estat els seus hereus abintestat, amb dret de transmissió a favor dels seus successors. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones tenen la condició de legataris de part alíquota en la porció caducada.

3. La caducitat total o parcial del llegat de confiança produeix la seva absorció per l'herència.

CAPÍTOL V. LES SUBSTITUCIONS HEREDITÀRIES

SECCIÓ PRIMERA. LA SUBSTITUCIÓ VULGAR

ARTICLE 425-1. SUPÒSITS DE SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. El testador pot instituir un hereu ulterior o segon, per al cas en què el primer o l'anterior instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.

2. Llevat que sigui una altra la voluntat del testador, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos esmentats val per a l'altre. En particular, l'ordenada per al cas de premoriència de l'hereu instituït s'estén a tots els altres casos, incloent-hi el de commoriència, el d'institució sota condició suspensiva si l'instituït mor abans de complir-se la condició o si la condició resta incomplida, i també el cas en què no arriba a néixer l'instituït que ja es trobava concebut, i aquell en què l'instituït ha estat declarat absent.

ARTICLE 425-2. PLURALITAT DE SUBSTITUTS

1. Un hereu pot ésser substituït per dos o més substituïts i a l'inrevés.

2. Els substituïts poden ésser cridats tots junts o l'un en defecte de l'altre. En aquest darrer cas, el substitut del substitut s'entén que també ho és del substituït.

3. Diversos hereus poden ésser nomenats substituïts vulgars entre ells, recíprocament. Si han estat instituïts en quotes desiguals, la del cridat que no arriba a ésser hereu es defereix als altres instituïts en proporció a llurs quotes respectives. Si és cridada a la substitució, juntament amb els cohereus, una altra persona, li correspon una porció de la quota vacant resultant de la divisió d'aquesta pel número total dels concurrents a la substitució. La resta de la quota correspon als cohereus en proporció a llurs quotes respectives. En tot cas, preval allò que ha ordenat el testador.

ARTICLE 425-3. SUBSTITUCIÓ VULGAR EXPRESSA I TÀCITA

1. La substitució vulgar pot ésser expressa o tàcita.

2. Les substitucions pupillar, exemplar, fideïcomissària i preventiva de residu enclouen sempre la vulgar tàcita, però, quant a les dues primeres, solament respecte als béns procedents de l'herència del substituït.

ARTICLE 425-4. EFECTES DE LA SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. La delació de l'herència a favor del substitut vulgar s'entén produïda al mateix temps que al substituït i, per

tant, encara que mori abans que es frustri la crida al substituït, l'esmentat substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.

2. El substitut succeeix el causant amb les mateixes condicions, modes, llegats, substitucions i altres càrregues imposades a l'instituït que no ha arribat a ésser hereu, tret que siguin personalíssimes o que el testador hagi disposat altrament.

SECCIÓ SEGONA. LA SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR

ARTICLE 425-5. DESIGNACIÓ DE SUBSTITUT

1. Els progenitors, mentre exerceixen la potestat parental sobre llur fill impúber, és a dir el menor de catorze anys, poden substituir-lo pupil·larment en el testament que atorguin per a l'herència pròpia, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar.

2. També poden substituir el fill concebut que al temps de néixer hagi de quedar sota la seva potestat parental.

ARTICLE 425-6. NATURESA DE LA SUBSTITUCIÓ

1. En la substitució pupil·lar, el substitut té aquest caràcter respecte als béns que, subsistint en morir l'impúber, aquest ha adquirit per herència o llegat del progenitor que hagi disposat la substitució, i el d'hereu directe de l'impúber en l'herència relictada per aquest, sense que els progenitors puguin imposar-hi en llur testament limitacions ni càrregues.

2. Si tots dos progenitors ordenen substitució pupil·lar, subsisteixen ambdues respecte a llurs propis béns, però respecte als del fill substituït val solament l'ordenada per l'últim que mori.

ARTICLE 425-7. PRINCIPI DE TRONCALITAT

1. Un progenitor solament pot designar com a substitut pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de l'altre, si aquest no ho ha fet, algun o alguns dels germans de l'impúber que siguin fills comuns i, en defecte d'ells, parents de l'altre branca dins el quart grau. Si manquen uns i altres, i quant als altres béns, la designació del substitut pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir.

2. En cas de no complir els progenitors el que disposa l'apartat 1, són considerats cridats com a substituïts pupil·lars els expressats germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

ARTICLE 425-8. SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR TÀCITA

Tret de disposició contrària del testador, la substitució vulgar expressa, si l'instituït és impúber, comprèn la pupil·lar tàcita respecte als béns de l'herència relictada pel substituent, a no ser que siguin substituïts recíprocament dos germans, l'un púber i l'altre impúber.

ARTICLE 425-9. DRET A LLEGÍTIMA

Els legitimaris de l'impúber únicament tenen dret a la llegítima en la herència pròpia d'aquest. Forma part d'aques-

ta herència la llegítima que correspon a l'impúber en la successió en la qual ha estat disposada la substitució.

SECCIÓ TERCERA. LA SUBSTITUCIÓ EXEMPLAR

ARTICLE 425-10. REQUISITS

1. La substitució exemplar solament pot ésser ordenada per ascendents d'una persona incapacitada que en sigui legitimari, i comprèn, ultra els béns del testador, els de l'incapaç que no ha atorgat testament ni pacte successori.

2. Per a que la substitució exemplar sigui vàlida cal que l'ascendent deixi al substituït la llegítima que li correspongui i que la incapacitat sigui declarada judicialment en vida del descendent substituït, encara que ho sigui després d'haver estat ordenada la substitució.

ARTICLE 425-11. CONCURRÈNCIA DE SUBSTITUCIONS

1. Si diversos ascendents substitueixen exemplarment el mateix descendent, preval la substitució disposada per l'ascendent mort de grau més pròxim, i si aquests són del mateix grau, succeeixen en la mateixa herència de l'incapaç tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat a favor d'aquests.

2. En tot cas, els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents que hagin ordenat la substitució corresponen al substitut exemplar respectivament designat.

ARTICLE 425-12. DESIGNACIÓ DE SUBSTITUT

1. La substitució exemplar ha d'ésser ordenada a favor de descendents, del cònjuge o del convivent en unió estable de parella de l'incapaç. A manca d'aquests, pot ser ordenada a favor de parents de l'incapaç dins del quart grau per consanguinitat en línia col·lateral. Si manquen uns i altres, ho pot ser a favor de qualsevol persona.

2. També es pot ordenar la substitució exemplar, sense haver de respectar l'ordre establert a l'apartat primer, a favor de les persones físiques o jurídiques que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit deures de cura i prestació d'aliments a aquest i els hagin complert fins a la seva mort.

ARTICLE 425-13. INEFICÀCIA DE LA SUBSTITUCIÓ

1. La substitució exemplar queda sense efecte en cessar realment l'estat d'incapacitat del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substitut premor al testador o a l'incapaç, o aquest a l'ascendent.

2. En cas de diversos ascendents, aquesta norma s'aplica en relació amb la respectiva substitució exemplar.

ARTICLE 425-14. APLICACIÓ DE LES NORMES DE LA SUBSTITUCIÓ PUPIL·LAR

Les normes de la substitució pupil·lar s'apliquen a l'exemplar en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

CAPÍTOL VI. ELS FIDEÏCOMISOS

SECCIÓ PRIMERA. ELS FIDEÏCOMISOS EN GENERAL

ARTICLE 426-1. CONCEPTE

1. En el fideïcomís, el fideïcomitent disposa que el fiduciari adquireixi l'herència o el llegat amb el gravamen que, finalitzat el termini o complerta la condició, facin trànsit al fideïcomissari.

2. Els fideïcomissaris succeeixen sempre el fideïcomitent, encara que ho siguin l'un per a després de l'altre.

ARTICLE 426-2. ORDENACIÓ

Els fideïcomisos poden ésser ordenats en pacte successor, en testament, en codicil i en donació per causa de mort.

ARTICLE 426-3. OBJECTE

1. El fideïcomís d'herència o universal té per objecte la mateixa herència o quota d'aquesta deferida a l'hereu fiduciari, o bé una massa de béns genèricament diferenciada que el fideïcomitent hagi adquirit com a hereu d'una altra persona.

2. El fideïcomís particular té per objecte el mateix llegat deferit al legatari o una part alíquota d'aquest.

3. El fideïcomís imposat a l'hereu que té per objecte béns singulars, una universalitat de coses, una empresa, un dret d'usdefruit, encara que sigui universal, o una part alíquota de l'herència, té la consideració de llegat, i l'imposat al legatari que té per objecte béns singulars o parts d'aquests compresos en el llegat, la de subllegat.

ARTICLE 426-4. MODALITATS

1. Els fideïcomisos es poden ordenar sota termini o sota condició, segons que l'herència o el llegat fideïcomesos, o una quota d'ells, es defereixin al fideïcomissari en acabar el termini establert o en complir-se la condició ordenada pel fideïcomitent.

2. Els fideïcomisos disposats per a després de mort el fiduciari tenen el caràcter de condicionals, tret de voluntat contrària del fideïcomitent.

ARTICLE 426-5. CAPACITAT PER SER FIDEÏCOMISSARI

1. Per a l'efectivitat dels fideïcomisos cal que el fideïcomissari hagi nascut o estigui concebut en ésser deferit el fideïcomís a favor seu.

2. En el fideïcomís a termini, el fideïcomissari que viu o ha estat concebut quan l'herència o el llegat són deferits al fiduciari, adquireix el seu dret al fideïcomís i aquest forma part de l'herència relictada per ell, encara que mori abans de deferir-se l'herència o el llegat fideïcomesos a favor seu. El testador pot excloure aquesta transmissibilitat.

3. En els fideïcomisos condicionals, si el fideïcomissari mor abans de complir-se la condició, encara que sobrevisqui al fideïcomitent, no adquireix cap dret al fideïcomís. El fideïcomitent pot disposar el contrari, cas

en el qual s'entén que ha ordenat una substitució vulgar en favor dels hereus del fideïcomissari.

ARTICLE 426-6. DELACIÓ DEL FIDEÏCOMÍS

1. El fideïcomís es defereix en el moment en què venç el termini o es compleix la condició a favor del fideïcomissari immediatament cridat que no hagi renunciat abans el seu dret.

2. En el fideïcomís a termini, la mort del fiduciari abans del venciment del termini anticipa la delació al moment de la mort, tret de voluntat contrària del fideïcomitent.

3. En el fideïcomís a termini el fiduciari pot també anticipar la delació del fideïcomís mitjançant renúncia del seu dret a favor del fideïcomissari immediatament cridat, i cedir a tercer el simple aprofitament dels béns fideïcomesos fins que venci el termini. En cas de cessió, no queda exonerat de les seves obligacions i respon dels perjudicis que el cessionari causi al fideïcomís.

4. En el fideïcomís condicional el fiduciari no pot anticipar la delació del fideïcomís, i si el renuncia a favor del fideïcomissari, s'entén que només n'ha cedit l'aprofitament. No obstant això, pot efectuar la cessió a favor del fideïcomissari o de tercers, amb subjecció al que disposa l'apartat 3 de l'article 426-36 en cas que el fideïcomís sigui efectiu a favor de persona diferent del cessionari.

ARTICLE 426-7. SUBSTITUCIÓ VULGAR EN FIDEÏCOMÍS

El testador pot disposar una substitució vulgar en fideïcomís, és a dir, substituir vulgarment el fideïcomissari cridat, per al cas que aquest no arribi a ésser-ho efectivament perquè no pugui o no vulgui.

ARTICLE 426-8. SUBSTITUCIÓ VULGAR IMPLÍCITA

1. Sempre que el fiduciari cridat no arriba a ésser hereu o legatari per qualsevol causa, opera en primer lloc la substitució vulgar.

2. A manca de substitució vulgar, el fideïcomissari passa a ésser fiduciari, si hi ha fideïcomissari posterior, i en defecte d'aquest passa a ésser hereu o legatari lliure.

3. En els supòsits dels apartats 1 i 2 no té lloc el dret de transmissió.

ARTICLE 426-9. PLURALITAT DE CRIDES SUCCESSIVES

1. En els fideïcomisos amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius, l'herència o el llegat fideïcomesos o la quota d'aquests es defereixen novament, en el temps o el cas previst pel testador, a favor del segon fideïcomissari que correspongui segons l'ordre de crides fixat per aquell, i així successivament a favor d'un per a després de l'altre, fins al darrer fideïcomissari, el qual queda lliure.

2. Si el fideïcomissari no arriba a fer seus, per qualsevol causa, l'herència o el llegat fideïcomesos, la delació fideïcomissària es reitera a favor del fideïcomissari que segueix en ordre, sens perjudici de les substitucions vulgars en fideïcomís que hagi disposat el testador.

ARTICLE 426-10. LÍMITS DELS FIDEÏCOMISOS

1. El fideïcomitent pot cridar successivament al fideïcomís el nombre de fideïcomissaris que vulgui, sempre que es tracti de persones vives en el moment de la seva mort. L'eficàcia d'aquestes crides exclou la de crides ulteriors a fideïcomissaris no nascuts ni concebuts en el moment de la mort del fideïcomitent.

2. El fideïcomitent també pot cridar fideïcomissaris que encara no hagin nascut en el moment de la seva mort, si bé en aquest cas només pot arribar a ser efectiva una sola crida.

3. En els fideïcomisos familiars, és a dir, aquells en què els fideïcomissaris són descendents, germans o nebots del fideïcomitent, aquest pot també, a més de la facultat que li reconeix l'apartat 1 i alternativament a la que li reconeix l'apartat 2, cridar successivament al fideïcomís persones que no passin de la segona generació, sense limitació en el nombre de crides, entenent com a primera la dels fills o nebots del fideïcomitent.

4. Si el fiduciari és una persona jurídica el fideïcomís té una durada màxima de trenta anys.

5. Les crides de fideïcomissaris, en allò que ultrapassin els límits establerts en aquest article, s'entenen com a no fetes.

ARTICLE 426-11. FIDEÏCOMÍS D'ELECCIÓ I DE DISTRIBUCIÓ

Si el causant atribueix al fiduciari la facultat d'elegir el fideïcomissari entre persones que designa per llurs noms o circumstàncies, o que formen un grup determinat, o la de distribuir l'herència entre els fideïcomissaris cal observar el que ell ha disposat i, supletòriament, les regles següents:

a) L'elecció pot recaure en una, en diverses o en totes les persones designades, per bé que, tractant-se de fills, el fiduciari només pot escollir néts que siguin fills d'un fill premort.

b) Si elegeix diversos fideïcomissaris, els pot fixar quotes iguals o desiguals; si no ho fa, ho són per parts iguals.

c) No poden ésser imposades a l'elegit condicions, prohibicions de disposar o altres modes, fideïcomisos, ni cap altra càrrega o limitació, però li poden ésser ordenades substitucions vulgars a favor d'altres designats.

d) L'elecció ha d'ésser efectuada personalment en testament, codicil o pacte successori, en què hom ha d'expressar que es fa ús de la facultat d'elegir, i no és possible delegació ni poder. També es pot fer per acte entre vius, en escriptura pública, que és irrevocable, salvant la facultat de nomenar un altre fideïcomissari en cas de morir o renunciar el nomenat abans de deferir-se el fideïcomís.

e) Si en la pròpia herència el fiduciari ha nomenat hereu algun o alguns dels fideïcomissaris, a manca d'elecció o distribució expressa, s'entén feta l'elecció o distribució en favor d'aquests.

f) En defecte d'elecció o distribució, els elegibles són fideïcomissaris per parts iguals.

ARTICLE 426-12. EXTINCIÓ DEL FIDEÏCOMÍS

Els fideïcomisos s'extingeixen:

a) Quan no resta cap fideïcomissari amb dret al fideïcomís, ni per via de substitució vulgar.

b) Quan s'arriba a les crides de fideïcomissaris que sobrepassen els límits legals permesos.

c) Quan tots els possibles fideïcomissaris renunciïn al seu dret.

d) En els fideïcomisos condicionals, quan s'incompleix la condició.

SECCIÓ SEGONA. INTERPRETACIÓ DELS FIDEÏCOMISOS

ARTICLE 426-13. FORMA EXPRESSA I TÀCITA

1. El fideïcomís es pot establir expressament o tàcitament.

2. Perquè el fideïcomís s'entengui imposat tàcitament cal que la voluntat de disposar-lo s'infereixi clarament del contingut de la disposició.

ARTICLE 426-14. INTERPRETACIÓ RESTRICTIVA

1. Quan es dubta sobre si el testador ha disposat un fideïcomís o ha formulat una recomanació o un simple prec, s'entén això darrer.

2. Quan hi ha dubte respecte a si una substitució és vulgar o fideïcomissària, s'entén que és vulgar.

3. En el dubte, el fideïcomís s'entén que és ordenat per a després de la mort del fiduciari i amb caràcter de condicional per al cas que mori sense deixar fills.

ARTICLE 426-15. PRESUMPCIÓ DE CONDICIÓ

1. Si és imposat expressament o tàcitament a un fill o descendent del fideïcomitent un fideïcomís a favor d'una persona que no ho sigui, hom presumeix que va ser disposat sota la condició que morís el fiduciari sense deixar fills o descendents.

2. La norma de l'apartat 1 només s'aplica si el fiduciari no tenia descendència al temps de l'ordenació del fideïcomís o si, en cas de tenir-ne, el fideïcomitent n'ignorava l'existència.

ARTICLE 426-16. CONDICIÓ DE NO TENIR FILLS

Llevat que la voluntat expressa del fideïcomitent sigui una altra, la condició posada al fiduciari de no tenir fills es considera complerta si aquest té fills però no el sobreviuen.

ARTICLE 426-17. FILLS POSATS COM A CONDICIÓ

En els fideïcomisos disposats per al cas de morir el fiduciari sense deixar fills, aquests no es consideren fideïcomissaris si no són cridats expressament com a tals o com a substituïts vulgars en fideïcomís, tret de voluntat contrària del fideïcomitent.

ARTICLE 426-18. CONDICIÓN DE NO ATORGAR TESTAMENT

La substitució fideïcomissària que depèn de la condició de no atorgar testament el fiduciari queda sense efecte quan l'hereu o el legatari atorguen testament notarial, tret de voluntat contrària del fideïcomitent.

ARTICLE 426-19. ABAST DEL FIDEÏCOMÍS

1. El fideïcomís imposat a un cohereu o col·legatari no s'estén a la quota d'herència o llegat que li pervinguin per substitució vulgar, però sí a les que rebí per dret d'acréixer.
2. El fideïcomís imposat a l'hereu no s'estén al prellegat ordenat a favor seu, ni inversament.

SECCIÓ TERCERA. ELS EFECTES DEL FIDEÏCOMÍS MENTRE ESTÀ PENDENT

ARTICLE 426-20. REALITZACIÓ D'INVENTARI

1. El fiduciari ha de prendre inventari dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, a càrrec de la mateixa herència o llegat. L'inventari ha de quedar clos en el termini de sis mesos a comptar del moment en què el fiduciari coneix o pot raonablement conèixer que li ha estat deferit el fideïcomís.
2. L'inventari ha d'ésser formalitzat notarialment o judicialment i s'hi han de ressenyar els béns relictos i llur valor en obrir-se la successió i els deutes i les càrregues hereditàries, amb indicació de llur import.
3. No és considerat com a pres en forma l'inventari si, a sabuda del fiduciari, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, ni quan ha estat confeccionat en frau dels fideïcomissaris.
4. Per a la formació de l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els fideïcomissaris que ho sol·licitin.

ARTICLE 426-21. PRESTACIÓ DE GARANTIA

1. El fiduciari ha de prestar garantia suficient i a càrrec seu en seguretat dels béns mobles fideïcomesos, exclosos els no susceptibles de desaparició o alienació i els que siguin objecte de dipòsit o inversió. Si els fideïcomissaris immediats són fills o germans del fiduciari, aquest no està obligat a prestar-la, llevat que el testador l'hagi imposada.
2. La garantia ha de ser preferentment real, amb aplicació, si és hipotecària, d'allò que disposa l'art. 569-41. Si no és possible prestar garantia real, pot ser personal. En el seu defecte, el fiduciari ha de procedir al dipòsit dels béns mobles que havia de garantir, exceptuant-ne els que calguin per al seu ús i el de la seva família, per a l'explotació dels béns del fideïcomís o per a l'exercici de la seva professió o ofici.
3. La manca de prestació de garantia no pot comportar que el fideïcomís es posi en administració, llevat del cas establert a l'apartat 2 de l'article 426-23.
4. El fideïcomitent pot dispensar el fiduciari de les obligacions previstes en els apartats 1 a 3.

ARTICLE 426-22. OBLIGACIONS RESPECTE ALS BÉNS FIDEÏCOMESOS

1. El fiduciari està obligat, respecte als béns fideïcomesos:
 - a) A inscriure el títol successori corresponent en el Registre de la Propietat i inserir-hi literalment la clàusula fideïcomissària.
 - b) A invertir els diners relictos sobrants, o els que s'obtinguin després, en dipòsits bancaris o en béns prudențialment segurs.
 - c) A dipositar sense demora en un establiment legalment autoritzat els valors mobiliaris i altres actius financers, tot fent constar en el seu resguard la condició de fideïcomesos, i en cas de valors anotats en compte, a acreditar davant l'entitat gestora que són objecte d'un fideïcomís, a fi de practicar la corresponent inscripció en el registre comptable.

2. Llevat que el fideïcomitent disposi altrament, el compliment de les obligacions imposades en les lletres b i c de l'apartat 1 pot ésser substituït, a elecció del fiduciari, per una fiança suficient, que no queda dispensada encara que els fideïcomissaris immediats siguin fills o germans seus. Si el fiduciari opta per prestar aquesta fiança, pot donar als diners o als valors subjectes a fideïcomís la destinació que estimi convenient.

3. Les despeses ocasionades pel compliment de les obligacions imposades en les lletres b i c de l'apartat 1 són a càrrec de l'herència o del llegat fideïcomesos, i les de prestació de la fiança opcional regulada a l'apartat 2, a càrrec del fiduciari.

ARTICLE 426-23. PROTECCIÓ DEL DRET DELS FIDEÏCOMISSARIS

1. El compliment de les obligacions imposades al fiduciari en els articles d'aquesta secció pot ésser exigit en tot temps per qualsevol fideïcomissari o per les persones a què es refereix l'article 426-24.
2. Si el fiduciari posa en perill, dissipa o danya greument els béns fideïcomesos, el fideïcomissari pot exigir-li garantia suficient en seguretat del pagament de la indemnització dels danys i perjudicis causats pel seu capteniment. Si es tracta d'un fideïcomís a termini, el fideïcomissari pot optar entre exigir la prestació de garantia o el trànsit immediat dels béns fideïcomesos. En cas que això darrer no sigui possible o es tracti d'un fideïcomís sotmès a condició, si el fiduciari no presta garantia el fideïcomissari pot demanar a l'autoritat judicial el nomenament d'un administrador.
3. Durant el període de pendència del fideïcomís, els fideïcomissaris poden pretendre la declaració judicial del seu dret o del caràcter fideïcomès dels béns.
4. Els fideïcomissaris també poden impugnar judicialment els actes de disposició atorgats pel fiduciari, però mentre no es defereixi el fideïcomís les sentències que estimin la pretensió d'impugnació únicament poden ésser executades en la mesura necessària per a salvaguardar immediatament els interessos dels fideïcomissaris.

5. Els fideïcomissaris poden exigir del fiduciari informació sobre l'estat dels béns subjectes al fideïcomís, si hi ha motius per suposar que s'estan posant en perill.

ARTICLE 426-24. FIDEÏCOMISSARIS NO NASCUTS NI CONCEBUTS

1. En cas que hi hagi possibles fideïcomissaris no nascuts ni concebuts, la protecció dels seus interessos correspon a les persones que serien els seus ascendents més pròxims que visquin i, a manca d'aquests, i també si hi ha conflicte d'interessos amb tots ells, o si la personalitat dels possibles fideïcomissaris només és determinable per algun esdeveniment futur, a un curador.

2. El fideïcomitent pot, en ordenar el fideïcomís, o en testament o en codicil posteriors, nomenar un o diversos curadors i llurs suplents. Si no ho fa o si manquen els designats, el seu nomenament correspon a l'autoritat judicial, pels tràmits de jurisdicció voluntària.

3. El càrrec de curador es regeix per les normes dels marmessors particulars i subsisteix en cada successió mentre persisteix la situació que l'ha originat.

4. Per a exercir les seves facultats, el curador ha de procedir en tot cas amb autorització judicial prèvia, i les despeses que ocasioni la seva actuació i, si és el cas, el seu nomenament judicial, són a càrrec del fideïcomís.

ARTICLE 426-25. RESPONSABILITAT DEL FIDUCIARI

El fiduciari universal que ha practicat inventari en temps i forma respon dels deutes del causant d'acord amb el règim de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari.

ARTICLE 426-26. FACULTATS DEL FIDUCIARI

1. El fiduciari té l'ús i el gaudi dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats i accessions, fa seus els fruits i les rendes, i gaudeix de tots els altres drets que la llei atribueix al propietari, però allò que adquireix que no siguin fruits o rendes queda incorporat al fideïcomís.

2. Pel que fa als boscos, no són considerades fruits les tals que excedeixen els límits d'una explotació racional.

3. En relació amb les accions i les participacions socials, s'apliquen les regles següents:

a) El fiduciari fa seus els dividendes acordats per la societat mentre dura el fideïcomís i exerceix tots els drets que la llei i els estatuts socials reconeixen als socis.

b) En cas d'augment de capital, queden incorporats al fideïcomís les noves accions i participacions alliberades o subscrites en exercici del dret de subscripció preferent i els imports obtinguts per l'alienació d'aquests drets.

c) El fiduciari ha de subministrar als fideïcomissaris que ho sol·licitin tota la informació de què disposi com a soci en relació als acords socials.

ARTICLE 426-27. PARTICIÓ DE L'HERÈNCIA I DIVISIÓ DE COSA COMUNA

1. Els hereus fiduciaris de quota d'herència poden demanar la partició i practicar-la eficaçment amb els altres cohereus sense necessitat que hi intervinguin els fideïcomissaris, posat que es tracti d'un pur acte particional. Al-

trament, cal procedir d'acord amb allò previst a l'article 426-40. Els fideïcomissaris poden concórrer a la partició i la poden impugnar si es fa en frau de llurs drets.

2. Les regles de l'apartat 1 s'apliquen també a la divisió de béns comuns, si alguna participació indivisa es troba gravada amb fideïcomís. Si el bé és indivisible o desmereix notablement en dividir-se, cal procedir d'acord amb l'apartat 5 de l'article 552-11. En aquest cas, si el bé és adjudicat al fiduciari, es manté el gravamen sobre la quota fideïcomesa, i si ho és a un altre cotitular o es ven, la part de la contraprestació corresponent al fiduciari queda incorporada al fideïcomís. El fiduciari només pot consentir a que el bé sigui adjudicat a un altre cotitular amb autorització judicial prèvia.

3. La partició hereditària efectuada pel causant o per un comptador partidor designat per aquest i la intervinguda judicialment produeixen efecte enfront dels fideïcomissaris, sens perjudici de les accions d'impugnació que siguin procedents.

4. L'hereu o el legatari gravats de fideïcomís solament en una part indivisa de l'herència o del llegat deferits a favor seu, o en una quota d'aquests, poden procedir per si sols a dividir en dos lots o porcions l'herència o el llegat, un de lliure i l'altre de fideïcomès, segons les regles de la partició i després de les notificacions corresponents als fideïcomissaris.

ARTICLE 426-28. CONSERVACIÓ I ADMINISTRACIÓ

1. La conservació i l'administració dels béns fideïcomesos són funció obligada del fiduciari, el qual en respon personalment amb la diligència que cal esmerçar en els béns propis.

2. En conseqüència, correspon a l'hereu fiduciari el cobrament i el pagament dels crèdits i els deutes a favor o a càrrec de l'herència fideïcomesa, la cancel·lació de les garanties i el pagament a costa seva de les despeses ordinàries de conservació dels béns.

3. Les despeses extraordinàries de conservació o de refacció i les altres càrregues anàlogues són satisfetes pel fiduciari a càrrec del fideïcomís.

ARTICLE 426-29. MILLORES I INCORPORACIONS

1. Totes les millores i els béns que el fiduciari incorpora materialment al fideïcomís resten afectes al fideïcomís. Tanmateix, en deferir-se aquest, el fiduciari o els seus hereus poden optar per retirar les millores o incorporacions, si és possible fer-ho sense detriment dels béns fideïcomesos, o exigir-ne l'import, llevat en ambdós casos que el fiduciari les hagués finançat de la manera que permet l'article 426-38.

2. El fiduciari pot alterar la substància de les coses, sempre que no en disminueixi el valor, amb les limitacions que s'estableixen en aquest capítol.

ARTICLE 426-30. EXERCICI D'ACCIONS I EFICÀCIA DE SENTÈNCIES, LAUDES I TRANSACCIONS

1. El fiduciari ha d'exercir les accions que es derivin del seu deure de conservar i administrar diligentment l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. Les sentències i les altres resolucions dictades en procediments o expedients en els quals hagi tingut intervenció el fiduciari, els laudes recaiguts en arbitratges als quals s'hagi sotmès i les transaccions que hagi convingut no afecten els fideïcomissaris que no hagin estat citats o hi hagin intervingut llevat que hi assenteixin, siguin favorables al fideïcomís, facin referència als actes que pugui realitzar el fiduciari per ell sol o s'hagin complert les normes previstes per a la disposició dels béns fideïcomesos.

ARTICLE 426-31. QUARTA TREBEL·LIÀNICA O QUOTA LLIURE

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, l'hereu fiduciari que ha acceptat l'herència té dret a detreure i a fer seva, lliure del fideïcomís, una quarta part del patrimoni fideïcomès, anomenada quarta trebel·liànica o quota lliure.

2. Si el causant ha fet crides successives al fideïcomís, només té dret a la quarta l'hereu fiduciari que adquireix en primer lloc l'herència fideïcomesa, llevat que no la detregui i manifesti la seva voluntat de cedir el dret al fideïcomissari següent.

3. Per detreure la quarta, cal que l'hereu hagi practicat inventari en el temps i forma que estableix l'article 426-20.

4. Si hi ha diversos hereus fiduciaris, cadascun pot detreure una part de la quarta proporcional a la seva quota hereditària fideïcomesa.

5. El fideïcomitent pot reduir o ampliar aquesta quarta i establir les regles a què s'ha de subjectar la seva detracció.

ARTICLE 426-32. CÀLCUL DE LA QUARTA

La quarta trebel·liànica o quota lliure consisteix en la quarta part de l'herència fideïcomesa, deduïts els deutes i càrregues de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, els llegats i les llegítimes, inclosa la del fiduciari que sigui legítimari.

ARTICLE 426-33. DETRACCIÓ DE LA QUARTA

1. El fiduciari pot detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure tan bon punt ha practicat inventari, sempre que hagi prestat, si escau, les garanties a què fa referència l'article 426-21, i hagi pagat o fiançat els deutes i càrregues de l'herència i les llegítimes. La detracció es pot efectuar en qualsevol moment, d'un cop o en diverses vegades.

2. Per a detreure la quarta, el fiduciari ha d'atorgar escriptura pública, prèvia notificació als fideïcomissaris o curadors en la forma que preveu l'article 426-42. La detracció es pot fer en béns de l'herència que no siguin ni de la millor ni de la pitjor condició, o en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència. Si opta per alliberar béns del fideïcomís, ho ha de fer pel seu valor en el moment de la detracció, però atès llur estat material en el moment de la delació del fideïcomís. Si opta per fer la detracció en diners i no n'hi ha suficients a l'herència, pot vendre béns d'acord amb l'article 426-38.

ARTICLE 426-34. EXTINCIÓ DE LA QUARTA

El dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure s'extingeix per renúncia expressa o tàcita. S'entén tàcitament renunciada si, amb coneixement d'aquest dret, el fiduciari o els seus hereus lliuren al fideïcomissari la possessió de l'herència fideïcomesa sense formular cap reserva.

ARTICLE 426-35. FACULTATS DEL FIDEÏCOMISSARI SOBRE EL SEU DRET

1. Mentre el fideïcomís no sigui deferit al fideïcomissari, aquest pot alienar, gravar, renunciar i assenyalar per a l'embargament el seu dret d'adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. L'alienació, el gravamen o l'embargament s'han de limitar als béns que corresponguin al fideïcomissari en deferir-se el fideïcomís.

3. Si en la substitució condicional hom no arribava a deferir el fideïcomís, els actes expressats en els apartats anteriors queden sense efecte.

SECCIÓ QUARTA. DISPOSICIÓ DELS BÉNS FIDEÏCOMESOS

ARTICLE 426-36. PRINCIPI GENERAL

1. El fiduciari pot alienar i gravar els béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos en què ho permeti la llei o ho autoritzin el fideïcomitent o els fideïcomissaris, d'acord amb el que es disposa en els articles d'aquesta secció.

2. La contraprestació eventualment adquirida per raó dels actes de disposició esmentats a l'apartat 1 queda subjecta al fideïcomís en virtut del principi de subrogació real, llevat dels casos en què la llei disposa altrament o en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris autoritzen que els béns o diners obtinguts quedin exclosos del fideïcomís.

3. En els fideïcomisos condicionals, el fiduciari també pot realitzar vàlidament actes de disposició dels béns fideïcomesos fora dels supòsits esmentats a l'apartat primer, però la seva eficàcia resta supeditada a la possible efectivitat del fideïcomís, encara que en ser atorgats aquells actes hom hagi silenciats el gravamen. El fiduciari no té aquesta facultat si el fideïcomitent ha imposat una prohibició de disposar específica a aquest efecte, ni tampoc si el fideïcomís és a termini.

ARTICLE 426-37. DISPOSICIÓ DE BÉNS AMB AUTORITZACIÓ DEL FIDEÏCOMITENT O DE TERCERES PERSONES

1. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per actes entre vius.

2. El fideïcomitent pot també facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos amb l'autorització d'una o més persones designades a l'efecte, a les quals són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida del seu encàrrec. Si aquestes persones moren, renuncien o queden inca-

pacitades, el fiduciari pot disposar sense autorització, salvant la voluntat contrària del fideïcomitent.

ARTICLE 426-38. DISPOSICIÓ DE BÉNS AMB NOTIFICACIÓ ALS FIDEÏCOMISSARIS

1. El fiduciari està facultat per ministeri de la llei per a alienar o gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos següents:

a) Per pagar els deutes, les càrregues hereditàries, les legítimes i els llegats, incloent la percepció de la seva pròpia llegítima i salvant el que disposa l'article 451-9.

b) Per a efectuar la detracció de la quarta trebel·liànica o quota lliure.

c) Per a finançar la realització de despeses extraordinàries de conservació i de refacció dels béns del fideïcomís i de millores necessàries i útils, si bé aquestes queden incorporades al fideïcomís d'acord amb l'article 426-29.

2. Per a realitzar aquests actes no cal la intervenció dels fideïcomissaris, però és preceptiu notificar-los prèviament en els termes que estableix l'article 426-42.

ARTICLE 426-39. DISPOSICIÓ DE BÉNS SOTA PRÒPIA RESPONSABILITAT

1. El fiduciari està facultat, respecte als béns fideïcomesos, per a realitzar per si sol, sota la seva responsabilitat, els actes següents:

a) Vendre els béns mobles que no puguin conservar-se i substituir els que es deteriorin per l'ús.

b) Complir obligacions del fideïcomitent que tinguin per objecte l'alienació de béns del fideïcomís o que comportin l'extinció de drets personals o reals sobre béns aliens o la seva cancel·lació registral.

c) Intervenir en operacions de parcel·lació o reparcel·lació urbanística o de concentració parcel·lària que afectin als béns fideïcomesos, en qualsevol de les modalitats previstes per la legislació sectorial.

d) Concertar convenis en matèria d'expropiació forçosa i acceptar indemnitzacions per danys als béns fideïcomesos.

2. Els béns fideïcomesos alienats en virtut d'aquests actes queden lliures del fideïcomís i, en el seu lloc, s'hi subroguen els béns obtinguts pel fiduciari. Si com a conseqüència de l'acte realitzat, el fiduciari ha d'assumir obligacions, cessions urbanístiques o altres càrregues, llur compliment és a càrrec del fideïcomís.

3. El fiduciari pot notificar als fideïcomissaris els actes esmentats a l'apartat 1 d'acord amb el procediment establert a l'article 426-42.

ARTICLE 426-40. DISPOSICIÓ DE BÉNS LLIURES DE FIDEÏCOMÍS AMB AUTORITZACIÓ JUDICIAL

1. El fiduciari pot alienar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per tal de reemplaçar-los per d'altres que hi quedaran subjectes per subrogació real, a fi d'obtenir-ne més rendiment o utilitat.

2. Aquesta facultat dispositiva s'ha d'exercir en els termes que hagi establert el fideïcomitent, i no és procedent si aquest l'ha prohibida expressament o ha ordenat una prohibició de disposar especial incompatible amb la subrogació. En defecte de previsions del fideïcomitent, només es pot exercir amb autorització prèvia del jutge competent.

3. L'autorització judicial té lloc pel procediment de jurisdicció voluntària, amb notificació prèvia als fideïcomissaris i al curador, si n'hi ha, sense que sigui necessària la subhasta. L'autoritat judicial ha de practicar les proves que estimi convenients, especialment pel que fa a la justa valoració dels béns i, si autoritza la subrogació, ha d'adoptar les mesures que cregui procedents per a la seva normal efectivitat i el consegüent alliberament del gravamen fideïcomissari dels béns reemplaçats i la subjecció al mateix gravamen dels béns adquirits. Les despeses d'aquest procediment són a càrrec del fideïcomís.

4. En cas que ja no hi pugui haver més fideïcomissaris cridats que els vivents i els seus descendents, no cal l'autorització judicial si presten consentiment a l'acte de disposició els fideïcomissaris que serien els immediatament cridats en aquell moment, sense que aquest consentiment impliqui renúncia al fideïcomís. A banda d'aquest consentiment, cal notificar la voluntat d'alienar, amb el preu i condicions, als fideïcomissaris ulteriors, però no als substituïts vulgars en fideïcomís.

5. Per a l'alienació prevista a l'apartat 4 cal que una persona o entitat dedicats exclusivament a l'activitat professional de taxació avaluïn els béns i que la taxació s'incorpori a la documentació de l'acte d'alienació. El preu d'alienació o, si és el cas, el valor de la contraprestació no pot ser inferior al valor de taxació. A més, es poden adoptar les mesures de garantia que es creguin convenients.

ARTICLE 426-41. DISPOSICIÓ DE BÉNS LLIURES DE FIDEÏCOMÍS AMB CONSENTIMENT DELS FIDEÏCOMISSARIS

1. El fiduciari pot alienar i gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, mitjançant el consentiment de futur, de present o de pretèrit, de tots els fideïcomissaris que efectivament arribin a ésser-ho en deferir-se el fideïcomís.

2. L'autorització de futur solament allibera els béns que el fiduciari aliena o grava efectivament, però no implica renúncia total al fideïcomís.

3. El consentiment prestat pel fideïcomissari el vincula, però en la successió fideïcomissària condicional aquesta vinculació únicament té efecte si el fideïcomissari arriba efectivament a ésser-ho i no si ho és un altre fideïcomissari cridat que no ha prestat el seu consentiment, encara que sigui com a substitut vulgar en fideïcomís.

ARTICLE 426-42. PROCEDIMENT DE NOTIFICACIÓ I OPOSICIÓ JUDICIAL

1. Quan és preceptiu, o el fiduciari estima convenient de notificar als fideïcomissaris els actes que pretén realitzar sobre els béns del fideïcomís, ho ha de sol·licitar per mitjà de l'autoritat judicial competent, pels tràmits de jurisdicció voluntària, o ho ha de fer per acta notarial.

2. Les notificacions han d'expressar les circumstàncies de l'acte projectat i han d'ésser fetes a tots els fideïco-

missaris llavors existents i determinats i, si escau, als ascendents més pròxims o al curador en els supòsits de l'art. 426-24. Als fideïcomissaris de parador ignorat, la notificació se'ls fa per edictes. Si els fideïcomissaris no estan designats nominativament pel testador, podran ser determinats per acta de notorietat.

3. Les persones notificades poden formular oposició judicialment en el termini d'un mes. Formalitzada l'oposició, s'ha de fer constar, si escau, en l'acta notarial.

4. L'oposició se substantia pels tràmits del judici verbal, i solament es pot fonamentar en il·legalitat o frau del fiduciari, o en el fet de no haver-se ajustat aquest als termes de la notificació.

5. Tan bon punt transcorregut el termini de l'última notificació sense oposició, o desestimada la formulada, el fiduciari pot realitzar l'acte projectat.

ARTICLE 426-43. EXECUCIÓ FORÇOSA DE BÉNS FIDEÏCOMESOS

1. Els béns fideïcomesos que s'alienin per execució forçosa per deutes del fideïcomitent o d'aquells de què respongui el fideïcomís són adquirits pel rematant o adjudicatari lliures del fideïcomís, posat que hagin estat citats els fideïcomissaris o, quan escaigui, llurs ascendents més pròxims o el curador.

2. L'execució forçosa per deutes propis del fiduciari solament és procedent contra el seu dret de llegítima i trebell·liànica i contra els fruits i les rendes del fideïcomís que li corresponen, llevat, si es tracta d'un fideïcomís condicional, que el creditor prefereixi que s'alienin els béns amb subjecció al que disposa l'apartat 3 de l'article 426-36.

SECCIÓ CINQUENA. ELS EFECTES DEL FIDEÏCOMÍS AL MOMENT DE LA SEVA DELACIÓ

ARTICLE 426-44. EFECTES DE LA DELACIÓ

1. La delació a favor del fideïcomissari li atribueix la condició d'hereu o de legatari i amb aquest caràcter fa seva l'herència o el llegat o una quota d'ells, segons el contingut de béns i drets al temps d'obrir-se la successió del fideïcomitent, amb aplicació del principi de subrogació real.

2. D'acord amb aquest principi, han d'ésser lliurats al fideïcomissari els béns que el fiduciari hagi adquirit a títol oneros a càrrec de l'herència o el llegat fideïcomesos, llevat dels supòsits exceptuats legalment o d'aquells en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris han autoritzat que la contraprestació adquirida quedi exclosa del fideïcomís.

3. Si el fiduciari es va acollir a l'opció que formula l'apartat 2 de l'article 426-22 i va disposar discrecionalment de diners subjectes al fideïcomís, ha de restituir al fideïcomissari la quantitat disposada, actualitzant el seu valor al moment de la delació del fideïcomís.

ARTICLE 426-45. LLIURAMENT DE LA POSSESSIÓ

1. Deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus han de lliurar la possessió de l'herència o el llegat fideïcome-

sos al fideïcomissari en el termini d'un mes a comptar de l'endemà del dia a aquell en què hi siguin requerits per via notarial o judicial.

2. Si el fiduciari o els seus hereus no lliuren la possessió dins de termini, tenen la consideració de mers detentors i deixen de fer seus els fruits. El fideïcomissari pot reclamar judicialment la possessió dels béns pels mitjans previstos en la legislació processal.

ARTICLE 426-46. RESPONSABILITAT DEL FIDEÏCOMISSARI

L'hereu fideïcomissari respon, des que adquireix el fideïcomís i únicament amb els béns que rebí, dels deutes i les càrregues hereditaris que no han estat pagats amb béns de l'herència, dels deutes legalment contrets pel fiduciari a càrrec del fideïcomís i dels que determina l'article 426-47.

ARTICLE 426-47. DEURES DE LIQUIDACIÓ

1. Tan bon punt deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus tenen dret a exigir al fideïcomissari:

a) El lliurament de les millores o les incorporacions efectuades pel fiduciari a càrrec seu, o l'abonament de llur import.

b) El reemborsament de les despeses pagades pel fiduciari que siguin a càrrec del fideïcomís.

c) El reemborsament de les quantitats que el fiduciari hagi satisfet a càrrec seu per raó de deutes i càrregues hereditaris, llegítimes, llegats a càrrec de l'herència, ampliacions de capital social i altres conceptes anàlegs.

d) El cobrament dels crèdits exigibles que el fiduciari tingués contra el fideïcomitent.

2. L'import de les millores i les incorporacions s'estima en l'augment de valor que els béns han experimentat, sense que pugui excedir el preu de cost actualitzat. Els reemborsaments establerts a les lletres b i c de l'apartat 1 s'han de fer també pel valor actualitzat de les quantitats esmerçades. Tanmateix, aquests deutes no meriten interès mentre el fiduciari no en reclami judicialment el pagament.

ARTICLE 426-48. DRET DE RETENCIÓ DEL FIDUCIARI

1. El fiduciari o els seus hereus poden retenir la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos si dins el termini esmentat a l'article 426-45 comuniquen notarialment al fideïcomissari la decisió de fer-ho, de conformitat amb la llei, per a algun dels crèdits a què fa referència l'article 426-47, i n'assenyalen l'import.

2. El dret de retenció subsisteix mentre la quantitat total fixada no ha estat consignada, fiançada o satisfeta, sens perjudici de la seva posterior comprovació definitiva.

ARTICLE 426-49. RECLAMACIÓ DE LA QUARTA TREBELL·LIÀNICA O QUOTA LLIURE

1. Si abans de deferir-se el fideïcomís el fiduciari no ha detret la quarta, ell o els seus causahavents poden exigir-ne el pagament al fideïcomissari amb els interessos vençuts d'ençà de la reclamació judicial.

2. Els fideïcomissaris poden optar per fer el pagament en béns o en diners. Si opten pel pagament en béns, han de formar-ne un lot que contingui, en tant que sigui possible, béns hereditaris de la mateixa espècie i de la mateixa qualitat, estimats per llur valor al temps de fer el pagament.

ARTICLE 426-50. IMPUGNACIÓ D'ACTES EN FRAU DEL FIDEÏCOMÍS

1. Un cop adquirit el fideïcomís, el fideïcomissari pot impugnar per ineficàçs tots els actes d'alienació i de gravamen que el fiduciari hagi efectuat en frau o perjudici de l'herència o el llegat fideïcomesos, i reivindicar els béns alienats o gravats indègudament o afectes al fideïcomís condicional, sens perjudici del que disposen l'article 426-42 i de la protecció de tercers adquirents d'acord amb la legislació hipotecària, però no pot reclamar els fruits anteriors.

2. Els actes d'alienació i de gravamen a què es refereix l'apartat anterior són eficaços en tant que siguin imputables als conceptes a què el fiduciari o els seus hereus tinguin dret o que acreditin contra el fideïcomís, en deferir-se aquest, segons l'article 426-47, i en la mesura que ho permeti la quantitat total a què el fiduciari tingui dret pels conceptes indicats, després de deduir tot el que hagi d'indemnitzar per les seves responsabilitats en el fideïcomís.

3. En cas que la quantitat indicada no cobreixi el valor dels béns alienats i els gravàmens imposats, referits sempre a l'estimació que tenien en ésser atorgats, únicament se sostenen com a eficaços els actes dispositius que càpiguen en aquella quantitat, per ordre cronològic de més antiguitat. Gaudeixen de la mateixa preferència els actes atorgats amb la simple invocació de fer valer aquesta imputació, encara que no s'haguessin complert els requisits prescrits en l'article 426-38.

4. Els tercers adquirents poden oposar aquesta imputació a les accions que, segons aquest article, pugui exercitar el fideïcomissari. En cas que aquest negui simplement l'existència dels expressats crèdits o drets del fiduciari, n'incumbeix la prova als tercers adquirents que fan valer la imputació.

SECCIÓ SISENA. EL FIDEÏCOMÍS DE RESIDU I LA SUBSTITUCIÓ PREVENTIVA DE RESIDU

ARTICLE 426-51. FIDEÏCOMÍS DE RESIDU

1. En el fideïcomís de residu el fiduciari és facultat pel fideïcomitent per a disposar, en tot o en part, dels béns fideïcomesos.

2. També hi ha fideïcomís de residu quan el fideïcomitent estableix que aquells béns dels quals no hagi disposat el fiduciari han de fer trànsit al fideïcomissari, o quan se subordina el fideïcomís al fet que, en morir el fiduciari, quedin en l'herència o el llegat fideïcomesos béns dels quals aquest no hagi disposat.

ARTICLE 426-52. FACULTATS DEL FIDUCIARI

En el fideïcomís de residu el fiduciari pot, a banda de les facultats reconegudes a tot fiduciari, realitzar els actes següents:

a) Alienar, gravar o disposar d'altra manera dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats, lliures del fideïcomís, per actes entre vius a títol onerós.

b) Transformar, esmerçar o consumir els béns fideïcomesos i llurs subrogats a fi de satisfer les seves necessitats i les de la seva família, sense haver de procedir a llur reposició.

ARTICLE 426-53. INTERPRETACIÓ

1. Si el fideïcomís faculta només per a vendre s'entén que faculta també per a realitzar altres actes de disposició a títol onerós.

2. La facultat de disposar a títol gratuït, que s'ha d'establir de manera expressa, s'entén atribuïda per fer-ho només per actes entre vius i comprèn també la de disposar a títol onerós.

ARTICLE 426-54. DISPOSICIÓ EN CAS DE NECESSITAT O AMB CONSENTIMENT D'ALTRI

El fideïcomitent pot preveure que el fiduciari només pugui exercir la facultat de disposar si concorren determinades circumstàncies, entre les quals hi pot haver la situació de necessitat o l'autorització de terceres persones. En cas que s'hagi previst l'autorització de tercers, s'aplica el que disposa l'apartat 2 de l'article 426-37.

ARTICLE 426-55. BONA FE DEL FIDUCIARI

1. En l'exercici de les seves facultats dispositives, el fiduciari ha d'actuar de bona fe, sense ànim de defraudar el fideïcomís.

2. Els fideïcomissaris o les persones a què es refereix l'article 426-24 tenen acció personal contra el fiduciari o els seus hereus per raó dels actes celebrats en frau o contravenció del fideïcomís.

ARTICLE 426-56. SUBROGACIÓ REAL

1. El fideïcomís subsisteix, en virtut de subrogació real, sobre els béns o els diners que reemplaçin els béns fideïcomesos a conseqüència de l'exercici de les facultats dispositives del fiduciari o per qualsevol altra causa, amb les excepcions de l'apartat 2 de l'article 426-36. El fideïcomís també subsisteix sobre el romanent no consumit en cas d'alienació o gravamen de béns per a satisfer les necessitats personals o familiars del fiduciari.

2. En el fideïcomís de residu que faculti el fiduciari a disposar a títol gratuït, queden alliberats del fideïcomís els béns mobles que en el moment que es defereixi el fideïcomís el fiduciari hagi incorporat o destinat materialment al seu patrimoni o que siguin posseïts com a propis per altres persones de manera pública i pacífica amb coneixement del fiduciari.

ARTICLE 426-57. IMPUTACIÓ

El valor dels béns fideïcomesos dels quals ha disposat el fiduciari s'imputa a allò que per llegítima, per quarta trebellianica o quota lliure, o per altres crèdits o drets pot pretendre contra el fideïcomís.

ARTICLE 426-58. RÈGIM JURÍDIC

1. Són aplicables al fideïcomís de residu les disposicions d'aquest capítol llevat de les de la secció quarta, que només s'apliquen en la mesura que ho permeti la naturalesa i classe del fideïcomís establert.

2. Les disposicions relatives a la prestació de garantia i d'altres obligacions respecte als béns fideïcomesos només són exigibles en el supòsit en què, per voluntat del fideïcomitent, una part dels béns s'hagi reservat per a fer trànsit al fideïcomissari.

ARTICLE 426-59. SUBSTITUCIÓ PREVENTIVA DE RESIDU

1. En la substitució preventiva de residu, el testador, en previsió que algun hereu o legatari mori sense deixar successor voluntari, crida una o més persones per tal que a la mort d'aquells facin seus els béns que l'hereu o el legatari hagin adquirit en la successió del testador i dels quals no hagin disposat per actes entre vius, per qualsevol títol, o per causa de mort.

2. També hi ha substitució preventiva de residu quan un fideïcomitent autoritza expressament el fiduciari per a disposar lliurement dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos per actes entre vius i per causa de mort, tot designant per a després de morir aquell un o més substituïts.

3. La delació a favor dels substituïts preventius de residu només té lloc si l'hereu o el legatari moren sense haver atorgat testament o heretament vàlid i eficaç o si els hereus que els substituïts han instituït no arriben a succeir-los per qualsevol causa.

4. Els béns dels quals l'hereu o el legatari substituïts no hagin disposat són adquirits pels substituïts preventius com a successors del testador que va ordenar la substitució. S'aplica a aquesta substitució el que disposa l'apartat 2 de l'article 426-56.

5. La substitució preventiva de residu queda sense efecte per renúncia o indignitat successòria de tots els substituïts, o pel fet de premorir tots aquests a l'hereu o al legatari substituïts.

CAPÍTOL VII. ELS LLEGATS

SECCIÓ PRIMERA. ELS LLEGATS I LLURS EFECTES

ARTICLE 427-1. ATORGAMENT

El causant pot ordenar llegats en testament, en codicil o en memòria testamentària.

ARTICLE 427-2. CAPACITAT PER SER LEGATARI

És eficaç el llegat a favor de persona encara no nascuda ni concebuda al temps de morir el causant, posat que

arribi a néixer, i també el disposat a favor del legatari determinable per un esdeveniment futur i raonablement possible expressat pel causant. En ambdós casos hom entén que això enclou una condició suspensiva del llegat.

ARTICLE 427-3. DESIGNACIÓ DEL BENEFICIARI DEL LLEGAT

1. El causant pot ordenar llegats a favor de persones que el gravat amb el llegat, o un tercer, elegeixin entre les designades per llurs noms o circumstàncies pel causant o compreses en un grup que aquest determini.

2. L'elecció s'ha de regular per les disposicions de l'article 426-11, i únicament es pot fer en escriptura pública i dins un any a comptar des de l'acceptació del gravat o de l'encàrrec pel tercer.

ARTICLE 427-4. LLEGAT A FAVOR DE DIVERSOS LEGATARIS

1. Llevat de voluntat contrària del causant, el llegat ordenat conjuntament a favor de diferents persones els correspon per parts iguals, encara que si també han estat instituïts hereus llurs quotes hereditàries siguin desiguals.

2. El causant pot deixar a l'arbitri de la persona gravada amb el llegat o d'un tercer la determinació de les parts dels col·legataris. La determinació ha d'ésser feta en escriptura pública, amb subjecció a les regles de les lletres c, d i e de l'article 426-11 i dins el termini de l'article 427-3, transcorregut el qual sense que s'hagi efectuat la determinació hom s'ha d'atenir al que disposa l'apartat 1 d'aquest article.

3. En el dubte, hom entén que el llegat a favor de diferents persones és conjunt i no alternatiu.

ARTICLE 427-5. PRELLEGAT

El cohreu o l'hereu únic afavorit amb algun llegat l'adquireix íntegrament a títol de legatari i no d'hereu, encara que el causant l'hagi imposat determinadament a càrrec d'ell mateix, salvant la facultat que reconeix als cohreus l'apartat 1 de l'article 464-6.

ARTICLE 427-6. SUBSTITUCIÓ VULGAR

1. El causant pot substituir el legatari per la vulgar.

2. La delació a favor del substitut vulgar s'entén que és produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori mentrestant, l'esmentat substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.

ARTICLE 427-7. PERSONES GRAVADES

1. Poden ésser gravats amb llegats els hereus, els legataris, els fideïcomissaris, els donataris per donació per causa de mort i, en general, qualsevol persona que per causa de mort i per voluntat del causant obtingui algun benefici patrimonial.

2. També pot ser gravat el tercer beneficiari d'una estipulació que el causant, en contemplació de la seva mort, hagi celebrat amb una altra persona, en la qual s'hagi reservat la lliure designació i canvi de beneficiari. Aquest llegat no és reduïble per raó de llegítima.

3. És suficient que la persona gravada amb el llegat estigui determinada en el moment d'ésser exigible el llegat.

ARTICLE 427-8. PLURALITAT DE GRAVATS

1. Els llegats graven l'únic hereu o tots els hereus, llevat que el causant els imposi determinadament a càrrec de qualsevol d'ells o d'una altra persona afavorida.
2. Cadascuna de les persones gravades amb un mateix llegat ho és en proporció a la respectiva quota hereditària o en proporció a l'import del que obtingui segons l'article 427-7, llevat també de voluntat contrària del causant. No obstant això, i llevat també el cas que sigui una altra la voluntat del causant, si un llegat és ordenat a càrrec de dues o més persones alternativament, aquestes responen solidàriament del compliment, i qui l'hagi complert pot exigir als altres el reintegrament de la seva part.
3. Si el gravat amb un llegat no arriba a ésser efectivament hereu o legatari, el llegat subsisteix a càrrec de l'hereu o de la persona que resulti immediatament beneficiada per aquest fet, llevat que per disposició del causant o per la naturalesa del llegat solament hagi de complir-lo o pugui complir-lo la persona gravada primerament.

ARTICLE 427-9. OBJECTE DEL LLEGAT

1. Pot ésser objecte de llegat tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a les lleis.
2. L'objecte del llegat ha d'ésser determinat o, almenys, cal que pugui ser-ho al temps del seu compliment per mitjà de fets o circumstàncies que resultin de la mateixa disposició.
3. Si l'objecte del llegat són coses futures que puguin arribar a existir, s'entén que són llegades per al cas que existeixin en el moment en què s'ha de complir el llegat o en el temps en el qual raonablement s'esperaven.
4. El causant pot encomanar a l'arbitri d'equitat d'un tercer la determinació del llegat i de la seva subsistència, sempre que el causant expressi la finalitat del llegat. Per complir aquest encàrrec, el tercer gaudeix del termini que estableix l'article 429-13. El legatari pot demanar a l'autoritat judicial que decideixi, en cas que el tercer ometi complir l'encàrrec o actuï de manera evident contra l'equitat.

ARTICLE 427-10. EFICÀCIA DEL LLEGAT

1. Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.
2. El llegat té eficàcia real quan per la sola virtualitat del llegat el legatari adquireix béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del causant, que no s'extingeixin per la seva mort, i també quan el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre cosa pròpia del causant.
3. El llegat té eficàcia obligacional quan el causant imposa a la persona gravada una prestació determinada de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació consisteix a lliurar els béns o drets que el legatari ha d'adquirir en compliment del llegat, aquests es consideren adquirits directament del causant.

ARTICLE 427-11. LLEGAT SOTA CONDICIÓ O TERMINI

1. Els llegats poden ser ordenats sota condició o sota termini, tant suspensius com resolutoris.
2. S'apliquen a les condicions imposades en els llegats les normes de l'apartat 2 de l'article 423-14 i dels articles 423-15 a 423-19, i al termini incert la norma de l'apartat 2 de l'article 423-13.

ARTICLE 427-12. CONDICIÓ I TERMINI SUSPENSIVUS

1. El llegat ordenat sota condició suspensiva no és eficaç si la condició no s'arriba a complir i tampoc si el legatari mor mentre està pendent de compliment, sense que en aquest cas adquireixin els seus successors cap dret al llegat, i sens perjudici de la substitució vulgar en cas que s'hagi ordenat. Això mateix s'aplica també al llegat ordenat per al cas que el legatari el vulgui o l'accepti, si el legatari mor abans de l'acceptació.
2. El termini suspensiu retarda simplement els efectes del llegat. Si el legatari mor abans del venciment del termini, el dret llegat es transmet als seus successors.
3. Tret que el termini s'estableixi en benefici del legatari, la persona gravada pot anticipar el lliurament o el compliment del llegat.
4. Mentre no arriba el termini o es compleix la condició la persona gravada fa seus els fruits i les rendes produïts pel bé llegat.

ARTICLE 427-13. CONDICIÓ I TERMINI RESOLUTORIS

1. En els llegats ordenats sota condició o termini resolutoris, el legatari adquireix els béns objecte del llegat amb el gravamen resolutori, que afecta els béns com a càrrega real, si el causant no ha ordenat que produeixi efectes obligacionals.
2. El legatari és propietari dels béns i fa seus els fruits mentre no es compleixi la condició o arribi el termini, ha de prestar garantia i té sobre els béns objecte de llegat la mateixa posició que el fiduciari en les substitucions fideïcomissàries de llegat.
3. Si el legatari mor abans que es compleixi la condició o arribi el termini, els seus successors adquireixen els béns objecte del llegat amb subjecció a l'esmentat gravamen.

ARTICLE 427-14. DELACIÓ

1. Els llegats es defereixen al legatari en el moment de la mort del causant.
2. Si el llegat s'ha ordenat sota condició suspensiva, la delació té lloc quan la condició es compleix.
3. En el llegat ordenat a favor de persona encara no concebuda en el moment de la mort del causant o quan la personalitat del legatari s'ha de determinar per un fet futur, la delació es produeix quan té lloc el naixement o es produeix el fet que determina la personalitat del legatari. No obstant això, si aquest llegat està subjecte a termini o condició suspensius, únicament es defereix el llegat a favor dels qui han nascut o han estat conce-

buts o dels qui estan determinats en arribar el termini o complir-se la condició.

4. Si la condició suspensiva és potestativa del legatari, el seu compliment parcial no implica delació parcial del llegat, però si hi ha una pluralitat de legataris es defereix als legataris que vagin complint parcialment la condició la part que els correspon. Si aquesta és indivisible, n'hi ha prou que la compleixi qualsevol legatari.

5. El llegat de cosa futura es defereix quan la cosa arriba efectivament a existir si això s'esdevé en el temps que raonablement es preveia o en el fixat pel causant. El legatari transmet als seus successors el seu dret al llegat, encara que mori amb anterioritat, sempre que hagi sobreviscut al testador.

ARTICLE 427-15. EFECTES DE LA DELACIÓ

1. Per la delació, el legatari adquireix de ple dret la propietat de la cosa objecte del llegat si aquest és d'eficàcia real, i es converteix en creditor de la persona gravada si és d'eficàcia obligacional, sens perjudici de poder-los renunciar.

2. La delació dels llegats és eficaç, amb independència que la persona gravada amb aquests accepti o repudii el benefici patrimonial que li atribueix el causant.

3. En el llegat d'eficàcia real subjecte a condició suspensiva, els efectes de la delació es retrotrauen al temps de la mort del causant, però sense que el legatari pugui exigir els fruits o les rendes anteriors.

ARTICLE 427-16. ACCEPTACIÓ I REPUDIACIÓ

1. El legatari que accepta expressament o en forma tàcita el llegat consolida la seva adquisició, però si el repudia es considera com si no li hagués estat deferit, i l'objecte del llegat queda absorbit en l'herència o el patrimoni de la persona gravada, llevat que actuï la substitució vulgar o el dret d'acréixer.

2. El legatari no pot acceptar ni repudiar el llegat mentre no coneix que s'ha produït la delació a favor seu. L'acceptació parcial del llegat comporta la seva acceptació total.

3. L'acceptació i la repudiació dels llegats són irrevocables, però si el mateix objecte del llegat ha estat atribuït al qui ha repudiat per qualsevol altra disposició de darrera voluntat subsistent que ignorava, aquest pot acceptar-la posteriorment.

4. El legatari afavorit amb dos llegats pot acceptar-ne un o repudiar l'altre, baldament estiguin ordenats en la mateixa clàusula, llevat que el llegat repudiat sigui oneros o que el causant hagi disposat altrament.

5. Cada col·legatari pot acceptar o repudiar la seva part en el llegat, amb independència dels altres.

6. L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, i inversament.

7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercitar respecte al legatari el dret que els atribueix l'apartat 2 de l'article 461-12.

8. Les qüestions no previstes en aquest capítol es regeixen per les disposicions sobre acceptació i repudiació de l'herència, sempre que ho permeti la naturalesa del llegat.

ARTICLE 427-17. TRANSMISSIÓ DEL DRET AL LLEGAT

1. El llegat deferit i no acceptat ni repudiat per mort del legatari es transmet als seus hereus amb la mateixa facultat d'acceptar-lo o de repudiar-lo, llevat de voluntat contrària del causant o llevat que es tracti de llegats d'usdefruit, de renda, de pensió vitalícia o altres de caràcter personalíssim.

2. En cas que hi hagi una pluralitat d'hereus transmissaris, cadascun pot repudiar o acceptar la part que li correspon.

ARTICLE 427-18. COMPLIMENT

1. Deferit el llegat i escolat el termini o acabada, si escau, la raó legal de demora, la persona gravada ha de lliurar la cosa o el dret real objecte del llegat si aquest té eficàcia real, o ha de complir les obligacions que el llegat li imposa si té eficàcia obligacional.

2. El legatari gravat amb un subllegat solament ha de complir-lo quan percebi el seu.

3. Les despeses causades pel compliment del llegat són a càrrec del gravat. Les de formalització, si escau, són a càrrec del legatari.

ARTICLE 427-19. RISCOS

1. La cosa llegada ha de lliurar-se al legatari en l'estat en què es trobi en el moment de la mort del causant.

2. En els llegats amb eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, excepte si la persona gravada ha incorregut en culpa o mora.

3. En els llegats genèrics o alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment en què se li notifica l'especificació i posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des que la persona gravada li comunica la seva predisposició al compliment.

ARTICLE 427-20. FRUITS DE LA COSA LLEGADA

1. Si el llegat té eficàcia real i el seu objecte és una cosa fructífera pròpia del causant en el moment de la seva mort, el legatari fa seus els fruits i els interessos pendents a partir d'aquest moment.

2. Si la cosa objecte del llegat és propietat del gravat o d'un tercer, o si el llegat és de quantitat, el legatari sols pot exigir els fruits i els interessos des que els reclama judicialment o extrajudicialment o des del dia en què s'ha promès fer efectiu el llegat.

3. Si l'objecte del llegat és una cosa designada genèricament, el legatari pot exigir els fruits des de la seva especificació.

ARTICLE 427-21. EXTENSIÓ DEL LLEGAT

1. El llegat s'estén a les pertinences de la cosa objecte del llegat al temps de la mort del causant i a les indem-

nitzacions per disminució del seu valor que aquest podria exigir per fets esdevinguts després de l'ordenació del llegat, llevat que aparegui clarament que la voluntat del causant és una altra.

2. El llegat d'una finca s'estén a totes les seves construccions, encara que hagin estat fetes amb posterioritat a la seva ordenació. També s'estén als terrenys confrontants adquirits posteriorment si el causant els ha unit a la finca i formen una sola unitat funcional o econòmica per signes externs, encara que aquesta unió de finques no hagi estat reflectida en document públic.

3. El llegat d'un habitatge comprèn la roba, el mobiliari, inclòs el de procedència familiar, i els estris que constitueixen el seu parament al temps de la mort del causant, però no comprèn títols valors, joies, objectes artístics o històrics ni altres béns que tinguin un valor extraordinari atès el patrimoni relict.

ARTICLE 427-22. ACCIONS DEL LEGATARI I PRESA DE POSSESSIÓ DEL LLEGAT

1. El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si és el cas, contra la persona facultada per a complir els llegats.

2. En el llegat d'eficàcia real, quan la propietat de la cosa o del dret real susceptible de possessió ha fet trànsit al legatari, aquest té acció per a exigir-ne el lliurament de la possessió, i àdhuc per a reivindicar la cosa o el dret contra qualsevol posseïdor.

3. Sense consentiment de la persona gravada o, si és el cas, de la facultada per al lliurament, el legatari no pot prendre possessió, per la seva pròpia autoritat, de la cosa o el dret llegats.

4. No obstant això, el legatari pot prendre per si mateix la possessió del llegat si el causant ho ha autoritzat, si es tracta d'un prellegat o si el llegat és d'usdefruit universal, i també a Tortosa si tota l'herència està distribuïda en llegats.

5. Si el llegat té eficàcia obligacional, el legatari no en pot exigir el compliment a l'hereu gravat mentre aquest no accepta l'herència, però pot exercir el dret que estableix l'apartat 2 de l'article 461-12.

ARTICLE 427-23. GARANTIES DEL LLEGAT

1. El legatari pot exigir que la persona gravada presteu caució en garantia dels llegats litigiosos que no es puguin anotar preventivament en el Registre de la Propietat.

2. En els llegats que no siguin de llegítima, el causant pot excloure aquest deure.

SECCIÓ SEGONA. LES CLASSES DE LLEGATS

ARTICLE 427-24. LLEGAT DE COSA ALIENA

1. El llegat de cosa determinada pròpia del gravat o d'un tercer és eficaç només quan el causant vulgui atribuir la cosa a l'afavorit àdhuc en el cas que no formi part de

la seva herència. En aquest cas, el gravat està obligat a adquirir la cosa del tercer i a transmetre-la al legatari.

2. Si el gravat no pot adquirir la cosa objecte del llegat, o se li n'exigeix un preu o una contraprestació desproporcionats, pot alliberar-se'n mitjançant el pagament del just valor de la cosa llegada.

3. Si la cosa objecte del llegat no pertanyia al causant quan aquest va atorgar-lo, però n'és propietari al temps de la seva mort, el llegat és vàlid.

4. Quan el causant o el gravat només tenen una part en la cosa objecte del llegat o un dret sobre aquesta mateixa cosa, el llegat és eficaç únicament respecte a aquesta part o aquest dret, llevat que resulti clara la voluntat de llegar la cosa enterament.

ARTICLE 427-25. LLEGAT ALTERNATIU

1. En el llegat alternatiu, el causant pot atribuir la facultat d'elecció a un tercer, el qual ha de fer l'elecció mitjançant declaració de voluntat dirigida a la persona gravada amb el llegat.

2. Si el causant no estableix res al respecte, la facultat d'elecció correspon al gravat. Aquest facultat és transmissible als seus hereus.

3. Una vegada feta, l'elecció és irrevocable.

ARTICLE 427-26. LLEGAT DE COSA GENÈRICA

1. El causant pot ordenar un llegat de cosa genèrica, encara que no hi hagi coses d'aquest gènere a l'herència.

2. La determinació de la cosa llegada pot correspondre a un tercer o al legatari, si així ho estableix el causant.

3. Si el causant no ho ha previst, la facultat de determinació correspon a la persona gravada amb el llegat, que ha de lliurar una cosa de qualitat mitjana.

4. Si la cosa lliurada al legatari és defectuosa, l'afavorit pot exigir que li sigui lliurada una altra cosa no defectuosa en lloc d'aquesta.

5. Si el gravat amb el llegat ha amagat el defecte, el legatari pot optar pel lliurament d'una cosa no defectuosa o per la indemnització de danys i perjudicis.

ARTICLE 427-27. LLEGATS DE DINERS I ALTRES ACTIUS FINANCERS

1. Si el llegat té per objecte tots els diners que el causant deixi en morir, s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres. Si el llegat se circumscriu als diners que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que abasta ambdues modalitats de dipòsit.

2. Si el llegat no es refereix específicament als diners sinó als actius dipositats en una determinada entitat, s'entén que inclou, a més dels dipòsits de diners, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant al moment d'obrir-se la successió, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors.

3. En cas que el causant disposi dels diners o els actius inclosos en el llegat, després d'haver-lo ordenat, per a

substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entenen llegats els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar-lo hagi expressat la voluntat contrària o aquesta es pugui deduir del testament.

ARTICLE 427-28. LLEGAT DE COSA GRAVADA

1. Si la cosa objecte del llegat està gravada amb un dret real limitat, s'entén que el legatari no pot demanar al gravat l'extinció del dret que grava el llegat.

2. Si el causant llega una cosa empenyorada o hipotecada, el pagament del deute garantit per la penyora o hipoteca i la cancel·lació d'aquests drets queden a càrrec de l'hereu.

3. Si el legatari paga el deute garantit amb la cosa llegada perquè no ho ha fet l'hereu, aquell queda subrogat en el lloc i en els drets del creditor per a reclamar contra l'hereu.

4. La garantia constituïda per satisfer o finançar el preu d'adquisició o millora de la cosa, i qualsevol altra càrrega, perpètua o temporal, que l'afecti, han d'ésser suportades pel legatari, a qui correspon el pagament de l'obligació assegurada, però les quantitats que s'acreditin fins a la mort del causant són a càrrec de l'herència.

ARTICLE 427-29. LLEGAT D'UNIVERSALITAT

1. El llegat d'universalitat de coses, empreses o altres conjunts unitaris de béns o agregats de coses té la consideració de llegat de cosa única, i s'estén a tots els elements que al temps de morir el causant constitueixen el bé llegat o hi han estat integrats o adscrits.

2. En el llegat d'una empresa, les relacions de crèdit i de deute que ja han estat fetes efectives per la persona gravada amb el llegat donen dret als reintegraments corresponents a favor i en contra del legatari.

ARTICLE 427-30. LLEGATS D'ALIMENTS I DE PENSIONS PERIÒDIQUES

1. El llegat d'aliments ordenat a favor de qualsevol persona comprèn tot el que sigui necessari per al manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i l'educació de l'afavorit.

2. Si en el llegat de pensions periòdiques no se n'expressa la quantia, s'entén llegada la mateixa quantitat que el causant ha pagat durant la seva vida al legatari. Si no és així, es considera com un llegat d'aliments.

3. El llegat d'una quantitat de diners o d'una quantitat de coses fungibles que s'hagin de prestar periòdicament faculta l'afavorit per a exigir el primer període des de la mort del causant i el legatari té dret a la totalitat de la prestació en curs encara que mori abans de finir el període començat.

ARTICLE 427-31. LLEGATS DE CRÈDIT I DE DEUTE

1. El llegat d'un crèdit o d'alliberament d'un deute sols és eficaç en la part del crèdit o del deute subsistent al temps de la mort del causant.

2. En cas de dubte, s'entén que el llegat genèric de remissió de deutes només comprèn els deutes contrets amb anterioritat a la data d'atorgament del testament.

3. L'hereu resta obligat a lliurar al legatari els documents i els títols dels crèdits que es trobin en el patrimoni del causant i, en el llegat d'alliberament, a donar carta de pagament.

4. Si el causant, sense fer esment del deute, ordena un llegat a favor del seu creditor, hom presumeix que el llegat no s'ha fet per tal de pagar el crèdit del legatari.

5. En el llegat ordenat a favor del creditor, del seu propi crèdit contra el causant, la repudiació del llegat no implica, per ella mateixa, la renúncia del crèdit. Si el crèdit no ha existit mai, hom entén que ha estat disposat un llegat ordinari de crèdit pel mateix import. El llegat és ineficaç si el causant creia erròniament que era deutor de l'esmentat crèdit i si va manifestar que dubtava si el devia o no.

ARTICLE 427-32. LLEGAT DE CONSTITUCIÓ D'UN DRET REAL

En el llegat d'eficàcia obligacional que té per objecte la constitució d'un dret real, la persona gravada ha de realitzar els actes necessaris per a la dita constitució, especialment quan la cosa gravada pertany a una tercera persona.

ARTICLE 427-33. LLEGAT D'ACCIONS I PARTICIPACIONS SOCIALS

En el llegat d'accions i participacions socials, correspon al legatari l'exercici del dret de vot a partir de la delació, sempre que en sigui propietari d'acord amb els articles 427-10 i 427-15, encara que la possessió no li hagi estat lliurada per l'hereu.

ARTICLE 427-34. LLEGAT D'USDEFUIT UNIVERSAL

1. El llegat d'usdefruit universal té la condició de llegat d'eficàcia real, llevat que hagi estat ordenat amb eficàcia obligacional.

2. Aquest llegat, salvant voluntat contrària del causant, s'estén a tots els béns relictos, llevat dels que hagin estat objecte de donació per causa de mort, sens perjudici del que és establert sobre les llegítimes.

3. El causant pot rellevar l'usufructuari de l'obligació de fer inventari i de prestar caució i concedir-li facultats dispositives sobre els béns usufructuats, a les quals s'han d'aplicar les normes previstes per al fideïcomís de residu.

4. Si l'usdefruit és llegat a diverses persones, el corresponent a cada legatari que vagi faltant per mort o per una altra causa incrementa els dels altres, àdhuc el de qui l'ha renunciat o l'ha cedit anteriorment, llevat de quan el causant hagi assenyalat parts.

ARTICLE 427-35. LLEGAT D'USDEFUIT SUCCESSIU

El nu propietari que ordena un llegat d'usdefruit s'entén que el constitueix amb caràcter successiu per si l'usdefruit preexistent s'extingeix en vida del legatari.

ARTICLE 427-36. LLEGAT DE PART ALÍQUOTA

1. El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat d'eficàcia obligacional, i atribueix al legatari el dret que li siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel causant, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència.

2. El legatari de part alíquota no respon com a deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries.

3. No obstant això, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la diferència entre el valor fixat originàriament a la part alíquota i el seu valor real, atès l'import de l'actiu hereditari. Es procedeix a l'inrevés si es descobreixen béns o drets nous o si s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuals.

SECCIÓ TERCERA. LA INEFICÀCIA DELS LLEGATS

ARTICLE 427-37. REVOCACIÓ DELS LLEGATS

1. La revocació que en termes generals fa el causant de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.

2. El llegat s'entén revocat quan el causant aliena a títol onerós o gratuït el bé que n'és objecte, encara que sigui ineficax l'alienació, o encara que el causant torni a adquirir-lo, llevat que el legatari provi que la readquisició es va fer amb la finalitat de rehabilitar el llegat.

3. El llegat no s'entén revocat:

a) Si el bé és alienat a carta de gràcia i el causant el readquireix per dret de redimir. Si mor sense haver-ho fet, es considera llegat aquest dret.

b) Si el bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que el gravat provi que el causant pretenia revocar el llegat. En aquests casos, es considera llegat el bé que s'ha rebut a canvi, si és el cas.

c) Si té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística o de concentració parcel·lars realitzada després de l'ordenació del llegat, per altres finques de resultat. En aquest cas, es consideren llegades les finques de resultat, però el legatari ha d'assumir els costos d'urbanització pendents de satisfer al temps de morir el causant.

ARTICLE 427-38. EXTINCIÓ DELS LLEGATS

1. El llegat s'extingeix si el bé queda fora del comerç o es perd, o si la prestació esdevé impossible, sempre que aquests fets succeeixin abans de la delació i sense culpa de la persona gravada.

2. El canvi d'espècie o la transformació substancial del bé moble llegat que li faci perdre la forma o la denominació s'equipara a la pèrdua i extingeix el llegat, llevat que es pugui deduir que el causant volia llegar el bé

rebut en substitució o la indemnització procedent en els casos d'accessió.

3. El llegat de cosa certa queda també extingit si, després d'ésser ordenat, el bé és adquirit pel mateix legatari. Tanmateix, si el legatari l'adquireix a títol onerós de persona que no sigui el causant, s'entén llegat el preu que se n'ha pagat com a contraprestació.

ARTICLE 427-39. REDUCCIÓ O SUPRESSIÓ DE LLEGATS EXCESSIUS

1. Si el valor dels llegats excedeix el que obté per causa de mort la persona gravada, aquesta els pot reduir o suprimir, llevat que els compleixi íntegrament sabent que són excessius.

2. La reducció no afecta els llegats imputables a la llegítima en la part que cobreixen la del legatari que sigui legitimari, ni els que no siguin reduïbles per raó de quarta falcídia o quota hereditària mínima.

3. L'hereu pot fer valer aquesta reducció encara que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari o no tingui dret a quarta.

ARTICLE 427-40. DRET A QUARTA FALCÍDIA O QUOTA HEREDITÀRIA MÍNIMA

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, els llegats també poden ser reduïts per l'hereu si la seva ordenació no li deixa lliure la quarta part de l'actiu hereditari líquid. La reducció es fa en la mesura necessària per a que l'hereu pugui retenir en propietat aquesta quarta part, anomenada falcídia o quota hereditària mínima.

2. Si el causant ha fet crides successives a l'herència, només poden detreure la quarta l'hereu o els hereus que adquireixen l'herència en primer lloc.

3. Si hi ha diversos hereus, cadascun pot retenir la quarta part de la quota respectiva en l'actiu hereditari, encara que tots els llegats sumats no excedeixin de les tres quartes parts.

4. Per a retenir aquesta quarta, cal que l'hereu hagi practicat inventari, en el temps i forma que estableix l'article 426-20.

ARTICLE 427-41. CÀLCUL DE LA QUARTA

1. A efectes de determinar l'import de la quarta falcídia o quota hereditària mínima, integren l'actiu hereditari líquid tots els béns del cabal relict, incloent els disposats en qualsevol mena de llegats, els crèdits del causant contra l'hereu i els crèdits extingits per llegats de perdó de deute, però no els béns objecte d'atribució particular en pacte successori i de donació per causa de mort. Del valor dels béns s'han de deduir els deutes de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, i l'import de les llegítimes, inclosa la de l'hereu que sigui legitimari.

2. La valoració dels béns i dels deutes s'ha de referir al temps de la mort del causant, i cal descomptar del valor dels béns els gravàmens que els afectin, llevat dels drets de garantia.

ARTICLE 427-42. LLEGATS REDUÏBLES

Són reduïbles per falcídia els llegats a càrrec de l'hereu que pretén retenir-la, incloent-hi àdhuc els prellegats ordenats al seu favor. Tanmateix, queden exclosos de reducció els llegats de deute propi del testador, els ordenats a favor dels legitimaris en concepte de llegítima o imputables a ella en la part que la cobreixin, els d'aliments i aquells que el testador ha ordenat que es compleixin íntegrament. Tampoc es redueixen les donacions per causa de mort i les atribucions particulars en pacte successori.

ARTICLE 427-43. IMPUTACIÓ I COMPATIBILITAT AMB ALTRES DRETS

1. S'imputa a la quarta falcídia o quota hereditària mínima tot el que és atribuït a l'hereu en la successió, estimat al temps de la mort del causant, incloent-hi el que obté per via de substitució vulgar, per dret d'acréixer o per absorció de llegats ineficaços, però no els prellegats atorgats pel testador al mateix hereu, sens perjudici de la seva reducció, si escau. Tampoc no s'hi imputen les donacions per causa de mort ni les atribucions particulars en pacte successori.

2. Si l'hereu és legitimari, té dret a aquesta quarta a més de la seva llegítima.

3. Si l'hereu és fiduciari, té dret a quarta trebel·liànica o quota lliure respecte de la part d'herència fideïcomesa i a quarta falcídia o quota hereditària mínima respecte de la part lliure de fideïcomís però gravada amb llegats, sense que allò que rebí per la primera s'imputi a la segona.

ARTICLE 427-44. EXTINCIÓ DE LA QUARTA

1. El dret a detreure la quarta s'extingeix per renúncia expressa o tàcita, que s'entén produïda quan l'hereu gravat, sabent-ho, lliura o compleix íntegrament els llegats excessius sense reducció.

2. Si els legataris, perquè hi estaven facultats, han pres possessió dels llegats per ells mateixos, el dret de l'hereu a demanar la reducció caduca als quatre anys de la mort del causant, sempre que hagi practicat inventari d'acord amb l'article 426-20.

ARTICLE 427-45. ORDRE I PRÀCTICA DE LA REDUCCIÓ

1. La reducció dels llegats, tant pel fet de ser excessius com per raó de quarta, es fa respectant l'ordre que hagi establert el causant i, a manca de preferències, en proporció a llur valor.

2. Els legataris poden evitar la reducció abonant-ne l'import, en diners, a l'hereu.

3. La reducció de llegats no dóna lloc per ella mateixa a cap assentament en el Registre de la Propietat, sens perjudici, si és el cas, de l'anotació preventiva de demanda.

CAPÍTOL VIII. LES DISPOSICIONS MODALS

ARTICLE 428-1. MODE SUCCESSORI

1. El mode permet al causant imposar a l'hereu i al legatari, o a llurs substituïts, una càrrega, una destinació o una limitació, que, per la finalitat a què respon, no atribueix altres drets que el de demanar-ne el compliment, sense que redundi en profit directe de qui pot demanar-lo.

2. Si el causant atribueix qualsevol dret diferent a favor d'una persona o persones determinades, s'entén que ha disposat un llegat o una altra disposició per causa de mort, i no pas un mode, encara que el causant es valgui d'aquesta expressió.

3. En cas de dubte sobre si el testador ha imposat una condició o un mode, o una simple recomanació, es dóna preferència respectivament, al mode o a la recomanació.

4. Les normes dels llegats s'apliquen també als modes, sempre que ho permeti la seva naturalesa.

ARTICLE 428-2. COMPLIMENT DEL MODE

Poden exigir el compliment dels modes:

a) El marmessor.

b) L'hereu respecte al mode imposat a altres partícips en l'herència.

c) El legatari gravat amb un llegat subjecte a mode.

d) El cohereu o col·legatari respecte als modes imposats a tots o a determinats cohereus i col·legataris.

e) Els òrgans administratius corresponents, les entitats assistencials i les fundacions i associacions interessades respecte dels modes amb finalitats d'interès general.

f) Les persones que amb aquesta finalitat hagi nomenat el testador.

ARTICLE 428-3. DISPOSICIONS PER SUFRAGIS I OBRES PIES

1. Si el causant destina una part dels seus béns a sufragis i obres pies, indeterminadament i sense especificar-ne l'aplicació, la persona gravada els ha de vendre i ha lliurar la meitat de l'import a la confessió religiosa a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat a la Generalitat de Catalunya, per a que els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador en territori català.

2. Si la destinació es fa a favor dels pobres en general, els béns o el seu import han de ser lliurats a la Generalitat de Catalunya, per a que els apliqui de la mateixa manera ordenada a l'apartat anterior.

ARTICLE 428-4. GARANTIES DE COMPLIMENT DEL MODE

1. El testador pot assegurar el compliment dels modes facultant els marmessors per a llur compliment, o mitjançant caucions de compliment, sancions a l'obligat o altres mesures escaients.

2. No s'entén pròpiament ordenat un mode si el testador vol garantir-ne el compliment mitjançant condició suspensiva de la institució d'hereu o del llegat.

3. El testador pot imposar un fideïcomís a l'hereu instituit o al legatari gravat amb un mode per al cas que aquest sigui incomplert per causes imputables al gravat amb la disposició modal.

4. L'incompliment d'un mode imposat a un legatari per culpa seva faculta la persona gravada amb el llegat per a demanar la restitució del seu objecte, sempre que es demostrï que el compliment del mode va ésser motiu determinant del llegat. La restitució obliga a qui rep el bé a complir el mode, llevat que fos personalíssim.

5. Al gravat amb un mode encara no complert per culpa seva que exerciti qualsevol acció fonamentada en el seu caràcter d'hereu o legatari se li pot oposar, amb la finalitat de suspendre l'exercici de l'acció, l'excepció de mode no complert.

ARTICLE 428-5. MODE IMPOSSIBLE O IL·LÍCIT

1. El mode de compliment impossible o il·lícit es té per no ordenat, però sense que això impliqui la ineficàcia de la institució d'hereu o del llegat gravats amb el mode, llevat que el seu compliment fos el motiu determinant de la institució.

2. No es considera que el mode sigui de compliment impossible quan es pot assolir la mateixa finalitat que perseguia el testador, encara que en un grau inferior o en termes diferents dels que havia ordenat. En aquest cas, a instància de la persona gravada amb el mode o de qualsevol de les persones legitimades per a demanar-ne el compliment, l'autoritat judicial competent pot decretar, en procediment de jurisdicció voluntària, la commutació o la conversió del mode.

3. En els modes ordenats per al compliment de finalitats d'interès general, la commutació o la conversió ha de ser acordada pels òrgans administratius competents.

4. També es pot demanar la commutació o la conversió quan el compliment del mode en els termes previstos pel testador comporta greus dificultats o quan, modificant-ne el compliment, es pot assolir una utilitat més gran.

ARTICLE 428-6. PROHIBICIONS DE DISPOSAR EN EL TESTAMENT

1. Les prohibicions o limitacions de disposar impliquen una minva de la facultat dispositiva dels béns i únicament són eficaces si són temporals.

2. Les prohibicions de disposar no poden excedir de la durada de la vida d'una persona física determinada o, altrament, de trenta anys.

3. Si no s'ha assenyalat un termini a la prohibició de disposar, s'entén que dura tota la vida de la persona gravada i que afecta tant els actes onerosos com els actes gratuïts celebrats entre vius.

4. Si la prohibició està condicionada a l'autorització d'una o diverses persones, perd eficàcia quan aquella o totes moren, renuncien o esdevenen incapaces, llevat que sigui una altra la voluntat del causant.

5. En qualsevol cas, l'afectat per la prohibició pot sol·licitar autorització judicial per disposar si hi concorre una causa justa sobrevinguda.

6. Les simples recomanacions de no disposar no tenen eficàcia jurídica.

CAPÍTOL IX. ELS MARMESSORS

ARTICLE 429-1. NOMENAMENT

1. El causant pot nomenar un o més marmessors universals o particulars per tal que, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats corresponents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagi conferit.

2. El causant pot nomenar marmessors substituïts i facultar els nomenats per a designar-los. Aquesta designació ha d'ésser feta en escriptura pública.

3. Els marmessors no poden delegar llurs funcions si no hi han estat facultats.

ARTICLE 429-2. PLURALITAT DE MARMESSORS

1. Si han estat nomenats una pluralitat de marmessors, llevat que el causant disposi una altra cosa, s'entén que han estat nomenats mancomunadament i han d'actuar per majoria. En els casos d'urgència evident en pot actuar un de sol, sota la seva responsabilitat, però n'ha de donar compte immediatament als altres.

2. Si es produeixen vacants, els qui resten assumeixen les funcions i les facultats dels qui manquen.

ARTICLE 429-3. CAPACITAT I LEGITIMACIÓ

1. Pot ésser marmessor qualsevol persona amb capacitat per a obligar-se.

2. Poden ésser marmessors l'hereu, el legatari, les restants persones afavorides per la successió i els qui en cada moment exerceixin un determinat càrrec.

ARTICLE 429-4. ACCEPTACIÓ, EXCUSA I RENÚNCIA

1. El càrrec de marmessor és voluntari, però una vegada acceptat, encara que sigui de forma tàcita, l'acceptant no pot excusar-se de continuar en l'exercici del càrrec sense causa justa apreciada pel jutge.

2. Si el designat com a marmessor, requereix notarialment per algun hereu o per persona interessada en l'herència, no accepta el càrrec davant notari dins del mes següent a la notificació, s'entén que el renuncia.

3. La renúncia al càrrec de marmessor o l'excusa justificada a continuar en l'exercici del càrrec no impliquen la pèrdua del que el causant hagi disposat a favor seu a títol d'herència o de llegat, tret que ho imposi expressament.

ARTICLE 429-5. RETRIBUCIÓ

1. Si el causant no ordena una retribució determinada o que l'exercici del càrrec sigui gratuït, els marmessors universals tenen dret a percebre el cinc per cent del valor de l'actiu hereditari líquid i els particulars que siguin comptadors partidors el dos per cent d'aquest valor o dels béns objecte de partició. Si la marmessoria és exer-

cida professionalment, els honoraris que es meritin per la prestació de serveis s'imputen a aquest percentatge.

2. Els llegats o les altres disposicions a favor dels marmessors no s'imputen a llur retribució, llevat que el causant disposi altrament.

3. Si hi ha diversos marmessors universals o comptadors partidors, la retribució correspon per parts iguals als que hagin exercit el càrrec. Si l'exerceixen successivament, han de ser retribuïts en proporció a llur activitat.

4. El marmessor que accedeix al càrrec per revelació de la confiança i que ja ha percebut retribució en concepte d'hereu de confiança no n'hi correspon per la condició de marmessor.

ARTICLE 429-6. DESPESES DE LA MARMESSORIA

1. Totes les despeses judicials o extrajudicials originades per l'actuació dels marmessors són a càrrec de l'herència.

2. Els marmessors tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici de llur funció.

ARTICLE 429-7. MARMESSOR UNIVERSAL

1. Són marmessors universals les persones que reben del causant l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.

2. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, fos quina fos la destinació de l'herència.

3. La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, segons que ho ordeni el causant o s'infereixi del testament.

4. En cas de dubte, hom entén que el marmessor universal és de lliurament directe del romanent.

ARTICLE 429-8. FACULTATS DEL MARMESSOR UNIVERSAL

1. El marmessor universal està facultat per a possessonar-se de l'herència i administrar-la igual que tot hereu, disposar dels seus béns amb l'extensió expressada en els articles 429-9 i 429-10 i realitzar els actes necessaris per a complir la seva comesa i les disposicions del testament.

2. El marmessor universal també està legitimat processalment per a tots els litigis o les qüestions que se suscitin sobre els béns hereditaris, els fins de la marmessoria i la validesa del testament, el codicil, la memòria testamentària o el pacte successori, i per a interpretar-los.

3. Els marmessors universals formen inventari de l'herència dins l'any següent a l'acceptació del càrrec.

4. El causant pot reduir i limitar les facultats dels marmessors universals expressades en aquest article i en els articles 429-9 i 429-10, com també ampliar-les amb altres que no siguin contràries a les lleis.

ARTICLE 429-9. MARMESSORIA UNIVERSAL DE REALITZACIÓ D'HERÈNCIA

1. La marmessoria universal de realització d'herència faculta el marmessor per a:

a) Alienar a títol oneros béns de l'herència.

b) Cobrar crèdits i cancel·lar-ne les garanties.

c) Retirar dipòsits de tota classe.

d) Satisfer deutes i càrregues hereditàries i els impostos causats per la successió.

e) Complir els llegats i d'altres disposicions testamentàries.

f) Demanar el compliment dels modes.

g) Pagar les llegendes.

h) En general, efectuar tots els actes que calguin per a la realització dinerària dels béns de l'herència.

2. Als diners obtinguts, el marmessor els ha de donar la inversió o la destinació ordenades pel causant.

ARTICLE 429-10. MARMESSORIA UNIVERSAL DE LLIURAMENT DIRECTE DE ROMANENT DE BÉNS

La marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris faculta el marmessor per a:

a) Satisfer els deutes i càrregues hereditàries i els impostos causats per la successió.

b) Complir els llegats i d'altres disposicions testamentàries.

c) Demanar el compliment de modes.

d) Pagar les llegendes.

e) Efectuar els actes de realització dinerària expressats en l'article 429-8 en la mesura necessària per a fer els anteriors pagaments i els abonaments de despeses corresponents. La impugnació d'aquests actes dispositius no afectarà la seva validesa enfront de tercers adquirents de bona fe.

f) Si no hi ha comptador partidor, realitzar la partició de l'herència.

ARTICLE 429-11. DESTINACIÓ DE L'HERÈNCIA A SUFRAGIS O ALS POBRES

1. Si el causant deixa la seva herència per a sufragis o als pobres, l'encàrrec ha de ser complert per les persones designades pel testador i, a manca d'aquestes, per la confessió religiosa legalment reconeguda de què es tracti o per la Generalitat de Catalunya, respectivament.

2. Si el causant no especifica com han d'aplicar-se els béns o el seu import, s'han d'observar les regles de l'article 428-3.

3. A manca de previsions adoptades pel causant, l'execució d'aquests encàrrecs es regeix per les normes de la marmessoria universal de realització d'herència, si bé s'ha d'entendre gratuïta.

ARTICLE 429-12. MARMESSOR PARTICULAR

1. Són marmessors particulars aquells que, havent-hi hereu, han de complir un encàrrec o més relatius a l'herència o executar disposicions testamentàries o de l'heretament.
2. El marmessor designat amb el simple encàrrec de prendre possessió de l'herència i de lliurar-la íntegrament a l'hereu instituït té la consideració de marmessor particular, encara que el causant el qualifiqui d'universal.
3. Els marmessors particulars exerceixen totes les funcions que els ha conferit el causant que no siguin contràries a les lleis, amb les facultats que aquell els atribueixi i que siguin necessàries per a realitzar-les.
4. Si el causant no els ha conferit cap encàrrec, els marmessors particulars han de tenir cura de l'enterrament, dels funerals i sufragis piadosos del causant, de la destinació dels òrgans o de la despulsa d'aquest i també de la incineració o la forma d'enterrament i de demanar el compliment dels modes que hagi ordenat.

ARTICLE 429-13. COMPLIMENT DE L'ENCÀRREC

1. Els marmessors han de complir llur encàrrec dins els terminis i les prorroques que fixin el testament, el codicil o l'heretament, que poden ésser ampliat per tots els hereus de comú acord.
2. A manca d'assenyalament de termini, si els marmessors no han complert llur encàrrec dins un any a comptar des de l'acceptació del càrrec, qualsevol dels interessats pot obtenir de l'autoritat judicial que siguin requerits perquè el compleixin dins el termini que hom els assigni amb sanció de caducitat del càrrec i sens perjudici de les responsabilitats dimanants de la demorança.
3. Els marmessors particulars que siguin comptadors partidors han d'efectuar la partició dins el termini d'un any comptat des que hi siguin requerits, posat que hagin acabat els litigis promoguts sobre la validesa o la nul·litat del testament o el codicil.
4. En qualsevol cas, el termini fixat pel causant al marmessor per al compliment de l'encàrrec no pot excedir de trenta anys o, si es fixa en referència a la vida de determinades persones, no pot excedir els límits dels fideïcomisos.
5. Encara que el causant els n'hagi dispensat, els marmessors universals i els particulars han de retre comptes als hereus, als afavorits o, si han de destinar els béns o diners a finalitats d'interès públic o general, a l'autoritat judicial.

ARTICLE 429-14. CESSAMENT

1. Els marmessors cessen en llur càrrec per mort, per impossibilitat d'exercir-lo, per excusa, incapacitat sobrevinguda o per remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent.
2. També cessen en haver complert l'encàrrec i per haver transcorregut el termini que tenien per a complir-lo.

ARTICLE 429-15. FINALITZACIÓ DE L'ENCÀRREC

1. Quan no queda cap marmessor ni cap substitut en l'exercici del càrrec i no s'ha complert encara totalment la missió o l'encàrrec dels marmessors universals, o els encàrrecs atribuïts als particulars, qualsevol dels interessats en la successió pot sol·licitar a l'autoritat judicial que, si ho creu procedent, designi un o més marmessors datius amb les mateixes funcions i facultats que els marmessors testamentaris.
2. Sens perjudici del que disposa l'apartat 1, si acaba la marmessoria abans que l'encàrrec o la missió hagin estat complerts, n'incumbeix el compliment a l'hereu.

TÍTOL III. LA SUCCESSION CONTRACTUAL I LES DONACIONS PER CAUSA DE MORT

CAPÍTOL I. ELS PACTES SUCCESSORIS

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 431-1. CONCEPTE

1. En pacte successori dues o més persones poden convenir la successió per causa de mort de qualsevol d'elles, mitjançant la institució d'un o més hereus, anomenada heretament, i la realització d'atribucions a títol particular.
2. Els pactes successoris poden contenir disposicions a favor dels atorgants, fins i tot de manera recíproca, o a favor de terceres persones.

ARTICLE 431-2. ATORGANTS

Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents:

- a) El cònjuge o futur cònjuge.
- b) La persona amb qui conviu en unió estable de parella.
- c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral fins al quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat.
- d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, fins al segon grau, de l'altre cònjuge o convivent.

ARTICLE 431-3. TERCERES PERSONES NO ATORGANTS

1. Les persones no atorgants d'un pacte successori a favor de les quals s'ha fet un heretament o una atribució particular no adquireixen cap dret a la successió fins al moment de la mort del causant.
2. Les disposicions a favor de tercers esdevenen ineficaces si l'afavorit premor al causant, llevat que el pacte successori disposi un altre efecte.

ARTICLE 431-4. CAPACITAT

1. Els atorgants d'un pacte successori han de ser majors d'edat i gaudir de capacitat d'obrar plena.

2. Tanmateix, si un atorgant del pacte té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o també per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador.

ARTICLE 431-5. OBJECTE

1. En pacte successori es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments i atribucions particulars, fins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, fideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors.

2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos en aquest codi.

ARTICLE 431-6. CÀRREGUES I FINALITAT DEL PACTE

1. En pacte successori es poden imposar càrregues als afavorits, que han de figurar-hi expressament. Si és el cas, també s'hi ha de fer constar, si té caràcter determinant, la finalitat que hom pretén assolir amb el seu atorgament, així com les obligacions que les parts assumeixen a aquest efecte.

2. Entre d'altres, les càrregues poden consistir en la cura i atenció d'algun dels atorgants o de tercers, i la finalitat, en el manteniment i continuïtat d'una empresa familiar o en la transmissió indivisa d'un establiment professional.

ARTICLE 431-7. FORMA

1. Per a la seva validesa els pactes successoris s'han d'atorgar en escriptura pública, que no cal que sigui de capítols matrimonials. L'escriptura de pacte successori pot contenir també altres estipulacions no successòries, com ara les pròpies d'un protocol familiar, però no disposicions de darrera voluntat.

2. En els pactes successoris atorgats amb caràcter preventiu o que contenen reserva per a disposar o donar, cal fer constar l'hora de l'atorgament.

3. Els atorgants d'un pacte successori que no siguin causants de la successió futura poden delegar en poder especial la compareixença a l'acte de formalització del pacte, sempre que l'escriptura pública d'apoderament reculli el contingut complet de la seva voluntat.

ARTICLE 431-8. PUBLICITAT

1. El pacte successori es fan constar al Registre d'actes de darrera voluntat en la forma, en el termini i amb l'abast que preveu la normativa que el regula. Amb aquesta finalitat, el notari que autoritza l'escriptura que els conté ha de fer la comunicació procedent.

2. Els heretaments i les atribucions particulars ordenades en pacte successori es poden fer constar en el Registre de la Propietat, en vida del causant, per mitjà de nota al marge de la inscripció dels béns immobles inclosos en l'heretament i que no hagin estat transmesos de present o dels béns immobles que siguin objecte d'una atribució particular.

3. Si els heretaments o atribucions particulars inclouen o tenen per objecte accions nominatives o participacions socials, es poden fer constar, en vida del causant, en els respectius assentaments del llibre registre d'accions nominatives o del llibre registre de socis.

4. Si la finalitat d'un pacte successori és el manteniment i continuïtat d'una empresa familiar, se'n pot fer constar l'existència en el Registre Mercantil amb l'abast i en les formes previstes per a la publicitat dels protocols familiars, sens perjudici que hi constin, també, les clàusules estatutàries que hi facin referència.

ARTICLE 431-9. NUL·LITAT DELS PACTES SUCCESSORIS I LES SEVES DISPOSICIONS

1. Són nuls els pactes successoris que no corresponen a algun dels tipus previstos en aquest codi, com també els atorgats per persones no legitimades, o bé sense observar els requisits legals de capacitat i de forma, i els atorgats amb engany, violència o intimidació greu.

2. Són nul·les les disposicions en pacte successori que s'han atorgat amb violència, intimidació greu, engany o error en la persona o en l'objecte. També ho són les que s'ha atorgat amb error en la finalitat o en els motius, si l'error és excusable i resulta del mateix pacte que l'atorgant que ha comès l'error no l'hauria celebrat si se n'hagués adonat.

3. Els pactes successoris i les seves disposicions no es poden impugnar en cap cas per causa de preterició ni revocar per supervivència o superveniència de fills, sens perjudici del dret dels legitimaris a reclamar llur llegítima.

ARTICLE 431-10. ACCIÓ DE NUL·LITAT

1. Abans de l'obertura d'una successió convinguda en pacte successori, només estan legitimats per a exercir l'acció de nul·litat els atorgants del pacte. Si la causa de nul·litat és la manca de capacitat o l'existència d'un vici del consentiment en l'atorgament del pacte o d'alguna disposició d'aquest, només està legitimada la part que ha incorregut en la manca de capacitat o ha patit el vici, que pot actuar, si escau, per mitjà dels seus representants legals.

2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat o per vici del consentiment caduca al cap de quatre anys a comptar des que la persona legitimada recupera la capacitat o cessa el vici. En cas d'error, el termini compta des de la celebració del pacte.

3. Un cop oberta la successió, si no ha transcorregut el termini de caducitat previst a l'apartat 2 o si concorre una altra causa de nul·litat, estan legitimats per a exercir l'acció les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat. En aquest cas, l'acció caduca al cap de quatre anys de la mort del causant.

ARTICLE 431-11. CONSEQÜÈNCIES DE LA NUL·LITAT

La nul·litat d'una disposició convinguda en pacte successori no determina la nul·litat de la resta de disposicions fetes pel mateix atorgant o pels altres atorgants, llevat que es tracti de disposicions correspectives o que

del context del pacte resulti que la disposició no hauria estat feta sense la disposició declarada nul·la.

ARTICLE 431-12. MODIFICACIÓ I RESOLUCIÓ PER MUTU ACORD

1. El pacte successori i les disposicions que conté es poden modificar i deixar sense efecte mitjançant acord dels atorgants formalitzat en escriptura pública. La facultat de modificar i resoldre els pactes successors per mutu acord s'extingeix després de la mort de qualsevol dels atorgants.

2. Si a l'atorgament del pacte han concorregut més de dues persones, només cal el consentiment d'aquelles a les quals afecta la modificació o la resolució.

3. Per a la prestació del consentiment a aquests actes, cal gaudir de capacitat d'obrar plena, llevat que es tracti d'una modificació que afavoreixi un atorgant menor o incapac, cas en el qual s'aplica la regla de l'apartat 2 de l'article 431-4.

4. Si el pacte successori s'ha atorgat en capítols matrimonials, s'apliquen les regles sobre modificació o resolució d'aquests.

ARTICLE 431-13. REVOCACIÓ PER INDIGNITAT

1. L'atorgant d'un pacte successori que hi sigui futur causant pot, per la seva sola voluntat, revocar les disposicions fetes a favor de persona que hagi incorregut en alguna causa d'indignitat successòria.

2. La facultat de revocar caduca al cap d'un any comptat des que el causant coneix o pot conèixer raonablement la causa d'indignitat.

3. Si el causant mor sense haver pogut exercir l'acció o abans que caduqui el termini per exercir-la, les disposicions a favor de l'indigne poden ser impugnades per les persones legitimades per a fer valer les causes d'indignitat d'acord amb l'article 412-6, en el termini establert per l'article 412-7.

4. La revocació per indignitat deixa sense efecte les disposicions correspectives fetes per l'indigne o les càrregues o obligacions assumides per aquest, si tenia la condició d'atorgant del pacte successori.

ARTICLE 431-14. REVOCACIÓ PER VOLUNTAT UNILATERAL

1. Els atorgants d'un pacte successori poden revocar unilateralment el pacte o, si escau, les disposicions que conté:

- a) Per les causes pactades expressament.
 - b) Per incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit.
 - c) Per impossibilitat de compliment de la finalitat que va ser determinant del pacte o d'alguna de les seves disposicions.
 - d) Per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que van constituir-ne el fonament.
2. La facultat de revocació caduca als quatre anys comptats des que es va produir el fet determinant d'aquesta.

ARTICLE 431-15. EXERCICI DE LA FACULTAT DE REVOCACIÓ

1. La voluntat unilateral de revocar el pacte successori o les seves disposicions s'ha de manifestar en escriptura pública i notificar als altres atorgants del pacte.

2. La persona afectada per la revocació s'hi pot oposar en forma autèntica en el termini d'un mes a comptar des de la recepció de la notificació. Si no s'hi oposa, el pacte o la disposició queden sense efecte.

3. Si la persona afectada per la revocació s'hi oposa o se'n desconeix el parador, o si no ha estat possible la notificació, cal exercir l'acció de revocació davant l'autoritat judicial competent del seu domicili en el termini d'un any a comptar des de l'oposició o des de l'atorgament de l'escriptura de revocació.

ART. 431-16. EFECTES DE LA REVOCACIÓ

1. Si el pacte successori va comportar la transmissió de present d'un o més béns a la persona instituïda o afavorida, la seva revocació produeix, en defecte de previsions adoptades per mitjà d'un pacte reversional, els efectes propis de la revocació de donacions.

2. En cas de revocació del pacte o d'una disposició per impossibilitat de compliment de la finalitat o per canvi de circumstàncies, la part que ha complert càrregues o obligacions que han produït un enriquiment en l'altra part n'ha de ser degudament compensada.

ARTICLE 431-17. INCIDÈNCIA DE CRISIS MATRIMONIALS O DE CONVIVÈNCIA

1. Llevat de pacte en contrari, la nul·litat del matrimoni, la separació matrimonial i el divorci, o bé l'extinció d'una unió estable de parella, de qualsevol dels atorgants, no altera l'eficàcia dels pactes successors.

2. Tanmateix, els heretaments o les atribucions particulars fetes a favor del cònjuge o del convivent en unió estable de parella, o dels parents d'aquests, esdevenen ineficaces en els supòsits regulats pels apartats 1 i 2 de l'article 422-13, a no ser que s'hagués convingut el contrari o que això resultés del context del pacte.

SECCIÓ SEGONA. ELS HERETAMENTS

ARTICLE 431-18. CONCEPTE

1. L'heretament, pacte successori d'institució d'hereu, confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successores universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, salvant els supòsits previstos en els articles 431-13, 431-14 i 431-21.

2. La qualitat d'hereu conferida en heretament és inalienable i inembargable.

ARTICLE 431-19. HERETAMENT SIMPLE I CUMULATIU

1. L'heretament és simple quan només atribueix a la persona instituïda la qualitat d'hereva de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant també faci donació de present de béns concrets a la persona instituïda.

2. L'heretament és cumulatiu quan, a més a més de conferir la qualitat d'hereu de l'heretant, atribueix a l'instituït tots els béns presents de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant exclouï béns concrets de l'atribució de present.

3. L'heretament cumulatiu no es presumeix mai i cal pactar-lo de manera expressa.

ARTICLE 431-20. HERETAMENT MUTUAL

1. L'heretament és mutual quan conté una institució recíproca d'hereu entre els atorgants a favor del que sobrevisqui.

2. En els pactes successoris que contenen heretaments mutuels també es pot pactar que a la mort del supervivent els béns heretats facin trànsit a d'altres persones. L'elecció de l'hereu o hereus successius es pot encomanar al supervivent d'acord amb els articles 424-1 a 424-4.

ARTICLE 431-21. HERETAMENT PREVENTIU

1. L'heretament es pot pactar amb caràcter preventiu, cas en el qual és revocable unilateralment per mitjà d'un testament posterior, que ha de ser necessàriament notarial i obert, o un nou pacte successori.

2. Per a la seva eficàcia, la revocació unilateral de l'heretament preventiu ha de ser notificada notarialment a la resta d'atorgants del pacte successori, llevat que els atorgants hagin dispensat el compliment d'aquest requisit.

3. El caràcter preventiu de l'heretament no es presumeix mai i cal pactar-lo de manera expressa, deixant-ne clara la revocabilitat.

ARTICLE 431-22. RESERVA PER DISPOSAR I ASSIGNACIONS A LES LLEGÍTIMES

1. L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en donació, codicil, memòria testamentària o un altre pacte successori, els béns, quantitats de diners o part alíquota del seu patrimoni que estableixi en l'heretament.

2. L'heretant pot també assignar al pagament de llegítimes béns o diners, que quedaran exclosos de l'heretament. L'assignació no atribueix als legitimaris cap dret durant la vida de l'heretant, però si aquest mor sense haver-los atribuït els béns o quantitats assignades, els legitimaris els adquireixen íntegrament encara que excedeixin l'import d'allò que per llegítima els correspon.

ARTICLE 431-23. EFICÀCIA REVOCATÒRIA

1. L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament, encara que hi siguin compatibles.

2. Les disposicions per causa de mort posteriors a l'heretament només són eficaces si l'heretament era preventiu o en la mesura que ho permetés la reserva per a disposar.

ARTICLE 431-24. TRANSMISSIBILITAT DE LA QUALITAT D'HEREU

1. Si l'hereu instituït en heretament premor al causant, l'heretament esdevé ineficax, llevat que s'hagi convingut altrament i dels supòsits regulats en els apartats següents.

2. A manca de previsió expressa en contra, si l'hereu instituït en heretament és descendent del causant i premor a aquest deixant descendents cridats a la seva herència, transmet a aquests la seva qualitat d'hereu contractual, en la manera en què siguin els seus hereus. En cas que els fills o descendents hereus de l'hereu premort abintestat siguin diversos, l'heretant en pot escollir un, en escriptura pública irrevocable o en testament, com a substituït en l'heretament.

3. En l'heretament cumulatiu, els béns rebuts de present per l'hereu premort són transmesos als seus successors, llevat de pacte reversional. Respecte dels béns no transmesos en vida per l'heretant, s'aplica a aquest heretament el que disposen els apartats anteriors.

ARTICLE 431-25. EFECTES DE L'HERETAMENT EN VIDA DE L'HERETANT

1. L'heretament simple, com també el cumulatiu respecte dels béns exceptuats de l'adquisició de present i dels adquirits posteriorment per l'heretant, no limiten la facultat d'aquest per disposar dels seus béns a títol oneros entre vius.

2. Tanmateix, si la finalitat de l'heretament és el manteniment o continuïtat d'una empresa familiar o d'un establiment professional, es pot convenir que llur transmissió onerosa, o la de les accions o participacions socials que la representin, així com la renúncia al dret de subscripció preferent, s'hagi de fer amb el consentiment exprés de la persona instituïda, si és atorgant del pacte successori, o de tercers. També es poden establir normes sobre l'administració de l'empresa o establiment per part de l'heretant o de l'hereu, que es poden incloure en els estatuts socials de l'empresa familiar i publicar en el Registre Mercantil.

3. L'heretant només pot disposar dels seus béns a títol gratuït amb el consentiment exprés de l'hereu, excepte si ho fa amb la finalitat de satisfer llegítimes o en la quantia superior que s'hagi previst a l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús. S'aplica la mateixa limitació per a la constitució de censos, censals o rendes vitalícies.

4. L'hereu instituït pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, fins i tot en vida de l'heretant.

ARTICLE 431-26. RESPONSABILITAT DE L'HEREU PELS DEUTES DE L'HERETANT

1. L'hereu instituït en heretament només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat. Els creditors per aquests deutes són preferents als creditors de l'hereu.

2. Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits

de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis. Mort l'heretant, l'hereu pot excloure de responsabilitat els susdits béns si s'acull en temps i forma al benefici d'inventari.

ARTICLE 431-27. PACTE REVERSIONAL

1. El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos o els seus subrogats, però sense obligació de restituir els fruits percebuts.

2. Si no s'ha previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establerta per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills.

3. El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegítima que li pugui correspondre.

4. La reversió pactada a favor de l'heretant no s'estén als seus hereus, si no s'ha pactat expressament. La reversió pactada a favor de qualsevol altra persona resta sotmesa a les prevencions de l'herència fideïcomesa i no pot ultrapassar-ne els límits.

5. L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol temps i unilateralment, el pacte reversional. S'entén que això ha tingut lloc si, en escriptura pública, confirma com a lliure l'heretament o renuncia a la reversió.

ARTICLE 431-28. EFECTES DE L'HERETAMENT A L'OBERTURA DE LA SUCCESSION

1. Mort l'heretant, l'hereu instituït en heretament no pot repudiar l'herència, llevat que es tracti d'una persona no atorgant del pacte, però pot gaudir del benefici d'inventari si manifesta aquesta voluntat en el temps i en la forma establerts per l'article 461-15, comptant el temps des de la mort de l'heretant.

2. El tot o la part dels béns que l'heretant es va reservar per a disposar i que no hagi transmès entre vius o per causa de mort s'incorpora a l'heretament.

3. Si l'heretament és cumulatiu, els béns exceptuats de l'adquisició de present i els adquirits per l'heretant després de l'atorgament de l'heretament són adquirits per l'hereu a la mort de l'heretant.

SECCIÓ TERCERA. PACTES SUCCESSORIS D'ATRIBUCIÓ PARTICULAR

ARTICLE 431-29. MODALITATS

1. En pacte successori es poden convenir atribucions particulars, a favor d'un dels atorgants o de terceres persones. Els atorgants poden convenir també atribucions particulars recíproques a favor del que sobrevisqui.

2. Les atribucions particulars en pacte successori es poden fer amb caràcter preventiu, amb aplicació del que estableix l'article 431-21.

3. Si en el pacte successori d'atribució particular hi ha transmissió de present de béns, l'acte es considera donació.

ARTICLE 431-30. EFECTES DE LES ATRIBUCIONS PARTICULARS

1. El causant que atorga en pacte successori una atribució particular només pot disposar dels béns que en són objecte amb el consentiment exprés de l'afavorit o, si aquest no és part del pacte, amb el dels altres atorgants.

2. Si el bé atribuït es perd o es deteriora per causa imputable al causant o aquest l'aliena o el grava en contravençió a allò que disposa l'apartat primer, l'afavorit pot exigir-ne a l'hereu el valor, llevat, en cas de deteriorament o de gravamen, que l'hereu estigui en condicions de complir en els termes convinguts.

3. En cas de premoriència de l'afavorit al causant, s'aplica la regla de l'apartat 1 de l'article 431-24.

4. En morir el causant, l'afavorit amb una atribució particular fa seus els béns independentment que l'hereu accepti l'herència i en pot prendre possessió per ell mateix.

5. En defecte del que s'hagi convingut, s'apliquen a les atribucions particulars les normes dels llegats, en allò que siguin compatibles amb la seva naturalesa irrevocable.

CAPÍTOL II. LES DONACIONS PER CAUSA DE MORT

ARTICLE 432-1. DONACIONS PER CAUSA DE MORT

1. Són donacions per causa de mort les disposicions de béns que en consideració a la seva mort atorga el donant en forma de donació acceptada pel donatari en vida seva, sense quedar el donant personalment vinculat per la donació.

2. Les donacions atorgades sota la condició suspensiva de sobreviure el donatari al donant tenen el caràcter de donacions per causa de mort, i estan subjectes al règim jurídic d'aquestes, sens perjudici de les disposicions en matèria de pactes successoris.

3. La transmissió de la propietat de la cosa donada està supeditada al fet que quedi definitivament ferma la donació, fora que la voluntat de les parts sigui de transmissió immediata, amb reserva o sense d'usdefruit pel donant, sota la condició resolutòria de revocació o premoriència del donatari.

ARTICLE 432-2. DRET APLICABLE

1. Les donacions per causa de mort no poden ésser universals i es regeixen per les normes dels llegats tocant a:

a) Inhabilitat i indignitat successòria del donatari.

b) El dret d'acréixer entre els donataris

c) La possibilitat de substitució vulgar del donatari.

d) Les condicions, modes, substitucions, fideïcomisos i altres càrregues imposats al donatari.

e) La pèrdua posterior dels béns donats.

f) El dret preferent dels creditors hereditaris per al cobrament de llurs crèdits.

2. En tota altra cosa, es regeixen per les normes de les donacions entre vius, en tant que ho permeti llur naturalesa especial.

ARTICLE 432-3. CAPACITAT

1. Pot atorgar donacions per causa de mort qui té capacitat per a testar. En cas de no ésser atorgades en escriptura pública, només són vàlides si el donant és major d'edat.

2. Pot acceptar-les el donatari amb capacitat per a contractar o els seus representants legals.

ARTICLE 432-4. ADQUISICIÓ PEL DONATARI

1. En morir el donant, el donatari fa seus els béns donats, independentment que l'hereu accepti l'herència i de la validesa o subsistència del testament del donant o de les seves disposicions.

2. El donatari pot prendre possessió per ell mateix dels béns donats sense necessitat de lliurament per l'hereu o pel marmessor.

ARTICLE 432-5. INEFICÀCIA

Les donacions per causa de mort resten sense efecte en els casos següents:

- a) Si el donant les revoca expressament en escriptura pública, testament o codicil.
- b) Si el donant aliena o llega els béns donats.
- c) Si el donant atorga amb posterioritat heretament, des del moment en què aquest produeix efecte.
- d) Si el donatari premor al donant.
- e) Si el donant no pereix amb ocasió de l'especial perill determinant de la donació.

TÍTOL IV. LA SUCCESSION INTSTADA

CAPÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 441-1. OBERTURA DE LA SUCCESSION INTSTADA

La successió intestada s'obre quan una persona mor sense deixar hereu testamentari o en heretament, o quan el nomenat o els nomenats no arriben a ésser-ho.

ARTICLE 441-2. CRIDES LEGALS

1. En la successió intestada, la llei crida com a hereus del causant els parents per consanguinitat i per adopció i el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent en els termes i amb els límits i els ordres fixats per aquest Codi, sens perjudici, si escau, de les llegendes.

2. A manca de les persones esmentades a l'apartat anterior, succeeix la Generalitat de Catalunya.

3. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella, si no els correspon d'ésser hereus, adquireixen els drets que estableix l'apartat 1 de l'article 442-3.

ARTICLE 441-3. PARENTIU

1. La proximitat del parentiu es determina pel nombre de generacions. Cada generació forma un grau i cada sèrie de graus una línia. La línia pot ésser directa o col·lateral.

2. La línia és directa si les persones descendeixen l'una de l'altra, i pot ésser descendent i ascendent. La descendent uneix el progenitor amb els qui en descendeixen. L'ascendent uneix una persona amb aquelles de les quals descendeix.

3. La línia és col·lateral si les persones no descendeixen l'una de l'altra, però vénen d'un tronc comú.

ARTICLE 441-4. CÒMPUT DEL PARENTIU

1. En la línia directa es computen els graus pel nombre de generacions, descomptant la del progenitor.

2. En la línia col·lateral es computen els graus sumant les generacions de cada branca que surt del tronc comú.

ARTICLE 441-5. PRINCIPI DE PROXIMITAT DE GRAU

En la successió intestada, el cridat de grau més pròxim exclou els altres, llevat dels casos en què es procedent el dret de representació.

ARTICLE 441-6. SUCCESSION PER GRAUS I ORDRES

1. Si cap dels parents més pròxims cridats per la llei no arriba a ésser hereu per qualsevol causa o és apartat de l'herència per indignitat successòria, l'herència es deferred al grau següent, i així successivament, de grau en grau i d'ordre en ordre, fins a arribar a la Generalitat.

2. Si solament un o alguns dels cridats no arriben a ésser hereus, la quota hereditària que els hauria correspost acreix la dels altres parents del mateix grau, llevat del dret de representació, si és aplicable.

3. El que disposa aquest article s'entén sens perjudici del dret de transmissió de l'herència deferred i no acceptada i dels altres casos en què la llei estableix un ordre de successió especial.

ARTICLE 441-7. DRET DE REPRESENTACIÓ

1. Per dret de representació, els descendents d'una persona premorta, declarada absent o indigna són cridats a ocupar el seu lloc en la successió intestada.

2. El dret de representació només s'aplica als descendents del causant, sense limitació de grau, i als nebots, però no s'estén als descendents d'aquests.

3. El representant que, per repudiació o per una altra causa, no arriba a ésser hereu del representat no perd el dret de representació.

ARTICLE 441- 8. DIVISIÓ DE L'HERÈNCIA

1. En la successió intestada, l'herència es divideix a parts iguals entre els cridats que l'han acceptada, llevat dels casos en què la llei disposa altrament.

2. Quan és aplicable el dret de representació entre descendents, la divisió s'efectua per branques o estirps, i els

representants de cada branca es reparteixen a parts iguals la porció que hauria correspost a llur representat.

3. Quan és aplicable el dret de representació en la línia col·lateral, la divisió s'efectua d'acord amb el que disposa l'apartat 2 de l'article 442-10.

CAPÍTOL II. L'ORDRE DE SUCCEIR

SECCIÓ PRIMERA. LA SUCCESSION EN LÍNIA DIRECTA DESCENDENT

ARTICLE 442-1. DELACIÓ ALS FILLS

1. En la successió intestada, l'herència es defereix primerament als fills del causant, per dret propi, i als seus descendents per dret de representació, sens perjudici, si escau, dels drets del cònjuge vidu o del convivent en unió estable de parella.

2. En cas de repudiació d'un dels cridats, la seva part acreix la dels altres del mateix grau.

ARTICLE 442-2. DELACIÓ ALS DESCENDENTS DE GRAU ULTERIOR

1. Si repudien tots els descendents cridats d'un mateix grau, l'herència es defereix als descendents del grau següent, per dret propi, però amb divisió de l'herència per stirps i a parts iguals entre els descendents de cada stirp.

2. Tanmateix, l'herència no es defereix als néts o descendents de grau ulterior en cas que repudiïn tots els fills del causant, en vida del cònjuge o del convivent en unió estable de parella, i aquest en sigui el progenitor comú.

SECCIÓ SEGONA. LA SUCCESSION DEL CÒNJUGE VIDU I DEL CONVIVENT EN UNIÓ ESTABLE DE PARELLA

ARTICLE 442-3. SUCCESSION DEL CÒNJUGE VIDU I DEL CONVIVENT

1. En cas de concórrer amb fills del causant o descendents d'aquests, el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent té dret a l'usdefruit universal de l'herència, lliure de fiança, si bé pot exercir l'opció de commutació que li reconeix l'article 442-5.

2. Si el causant mor sense fills ni altres descendents, l'herència es defereix al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella. Els pares del causant conserven en aquest cas el seu dret a llegítima.

ARTICLE 442-4. USDEFUIT UNIVERSAL

1. L'usdefruit universal del cònjuge o del convivent en unió estable de parella s'estén a les llegítimes, però no als llegats ordenats en codicil, a les atribucions particulars ordenades en pacte successori a favor d'altres persones, ni a les donacions per causa de mort.

2. Si el vidu o el convivent en unió estable de parella concorre amb hereus menors d'edat dels quals sigui re-

presentant legal, pot exercir la seva representació per a l'acceptació de l'herència, sense que calgui la intervenció d'un defensor judicial, i adjudicar-se l'usdefruit universal.

3. Aquest usdefruit s'extingeix per les causes generals d'extinció del dret d'usdefruit i no es perd en cas de contraure nou matrimoni o de passar a viure maritalment amb una altra persona.

ARTICLE 442-5. COMMUTACIÓ DE L'USDEFUIT

1. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella pot optar per commutar l'usdefruit universal per l'atribució d'una quarta part alíquota de l'herència i, a més, l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar.

2. L'opció es pot exercir en el termini d'un any a comptar de la mort del causant i s'extingeix si el vidu o el convivent accepta de manera expressa l'adjudicació de l'usdefruit universal.

3. El vidu o el convivent només pot demanar l'atribució de l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar si aquest bé forma part del cabal relict i el causant no n'ha disposat en codicil o en pacte successori. Si el vidu o el convivent n'era copropietari conjuntament amb el causant, l'usdefruit s'estén a la quota que pertanyia a aquest. S'aplica a aquest usdefruit el que disposa l'apartat 3 de l'article 442-4.

4. Per al càlcul de la part alíquota es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i s'hi descompten els béns disposats en codicil o pacte successori i, si escau, el valor de l'usdefruit de l'habitatge que també s'atribueix al vidu o al convivent, però no les llegítimes.

5. El pagament de la quarta part alíquota es pot fer amb adjudicació de béns de l'herència o amb diners, a elecció dels hereus, amb aplicació de les regles del llegat de part alíquota.

ARTICLE 442-6. MANCA DE DRET A SUCCEIR

1. El cònjuge vidu no té dret a succeir abintestat el causant si en el moment de l'obertura de la successió n'estava separat judicialment o de fet o si hi havia pendent una demanda de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació, llevat de reconciliació entre els cònjuges.

2. Tampoc no hi té dret el supervivent d'una unió estable de parella si estava separat de fet del causant en el moment de la mort d'aquest.

ARTICLE 442-7. ATRIBUCIÓ EXPRESSA EN LA DECLARACIÓ D'HEREUS

Els drets del vidu o del convivent en unió estable de parella en la successió intestada s'han d'atribuir expressament en les declaracions d'hereu abintestat, que es poden fer, en ambdós casos, per acta notarial de notorietat.

SECCIÓ TERCERA. LA SUCCESSION EN LÍNIA DIRECTA ASCENDENT

ARTICLE 442-8. DELACIÓ ALS PROGENITORS I ASCENDENTS

1. Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent, l'herència es defereix als progenitors, a parts iguals. Si només sobreviu un dels dos, la delació a aquest s'estén a tota l'herència.
2. Si falten els progenitors, l'herència es defereix als ascendents de grau més proper. Si hi ha dues línies de parents del mateix grau, l'herència es divideix per línies i dins de cada línia per caps.

SECCIÓ QUARTA. LA SUCCESSION DELS COL·LATERALS

ARTICLE 442-9. DELACIÓ ALS COL·LATERALS

Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense ascendents, l'herència es defereix als parents col·laterals.

ARTICLE 442-10. GERMANS I FILLS DE GERMANS

1. Els germans, per dret propi, i els fills de germans, per dret de representació, succeeixen el causant amb preferència als altres col·laterals, sense distinció entre germans de doble vincle o de vincle senzill.
2. Si concorren a l'herència germans i fills de germans i hi ha una sola estirp de nebots, aquests perceben, per caps, el que correspon a l'estirp. Si són dues o més, s'acumulen les parts que corresponen a les estirps cridades i tots els nebots que les integren succeeixen en el conjunt per caps.
3. Si es frustra la delació a algun dels nebots, la part vacant acreix la de tots els altres nebots per parts iguals. Si aquest nebot és únic en l'estirp o si es frustren totes les delacions a nebots d'una mateixa estirp, la part vacant acreix la dels germans vius del causant, si n'hi ha, i la dels altres nebots, amb aplicació de la regla de divisió de l'apartat segon.
4. En defecte de germans, els nebots succeeixen el causant per dret propi i per caps.

ARTICLE 442-11. CRIDA ALS ALTRES COL·LATERALS

En defecte de germans i de fills de germans, l'herència es defereix als altres parents de grau més pròxim en línia col·lateral fins al quart grau, sense dret de representació, sense distinció de línies i per caps.

SECCIÓ CINQUENA. LA SUCCESSION DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

ARTICLE 442-12. SUCCESSION A MANCA DE PARENTS FINS EL QUART GRAU

1. Si manquen les persones assenyalades en els articles precedents, succeeix la Generalitat de Catalunya.
2. En aquest cas, l'herència és acceptada a benefici d'inventari mitjançant declaració judicial d'hereu prèvia.

ARTICLE 442-13. DESTINACIÓ DELS BÉNS

1. La Generalitat ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment de la darrera residència habitual del causant en territori català. En defecte d'aquests, s'han de destinar als establiments o a les institucions de la comarca o, si hi manquen, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.
2. Si en el cabal relicte hi ha finques urbanes, s'han de destinar preferentment al compliment de polítiques d'habitatge social, bé sigui directament o bé reinvertint el producte de la seva alienació, segons les seves característiques.

CAPÍTOL III. LA SUCCESSION EN CAS D'ADOPCIÓ

ARTICLE 443-1. PRINCIPI D'EQUIPARACIÓ

1. El parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat. Consegüentment, la persona adoptada i els seus descendents adquireixen drets successoris abintestat respecte de la persona adoptant i la seva família, i aquests respecte d'aquells.
2. L'adopció extingeix els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus parents d'origen, llevat dels casos regulats en els articles 443-2 a 443-4.

ARTICLE 443-2. ADOPCIÓ DE FILLS DEL CÒNJUGE O DE LA PARELLA

En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, els fills adoptius i els ascendents del progenitor d'origen substituït per l'adopció conserven el dret a succeir-se abintestat.

ARTICLE 443-3. ADOPCIÓ EN LA MATEIXA FAMÍLIA

En cas d'adopció d'un orfe per un parent fins al quart grau, es mantenen els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus ascendents de la branca familiar en la que no ha tingut l'adopció, amb les particularitats següents:

- a) En la successió de l'adoptat i en la dels seus descendents, els ascendents d'origen abans esmentats només succeeixen si no hi ha ascendents dels pares adoptius.
- b) En la successió d'aquests ascendents d'origen, els fills adoptats per un parent de l'altra branca familiar només succeeixen en defecte de fills o descendents del causant que no hagin estat adoptats per un altra persona.

ARTICLE 443-4. SUCCESSION DELS GERMANS PER NATURALESA

En els casos d'adopció regulats pels articles 443-2 i 442-3, els germans per naturalesa conserven el dret de succeir-se abintestat entre si.

ARTICLE 443-5. SUPEDITACIÓ A TRACTE FAMILIAR

Els drets successoris regulats pels articles 443-2 a 443-4 queden exclosos si s'acredita que el causant i el successor no han mantingut el tracte familiar.

CAPÍTOL IV. LA SUCCESSION DE L'IMPÚBER

ARTICLE 444-1. CARÀCTER TRONCAL DELS BÉNS

La successió intestada del causant impúber, és a dir, del menor de catorze anys, en defecte de substitució pupilar, es regeix per les normes següents:

- a) En els béns procedents d'un progenitor, o dels altres parents d'aquest fins al quart grau, adquirits a títol gratuït, són cridats a la successió, per llur ordre, els parents més pròxims de l'impúber, dins el quart grau en la línia de la qual els béns procedeixen.
- b) Si sobreviu el progenitor de l'altra línia, conserva el seu dret a la llegítima sobre els dits béns.
- c) En els altres béns de l'impúber, com també en els fruits dels béns troncal, la successió intestada es regeix per les regles generals, sense distinció de línies.

TÍTOL V. ALTRES ATRIBUCIONS SUCCESSÒRIES DETERMINADES PER LA LLEI

CAPÍTOL I. LA LLEGÍTIMA

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 451-1. DRET A LA LLEGÍTIMA

La llegítima confereix a determinades persones el dret a obtenir en la successió del causant un valor patrimonial que aquest els pot atribuir a títol d'institució hereditària, llegat, atribució particular, donació o de qualsevol altra manera.

ARTICLE 451-2. NAIXEMENT DEL DRET I ACCEPTACIÓ

1. El dret a llegítima neix en el moment de la mort del causant. Abans d'aquest moment no pot ser embargada per deutes dels presumptes legitimaris.
2. La llegítima es presumeix acceptada mentre no sigui renunciada en forma expressa, pura i simple.
3. El dret a percebre la llegítima es transmet als hereus del legitimari, llevat del cas regulat a l'article 451-25.2.

SECCIÓ SEGONA. ELS LEGITIMARIS I LA DETERMINACIÓ DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-3. LLEGÍTIMA DELS DESCENDENTS I DRET DE REPRESENTACIÓ

1. Són legitimaris tots els fills del causant per parts iguals.
2. Els fills premorts, els desheretats justament, els declarats indignes i els absents són representats per llurs respectius descendents per stirps.
3. El dret de representació només té per objecte el dret a la llegítima i no s'estén a les atribucions patrimonials ordenades pel causant a favor del representat, llevat que el representant hi hagi estat cridat per via de substitució.

4. En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, l'adoptat no és legitimari del progenitor d'origen substituït per l'adopció i si aquest hagués mort tampoc no ho és, per dret de representació, en la successió dels ascendents d'aquest. La mateixa regla s'aplica en l'adopció d'orfes per parents fins al quart grau, respecte de la successió dels ascendents de la branca familiar en la que no ha tingut lloc l'adopció.

ARTICLE 451-4. LLEGÍTIMA DELS PROGENITORS

1. Si el causant no té descendents que l'hagin sobreviscut, són legitimaris els progenitors per meitat. Aquests no tenen dret a llegítima si el causant té descendents, però han estat desheretats justament o declarats indignes.

2. Si només sobreviu un progenitor o la filiació només està determinada respecte d'un progenitor, li correspon el dret de llegítima íntegrament. Si sobreviuen tots dos però un d'ells ha estat desheretat justament o ha estat declarat indigne, la llegítima correspon només a l'altre, amb aplicació de l'article 451-6.

ARTICLE 451-5. QUANTIA I CÒMPUT DE LA LLEGÍTIMA

La quantia de la llegítima és la quarta part de la quantitat base que resulta d'aplicar les regles següents:

- a) Hom parteix del valor que els béns de l'herència tenen al temps de la mort del causant, amb deducció dels seus deutes i de les despeses de la seva darrera malaltia i de l'enterrament o incineració.
- b) A aquest valor líquid s'ha d'afegir el dels béns donats o alienats per un altre títol gratuït pel causant en els deu anys precedents a la seva mort, excloses les liberalitats d'ús. El valor dels béns que han estat objecte de donacions imputables a la llegítima s'ha de computar en tot cas, amb independència de la data de la donació.
- c) El valor dels béns objecte de les donacions o d'altres actes dispositius computables és el que tenien al temps de morir el causant, amb deducció de les despeses útils costejades pel donatari en els béns donats i de l'import de les despeses extraordinàries de conservació o reparació, no causades per culpa seva, que ell hagi sufragat. En canvi, hom afegeix al valor d'aquests béns l'estimació dels deterioraments per culpa del donatari que en puguin haver minvat el valor.
- d) Si el donatari ha alienat els béns donats o si els béns s'han perdut per culpa del donatari, hom afegeix el valor que tenen o haurien tingut en el moment de la mort del causant.

ARTICLE 451-6. LLEGÍTIMA INDIVIDUAL

Per a determinar l'import de les llegítimes individuals fan nombre el legitimari que sigui hereu, el que l'ha renunciada, el desheretat justament i el declarat indigne de succeir. No fan nombre el premort i l'absent, llevat que siguin representats pels seus descendents.

SECCIÓ TERCERA. L'ATRIBUCIÓ, LA IMPUTACIÓ, LA PERCEPCIÓ
I EL PAGAMENT DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-7. ATRIBUCIÓ A TÍTOL D'HERÈNCIA O DE LLEGAT

1. La institució d'hereu i el llegat a favor de qui resulti ésser legitimari impliquen atribució de llegítima, baldament no s'expressi així, i s'hi imputen pel valor dels béns en el moment de la mort sempre que el causant no disposi altra cosa, encara que el legitimari repudii l'herència o renunciï al llegat. En aquests dos casos, s'entén que el legitimari renuncia també a la llegítima.

2. El llegat disposat en concepte de llegítima o imputable a ella que no sigui llegat simple de llegítima ha de ser de diners, encara que no n'hi hagi en l'herència, o de béns integrants del cabal relict. Aquests béns han de ser de propietat exclusiva, plena i lliure llevat que:

- a) No hi hagi béns d'aquesta condició en l'herència, sense comptar a aquest sol efecte els béns mobles d'ús domèstic.
 - b) El legitimari sigui cotitular del bé llegat, en comunitat ordinària indivisa amb el causant.
 - c) El legitimari sigui titular d'un dret susceptible de produir la consolidació del domini conjuntament amb el que el causant li llega.
3. Si el llegat no compleix els requisits que estableix l'apartat segon, el legitimari pot optar entre acceptar-lo simplement o renunciar-hi i exigir allò que per llegítima li correspongui.

4. La llegítima també pot llegar-se en forma simple, emprant la fórmula «allò que per llegítima correspongui» o altres d'anàlogues o similars. En aquest cas, si el legitimari ha estat alhora instituït hereu o afavorit amb altres llegats, aquestes atribucions impliquen igualment la de la llegítima, sense que el llegat en forma simple li atorgui cap dret addicional.

ARTICLE 451-8. IMPUTACIÓ DE DONACIONS I ATRIBUCIONS PARTICULARS

1. Són imputables a la llegítima les donacions entre vius atorgades pel causant amb pacte exprés d'imputació o fetes en pagament o a compte de la llegítima. El caràcter imputable de la donació s'ha de fer constar expressament en el moment del seu atorgament i no es pot imposar amb posterioritat per actes entre vius ni per causa de mort.

2. Són també imputables a la llegítima, llevat de disposició contrària del causant:

- a) Les donacions fetes pel causant a favor dels fills per tal d'adquirir el seu primer habitatge o d'emprendre una activitat professional, industrial o mercantil que els proporcioni independència personal o econòmica.
- b) Les atribucions particulars en pacte successori, les donacions per causa de mort i les assignacions de béns al pagament de llegítimes, fetes també en pacte successori, quan es facin efectives.

3. En l'herència dels avis, són imputables a la llegítima dels néts els béns rebuts pels progenitors representats

que haurien estat imputables a la seva llegítima en cas d'haver estat legitimaris.

4. Les donacions i les altres atribucions imputables a llegítima es valoren d'acord amb l'article 451-5, però llur imputació no està sotmesa al límit de deu anys establert a la lletra b del precepte esmentat.

5. El causant pot deixar sense efecte la imputació a la llegítima en testament o codicil i també en pacte successori o per declaració feta en un altre acte entre vius en escriptura pública. La dispensa d'imputació feta en escriptura pública és irrevocable i la feta en pacte successori només és revocable per les causes legals o acordades entre les parts.

ARTICLE 451-9. INTANGIBILITAT

1. El causant no pot imposar sobre les atribucions fetes en concepte de llegítima o imputables a ella condicions, terminis o modes, ni tampoc gravar-les amb usdefruits o altres càrregues, ni subjectar-les a fideïcomís. Si ho fa, aquestes limitacions es tenen com a no formulades.

2. No obstant això, si la disposició sotmesa a alguna de les limitacions anteriors té un valor superior al que correspon al legitimari per raó de llegítima, aquest ha d'optar entre acceptar-la en els termes en que li és atribuïda o reclamar només allò que per llegítima li correspongui.

3. Si el legitimari accepta l'herència o el llegat sotmesos a alguna limitació, s'entén que renuncia a l'exercici de l'opció prevista en l'apartat anterior.

ARTICLE 451-10. SUPLEMENT DE LLEGÍTIMA

1. La institució d'hereu, el llegat, l'atribució particular en pacte successori i les donacions imputables a la llegítima no priven els afavorits de llur qualitat de legitimaris, i si el valor d'aquestes atribucions excedeix de l'import de la llegítima, els legitimaris fan seu l'excés com a mera liberalitat.

2. Si el que han rebut els legitimaris en els anteriors conceptes és inferior a la llegítima que els correspon, poden exigir el que manqui com a suplement de llegítima, llevat que, després de la mort del causant, s'hagin donat per totalment pagats de la llegítima respectiva o hagin renunciat expressament al suplement.

3. Si amb posterioritat al pagament de la llegítima apareixen nous béns del causant, el legitimari té dret al suplement que li correspongui malgrat haver-se donat per totalment pagat de la llegítima o haver renunciat al suplement.

ARTICLE 451-11. PAGAMENT

1. L'hereu o les persones facultades per a efectuar la partició, per a distribuir l'herència o per a pagar llegítimes poden optar pel pagament, tant de la llegítima com del seu suplement, en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència, o en béns del cabal relict, sempre que per disposició del causant no correspongui als legitimaris de percebre'ls per via d'institució d'hereu, llegat o assignació d'un bé específic, atribució particular o donació.

2. En cas d'optar pel pagament en béns, l'hereu ha d'observar els requisits de l'apartat 2 de l'article 451-7.

3. Feta l'opció i començat el pagament de la llegítima o, si escau, del suplement, d'una manera determinada, el legitimari pot exigir la resta de la mateixa manera.

ARTICLE 451-12. QUALITAT DELS BÉNS

1. Si les persones esmentades en l'article 451-11 opten pel pagament en béns i el legitimari no es conforma amb els que hom li pretengui adjudicar, aquest pot recórrer a l'autoritat judicial competent, que ha de decidir d'acord amb l'equitat i pel procediment establert per als actes de jurisdicció voluntària.

2. En qualsevol cas, l'autoritat judicial pot ordenar que es practiqui una prova pericial a fi de conèixer la qualitat i el valor dels béns que componen l'herència i del lot que hom pretengui adjudicar al legitimari.

ARTICLE 451-13. VALORACIÓ DELS BÉNS

Els béns de l'herència que serveixin com a pagament de la llegítima s'estimen per llur valor en el moment que la persona legitimada per a pagar els elegeix o els adjudica i ho notifica al legitimari.

ARTICLE 451-14. INTERESSOS

1. El causant pot disposar que la llegítima no meriti interès o establir-ne l'import.

2. A manca de previsions del causant, la llegítima merita l'interès legal des de la seva mort, encara que el pagament s'efectuï en béns de l'herència, llevat que el legitimari convisqui amb l'hereu o l'usufructuari universal de l'herència i a les seves expenses.

3. El suplement de llegítima merita interès només des que és reclamat judicialment.

4. Si la llegítima és fa efectiva per mitjà d'un llegat de bé específic o una donació per causa de mort, el legitimari afavorit fa seus, en lloc d'interessos, els fruits que el bé produeix a partir de la mort del causant. El mateix s'aplica a l'assignació de béns específics feta en pacte successori, si els béns no han estat lliurats als legitimari abans de la mort del causant.

ARTICLE 451-15. RESPONSABILITAT

1. L'hereu respon personalment del pagament de la llegítima i del suplement d'aquesta.

2. El legitimari pot demanar l'anotació preventiva de la demanda de reclamació de llegítima o de suplement en el Registre de la Propietat.

3. Si la llegítima s'atribueix per mitjà d'un llegat de béns immobles o d'una quantitat determinada de diners, el legitimari també pot demanar, si escau, l'anotació preventiva del llegat. El llegat simple de llegítima no té a aquest efecte la consideració de llegat de quantitat i no dona lloc, per ell mateix, a cap assentament en el Registre de la Propietat.

SECCIÓ QUARTA. LA PRETERICIÓ I EL DESHERETAMENT

ARTICLE 451-16. PRETERICIÓ DE LEGITIMARIS

1. És preterit el legitimari a qui el causant no ha fet cap atribució en concepte de llegítima o imputable a ella i que no ha estat tampoc desheretat. El legitimari preterit pot exigir allò que per llegítima li correspon.

2. Tanmateix, si el legitimari preterit és un descendent del causant que ha nascut o ha esdevingut legitimari després d'atorgar-se el testament o l'existència del qual era ignorada pel causant en el moment de testar, té acció per a que es declari ineficaços el testament i, si escau, els codicils atorgats pel causant, per causa de preterició errònia. Se n'exceptuen els casos següents:

a) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, el cònjuge o convivent en unió estable de parella.

b) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, un fill o un altre descendent i en el moment d'atorgar testament tenia més d'un fill o almenys un fill i una estirp de fill premort.

c) Si la relació de filiació en virtut de la qual hom esdevé legitimari ha quedat legalment determinada després de la mort del causant.

3. El legitimari per dret de representació només pot exercir l'acció de preterició errònia si el representat, en cas d'haver sobreviscut al causant, ho hauria pogut fer.

4. El simple reconeixement genèric del dret de llegítima a qui correspongui o l'atribució d'un llegat simple de llegítima a favor de tots els fills no exclou el dret dels legitimaris a exercir l'acció de preterició errònia si escau d'acord amb els apartats anteriors.

5. L'acció per impugnar el testament o els codicils per causa de preterició errònia caduca al cap de quatre anys de la mort del testador.

ARTICLE 451-17. CAUSES DE DESHERETAMENT

1. El causant pot privar els legitimaris del seu dret de llegítima si concorre alguna causa de desheretament.

2. Són causes de desheretament:

a) Les d'indignitat contingudes en l'article 412-3.

b) La denegació d'aliments al testador o al seu cònjuge o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents d'aquell, en els casos en què hi ha obligació legal de prestar-los-en.

c) El maltractament greu al testador, al seu cònjuge o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents del primer.

d) La suspensió o la privació de la potestat que corresponia al progenitor legitimari sobre el fill causant o de la que corresponia al fill legitimari sobre un nét del causant, en ambdós casos per causa imputable a la persona suspesa o privada de la potestat.

e) L'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari, sempre que sigui per causa exclusivament imputable al legitimari.

ARTICLE 451-18. REQUISITS DEL DESHERETAMENT

1. El desheretament s'ha de fer en testament, codicil o pacte successori i requereix expressió d'una de les causes tipificades per l'article 451-17 i designació nominal del legitimari desheretat.
2. El desheretament no pot ser ni parcial ni condicional.

ARTICLE 451-19. RECONCILIACIÓ I PERDÓ

1. La reconciliació del causant amb el legitimari que ha incorregut en causa de desheretament, sempre que sigui per actes indubtables, i el perdó concedit en escriptura pública el deixen sense efecte, tant si són anteriors com posteriors al desheretament.
2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

ARTICLE 451-20. IMPUGNACIÓ DEL DESHERETAMENT

1. Si el legitimari desheretat impugna el desheretament al·legant inexistència de la causa, la prova que aquesta existia correspon a l'hereu.
2. Si el legitimari desheretat al·lega reconciliació o perdó, la seva prova correspon al desheretat.
3. L'acció d'impugnació del desheretament caduca als quatre anys de la mort del testador.

ARTICLE 451-21. DESHERETAMENT INJUST

1. El desheretament és injust en els casos següents:
 - a) Si no es compleixen els requisits de l'article 451-18.
 - b) Si no s'arriba a provar la certesa de la causa, en cas que el legitimari la contradigui.
 - c) Si el causant s'havia reconciliat amb el legitimari o l'havia perdonat.
2. El legitimari desheretat injustament pot exigir allò que per llegítima li correspon.

SECCIÓ CINQUENA. LA INOFICIOSITAT

ARTICLE 451-22. INOFICIOSITAT LEGITIMÀRIA

1. Si amb el valor de l'actiu hereditari líquid no resten a l'hereu béns relictos suficients per al pagament de les llegítimes, dels llegats en concepte de tals o imputables a aquelles, dels suplementos, i per a retenir la pròpia llegítima sense detriment, poden ésser reduïts per inoficiosos els llegats a favor d'estranyos o dels mateixos legitimaris, en la part que excedeixi llur llegítima, o ésser simplement suprimits per deixar-la franca.
2. Als efectes de la reducció o supressió, les donacions per causa de mort i les assignacions de llegítima no fetes efectives en vida del causant tenen el mateix tractament que els llegats.
3. Si després de fer la reducció o la supressió, el passiu supera l'actiu hereditari o si aquest és encara insuficient, també poden ésser reduïdes o suprimides les donacions computables per al càlcul de la llegítima atorgades pel

causant i les atribucions particulars fetes en pacte successori a favor d'estranyos i àdhuc de legitimaris, en la part no imputable a aquella.

4. El legatari, el donatari i l'adquirent d'una atribució particular en pacte successori afectats per la inoficiositat poden evitar la pèrdua de la totalitat o d'una part del bé llegat, donat o atribuït en pacte successori pagant als legitimaris en diners l'import que hagin de percebre.

ARTICLE 451-23. ORDRE DE REDUCCIÓ

1. La reducció de llegats i d'altres atribucions per causa de mort es fa en proporció a llur valor, respectant les preferències de pagament disposades pel causant.
2. La reducció o la supressió de donacions i atribucions particulars en pacte successori comença per la més recent i així successivament, per ordre invers de data, i són reduïdes a prorrata si aquesta és la mateixa o és indeterminada.
3. El causant no pot alterar l'ordre de prelació en la reducció de donacions i atribucions particulars ni disposar que siguin reduïdes abans que els llegats.

ARTICLE 451-24. ACCIÓ D'INOFICIOSITAT

1. L'acció de reducció o supressió per inoficiositat de llegats, donacions i d'altres atribucions per causa de mort correspon solament als legitimaris i a llurs hereus, i als hereus del causant.
2. L'acció d'inoficiositat caduca als quatre anys de la mort del causant.
3. Els creditors del causant no es poden beneficiar de la reducció o la supressió de donacions per inoficiositat, sens perjudici de procedir contra l'hereu que no ha gaudit del benefici legal d'inventari i que resulti afavorit per la reducció o la supressió.

SECCIÓ SISENA. L'EXTINCIÓ DE LA LLEGÍTIMA

ARTICLE 451-25. CAUSES D'EXTINCIÓ

1. La renúncia a la llegítima, el desheretament just i la declaració d'indignitat per a succeir extingeixen la respectiva llegítima individual.
2. La llegítima dels progenitors també s'extingeix per mort del creditor sense haver-la reclamada judicialment o per requeriment notarial després de la mort del fill causant.
3. La llegítima individual extingida s'integra en l'herència sense que mai acreixi la dels altres legitimaris, sens perjudici del dret de representació.

ARTICLE 451-26. RENÚNCIA A LA LLEGÍTIMA FUTURA

1. Són nuls els actes unilaterals, les estipulacions en pacte successori i els contractes de transacció o de qualsevol altra índole atorgats abans de la mort del causant que impliquin renúncia al dret de llegítima o en perjudiquin el contingut.

2. No obstant això, són vàlids, si s'atorguen en escriptura pública:

a) El pacte entre cònjuges o convivents en unió estable de parella en virtut del qual renunciïn a la llegítima que els podria correspondre en la successió dels fills comuns i, en especial, el pacte de supervivència en què el sobrevivent renuncia a la que li podria correspondre en la successió intestada del fill mort impuber.

b) El pacte entre fills i progenitors pel qual aquests darrers renunciïn a la llegítima que els podria correspondre en l'herència del fill premort.

c) El pacte entre ascendents i descendents estipulat en un pacte successori o en una donació pel qual el descendent que rep del seu ascendent béns o diners en pagament de llegítima futura renuncia al possible suplement.

3. La renúncia feta en pacte successori o donació d'acord amb la lletra c de l'apartat 2 és rescindible per lesió en més de la meitat del just valor de la llegítima, atès l'import que tindria la llegítima del renunciant en la data en que s'ha fet. L'acció es pot exercir en el termini de quatre anys a comptar de l'atorgament del pacte.

ARTICLE 451-27. PRESCRIPCIÓ

1. La pretensió per a exigir la llegítima i el seu suplement prescriu al cap de deu anys de la mort del causant.

2. La prescripció de les accions de reclamació de llegítima o de suplement contra un progenitor del legítimari queda suspesa durant la vida del primer, sens perjudici del termini de preclusió de l'art. 121-24. També queda suspesa, en cas de designació d'hereu pels parents d'acord amb l'article 424-5, fins que no es produeixi l'elecció.

CAPÍTOL II. LA QUARTA VIDUAL

ARTICLE 452-1. DRET A LA QUARTA VIDUAL

1. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella que, amb els seus béns propis, els que li puguin correspondre per raó de liquidació del règim econòmic matrimonial i els que el causant li atribueixi per causa de mort o en contemplació d'aquesta, no tingui recursos econòmics suficients per a satisfer les seves necessitats, té dret a obtenir en la successió del cònjuge o convivent premort la quantitat que calgui per a atendre-les fins a un màxim de la quarta part de l'actiu hereditari líquid, calculat d'acord amb l'article 452-3.

2. Per a determinar les necessitats del cònjuge o del convivent creditor cal tenir en compte el nivell de vida de què gaudia durant la convivència i el patrimoni relict, com també la seva edat, estat de salut, salaris o rendes que estigui percebent, perspectives econòmiques previsibles i qualsevol altra circumstància rellevant.

ARTICLE 452- 2. EXCLUSIÓ DEL DRET

El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella no té dret a reclamar la quarta vidual si en el moment de l'obertura de la successió es troba en alguna de les situacions regulades a l'article 442-6.

ARTICLE 452-3. CÒMPUT

Per a calcular la quarta vidual es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i s'hi descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella. A la quantitat resultant s'ha d'afegir el valor dels béns donats o alienats per un altre títol gratuït pel causant, amb aplicació de les regles de les lletres b, c i d de l'article 451-5, però sense incloure les donacions fetes al cònjuge vidu o al convivent.

ARTICLE 452- 4. RECLAMACIÓ I PAGAMENT

1. La quarta vidual confereix al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella en el qual concorri els requisits de l'article 452-1 acció personal contra els hereus del causant.

2. L'hereu o les persones facultades per a efectuar el pagament poden optar per fer-lo en diners o en béns de l'herència, amb aplicació de les normes sobre pagament de la llegítima.

3. La quarta vidual merita interès des que és reclamada judicialment.

4. El cònjuge vidu o el convivent pot demanar que sigui anotada preventivament en el Registre de la Propietat la demanda de reclamació de la quarta vidual.

ARTICLE 452-5. REDUCCIÓ O SUPRESSIÓ DE LLEGATS I DONACIONS

1. Si el valor de l'actiu hereditari líquid no permet a l'hereu efectuar el pagament de la quarta vidual amb béns de l'herència o, si escau, per a retenir-la sense detriment, el cònjuge vidu o el convivent i els hereus del causant poden exercir una acció per a la reducció o supressió de llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort.

2. No poden ser reduïts ni suprimits els llegats, donacions o altres atribucions fetes en concepte de llegítima o que siguin imputables a ella, en la part corresponent a la quantia de la llegítima.

3. S'apliquen a l'acció de reducció o supressió de llegats, donacions o altres atribucions patrimonials les normes reguladores de l'acció d'inoficiositat legítima.

ARTICLE 452-6. EXTINCIÓ

1. El dret a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

a) Per renúncia efectuada després de la mort del causant.

b) Per matrimoni del sobrevivent o per la convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'haver-lo exercit.

c) Per la mort del cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella sense haver-lo exercit.

d) Per suspensió o privació de la potestat del cònjuge vidu o convivent en unió estable de parella, per causa que li sigui imputable, sobre els fills comuns amb el causant.

2. La pretensió per a reclamar la quarta vidual prescriu al cap de tres anys de la mort del causant.

TÍTOL VI. L'ADQUISICÓ DE L'HERÈNCIA

CAPÍTOL I. L'ACCEPTACIÓ I LA REPUDIACIÓ DE L'HERÈNCIA

SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

ARTICLE 461-1. EXERCICI DE LA DELACIÓ

1. El cridat a l'herència pot lliurement acceptar-la o repudiar-la, tan bon punt té coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.
2. Si hi ha una pluralitat de cridats a l'herència, cadascun d'ells pot acceptar-la o repudiar-la amb independència dels altres.
3. L'acceptació i la repudiació de l'herència són irrevocables.

ARTICLE 461-2. REQUISITS

1. L'acceptació i la repudiació de l'herència no es poden fer parcialment, ni sota termini o condició. Les condicions i les restriccions a l'acceptació i la repudiació de l'herència es tenen per no formulades.
2. Llevat de voluntat contrària del testador, s'entén que el cridat en quotes diferents que n'accepta qualsevol accepta també les restants, encara que li siguin deferides amb posterioritat per via de substitució vulgar o per compliment de condicions suspensives.

ARTICLE 461-3. FORMES

L'acceptació de l'herència pot ésser expressa o tàcita.

ARTICLE 461-4. ACCEPTACIÓ EXPRESSA

L'acceptació expressa s'ha de fer en document públic o privat, en el qual el cridat a l'herència ha de manifestar la voluntat d'acceptar-la o ha d'assumir el títol d'hereu.

ARTICLE 461-5. ACCEPTACIÓ TÀCITA

L'herència s'entén acceptada tàcitament en els casos següents:

- a) Quan el cridat realitza qualsevol acte que no pot realitzar si no és a títol d'hereu.
- b) Quan el cridat ven, dona o cedeix el dret a l'herència a tots els cohereus, a algun d'ells o a un tercer, llevat que es tracti d'una donació o cessió gratuïta a favor de tots els altres en la proporció en què són hereus.
- c) Quan el cridat renuncia al dret a succeir a canvi d'una contraprestació o el renuncia a favor de només algun o alguns dels cohereus.

ARTICLE 461-6. REPUDIACIÓ

1. La repudiació de l'herència s'ha de fer de manera expressa en document públic o mitjançant escrit adreçat al jutge competent.
2. Tanmateix, s'entén també que l'herència ha estat repudiada si el cridat hi renuncia gratuïtament a favor de les persones a les quals hauria de ser deferida la quota del renunciant, sempre que observi els requisits de forma assenyalats a l'apartat anterior.

ARTICLE 461-7. REPUDIACIÓ EN PERJUDICI DELS CREDITORS

1. La repudiació de l'herència en perjudici dels creditors de l'hereu cridat no és oposable a aquests, que poden fer efectius els crèdits de data anterior a la repudiació sobre els béns de l'herència o sobre la quota d'herència repudiada, si manquen altres recursos per a cobrar-los.
2. El dret dels creditors caduca al cap d'un any a comptar de la repudiació.

ARTICLE 461-8. ACCEPTACIÓ FORÇOSA

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de l'herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la seva voluntat de repudiar l'herència d'acord amb els requisits que estableix la llei.

ARTICLE 461-9. CAPACITAT PER ACCEPTAR I REPUDIAR

1. Poden acceptar i repudiar l'herència les persones amb capacitat d'obrar. Per a repudiar-la, els menors emancipats o habilitats d'edat i les persones posades en curatela han de ser assistits per les persones que complementen la seva capacitat.
2. Els pares o tutors necessiten autorització judicial per a repudiar les herències deferides als seus fills menors d'edat o a les persones posades en tutela.
3. Les persones jurídiques poden acceptar o repudiar les herències que els són deferides d'acord amb les seves normes reguladores. A manca de previsió expressa, per a acceptar una herència en forma pura i per a repudiar-la han d'observar les mateixes regles que per a realitzar un acte de disposició de béns.

ARTICLE 461-10. NUL·LITAT PER MANCA DE CAPACITAT O VICIS DEL CONSENTIMENT

1. Són nul·les l'acceptació i la repudiació realitzades sense observar els requisits legals de capacitat o amb la voluntat viciada per error, violència, intimidació o dol. L'error només determina la nul·litat de l'acceptació o la repudiació si era excusable i va ser determinant de la prestació del consentiment. S'entén que hi ha error si amb posterioritat apareixen altres disposicions de darrera voluntat desconegudes que alteren substancialment el contingut del títol successori acceptat o repudiat.
2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat caduca als quatre anys comptats des de l'arribada a la majoria d'edat o de la recuperació de la capacitat. En cas de vici de la voluntat, l'acció caduca també als quatre anys, que es compten, en cas d'error, des de la realització de l'acte, en cas de violència o intimidació, des que va cessar el vici i en cas de dol, des del coneixement de l'engany.

ARTICLE 461-11. PLURALITAT DE CRIDES

1. El cridat que repudia l'herència testamentària pot acceptar la intestada, però amb subjecció als llegats, els fideïcomisos, les condicions i les altres càrregues que el testador hagi imposat.
2. La repudiació d'una l'herència en la creença que era intestada no perjudica el repudiant si ha estat cridat a la successió en testament o pacte successori.

ARTICLE 461-12. CADUCITAT DE LA DELACIÓ I INTERPEL·LACIÓ JUDICIAL

1. El dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència caduca als trenta anys a comptar des de la mort del causant.
2. Les persones interessades en la successió, àdhuc els creditors de l'herència o del cridat, poden obtenir del jutge, tan bon punt hagi transcorregut un mes a comptar de la delació a favor seu, que assenyalí un termini al cridat perquè manifesti si accepta o repudia l'herència. Aquest termini no pot excedir els dos mesos.
3. Transcorregut el termini assenyalat sense que el cridat accepti l'herència en escriptura pública o davant del jutge, s'entén que la repudia, llevat que sigui un menor o un incapac, cas en el qual s'entén que l'accepta a benefici d'inventari.

ARTICLE 461-13. DRET DE TRANSMISSIÓ

1. Mort el cridat sense haver acceptat ni repudiat l'herència deferida el dret a succeir mitjançant la seva acceptació i el de repudiar es transmeten sempre als seus hereus.
2. Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat una herència poden acceptar-la o repudiar-la, però només si prèviament o en el mateix acte accepten l'herència del seu causant. En cas d'ésser diversos els hereus que accepten aquesta segona herència, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.

SECCIÓ SEGONA. L'ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA PURA I SIMPLE I A BENEFICI D'INVENTARI**ARTICLE 461-14. ACCEPTACIÓ A BENEFICI D'INVENTARI**

1. L'hereu pot adquirir l'herència a benefici d'inventari, sempre que en practiqui inventari, abans o després d'acceptar-la, de conformitat amb el que disposa l'article 461-15. L'hereu pot gaudir d'aquest benefici encara que el causant ho hagi prohibit i encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-s'hi.

ARTICLE 461-15. INVENTARI

1. L'inventari s'ha de practicar en el termini de sis mesos a comptar del moment en què l'hereu coneix o pot raonablement conèixer la delació.
2. L'inventari de l'herència s'ha de formalitzar davant de notari o per escrit adreçat al jutge competent, i hom pot aprofitar el practicat per a detreure les quartes del fideïcomís o de l'herència gravada amb llegats. Tanmateix, també produeix els efectes legals del benefici d'inventari el formalitzat per l'hereu en document privat que es presenti a l'administració pública competent per a la liquidació dels impostos relatius a la successió.
3. En l'inventari s'han ressenyar els béns relictos, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditàries, amb indicació del seu import.

4. L'inventari no es considera pres en forma si, a sabuda de l'hereu, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, ni quan ha estat confeccionat en frau dels creditors.

5. Per a la formació de l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i altres interessats en l'herència.

6. Si l'hereu manifesta la seva voluntat d'acceptar a benefici d'inventari abans de practicar-lo, els legataris i els fideïcomissaris no poden accionar contra l'herència fins que s'hagi formalitzat l'inventari o hagi transcorregut el termini legal per a fer-ho.

ARTICLE 461-16. BENEFICI LEGAL D'INVENTARI

Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no l'hagin practicat, els hereus menors d'edat, estiguin o no emancipats, les persones posades en tutela o curatela, els hereus de confiança, les persones jurídiques de dret públic, les fundacions i les associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social. També en gaudeixen les herències destinades a finalitats d'interès general.

ARTICLE 461-17. ACCEPTACIÓ PURA I SIMPLE

1. Si l'hereu no practica l'inventari en el temps i en la forma prescrits, s'entén que accepta l'herència purament i simple.
2. La mera manifestació feta per l'hereu d'acceptar de manera pura i simple no el priva d'aprofitar els efectes del benefici d'inventari, si l'ha practicat en temps i forma i compleix les regles d'administració de l'herència inherents a aquest benefici.

SECCIÓ TERCERA. ELS EFECTES DE L'ACCEPTACIÓ DE L'HERÈNCIA**ARTICLE 461-18. EFECTES DE L'ACCEPTACIÓ PURA I SIMPLE**

Per l'acceptació de l'herència pura i simple l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictos, sinó també amb els seus béns propis, indistintament.

ARTICLE 461-19. CÀRREGUES HEREDITÀRIES

Es consideren càrregues hereditàries, les despeses:

- a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i altres serveis funeraris.
- b) De formació d'inventari, de partició de l'herència i altres causades per actuacions judicials, notariales o registrals fetes en interès comú.
- c) De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta es trobi jacent.
- d) De lliurament de llegats, pagament de llegítimes, marcessoria i altres de naturalesa anàloga.

ARTICLE 461-20. EFECTES DE L'ACCEPCIÓ DE L'HERÈNCIA A BENEFICI D'INVENTARI

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

- a) L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els seus béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.
- b) Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, dels quals es pot fer pagament, i les obligacions d'aquell a favor d'aquesta.
- c) Mentre no quedin pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre per a cap efecte en dany dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis de l'hereu.

ARTICLE 461-21. ADMINISTRACIÓ DE L'HERÈNCIA BENEFICIÀRIA

1. El benefici d'inventari no impedeix a l'hereu d'adquirir l'herència, possessionar-se'n i administrar-la.
2. Abans de lliurar o de complir els llegats, l'hereu ha de procedir a pagar els creditors coneguts del causant a mesura que es presentin, sota la seva responsabilitat, i a cobrar-se els seus crèdits amb els diners que trobi a l'herència o que obtingui en la venda dels béns de la mateixa herència, sens perjudici dels que pugui adjudicar en pagament.
3. Si, satisfets alguns o tots els legataris, apareixen creditors hereditaris desconeguts, sense que sigui suficient el romanent hereditari per a pagar-los, aquests poden repetir contra aquells.
4. Els creditors particulars de l'hereu no poden perseguir els béns de l'herència fins que quedin pagats tots els creditors coneguts del causant.
5. Perd el benefici d'inventari l'hereu que procedeix fraudulentament en els pagaments i realitzacions de béns i, en general, en l'administració de l'herència beneficiària.

ARTICLE 461-22. CONCURS DE L'HERÈNCIA

Si hi concorren els requisits legals, l'hereu que gaudeix del benefici d'inventari té el deure de sol·licitar la declaració de concurs de l'herència i, un cop declarat, de procedir d'acord amb la legislació concursal.

SECCIÓ QUARTA. EL BENEFICI DE SEPARACIÓ DE PATRIMONIS

ARTICLE 461-23. BENEFICI DE SEPARACIÓ DE PATRIMONIS

1. Els creditors per deutes del causant i els legataris poden sol·licitar al jutge competent, en procediment de jurisdicció voluntària, que el patrimoni hereditari sigui considerat separat del privatiu de l'hereu, per tal de salvaguardar el seu dret davant els creditors particulars d'aquest últim. També ho poden sol·licitar els creditors de l'hereu, per tal de salvaguardar el seu dret davant els creditors per deutes del causant.

2. El jutge, un cop fet prèviament l'inventari de l'herència i amb l'adequada justificació, concedeix aquest benefici i adopta, si escau, les mesures conduents a la seva efectivitat.

3. Els creditors del causant i els legataris que obtinguin el benefici de separació tenen dret preferent per al cobrament de llurs crèdits i la percepció de llurs llegats respecte als creditors particulars de l'hereu, però mentre aquests últims no resultin pagats, els dits creditors no poden perseguir els béns privatis de l'hereu. Aquest darrer efecte també es produeix si el benefici és concedit a instància d'algun creditor de l'hereu.

SECCIÓ CINQUENA. ELS BÉNS ADQUIRITS PER MENORS O INCAPACITATS

ARTICLE 461-24. ADMINISTRACIÓ DE BÉNS ADQUIRITS PER MENORS O INCAPACITATS

1. Els béns adquirits per títol successori per menors o incapacitats han d'ésser administrats per la persona que el causant hagi designat en pacte successori, testament o codicil, o, si no hi ha designació o la persona designada no pot o no vol assumir l'encàrrec, pel progenitor o progenitors que exerceixin la potestat o pel tutor.
2. Si algun dels progenitors ha estat declarat indigne o ha estat desheretat, queda exclòs de l'administració dels béns que puguin correspondre als seus fills menors o incapacitats. L'administració d'aquests béns correspon a l'administrador especialment designat pel causant o, en el seu defecte, a l'altre progenitor si es troba exercint la potestat, al tutor o a l'administrador patrimonial en cas de tutela, o a la persona que designi l'autoritat judicial.
3. Per a la disposició o el gravamen de béns de menors i incapacitats adquirits per títol successori, s'apliquen les regles establertes pel causant, àdhuc en el cas que afectin la llegítima. En defecte de previsió del causant, regeixen les normes generals per a realitzar aquests actes.
4. Si el causant és ascendent del menor o incapacitat pot facultar l'administrador, un cop hagi estat acceptada l'herència, per prendre possessió dels béns per si mateix, amb obligació d'inventariar-los.

CAPÍTOL II. EL DRET D'ACRÉIXER

ARTICLE 462-1. DRET D'ACRÉIXER ENTRE COHEREUS

1. Instituits dos o més hereus en una mateixa herència, si per qualsevol causa algun d'ells no arriba efectivament a ésser-ho, la seva quota o part acreix en tot cas als cohereus, encara que el testador ho hagi prohibit, tret que procedeixi el dret de transmissió, la substitució vulgar o el dret de representació. El mateix efecte es produeix respecte de la quota hereditària de la qual el testador no ha disposat.
2. Instituits conjuntament dos o més hereus en una mateixa quota o porció d'herència, si el que no arriba a ser hereu és del mateix grup, l'acreixement té lloc prefe-

rentment entre els altres del mateix grup, i solament en defecte d'aquests acreix als altres hereus.

ARTICLE 462-2. EFECTES DEL DRET D'ACRÉIXER

1. El cohereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix també la que acreix a favor seu.
2. L'acreixement sempre té lloc en proporció a les respectives quotes o parts hereditàries i amb subsistència de les condicions, modes, llegats, substitucions i altres càrregues imposades pel causant al cridat a la quota vacant, encara que ho haguessin estat determinadament a càrrec d'ell, sempre que no fossin personalíssimes.
3. Els efectes del dret d'acreixer es retrotreuen al temps de la delació a favor dels hereus.
4. Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de l'herència s'aprofiten, respectivament, del dret eventual d'acreixer de llur causant, hereu anterior o transmissor, qualsevol que sigui el temps en què l'acreixement tingui lloc, tret que el causant hagués previst un efecte diferent en ordenar la substitució o en efectuar la transmissió.

ARTICLE 462-3. DRET D'ACRÉIXER EN ELS LLEGATS

1. Entre els legataris cridats conjuntament a un mateix llegat és procedent el dret d'acreixer, si el testador no l'ha prohibit o no ha ordenat una substitució vulgar.
2. L'acreixement es produeix preferentment entre els legataris que a més d'ésser cridats conjuntament a un mateix llegat ho són en una mateixa clàusula.
3. En cas d'acreixement subsisteixen les condicions, modes, subllegats, substitucions i altres càrregues no personalíssimes imposades pel causant al legatari que no hagi arribat efectivament a ésser-ho.
4. Si no pot tenir lloc el dret d'acreixer o el legatari hi ha renunciat, la part vacant del llegat resta en benefici de l'hereu, del legatari o de la persona gravada amb el dit llegat.

ARTICLE 462-4. DRET D'ACRÉIXER EN ELS FIDEÏCOMISOS

Llevat de voluntat contrària del causant, en els fideïcomisos ordenats a favor de diversos fideïcomissaris conjuntament, la quota o la part de l'herència o del llegat fideïcomesos que hauria correspost a qui per qualsevol causa no arriba a ésser-ho, acreix a favor dels altres que efectivament ho arribin a ser, tot quedant salvat, però, el dret de transmissió en els fideïcomisos a termini i la substitució vulgar en fideïcomís, expressa o tàcita.

CAPÍTOL III. LA COMUNITAT HEREDITÀRIA

ARTICLE 463-1. OBJECTE

1. Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les respectives quotes.

2. Tanmateix, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen entre els cohereus en proporció a les respectives quotes, sense solidaritat entre ells.

ARTICLE 463-2. DURADA DE LA COMUNITAT

1. El causant pot ordenar, i els hereus convenir-hi unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es procedeixi a la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.
2. El termini d'indivisió pot arribar als quinze anys respecte de l'immoble que sigui residència habitual d'un dels cohereus si aquest és cònjuge, convivent en unió estable de parella o fill del causant.
3. Si el causant o els cohereus fixen un termini superior d'indivisió, aquest ha d'ésser reduït quant a l'excés.
4. Tot i haver-hi prohibició o pacte d'indivisió, a instància de qualsevol cohereu, el jutge pot autoritzar la partició o una bestreta parcial en béns de l'herència o en diners encara que no n'hi hagi, si concorre una causa justa sobrevinguda.

ARTICLE 463-3. FACULTATS D'ÚS I GAUDI

1. Els cohereus poden fer ús dels béns de la comunitat i apropiar-se'n els fruits i rendiments d'acord amb el que disposa l'article 552-6.
2. L'ús i el gaudi exclusiu de determinats béns de la comunitat hereditària per part d'un o alguns dels cohereus no deixa aquests béns fora de la partició hereditària, a no ser que haguessin estat usucapits pels seus posseïdors en concepte de titulars exclusius.

ARTICLE 463-4. ADMINISTRACIÓ

1. Si no hi ha cap persona especialment legitimada per a administrar l'herència, el jutge pot, a instància de qualsevol interessat, adoptar les mesures que cregui oportunes amb vista a conservar el cabal hereditari, fins i tot nomenar un administrador.
2. A manca de persona especialment legitimada pel causant o nomenada per l'autoritat judicial, l'administració del cabal hereditari correspon als hereus, que l'exerceixen d'acord amb el que disposen els articles 552-7 i 552-8.
3. Els cohereus estan legitimats individualment per a realitzar actes necessaris de conservació i defensa dels béns.

ARTICLE 463-5. DISPOSICIÓ DE BÉNS HEREDITARIS

1. Els actes de disposició de béns de la comunitat hereditària s'acorden per unanimitat.
2. Les contraprestacions i les indemnitzacions percebudes per raó d'actes de disposició o de la pèrdua o menyscabament de béns de la comunitat hereditària, com també els béns adquirits a càrrec de les mateixes, s'integren en la comunitat per subrogació real.

ARTICLE 463-6. DISPOSICIÓ DE LA QUOTA HEREDITÀRIA

1. Cada cohereu pot disposar de la seva quota hereditària.
2. En cas de compravenda o dació en pagament a favor de persona que no sigui cohereva, els altres cohereus poden exercir, en proporció a les quotes respectives, els drets de tanteig i retracte.
3. Els drets de tanteig i de retracte s'exerceixen en el temps i en la forma que disposa l'apartat segon de l'article 552-4.

CAPÍTOL IV. LA PARTICIÓ I LA COL·LACIÓ

SECCIÓ PRIMERA. LA PARTICIÓ

ARTICLE 464-1. DRET A LA PARTICIÓ

Tot cohereu pot demanar, en qualsevol temps, la partició de l'herència, tret dels supòsits d'indivisió ordenada pel causant o convinguda pels hereus d'acord amb la llei.

ARTICLE 464-2. SUSPENSIÓ DE LA PARTICIÓ

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que sigui dictada sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat la seva voluntat de permetre la fecundació assistida després de la mort, fins que s'esdevingui el part o s'escoli el termini legal per a practicar-la.
- e) Si és cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que quedi constituïda vàlidament o es declari, d'acord amb la llei, la impossibilitat de constituir-la.

ARTICLE 464-3. OPOSICIÓ DELS CREDITORS

Els creditors del causant poden oposar-se que es porti a terme la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

ARTICLE 464-4. PARTICIÓ PEL TESTADOR

1. La partició pot fer-la el causant mateix, per acte entre vius o d'última voluntat, i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats. El causant també pot imposar regles vinculants per a la partició.
2. Si la partició és feta pel causant en el mateix acte en què disposa de l'herència i hi ha contradicció entre les clàusules de partició i les de disposició, prevalen les primeres. Si és feta en acte separat, prevalen les clàusules dispositives llevat que siguin revocables i puguin

ésser efectivament revocades per l'acte que conté les clàusules particionals.

ARTICLE 464-5. PARTICIÓ PER MARMESSOR O COMPTADOR PARTIDOR

El causant pot també encomanar la partició a un marmessor o un comptador partidor, que ha d'actuar d'acord amb les regles que aquell hagi establert i, en allò no previst, d'acord amb la llei.

ARTICLE 464-6. PARTICIÓ PELS COHEREUS

1. Els hereus poden practicar la partició de comú acord, de la manera que tinguin per convenient, fins i tot deixant de banda les disposicions particionals establertes pel causant. A aquest efecte, si el causant no ho ha prohibit, poden acordar per unanimitat considerar l'atribució de prelegats com a operació particional del causant i prescindir-ne.

2. En cas que el causant hagués designat comptadors partidors, els hereus també poden acordar unànimement fer la partició prescindint-ne, a no ser que el primer hagués disposat expressament el contrari.

3. Els cohereus poden fer la partició provisional de l'herència, a tots els efectes legals, mitjançant adjudicació de béns concrets i deixant pendent la d'altres béns o la compensació en metàl·lic dels excessos. Mentre aquesta no es produeixi, la partició definitiva queda ajornada.

ARTICLE 464-7. PARTICIÓ ARBITRAL O JUDICIAL

1. El causant, en previsió que els hereus no arribin a un acord per fer la partició, pot instituir un arbitratge testamentari a aquest efecte. Els hereus també poden, de comú acord, sotmetre a arbitratge la realització de la partició o les controvèrsies que se'n derivin, fins i tot tocant a les lletges.

2. Si els hereus no arriben a un acord per a fer la partició ni escau fer-la d'una altra manera, qualsevol d'ells pot instar la partició judicial.

ARTICLE 464-8. REGLES D'ADJUDICACIÓ

1. En la partició cal guardar igualtat en la mesura del possible, tant si es fan lots com si s'adjudiquen béns concrets.

2. Les coses indivisibles o que desmereixen notablement en dividir-se i les col·leccions d'interès artístic, històric, científic o documental han d'ésser adjudicades de conformitat amb les regles de l'article 552-11, llevat de voluntat contrària del causant o de l'acord unànim dels cohereus.

3. La partició de l'herència ha de respectar els límits a la propietat en interès públic i privat, i en particular la legislació urbanística, forestal i agrària, inclòs el règim de les unitats mínimes de conreu.

ARTICLE 464-9. LIQUIDACIÓ POSSESSÒRIA I DESPESES

1. Els cohereus s'han de reintegrar recíprocament i en proporció al seu haver els fruits i els rendiments percebuts dels béns que componen l'herència. També han

de reemborsar-se l'import de les despeses necessàries i útils que hagin fet en els béns i indemnitzar els danys que hi hagin causat per causa que els sigui imputable.

2. Les despeses que la partició ocasioni en interès comú dels hereus han d'ésser deduïdes de l'herència.

ARTICLE 464-10. EFECTE DE LA PARTICIÓ

Per la partició cada cohereu adquireix la titularitat exclusiva dels béns i drets adjudicats.

ARTICLE 464-11. SANEJAMENT

1. Feta la partició, els cohereus queden obligats, recíprocament i en proporció al seu haver, al sanejament per vicis ocults i evicció dels béns adjudicats, llevat que:

a) La partició hagi estat feta pel causant i el testament no disposi el contrari o permeti presumir-ho de manera clara.

b) Els cohereus l'excloquin expressament o hi renunciïn.

c) L'evicció procedeixi d'una causa posterior a la partició o sigui soferta pel cohereu adjudicatari per culpa pròpia.

2. En cas de sanejament per vicis ocults, l'adjudicatari té dret a ser compensat en diners per la diferència entre el valor d'adjudicació del bé i el valor que efectivament tenia a causa del vici.

3. L'acció de sanejament per evicció prescriu als tres anys de la privació del bé a l'adjudicatari per sentència ferma. L'acció de sanejament per vicis ocults només es pot exercir, llevat de pacte en contrari, si el vici apareix dins dels sis mesos següents a l'adjudicació del bé, i prescriu als tres anys a comptar de l'aparició.

ARTICLE 464-12. ADJUDICACIÓ DE CRÈDITS I RENDES

1. Si s'adjudica a un cohereu un crèdit contra un tercer, els altres només responen de la insolvència d'aquest al temps de fer-se la partició, llevat de pacte en contrari.

2. Si s'adjudica una renda periòdica, la garantia de la solvència del deutor dura tres anys des de la partició, també llevat de pacte en contrari.

ARTICLE 464-13. RESCISSIÓ PER LESIÓ DE LA PARTICIÓ

1. La partició pot ésser rescindida per causa de lesió en més de la meitat del valor del conjunt dels béns adjudicats al cohereu, en relació al de la seva quota hereditària, atès el valor dels béns al temps de la seva adjudicació.

2. La partició feta pel causant no és rescindible per lesió, llevat que hagués manifestat o fos presumible de manera clara la seva voluntat contrària.

3. L'acció de rescissió caduca als quatre anys, a comptar des de la data de la partició, i s'ha de dirigir contra tots els cohereus.

ARTICLE 464-14. RECTIFICACIÓ DE LA PARTICIÓ

1. Els cohereus demandats en exercici d'una acció de rescissió poden evitar-la si rectifiquen la partició mit-

jançant l'abonament al perjudicat, en diners, del valor lesiu, amb els interessos a comptar des de la data de la partició.

2. També escau la rectificació de la partició si s'ha fet amb l'omissió involuntària d'algun cohereu. En aquest cas, els cohereus que han intervingut en la partició han d'abonar al cohereu omès la part que proporcionalment li pertorqui.

ARTICLE 464-15. ADDICIÓ DE LA PARTICIÓ

1. Si la partició s'ha efectuat amb ommissió d'algun bé, s'ha de completar mitjançant la seva addició.

2. En cas que hagi concorregut a la partició un hereu aparent, la part que se li va adjudicar ha d'addicionar-se a la de la resta de cohereus, si escau, en proporció a llurs quotes. Tanmateix, la majoria dels cohereus, segons el valor de llur quota, poden acordar deixar la partició sense efecte a fi que es torni a practicar.

ARTICLE 464-16. RESPONSABILITAT DELS COHEREUS

1. La partició de l'herència no modifica el règim de responsabilitat dels cohereus establert a l'article 463-1.

2. El cohereu que abans de la partició ha pagat més del que li corresponia, segons la seva quota, pot reclamar dels altres l'import que els pertorqui. L'acció de repetició prescriu al cap de tres anys a comptar de la partició.

3. El cohereu creditor del difunt pot reclamar dels altres el pagament del seu crèdit, en la part que correspongui a cadascun d'ells, deduïda la part que li correspon com a cohereu.

SECCIÓ SEGONA. LA COL·LACIÓ

ARTICLE 464-17. BÉNS COL·LACIONABLES

1. Els descendents que concorren com a cohereus en la successió d'un ascendent comú han de col·lacionar, als efectes de la partició de l'herència, el valor de les atribucions que el causant els ha fet per actes entre vius a títol gratuït, sempre que l'atribució s'hagi fet en concepte de llegítima o hi sigui imputable, o que el causant hagi establert expressament, en el moment d'atorgar l'acte, que l'atribució sigui col·lacionable.

2. El causant no pot ordenar amb posterioritat a l'atorgament d'un acte a títol gratuït que l'atribució sigui col·lacionable, però pot dispensar la col·lació en testament, codicil o pacte successori i pot també excloure-la en la seva successió.

3. Un cop oberta la successió, els cohereus que serien beneficiaris de la col·lació poden renunciar a aprofitar-se'n.

ARTICLE 464-18. COL·LACIÓ EN LLOC D'ASCENDENTS

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les atribucions a títol gratuït rebudes pel seu pare que aquest hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió d'haver viscut, sempre que el nét sigui també hereu d'aquest i quant al tot o la part dels béns que hagi arribat al seu poder.

ARTICLE 464-19. PERSONES BENEFICIÀRIES

La collació només beneficia els cohereus que són descendents del causant i no pot aprofitar als legataris ni als creditors de l'herència.

ARTICLE 464-20. VALORACIÓ DE LES ATRIBUCIONS COL·LACIONABLES

1. Les atribucions col·lacionables es computen pel valor que els béns tenen al temps de morir el causant, amb aplicació de les regles de les lletres c i d de l'article 451-5.

2. El valor que resulti s'imputa a la quota hereditària del cohereu que ha de col·lacionar, però si el valor excedeix la quota l'hereu no ha de restituir l'excés, sens perjudici de la reducció o supressió de les donacions que siguin inoficioses.

CAPÍTOL V. LA PROTECCIÓ DEL DRET HEREDITARI

ARTICLE 465-1. L'ACCIÓ DE PETICIÓ D'HERÈNCIA

1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per tal d'obtenir el reconeixement de la seva qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.

2. L'acció de petició d'herència és procedent també contra els successors de l'hereu aparent o del posseïdor i contra els adquirents de la totalitat o d'una quota d'herència.

3. L'acció de petició d'herència és imprescriptible, salvats els efectes de la usucapió respecte de béns singulars.

ARTICLE 465-2. RÈGIM JURÍDIC DE L'HEREU APARENT

1. L'hereu aparent o el posseïdor vençut per l'exercici de l'acció de petició d'herència ha de restituir a l'hereu real els béns de l'herència, amb aplicació de les normes de liquidació de la situació possessòria, distingint segons la possessió hagi estat de bona fe o de mala fe.

2. Queden exclosos de restitució els béns adquirits a títol oneros per tercers de bona fe, en els termes establerts per la legislació hipotecària i per les normes sobre reivindicabilitat dels béns mobles.

3. En els supòsits de l'apartat 2, l'hereu aparent o el posseïdor vençut ha de lliurar a l'hereu real el preu o la cosa que ha obtingut com a contraprestació o els béns que ha adquirit amb ells. Si la contraprestació no hagués estat encara pagada, l'hereu real se subroga en les accions del transmissent per a reclamar-la.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

PRIMERA. PRINCIPI GENERAL

Es regeixen per aquesta Llei les successions obertes i els testaments, codicils, memòries testamentàries i

pactes successoris atorgats després de la seva entrada en vigor.

SEGONA. TESTAMENTS, CODICILS I MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES ATORGATS AMB ANTERIORITAT A L'ENTRADA EN VIGOR D'AQUESTA LLEI

1. Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats d'acord amb la legislació anterior són vàlids si compleixen les formes que s'hi exigien. Amb tot, si han de regir una successió oberta després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, també són vàlids si s'ajusten a les seves exigències formals i materials.

2. En les successions obertes després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, però regides per actes atorgats abans, s'apliquen les regles merament interpretatives de la voluntat del causant establertes en la legislació derogada. Amb tot, s'ha d'aplicar a aquests actes el que disposen els articles 422-13, 427-21 i 427-27.

TERCERA. TESTAMENT DAVANT RECTOR

1. Els testaments davant rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei caduquen si no es protocol·litzen en el termini de quatre anys a partir de la seva vigència, sempre que el causant hagués mort anteriorment. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, el termini de quatre anys es comptarà des de la seva mort.

2. S'autoritza el Govern de la Generalitat per a dictar les disposicions reglamentàries adients per promoure i facilitar la protocol·lització dels testaments atorgats davant rector dipositats als arxius parroquials

QUARTA. FIDEÏCOMISOS

1. Els fideïcomisos es regeixen pel dret vigent al moment de la mort del fideïcomitent.

2. Les normes d'aquesta llei relatives als efectes del fideïcomís mentre està pendent s'apliquen als fideïcomisos ordenats en successions obertes abans de la seva entrada en vigor. Se n'exceptuen els fideïcomisos de residu i les substitucions preventives de residu, que es regeixen per les normes vigents al moment de l'obertura de la successió.

3. Els assentaments en el Registre de la Propietat referents a fideïcomisos condicionals es podran cancel·lar, sense necessitat d'expedient d'alliberament de càrregues:

a) Si s'acredita per acta de notorietat l'incompliment de la condició, sempre que els fets que el produeixen siguin susceptibles d'acreditació per aquest mitjà.

b) Si s'acredita per acta de notorietat que contingui la certificació del Registre civil i les altres proves documentals i testificals oportunes, que han transcorregut més de trenta anys des de la defunció del fiduciari i que els hereus d'aquest o els seus causahavents han posseït de manera pública, pacífica i ininterrompuda els béns gravats amb el fideïcomís, sempre que no consti al Registre cap inscripció o anotació a favor dels fideïcomissaris tendent a fer efectiu el seu dret.

CINQUENA. RETRIBUCIÓ DE MARMESSORS I DELS HEREUS DE CONFIANÇA

Per a la retribució dels hereus de confiança i dels marmessors designats en actes atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'aplica allò que disposa l'apartat 1 de l'article 429-5 si la successió s'ha obert amb posterioritat, llevat que el causant hagués previst expressament una altra remuneració o que el càrrec fos gratuït.

SISENA. HERETAMENTS

1. Els heretaments atorgats d'acord amb els requisits de capacitat i forma que exigia el dret vigent al moment del seu atorgament seran vàlids encara que l'heretant mori després de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

2. També seran vàlids els pactes convinguts en heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, fins i tot pel que fa a les persones que els convenen, si la llei anterior no els admetia però la llei vigent al moment de la mort del causant els admet.

3. Els drets i obligacions que resulten dels heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei es regeixen pel dret vigent al moment del seu atorgament.

4. Els altres efectes de la successió resten sotmesos al dret vigent al moment de la mort del causant.

SETENA. RESERVA

En les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, si els fets que donaven lloc a reserva legal no s'han produït, cap bé no passarà a tenir la qualitat de reservable i el cònjuge supervivent en serà propietari lliure.

VUITENA. PRESCRIPCIÓ I CADUCITAT

1. Els terminis establerts en la legislació anterior s'apliquen a les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, tret que els que aquesta estableix siguin més curts. En aquest darrer cas, la prescripció o la caducitat es consuma amb el transcurs del nou termini, que comença a comptar des de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Tanmateix, si el termini establert per la legislació anterior, tot i ésser més llarg, s'exhaureix abans que el termini previst per aquesta llei, s'aplica aquell termini.

2. Les mencions legitimàries referents a successions obertes abans del 8 de maig de 1990 que constin al Registre de la Propietat caducaran de manera immediata el dia de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

NOVENA. REGLA D'INTEGRACIÓ

En tot allò no previst en les disposicions transitòries d'aquesta llei, les successions obertes abans de la seva entrada en vigor es regeixen per la llei aplicable en el moment de l'obertura de la successió, segons resulti de les disposicions transitòries que estableixen el Decret Legislatiu 1/1984, de 19 de juliol, la Llei 9/1987, de 25 de maig, de successió intestada, la Llei 11/1987, de 25 de maig, de reforma de les reserves legals, i la Llei 40/1991, de 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL**RÈGIM TRIBUTARI**

En el termini d'un any el Govern ha de remetre al Parlament un projecte de Llei al Parlament per harmonitzar la normativa tributària vigent a les institucions succeïdores previstes al llibre IV del Codi civil prenent com a referència, en tots els casos, les institucions del dret civil català.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Es deroguen les disposicions següents:

- a) La Llei 40/1991, de 30 de desembre, Codi de Successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.
- b) Els articles 34 i 35 de la Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'unions estables de parella.
- c) L'article 569-40 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya.

DISPOSICIONS FINALS**PRIMERA. MODIFICACIÓ DE LA LLEI 29/2002, DE 30 DE DESEMBRE, PRIMERA LLEI DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA**

1. S'afegeix un nou article 7 a la Llei 29/2002, del 30 de desembre, Primera llei del Codi civil de Catalunya, amb el text següent:

«Article 7. Tractament del gènere en les denominacions referides a persones

En el Codi civil de Catalunya, s'entén que les denominacions en gènere masculí referides a persones inclouen dones i homes, llevat que del context se'n dedueixi el contrari.»

2. L'article 7 de la Llei 29/2002, del 30 de desembre, Primera llei del Codi civil de Catalunya, passa a ésser-ne l'article 8.»

SEGONA. MODIFICACIÓ DEL LLIBRE CINQUÈ DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA

Es modifiquen els següents articles del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya:

- a) A l'apartat 1 de l'article 511-3 se substitueix l'incís «[...] llur destinació [...]» per «[...] la seva destinació [...]».
- b) A l'apartat 1 de l'article 521-6 se substitueix l'incís «[...] i que poden unir» per «[...] i poden unir».
- c) A l'apartat 3 de l'article 531-9 se substitueix l'incís «del Codi de Successions per Causa de Mort» per «del llibre quart».
- d) A l'apartat 2 de l'article 531-18 se substitueix l'incís «l'article 166 del Codi de Successions» per «l'article 428-6».
- e) A l'apartat 6 de l'article 531-19 se substitueix l'incís «pels articles 87 a 89 del Codi de Successions» per «per l'article 431-27».

f) A l'apartat 1 de l'article 531-26 se suprimeix la lletra b) i les actuals lletres c) i d) passen a ser, respectivament, les lletres b) i c).

g) A l'apartat 1 de l'article 541-1 se substitueix l'incís «[...] a gaudir-n'hi i disposar-n'hi.» per «[...] a gaudir-ne i disposar-ne».

h) A l'article 541-2 se substitueix l'incís «[...] amb llur funció social [...]» per «[...] amb la seva funció social [...]».

i) A l'article 544-6 se suprimeix l'incís final de l'apartat 2 «En aquest cas, no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació» i s'addiciona un apartat 3, amb la redacció següent: «En l'exercici de l'acció negatòria no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació».

j) Al segon incís de l'apartat 2 de l'article 553-40 se substitueix l'expressió «[...] els ocupants de l'element comú [...]» per «[...] els ocupants de l'element privatiu [...]».

k) A l'apartat 2 de l'article 561-13 se substitueix l'incís «[...] la nua propietat d'una finca hipotecada.» per «[...] la plena propietat d'una finca hipotecada [...]».

l) A l'apartat 2 de l'article 561-1 se substitueix l'incís «el Codi de Successions» per «el llibre quart».

m) A l'article 561-15 se substitueix l'incís «a l'article 204 del Codi de Successions» per «a l'article 426-10».

n) A l'apartat 1 de l'article 568-18 se substitueix l'incís «[...] es pot exercir, en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu, a favor [...]» per «[...] es pot exercir en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu a favor [...]».

o) A l'apartat 3 de l'article 569-10 se substitueix l'incís «[...] poden disposar lliurement del bé. En aquest cas, les càrregues preexistents subsisteixen, llevat que [...]» per «poden disposar lliurement del bé, amb subsistència de les càrregues preexistents, llevat que [...]».

p) A l'apartat 1 de l'article 569-41 se substitueix l'incís «si la caució a què fa referència l'article 207 del Codi de Successions» per «si la garantia a què fa referència l'article 426-21».

q) A l'apartat 3 de l'article 569-41 se substitueix l'incís «els articles del 217 al 228 del Codi de Successions» per «els articles 426-36 a 426-43».

r) Els apartats 5 i 7 de l'article 569-41 queden derogats i l'actual apartat 6 passa a ser l'apartat 5.

s) A l'apartat 2 de l'article 569-42 se substitueix l'incís «[...] d'iniciativa popular [...]» per «[...] d'iniciativa particular [...]».

TERCERA. MODIFICACIÓ DE LA LLEI 9/1998, DE 15 DE JULIOL, DEL CODI DE FAMÍLIA

1. Es modifica l'apartat 1 de l'article 113 de la Llei /1998, de 15 de juliol, del Codi de família, que passa a tenir la redacció següent:

«1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva en matèria de cognoms i de successió intestada, de conformitat amb el Codi civil de Catalunya».

2. Es modifica l'apartat 1 de l'article 127 de la Llei /1998, de 15 de juliol, del Codi de família, que passa a tenir la redacció següent:

«1. L'adopció origina relacions de parentiu entre l'adoptant i la seva família i la persona adoptada i els seus descendents, i produeix els mateixos efectes que la filiació per naturalesa».

QUARTA. ENTRADA EN VIGOR

Aquesta Llei entrarà en vigor el dia 1 de gener de 2009.»

Recomanacions de la Ponència

La Ponència recomana l'adopció de l'esmena núm. 1.

La Ponència recomana l'adopció d'una nova esmena d'addició entre l'esmena 1 i l'article 421-14.2 amb el redactat següent:

«[...] afegits o entre línies. *Si el testament s'ha redactat en suport electrònic s'ha de signar amb una signatura electrònica reconeguda.*»

La Ponència recomana l'adopció d'un text transaccional sobre l'esmena 1 i l'article 421-21.1 amb el redactat següent:

«1. Les memòries testamentàries signades *pel testador en tots els fulls o, si escau, per mitjà d'una signatura electrònica i que alludeixen a un testament* [...]»

La Ponència recomana l'addició de dos nous apartats a la disposició final tercera de l'esmena 1, amb el redactat següent:

«1. *Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, que resta redactat de la manera següent:*

«1. *Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la muller, practicada amb el consentiment exprés del cònjuge formalitzat en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic, són fills matrimonials del cònjuge que ha prestat el consentiment.*»

»2. *Es modifica l'apartat 1 de l'article 97 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:*

«1. *Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la mare són fills de l'home o de la dona que l'ha consentida expressament en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic.*»

Com a conseqüència de l'esmentada recomanació els antics apartats 1 i 2 de la Disposició Final Tercera de l'esmena 1 passen a ser els apartats 3 i 4.

La Ponència recomana l'addició d'un text transaccional sobre la Disposició final quarta de l'esmena 1 amb el redactat següent:

«Aquesta llei entra en vigor l'1 de gener de 2009, llevat de la disposició final tercera, que entra en vigor l'endemà de la publicació d'aquesta llei en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.»

La Ponència recomana l'addició d'un text transaccional sobre l'esmena 1 i l'article 412-5 amb el redactat següent:

«2.[...] en testament notarial obert o en pacte successori.»

La Ponència recomana l'adopció d'una nova esmena de modificació sobre l'esmena 1 i l'article 421-8 amb el redactat següent:

«ARTICLE 421-8. TESTAMENT ATORGAT PER PERSONA AMB DISCAPACITAT SENSORIAL

Si el testador és cec, sord, mut o sord-mut o per qualsevol altra raó és sensorialment *discapacitat*, el notari ha de seguir les determinacions contingudes en la legislació notarial.»

Palau del Parlament, 3 de juny de 2008

Núria de Gispert i Català, Agnès Pardell Veà, Miquel Àngel Estradé i Palau, Montserrat Nebrera González, Salvador Milà i Solsona, José Domingo Domingo